

14
37 F
7

DE FVRTIVIS LITERARVM NOTIS VVLGO DE ZIFERIS

Libri Quinque.

Altero libro superaucti, & quamplurimis in locis locupletati.

IO. BAPTISTA PORTA NEAPOLITANO AVCTORE.

NEAPOLI, Apud Ioannem Baptistam Subtilem. MDC

ILLVSTRISSIMO

IOANNI ALBRITIO

SALICIS MARCHIONI.

IO: BAPTISTA PORTA NEAPOLITANVS.

CRIPTORVM doctissimi (macte puer virtute noua) quempiam laudaturi, cum in eo proprias laudes non offendissent, auos, qui iam exactis longorum seculorum temporibus olim extiterant, aut opibus, aut nobilitate, alijsq; gestis laudare soliti sunt, vnde vetus illud et laudatũ elogiũ increbuit. Quis parentes laudauit, nisi ipsi filij infælices? Eas laudes Themistocles proprias appellat, quæ ex priuatis meritis conquiruntur, & alienis honoribus virũ decorare, haud vituperio carere iure optimo existimauit. Te igitur laudaturi, tã multiplicium et variarũ dotium inundans flumen occurrit, vt nos magis copia obrutos, quàm inopia pressos iri fateremur: vt non cogamur tuorum res gestas recensere. Relinquamus igitur Ioanni Antonio auo tuo conquisitarum opum gloriam, & oppidorum Salicis, Maßapiæ, Guagnani, Celini, Vgnani, Vetranæ, & Herchie, & natorũ suorum Scipionis, & Ioannis Mariæ, qui viriliter pugnando in belgicis prælijs non sine gloria occubuerunt: vnde à Philippi II. Regis nostri maiestate titulos Marchionis obtinuerit. Relinquamus Carolo patri tuo se vetusta suæ gentis iactet nobilitate è Como oriũda, nobilissima Italiæ

urbe, qu a clarissimis primum initijs, ingentium mox facinorum gloria insigniter excreuit: quarum rerum gestarum splendor in Mnemosynes sacrario in nunquàm peritura viuet tabula. Quod Thomas Albritius domi, forisq; clarus sua virtute Crucigerorum Theutonum magnus magister electus. Et Ioanninus contra Muscone Lusignani Comitem prælians, triumphans à suis ciuibus receptus sit. Et Syluius Regis Ferdinandi custodiæ præfectus Neapolitani Regni Regulorum seditiones compresserit, regijs muneribus decoratus. Et Lutius nunc senator Mediolanensis. Magdalena vitæ sanctitate, & miraculis effulserit. Arnaldus etiam hoc nomine memorandus à Nicolao IIII. Pont. Max. Cataniæ Episcopus electus, Poloniæ Regis, & Cypri legatus extiterit, vt Thomas Porcacchius in historijs, & Scipio Ammiratus memoriæ cõmendarunt: ne me aliquis impudentiæ accuset, & ad te nostra se cõuertat oratio, qui absq; suorum laudibus priuatis meritis nemo illustrior emicuit, qui quintum & decimum vix agens annum, humaniores literas professus, ad celeberrimas Matheseos disciplinas euectus, ad Perspectiuam, bellicam Architecturam: vt alia prætercam, non parum gloriæ & laudis ex ea re cumulum assecutus es, omitto equitandi, armorum studia, aliorumq; nobilium exercitiorum, in quibus possem longißime spatari. Nunc verò sub fælici Ioannis Amistanzæ patrocinio, iustitia & bonitate inter Neapolitanos regios Senatores efflorescentis, ita in christianis virtutibus & moribus efflorescis, vt morum puritate, comitate, & honestæ vitæ parem habeas neminem. Ex his itaq; vitæ primordijs quid prouectiore ætate sperãdũ? Ipse igitur amore, quo deuincior (nec me amor fefellit) quidquid sit operis à te perlectum, exoptatumq; tibi expono in quandam mei grati animi significationem, nec me lucubrationum mearum pænitebit, geniòq; meo ditißime satisfactum, si tibi satisfactum iri cognouero. Vale.

AD LECTORES PRAEFATIO.

EQVIRENTI mihi veterum in omni rerum genere quædam manuſcripta monumenta, vt arcani quid & abditi inde depromerem, (ita me ſemper ad hæc propenſum natura tulit) cum non ſemel contigiſſet in obſcuras quaſdam notas, & characteres impingere: quibus ſcriptores dum legentibus inuident rerum cognitionem, ex induſtria ſolent ſua ſcripta occultare, ea dimittere ſæpenumero cogebar, ad quæ magis cupiditas animum accendebat. Verùm cum ea ſit hominum conditio, vt quæ multum appetimus, eò ardentius appetamus, quo ad ea aſſequenda maior eſſe ſolet difficultas, ea de cauſa factum eſt, vt ſubſtinuerim non prius ab incepto deſiſtere, quàm omnes eiuſmodi notas, quæ occurrerant interpretarer, nec voto fortunæ beneficium defuit: characterum enim ſignificationem accuratius perquirenti, & in hoc non parum elaboranti, res ita fæliciter ceſſit, vt huic mox inquiſitioni ſerio addictus, non paucas eiuſmodi notas interpretarer, quod cum de cætero aliquandiu enixius quæſiuiſſem, ita profeci, vt collectis eiuſmodi quamplurimis characteribus, cum multiplex eſſet ratio interpretandi, & multorum ſcriptorum collatione comprobata, de illis librum conſcribere decreuerim, ſed quomodo id fieret, rectè primum neq; ipſe ſatis intelligebam, quare circa initia, vt nonnulla ad hoc opportuna colligerem, quæ libro formam traderent, mihi labor fuit non modicus, calamo demum nonnullas præceptiones, quæ ſe memoriæ ſtatim afferebant commiſſi: ne in ijs perquirendis, quoties opus eſſet nimis elaborarem, neq; enim ſperabam rerum varietate in tantum poſſe opus excreſcere, ſiquidem cum huic rei intentius operam nauarem, (quid enim labor non efficit?) tantum profeci, vt breui allatas vndiq; epiſtolas huiuſmodi notis ſcriptas, amicis rogantibus interpretarer, vnde eam de me apud eorum animos admirationem excitauj, vt non defuerint literarum imperiti, qui hoc mihi non aliunde, quàm alicuius numinis afflatu prouenire exiſtimarent, quod ſolum ratio contextus ex orthographiæ petita fontibus ſatis aperte indicabat.

Sed vt videant quibus regulis in his progrederer, quas colligeram per hos dies, dum animus grauioribus curis feriatus, leuioribus his ſtudijs incumbit, typis excudendas curare ſtatueram. Verum cogitans quam varijs hominum iudicijs, & zoilorum obtrectationibus, qui ſui ingenij acumen in aliorum laboribus ſolent experiri, illi exponerentur, qui libros in publicum emittunt, ſtatui (lectores humaniſſimi) hoc opus tandiù apud me reſeruari, donec illud cum aliorum librorum claſſe, quorum nomina in noſtræ Encyclopediæ indice protulimus, ſimul abſolutum ederetur. Sed pluribus tandem rationibus neceſſe fuit conſilium mutare. Cum enim huius operis fama vulgaretur, dum adhuc ſub incude eſſet, partim amicorum nõ paucis efflagitationibus, quos magna iamdudum legendi cupido operis inceſſerat, & partim inuidorum motus impulſibus, qui eius rei, cum à nemine hactenus fuiſſet pertentata, honorem hunc nobis inuidebant, commodum duxi rem vlterius non differre, ſed diligenter editionem feſtinare. Nos verò negotium hoc totum in duas partes diuidemus: ſcilicet occultè ſignificare, & ſignificata percipere, Vni primum & ſecundum, alteri tertium & quartum dedimus: Signa quibus ſignificamus, vocalia, ſemiuocalia, & muta, quomodo fiant, ex veterum & recentiorum præceptionibus, viſibiliam, quæ qui viſum effugiant, vniuerſo primo libro conſcripſimus, ſcripta verò literis charta exaratis, & quæ interceptorem eludant, quæ labore, quæq; numine interpretari poſſunt, poſtremo quæ non ſolum intelligi, ſed ne ſuſpicionem quidem inferant, quinto libro docuimus. Tertio quomodo ſimplicia ſcripta interpretari debeant, quarto orbiculare, & claui clauſum cum ſuis tabulis conſcripſimus, quarum auxilio verba facilius quæſita reperiri poſſent, ne quid facilitatis & diligentiæ huic negotio deeſſe videretur.

INDEX RERVM MEMORANDARVM.

Beda

INDEX

Har-

H

I

L

M

de

N

O

P

Q

R

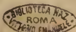
tinua-

FINIS.

IOAN. BAPTISTAE PORTAE NEAPOL.

DE FVRTIVIS LITERARVM NOTIS LIBER PRIMVS.

Quid ſint furtiuæ literarum notæ. Cap. I.

FVRTIVAS literarum notas à politioris literaturæ viris eas literas appellari audio, quæ eiuſmodi artificio confectæ ſunt, vt non poſſint ab alio, quàm ab eo, cui literæ deſtinantur, interpretari. Noſtrates vulgò ZIFERAS vocāt. Sed deſcriptionis rationem aſſignemus. Notas diximus; nomen vagum eſt, plurimis quidem rebus inſeruiens. Primum nota eſt ſignum: nam apud Feſtum, notæ ſigna ſunt, quibus pecora, tabulæ, & literæ notantur. Eſt & nota ſignum noſtræ voluntatis, vt apud Ciceronem ad Q. Valerium legimus, qui ſuis literis notam appoſuit, quæ cum eo conuenerat, vt ſimul ſignificaret eſſe de numero amicorum Cuſpij. Et apud Liuium. Edit nomina eorum, quibus conuentis opus eſſet, inſtruit enim ſecretis notis, per quæ haud dubie cognoſcerent ſua mandata eſſe: ideſt dat ſigna, quibus fidem facerent. Sunt etiam notæ, quibus aliqua compendio ſcribuntur. Modeſtinus. Eos, qui notis ſcribunt acta præſidum, Reip. cauſa non abeſſe certum eſt. Et Suetonius de Tito. E pluribus comperi, notis quoque excipere velociſſimè ſolitum. Nos verò notas pro characteribus excepimus literarum, quo etiam ſignificatu Ciceronem vſum fuiſſe obſeruauimus. Conſtat enim literatura ex notis literarum. Et Iſidorus notas appellat, quod literas, ſyllabas, & dictiones præfixis characteribus notent, & legentium animos ad ſignificationum notitiam reuocent, quò fit, vt qui eas ſcribant, notarios, appellemus. Et diximus furtiuas, quaſi clam factas, occultas, ſiue clandeſtinas, vnde & furtiuas literas, & furtiua ſcripta Gellius vocat eas, quas rei gnaris, quibus rem exploratam volumus, manifeſtamus. Et alibi. Res quaſdam occultas nunciare Regi furtiuo ſcripto volebant. Ad eiuſmodi ſignificatum ab Ouidio in arte amandi vſurpatum legimus.

Excipe furtiuas, & refer ipſe notas.

Poſtremo etiam literarum addidimus, ne aliqui ſuſpicentur me de omnibus notis occultis tractaturum, nempe de ſignis vocalibus, ſemiuocalibus, & mutis, & ſi obiter de ijs aliqua etiam conſcribemus; ſed de ijs literarum notis, quæ characteribus in epiſtolis conſcribuntur, easq; non ſolum conficere, ſed ab alijs factas inueſtigare. Græci hanc notam σημῶν vocant. Cicero ad Atticum ſcribens ait. Parum intellexit, credo quia διὰ σημῶν ſcripſeram. Has igitur furtiuas notas, ſi maiorum noſtrorum monumen-

ta percurrentibus, licebit quicquam animo coniectare, his tantum rebus eas inseruire dicemus, cuiusmodi sunt res sacræ, occultarumq; rerum scientiæ: siquidem ne à profanis, nec dum sacris illis mediocriter initiatis illæ violentur, neve abdita detegantur mysteria, & ea sæpè ignorabilibus characteribus, & symbolicis quibusdam figuris à maioribus tegi, & occultari consueuerunt. In arduis quoq; rebus, magnisq; negotijs, vt pote ciuitatum obsidionibus, arcium expugnationibus, pontificalium suffragiorum comitijs, alijsq; id genus ad securitatem vtemur, quoties enim expedit Regibus, eorum vicarijs absentibus. doli conscijs, alijsve alijs in rebus occulta nostri animi consilia exponere, ne literæ ab exploratoribus, grassatoribus, præsidibus, qui opportunis locis dispositi adhibentur (longæ enim Regum & Principum sunt manus) interceptæ, occulta illis consilia detegant, in maxima præcipue temporis licentia, cum delicta vetare nemo audeat, ad earum vsum, vt nobis cautionem præstent confugiemus. Præterea breuitatis causa inductæ sunt, vtputa si quid compendiosè scribendum sit, ne verborum, nominumq; crebra repetitio in scribendo tædium afferat, vtq; minori cum labore possit quicquid opus sit, arctius comprehendi. Non immerito igitur in his notis excogitandis multorum diuexata sunt ingenia, quorum quamplurima super ea re commenta suis locis prosequemur.

Quod furtiuis hisce notis vsi sunt, qui res sacras & occultas scientias scripserint. Cap. II.

Aegyptij sacrorum antistites, vt Cornelius Tacitus ait, veriti ne sacra locum inter prophana sortirentur, ænigmaticis illa quibusdam scalpturis, & characteribus contegebant, inuisibilia per visibilia rerum mysteria significantes, nefas etiam arbitrabantur facilè sic eas literis committere, vt possent à communi & indigna plebe violari. Vnde suas literas cōmunes habebant, quas omnes perdiscerent, sed quas appellabant sacras, soli nouerant sacerdotes, à parentibus priuatim acceptas. Apud Aethiopes etiam, quorum coloni fuisse videntur Aegyptij, iisdem omnes vtebantur figuris, cuius generis literas hyeroglypha grammata nuncupabant, quod ijs notis sacrarum rerum mysteria traderentur. Chæremon etiam fuisse traditur, qui hieroglyphica scripserit. Sunt tamen qui putent, cum per animalium figuras sensus mentis Aegyptij effingerent, nondum vsitatissimam literarum & scripturæ rationem extitisse. Verùm sic mos hic scribendi antiquissimis temporibus inualuit, vt vetustatis monumenta omnia in columnis, quæ in Mineruæ, aliorumq; Deorum templis erant positæ, huiusmodi notis signarentur: cuiusmodi columnas multas fuisse ab Hermete Trismegisto inscriptæ Iamblicus, aliiq; testantur. Legitur etiam Mercurius Deificam viam, & anagogicam ad diuina hieroglyphicis literis perscripsisse, quas postea in adytis Aegyptiæ vrbis, quam Soin dicunt, Bithis propheta inuentas, Ammoni Regi interpretatus est. In obeliscis quoque Sesostridis & Senneserrei, qui ex Aegypto in vrbem deuecti sunt, per eiusmodi notas rerum naturæ interpretationem adnotatam esse Plinius & Strabo testantur. Vnde Aegyptiorum Theologiæ ænigmata propter obscuritatem, Iamblicus ait, diuinæ sapientiæ musa, vt soluantur, indigere. Hi nanque in huiusmodi Mystagogia vniuersi naturam, ac Deorum architecturam imitati, mysticarum & latentium intelligentiarum quasdam imagines symbolicis nutibus aperiunt, & antiquissima etiamnum vetustatis monumenta immanibus impressa saxis cernuntur, qualia me olim interpretari memini. In hanc sententiam Lucanus doctissimè ita breuiter canit.

Phœnices primi: famæ si creditur, ausi
Mansuram rudibus vocem signasse figuris,
Nondum flumineas Memphis contexere biblos

Nouerat, & saxis tantum volucresq; feræq;
Sculptaq; seruabant magicas animalia linguas.

Apuleius de his notis meminit. De opertis adyti profert quosdam libros, ignotis literis prænotatos, partim figuris huiuscemodi animalium concepti sermonis compendiosa verba suggerentes, partim nodosis, & in modum rotæ tortuosis, capreolatim condensis apicibus à curiositate prophanorum lectione munita.

Quod his etiam notis scribunt, qui velint compendiosè scribere. Cap. III.

Veteres quoque, vt in scribendo celeritas in promptu esset, sibi vulgares notas quasdam præfigurarunt ex arbitrio, vt cum in senatu adessent, illis vsi, sic breuitatis causa scriberent, & Ciceronis ætate ab anagnostis epistolæ, & orationes scribebantur, vt ne verbum quidem excideret, & quicquid per contentionem in iudicijs dicerent, librarij complures, vel amanuenses exciperent, eos autem his nominibus vocabant, quorum ministerio à manibus vtebantur, idq; diuersis inter se partibus. Apud Plutarchum etiam legimus ex Catonis orationibus illam, quam is in coniuratos Catilinæ contra Cæsaris sententiam habuit, hoc modo exceptam, & ad sua vsque tempora seruatam solam sic extare, sic & Senatorum sententias, dum recitarentur, breui scripto multa comprehendente, exceptas fuisse. Nec solum in Senatu, sed etiam in scholis olim pleraq; dictabantur discipulis excipienda, ita vt, licet incommode, notulis tamen & lineamentis compendiose scriberent. Et Suetonius refert Titum quoque Vespasianum pluribus notis verba excipere velocissime solitum more notariorum. Vt celeriter quoque verba comprehenderent, nominum verborumq; primas literas notabant, vti nunc in monumentis, historiarumq; libris satis liquet. Sic CR ciuem Romanum significabant, OP oportere, ABVC ab vrbe condita, sic PPPP ESSSE VVVVVV FFFF. primus pater patriæ profectus est, secum salus sublata est, venit victor validus, vicit vires vrbis vestræ, ferro, fame, flamma, frigore; vt apud Valerij Probi libellum de Romanorum notis interpretandis videre licet, quem multis postmodum notis Petrus Diaconus auctiorem reddidit. DILVA etiam significari volebant, de isto lapide inuenies aurum, his etiam notis DT duntaxat denotatur. Huiusmodi notas Ennius mille & centum induxit, sed Romæ Tullius Tyro Ciceronis libertus in hunc modum figuras præpositionum adinuenit, & post hunc Persannius Pilargirus & Aquila libertus Mœcenatis alias addiderunt, deinde Lucius Annæus Seneca coniuncto omnium digestoq;, & aucto numero opus effecit ad quinque millia prolatum. Refert etiam Aelianus Spartianus ad Constantinum Augustum de Imperatore Geta Lepidum & vrbanum commentum, quo in conuiuijs agendis vtebatur, quoties enim is vellet L. Luculli cœnas imitari, consuetudinem hancin conuiuijs seruabat, vt notulis intelligi vellet pro apportandis ferculis. Nam sicubi in prandio exhiberi voluisset Pauos, Porcellos, Pisces, & Pernas, sic apponebat PPPP, si Farcta, Fasianos, & Ficus, FFF scribebat, & pari literarum ordine alia varij generis edulia designabat. Augustum quoque apud Suetonium, cum per CS scribi antea consueuisset, tali charactere X breuitatis causa vsum legimus, quod ad nostram vsque ætatem vsu manauit, eundemq; Z characterem ex Græcis mutuatum fuisse, ne in scribendo duplex SS tædium afferret. Erant & Romanorum prænomina notulis præscripta, vt nummis argenteis, & antiquissimis marmoribus apparet, & Plutarchus, Sosipater, Donatus, & Priscianus testantur. Quædam etiam scripturarum notæ apud celeberrimos scriptores inueniuntur, quarum ad breuiter quippiam denotandum in scripturis plurimis est vsus, inter quas sunt Platonis notæ, siquidem is ad dogmata, peculiaresq;

opiniones denotandas, duplici X X vtebatur, duplicíq; περιέστιγμένῳ ad electiores quasdam sententias, ornatusq; verborum, & asterisco ad dogmatum conuenientiam. Sic obelum iustum ⟵ in verbis, & sententijs superfluè iteratis, siue falsitate notatis, vt quasi sagitta iugulet superflua & falsa confodiat, veteres apposuerunt: & antigraphum Ͻ vbi in translationibus diuersus sensus habetur, hoc etiam asterisco cum obelo ⟵✕ Aristarchus in versibus vtebatur, qui non rectè suo ordine fuissent dispositi. Chrisimon ⁜ etiam ab omnibus ex arbitrio ad aliquid notandum adiungitur. Sunt & alia, quæ in etymologijs Isidorus memoriæ prodidit. Nec minus in omnibus scientijs videre licet, vt in libris legum, vbi suorum verborum notæ figurantur. Apud veteres etiam mos fuit, vt in peragendis causis rem certis literis denotarent, notas etiam condemnationis, & absolutionis constituerunt, vt ab Asconio Pediano rectè animaduersum est, siquidem damnatus K litera denotabatur, absolutus verò A. Et de iudicio recuperatorio in veterum notis, & elogijs à notarum magistris sic scribi solitum est. Q E R E T P I R D T Q P D T D D P F. Quanti ea res erit, tantæ pecuniæ iudicium recuperatorium dabo, testibusq; publice duntaxat decem denunciandi potestatem facit. Et alij per • supremam literam mille notabant, per duo etiam K K calumniæ causa, per D M dolum malum, & per I E iudex esto. Sed has iuris notas Iustinianus Imperator postea à legum libris abolendas sanxit, cum multi ingenio callidi per eas ignaros deciperent. vnde ad vitanda incōmoda literas legibus inscribēdas mandauit, ne amplius fraudes, ambagesq; huiusmodi notæ inducerent, extant tamen adhuc hæ figuræ §. & ff. quorum altera paragrapho s, altera digesta designat. Sunt & aliæ multæ, quarum in libris legum maximus est vsus. Idem quoq; in Mathematicis præsertim Astrologia, in qua etiamnum harum figurarum reliquiæ manent. Veteres enim Astrologi, vel quod suam disciplinam tanquam diuinam, & sacram vulgo occultare quæsierint, vel quod cælestia signa ab Aegyptijs (vnde ferunt eam primum manasse scientiam ob aeris obsequium) figura dignoscerentur, vel quod breuiter scriberent, illas induxerunt: suasq; figurant ♂♃♄☿☉. Arietem enim & taurum ♈ ♉ à cornibus tali charactere præfigurant, sic ♊ Geminos ab eorum complexibus, Leonem & Scorpionem & Capricornum à cauda pingunt ♌ ♑ ♏, à spica ♍ Virginem, à gemina lance ♎ Libram, & Sagittarium à Sagitta ♐. Nec dissimili ratione Saturnum a falce ♄, vel ab incuruitate, à sceptro ♃ Iouem, à claua, vel sagitta ♂ Martem, à fulgore, & radijs ☉ Solem, à speculo ♀ Venerem, à caduceo ☿ Mercurium, à crescentibus & decrescentibus cornibus ☽ Lunam, sic & horum aspectus, triplicitates, & octauæ sphæræ configurationes notant. Chymica quoque ars ijs vtitur, vt obscurè simplicia describat, quæ non nisi ab imprudentum lectione vindicentur. Ammoniacum itaque salem chymici delta △ litera notant, arsenicum ♂, sic auripigmentum, & huiusmodi reliqua, quæ suis modis recensere superuacanei laboris esset. Nec Musici suis carent notulis, ad tempus quidem mensuramq; denotandam diuersos excogitauere characteres, vt in eorum libris planè videre est. Erant & militares notæ apod veteres: in breuiculis enim, quibus militum nomina continebantur, propriæ erant in quibus Duces militum numerum, quot ex ijs superessent, quotq; in cladibus occubuissent inspicerent, nam qui supererant T thau versiculi initio notabantur, qui verò ceciderant ϑ thita, quasi haberent per medium telum Martis signum. De thau, quod salutaris sit nota, legitur, in Ezechiele: Et scripsit thau super frontes gementium. Eoq; modo ϑ thita damnationis & mortis erat nota. Persius ad id.

Et potis & nigrum vitio præfigere Theta.

Si pueritiam denotare vellent, lamda litera λ veteres vtebantur, sic & ad designandum stipendiorum largitionem propriæ erant notæ. Quare colligendum est, omnes scientias propriòs sibi characteres asciuisse, quibus occultius, breuiusq; scientiarum materiæ traderentur.

Quod

Quod his notis ſcribere præcipuè ſoleant, qui magna negotia tractant, quamq; earum cognitio vtilis ſemper & neceſſaria extiterit. Cap. IIII.

VOD in rebus neceſſarijs ijs notis maiores vſi fuerint, clarè inferius demonſtrabimus, cum modos referemus, quibus illi ſecreta tractaturi perſcriberent; nam vel alieno & ignoto idiomate loquebantur, vel diuerſis characteribus, diuerſiſq; eorum tranſpoſitionibus, vt à C. Cæſare, ab Auguſto, & à Cicerone poſtmodum factum referemus. Sed primo quantum harum notarum ars vtilis ſemper, neceſſariaq; extiterit indicabimus, vt ijs, ſi qui ſunt, qui hanc memorabilem induſtriam ſenſa occultandi, & ad literarum diuerſos ſonos, ſuæ characterum notæ accommodentur, quaſi inutilem & vanam aſpernantur, & propterea in eam inuehuntur, obuiemus. Quid enim vtilius profectò, præſtantiuſq; eſſe poteſt, quàm magnis in rebus, quarum ſi occulta conſilia proderentur, maxima eſſent ſubeunda diſcrimina, ante ſibi quempiam cauere, vt non modo miſſæ literæ non intelligantur, ſed ne doli quidem ex ſe ſuſpicionem relinquant? quo fiet, vt ijs indetectis, & rerum poſſit is pericula effugere, & ſui facile voti compos euadere? Sed ne interim tormenta locum habeant, vt veritas exigatur, quo aſtu poſſit præcaueri, ne literæ intercipiantur, poſt traditos nouos componendi modos, indicabimus, atque alienas in ſe paratas fraudes, ſic agnoſcere, vt fruſtratis ijs, facilè poſſit ſe à damnis, & inſidijs omnibus eximere, quod quantum afferat momenti pro ipſa negotiorum qualitate extimabitur. Negotia huiuſmodi permulta, magnaq; eſſe poſſunt, cuiuſmodi ſint res priuatæ, plurimorum: pontificum præterea comitia, hoſtium conſilia, aliaq; eius generis permulta, quorum innumeri poterunt caſus euenire. Sed vt res exemplis comprobetur, non inopportunum exiſtimo hoc in loco materiam ab hiſtoricis tum græcis, tum latinis petere, à quibus facilè diſci poterit, quantis fuerint in malis verſati, qui in magnis rerum negotijs, in quibus oportebat conſilia occultari, non ab ijs remedijs ſibi cautionem quæſiuerunt, tum verò quanta cum dexteritate impune res ſuas peregerunt, qui ſibi præcauentes, ad eorum adminicula confugerant. Narrat itaque Herodotus Hiſtiæum ad Perſas, qui Sardibus commorabantur, quicq; de rebellione antea ſecum fuerant collocuti, literas miſiſſe, easque tabellario cuidam Hermippo Artaniteo dediſſe, verum eueniſſe, vt is literas, non quibus deſtinabantur, ſed Artapherni redderet, quo factum eſt, vt Artaphernes dimiſſo nuncio, & Perſarum reſponſo relato, omne proditionis conſilium detexerit, & de Perſis poſtmodum ſupplicium ſumpſerit. Idem fermè etim Timoxeno Sicionio contigit interceptis literis, quas ad Artabazum vulgatis characteribus ſcriptas dederat: ſiquidem conuenerant interutrumque, vt exiguus libellus telo ſuſpenſus ad conſtitutum locum emitteretur, cum itaque ſagittam Timoxenus dirigeret, fruſtrante ictu, humerum cuiuſdam Potidæatæ percuſſit, ad quem ſaucium, cum turba, vt aſſolet fieri, concurriſſet, ſubito reuulſa ſagitta, proditionis fraus detecta eſt, & grauiter in proditorem animaduerſum. Nec minus Tito & Tiberio Bruti filijs non occultati conſilij temaritas obfuit, quãuis culpa non in literis ſolum, ſed in negotiorum etiam oſtentatione videatur conſtitiſſe, poſtquam literæ, quas ad Tarquinios de conſulibus trucidandis, deq; vrbe capienda legatis dederant, detecta per ſeruum fraude, ad P. Valerij, qui & author publicæ libertatis fuerat, manus peruenerunt, ſi pectoris enim arcanum intra animi potius ſepta ſimulatione, quàm in verborum & ſignorum oſtentatione poſuiſſent, & literæ ignotis characteribus fuiſſent exaratæ, neque fortaſſe euentus fruſtratus eſſet, neque illi pœnas capitali ſupplicio luiſſent. Paulò verò conſultior Suniatur opibus inter Pœnos, authore Trogo, ſua tempeſtate primarius, quamq; nec eius conſilium comprobauit euentus. Is enim cum aduerſus Siculos a Carthaginenſibus bellum inferretur, quod grauiter

Annoni,

Annoni, qui exercitui præerat, esset infensus, literas ad Dionysium misit, non patrio, sed græco sermone perscriptas, quibus illi apparatum, aduentumq; exercitus, & ducis segnitiem indicabat: Verum euenit, vt ab Annone græcæ linguæ non ignaro deprehensis literis, & Carthaginē remissis, proditionis conuictus, capitali pœna plecteretur. Eadem fermè literarum temeritas effecit, vt non speratus euentus interimādi Macrini, sed Antonini cædes Macrini consilio patrata sequeretur. Refert itaque Herodianus Maternianum, siue re vera id ex certis coniecturis aruspicum & vatum acceperit, siue Macrinum perosus scripserit, Antonio per literas nunciasse, vt Macrinum, qui imperium insidiaretur, de medio tolleret, verùm redditis literis, Antonini negligentia contigisse, vt ipse aurigandi studio intentus, literas Macrino legendas traderet, iubens, vt si quid in ijs momenti esset, sibi postea renunciaret, is itaque percepto nuncio, qui ad suā perniciem tendebat, veritus Antonini sæuitiam, ne aliàs prius de ea re nuncius veniret, Martialem Centurionem, qui fuerat à principe iniurijs affectus, in eius necem destinauit, à quo paulo post pugione percussus & occisus est, quod si literæ obscurius fuissent perscriptæ, Macrinus de re fortasse, quia non erat nihil veritus, nec epistolæ sententiam percipiens, Antonio literas reddidisset, eoq; modo, neque nuncius in eum damnum vertisset, cui fuit alioquin vtilitatem allaturus. Huc spectat & Carthaginensium clades à Romanis Claudij ductu, quæ eadem negligentia literarum prouenit, illata. Is enim consul interceptis hostium literis, cum Asdrubalem appropinquare cognouisset, castris sub legati custodiam relictis cum exercitus parte Picenum & Senam peruenit, vbi cum altero collega iunctis copijs propè Metaurum flumen Asdrubalem adortus, tam secundo prælio conflixit, vt ad sexaginta sex hostium millia ea die cæsa referantur. Non dissimile est his, quod Commodo Imperatori ab Herodiano eadem ex causa traditur euenisse, hic enim cum in libello, quales de phylira fiunt, quos ea nocte mortis supplicio addixerat, designasset, eumq; in cubiculo deposuisset, neminem illuc ingressurum ratus, pusio quidam, qui illi delicatissimo erat oblectamento, inter balnea & crapulas occupato Commodo, cubiculum ingressus, sumensq; in manus libellum, foras exportauit, qui cum fortè in Marciæ amicæ manus incidisset, agnito illa Commodi scripto, vbi funesta contineri, ac se primam peti, Lætumq; & Electum subsequi; multorum præterea futuram cædem, eos omnes conuocauit. Hi veneno primum rem agere decernunt, verùm cum res ex voto minime contigisset, in ipso postmodum cubiculo statim strangularunt, sic ille negligentiæ suæ pœnas dedit. Liquet ex his exemplis non parum scribentis, & eius ad quem scribitur interesse arcana tuto literis committi, varij enim casus, diuersæq; fortunæ solent contingere, quibus secreta consilia possunt in inimicorum notitiam peruenire, eoq; modo nec res suos sortiti effectus, nec earum authores impuniti euadere. Placet propterea tot exemplis postremum miri euentus adiicere, quotus enim quisq; existimasset tabellario, qui ad Dionysium proficiscebatur de Dione literas perferente, casum eiusmodi potuisse contingere? vt positas in sacculo literas, in quo & carnis frustum reponebatur, sopito tabellario per noctem in sylua, carnis odore lupum inuitatum, literas simul cum carne extraxisse, & mordicus asportasse, donec Dionis amici in ore lupi literas cognoscentes exciperent, & legerent, remq; omnem Dioni indicarent. Sed longum esset singula per immensum historiarum corpus diffusa exempla percensere, ex quibus clarum esse possit, quantum literas sine dolo scribentis obfuerit, quantumq; ex aduerso profuerit literas occultatas fuisse. Nobis vero qui hæc scribimus sæpenumero contingit in hoc amicis gratum officium præstare, dum interceptis huiusmodi dolosis literis, ijsq; interpretatis, eos ab insidijs, quæ parabantur auertimus, alioquin facile incurrissent.

Diuisio

Diuiſio furtiuarum notarum, & primo de vocalibus ſignis. Cap. V.

VAM vtilis, quamq; neceſſaria furtiuarum notarum ars ſemper extiterit, ſuperiori ſermone tradidimus, modos nunc occulte animum indicandi exponere iam tempeſtiuum videtur, ſed vt quæ diſcreta ſunt, facili ordinataq; ſerie procedant, primum omnium modorum furtim ſignificandi diuiſionem ſtatuemus, eamq; ſic in partes ſecabimus, vt ſua cuiq; tractatio reddatur, & accommodetur. Furtim igitur animum indicandi modi, vel exaratis in charta characterum notis, vel ſignis effinguntur. Signorum nos in præſens tractationem aggrediemur, eorum præſertim, quæ memoria ſuggerit, quod vbi abſoluerimus, ad nouos, diuerſosq; characteres effingendos ſecundo libro procedemus. Signa igitur infinitis propemodum modis, velut tempus, locus & neceſſitas exiget, comminiſci poſſumus: ea Vegetius rei militaris author trifariam diuidit, cuius nos partitione contenti, ad eas partes omnia ſigna referemus, quæ quantum momenti ad rem militarem afferant, eius verba declarant. Nil magis, is ait, ad victoriam proficere, quàm monitis obtemperare ſignorum, cum voce ſola inter pugnantium tumultus, neq; quid faciendum, neque à quo abſtinendum ſit, percipi poſſit. Antiquitus ergo gentium omnium vſu receptum eſt, vt tribus ſignis, vocalibus nempè, ſemiuocalibus, & mutis in bello omnia ſignificarent duces, quæ ille diuiſis copijs cognoſci iubet. His ſignis occultè animum cuique indicare poſſumus, quare furori ſimile eſſe videtur ſibi aliquem perſuadere, tam circumſpectum hominem eſſe poſſe, vt ſe à furtiuo quouis ſcripto, abditaq; machinatione tueri poſſit, nam aſtans quilibet, vel procul diſtans loquitur, & factum nunciat, vt non ſolum a nemine percipiatur, ſed ne ſic quidem ſignificari quippiam poſſe qui videat, extimet. ſed nunc ad rem accedamus, & vocalia primum, mox reliqua ſigna proſequamur. Vocalia igitur ſigna dicuntur ea, quæ voce efferuntur, eaq; multiplices occultæ animi ſignificationes exhibentur. Huius loci videntur eſſe ſchemata, quibus ſenſus à proprio ſermone, dum in occultiorem transfertur, obſcurior fit, quæ quamuis propriè ad Rhetorem ſpectent, ea nos tamen non vt ab oratore tractantur, ſed vt ad præſentem materiam pertinere videntur, indicabimus. Harum loquendi figurarum, etſi complura genera eſſe non ignoro, ab Ariſtotele, Cicerone, & Fabio primarijs artis dicendi authoribus eſt traditum, eas tamen nos ſolum attingemus, quæ frequentius hac in re ſolent euenire. Omnium itaque primum ſe offert ea tranſmutandi latini ſermonis ratio, quam Græci metaphoram, Latini tranſlationem vocant, ea quoties materia grauioribus poſtulat verbis exornari, oratores dignitatis cauſa vtuntur, vt ipſa pariter aſſurgat oratio. Verùm nolunt huiuſmodi figuras in oratione in longum duci, qui de ea facultate præcepta tradiderunt, contenti vt ſingularia verba tranſlata ſolum ſuis locis tanquam gemmæ orationi aſpergantur; nos verò, qui non ornatum orationis quærimus, ſed obſcuritatem, vtpote qui non ea audientem, vel legentem delectent, ambimus, ſed vt in ſcripto, vel ſermone conſilia tegantur intendimus, tam longas eſſe præcipimus, vt vel tota oratio (niſi aliæ adhibeantur figuræ) in ſola tranſlatione conſummetur. Metaphoricus, ſiue tranſlatus loquendi modus erit, vt ſi quis materia, de qua tractaturus eſt, cum re alia collata, eius membra cum qua comparat, aptè ad rei partes exprimendas, de qua fit comparatio tranſportet, vt exempli cauſa, nauis cum caſtris comparata, pugna cum nauigatione, nautæ cum militibus, procellæ cum hoſtibus, magiſter cum Imperatore, clauus cum militari prudentia, portus cum victoria, naufragium cum captiuitate aptè connectantur, quare fingamus de caſtris vel de pugna ſic velle nos dicere. Nos in caſtris ſumus, & iam pugnam cum hoſte committimus, ſed maximo timore angimur, quod hoſtium vires, quæ iam fermè debilitatæ

litatæ videbantur, conualuerunt; ſatis itaque firmis viribus indigemus: vt hoſtilem potentiam ſuperemus, alium itaque ad nos Ducem, qui prudentior ſit, nouumq; militum præſidium mitti oportet, alioquin facile erit, vt hoſtili manu oppreſſi ſuperemur. Eam ſententiam ſic aptè per metaphoram exprimemus. Nos in naui ſumus, & iam nauigationem ſuſcepimus, verùm timore angimur, quòd procellæ, quas iam remitti putabamus, acrius videntur ſæuire, ſatius igitur cautos nos eſſe oportet, vt aduerſam ventorum vim ſubſtinere poſſimus, alium itaque magiſtrum, qui regendo clauo aptior ſit, nouosq; nautas habeamus neceſſe eſt, ſi volumus in portum deferri incolumes, alioquin perfacile erit, vt procellarum tempeſtatibus ſuperati, naufragium patiamur. Ad huius exemplar, qui hac figura, ſui ſenſus occultandi cauſa, vti voluerit, poterit ſuos ſermones effingere. Non procul ab hoc loquendi modo μετωνυμία, vel hypallage, eſt enim nominis pro nomine poſitio, vt pro eo, quod dicitur cauſa, ponatur per quam dicitur. Eo modo Vulcanum pro igne. Liberum & Cererem pro vino, & frugibus, Martem pro bello, & ſic de reliquis ponimus: ſolet enim & hac figura non nihil ſermo obſcurari, vt non facile ab omnibus percipiatur. Huic ſimilis eſt Antonomaſia, qua vtimur cum appellatiuum nomen vice proprij excellentiæ cauſa, ponimus: vt ſi Poetam pro Virgilio, Philoſophum pro Ariſtotele, vrbem pro Roma nominemus. Ad hæc adijcitur ἀλληγορία, quam inuerſionem interpretamur, quæ fit cum aliud, quàm verba innuunt, ſignificamus, ac etiam interim contrarium, dum res non exprimitur, ſed quadam ſimilitudine implicatur. Hæc figura quamuis cum metaphora quicquam commune habeat, eius tamen differens vſus eſſe ſolet. In metaphora enim vel vnum verbum ſatis eſt ſi pro ſimili reponatur, quemadmodum oratores obſeruant, non ſic in allegoria, in qua verba omnia ſimul commutantur. Verùm quando nos in longum tranſlationem duci volumus, hac perinde, vt illa vtemur, eademq; ferè apud nos allegoriæ erit ratio, quæ ſit metaphoræ. Huiuſmodi fuit priſcorum philoſophorum, & poetarum ſcribendi ratio, vtrique enim ſacra Naturæ myſteria & naturam excedentia tractaturi, ne ſua ſenſa à prophanis violarentur, ſerio fabularum inuolucris, quaſi quodam velamento obduxerunt. In hunc modum Mercurij, Orphei, Muſæi, Lini vetuſtiſſimorum poetarum, & interdum Platonis ſcripta eſſe cenſentur: imò verò etiam plures Platoni plerumq; allegoricum ſenſum exhibendum putant. Veluti illud eſt Timæi principio, Phaetontem Solis filium fulmine terram exuſſiſſe, quod ab interpretibus exponitur, vaſtum cometam natura ſolarem intollerabiles æſtus concitauiſſe. Hoc modo multis in locis ille fabulatur, in quibus aliter ſenſus haberi debet, quàm verba videntur innuere. Hac ratione ſunt interpretanda apud Homerum catena aurea; apud Maronem ſomni portæ, Iris Didoni capillum ſoluens, Cerberus triceps, & quæcumque de inferis ab illo conficta ſunt, allegoricos enim habent ſenſus. Sic & ſapientes Chymiſtæ ſua ſcripta hiſce inuolucris contexerunt, veluti Hermetem, Gebrum, Raymundum, & veteres omnes Pythagoricos locutos comperimus. Sed ſi dictũ paulo obſcurius, quàm allegoriam deceat, ænigma fiet, quod adeò intellectu difficile eſt, vt non niſi ab authore maximo cum labore poſſit ſenſus elici. In hunc modum obſcure dicta Gellius putat veteres ſcirpos appellaſſe. Horum exemplum illud afferam, quod à M. Varrone ſecundo libro de latino ſermone ad Marcellum ſcriptum eſt, de TERMINO Deo, qui ne ipſi quidem Ioui cedere voluit. Verba ſunt.

Semel minus ne, an bis minus ſit, non ſat ſcio.
An vtrumque eorum, vt quondam audiui ipſi
Dicier Ioui Regi noluit concedere.

Sic Sphinx prætereuntibus de HOMINE ænigma proponebat in hanc ſententiam, vt Auſonius ait.

Qui bipes, & quadrupes foret, & tripes omnia ſolus.

Diogenes author eſt Cleobolum ænigmatum vatem extitiſſe, obſcuraſq; ſententias ad tria millia verſuum perſcripſiſſe, ex quibus vnum illud ex commentarijs Pamphilæ depromitur

promitur. In quo de ANNO ita ſcriptum eſt.

Eſt genitor, proles, cui ſit bis ſena, ſed horum
Cuius triginta natæ, ſed diſpare forma.
Hæ niueis totæ, fuſcis ſed vultibus illæ,
Atque immortales cum ſint, morientur ad vnum.

Proponitur & apud Maronē in Buccolicis à Damœta Menalcæ dubium in hæc verba.

Dic quibus in terris, & eris mihi magnus Apollo,
Treis pateat cœli ſpatium non amplius vlnas?

Et à Menalca Damœtæ aliud in hunc modum.

Dic quibus in terris inſcripti nomina Regum
Naſcantur flores? & Phyllida ſolus habeto

Huc ſpectat & verbi ambiguitas, quæ Amphibolia dicitur, quæ fit, quoties verba duo, vel plura habent ſignificata. Chryſippus ambigua natura eſſe putat, quia ex eodem duo, vel plura accipi poſſunt. Huiuſmodi ſchema, vel vocibus ſingulis accidit, vel connexis. Singulis ſi idem verbum plura ſignificabit, vt MALVS, nauis arborem, fructum, & eum, qui eſt improbus, poteſt ſignificare. Accidere poteſt non modo integro verbo, verum etiam diuiſo, vt INGENS, vt duplex verbum eſſe poſſit, nomen & præpoſitio. Euenit & connexioni verborum, eoq; modo maior ambiguitas oriri ſolet, cuiuſmodi eſt illud Apollinis Oraculo prolatum.

Aio te Aeacida Romanos vincere poſſe.

& aliud.

Quinquaginta vbi erant, centum inde occidit Achilles.

Vnde per caſus, per flexum, & collocationem, aliasq; ſpecies, quas proferri ſuperuacuum eſt, ambiguitas poterit euenire. Poteſt eſſe & Amphibologia in obſcuritate verborum, vt ſenſus occultetur, & oratio ænigmati ferè ſimilis videatur, cuiuſmodi ſunt vatum, & Poetarum ſcripta. Poſſem huc ſpectantia referre Oraculorum, & Sibyllarum vaticinia complura, quæ ancipites ſenſus maximè obſcuros retinent, vt vix ſenſus elici poſſit. quemadmodum ædita ſunt Apollinis reſponſa, quæ ab Herodoto recenſentur; quo fit, & prouerbio receptum ſit, vt qui ita obſcurè loquitur, Sibyllæ folium promere cenſeatur. Aenigmatibus etiam ſimilia ſunt Pythagoreorum ſymbola, vetuſtiſſimis enim Pythagoræ diſcipulis & coœuis typo nō vulgati neque communi dicendi mos fuit, propria enim dogmata inter ſe ſeruantes, nemini ea prodita volebant: ſiquidem præceptoris lege cautum erat, vt ſi quis non per ſymbola diſſeruiſſet, ridicula cuncta & anilia dicere cenſeretur. Sermones hos obſcuros Iamblicus in eius vita, & Plutarchus libro de liberis educandis, & in conuiualibus quæſtionibus exponit, cuiuſmodi ſunt, quos recenſebimus.

Quæ nigrantes habet caudas guſtari non oportere.

Quæ verba Pythagorei interpretantur, cum ijs hominibus conſuetudinem ineundam non eſſe, quos morum deprauatio denigrat &c.

Ignem ferro cædi minimè oportere.

Hoc eſt furentem irritandum non eſſe, non enim decet iram augeri, cum potius illi, dum intumeſcit cedendum ſit. Sic

Ollæ veſtigium ne obliteres.

Ollæ veſtigium in cinere videtur, cinere vſus eſt pro puluere tabularum, vbi mathematicæ demonſtrationes conficiebantur: quaſi innuat, intellectualibus vti debere demonſtrationibus, obliuiſci enim corporeas, & viſibiles. Rurſus

Nihil educes, quod vnguibus inſtructum aduncis ſit.

Vbi conſulit homines benignos & dapſiles eſſe; non in retinendo tenaces, & reliqua, quæ ab illo ſymbola perſcripta ſunt. Iſq; character apud Græcos & Aegyptios occultandis diuinis & ſacris aptiſſimus fuit. Socrates enim apud Platonem admonet, rerum ſacrarum myſteria velanda eſſe, vt à plebeculæ indignitate ſeparentur. Plato alibi con-

tulit, indignum prorſus ac fœdum eſſe, rerum occultarum myſteria populo aperiri, cum ab hominum genere illa pollutis manibus contrectentur, quæ ab hominibus tantum philoſophiæ ſacris initiatis tractari fas ſit. Quamobrem à Macrobio relatum eſt, Eleuſinas Deas per ſomnum Numenio philoſopho in lupanari proſtitutas apparuiſſe, cum ille earum ſacra interpretari auſus eſſet, ita vt etiam à vulgo noſcerentur: Vnde ille ſuam culpam ſomno admonitus agnouit, cum percontanti cauſam illæ irata fronte reſpondiſſent: Ab adyto veteris pudicitiæ abſtractas, ſeq; omnibus paſſim proſtitutas eius culpa fuiſſe. Quod nec Hebræi in tractandis ſacris legibus negligunt. Hactenus obſcurandi ſermonis modos edocuiſſe viſi ſumus, quamuis & alia ſchemata, quæ ad eam rem facere poſſint, à Rhetoribus proponuntur, quæ nobis aliud agentibus prætermittere viſum eſt. Verum ne quid diſcentibus deſideretur, quod ad ſermonis obſcuritatem faciat, alios obſcurè loquendi modos obiter attingemus. Ad hoc igitur ſpectabit alieni idiomatis vſus, qui minime ijs cognitus ſit, quibus rem noſtram exploratam volumus; vt ſi Latinus apud latinos barbaro ſermone vtatur, & Italus hac tempeſtate Italis Germanico, vel Theutonico, ſeu Gallico. Huiuſmodi Cæſar ad Ciceronem epiſtolam ſcripſit, non Romana lingua, ſed Græca, ne ea, quæ ſcriberet, Gallis fortaſſe intercepta proderentur, quibus græcus ſermo minime erat cognitus. Identidem, vt ſupra ſcriptum eſt, Suniator fecerat, qui & græco ſermone ad Dionyſium ſcribens, ne conſilium ſuum de proditione Chartaginenſibus pateret, epiſtolam concincinnauit. Ex his ſcribendi emerſit ratio, cuius ſignificatio haberi non poteſt, niſi ſermo vnus in alium transferatur, eiuſmodi nonnulla ſcripta oblata, amicis ſæpenumero rogantibus detexi. Exemplum apponemus, vt ſi aliquando inciderit, ita confictum eſſe non ignoretur. Nos verba patrij ſermonis interciſa, vel duplicata in latinum conuertimus, quæ priſtinæ linguæ reddita idem innuant, etiam permutata ſignificatione. De hac re, quoniam minus aptè latinæ interpretationis exemplum efferri poteſt, non indicens erit, noſtri ſermonis thema proponere.

Paſſer mai ſolitario in alcun tetto.

Tranſibo ſed illi ſolita malus in aliquis, faſtigium.

Aliter quoque literis & picturis rei ſenſum exprimimus, ſed quoniam latinum exemplum non ſuppetit, vulgare apponimus. Si dicet quis SEMPRE VIVA, nos ſemper viuum pingimus, videlicet maius ſedum, quod vulgo SEMPRE VIVA dicitur: ſi autem CORE, & SOL, nos cor pingimus, muſicisq; rhombis, vel notulis appoſita claue, ſol confingemus, & reliqua huiuſmodi, quæ quoniam apud vulgares circumferuntur, omittimus. Vſurpatur hac tempeſtate locutio circumlatoribus, tabernarijs, latronibus, & qui rudes homines dolis circumueniunt, valdè familiaris, qui quamplurimis vocabulis vtuntur, à communi loquendi vſu alienis, ne intelligantur, quæ ſibi magis propria eſſe exiſtiment. In hunc modum multos & pueros & ſeruos loqui videmus, dum fraudes alicui nectere conantur, vt dolo ſuſpicionem vix inferant. Sunt & qui ſyllabas permutent, vt quæ vltima prima ſit, & ex aduerſo, vt ſi dicturi ſint, HOSTIS ADEST CAVE TIBI, dicant, STISHO ESTAD VECA BITI. vel aliter vtcunque nonnulli dum ſingulis ſyllabis inanes, & inutiles interſerunt, vti RAT, SIS, vt idem dicturi dicant aliter HORAT STISSIS ADRAT ESTRAT CASIS VERAT TISIS BISIS, & aliæ eiuſmodi loquendi formulæ, quas cum in infinitum poſſunt euariari, vtpote tractatu indignas, prætereundas ducimus. Sed de tali ſignificandi modo, qui per vocem effertur, iam ſatis dictum videtur.

Nunc ad reliqua ſigna tranſeamus.

Semiuo-

Semiuocalia ſigna quæ ſint,& quomodo per ea animum indicare, & percipere poſſimus. Cap. VI.

ROXIMVM eſt vt de ſemiuocalibus ſignis verba faciamus, quæ non parum ad rem noſtram afferent adiumenti. Sic enim occultius, ſecretiusq́; rei conſcijs proximè, vel longè diſtantibus animi concepta ſignificabimus. Semiuocalia itaque ſigna Vegetius nominat ea, quæ aliter, quàm voce emitti ſolent: nempe duorum corporum ſe com plodentium ictu, vel flatus ſpiritu ad inſtrumentum immiſſo. Cuius generis ſunt ſonus campanæ, buccinæ vel tormenti bellici, & reliqua id genus omnium ſigna, quæ auribus percipiuntur. Poſſumus autem eiuſmodi ſignis non res ipſas modo, verùm etiam verba per literas, quibus illa conſtruuntur ſignificare, vt pote ſi pulſatuum numeris ſuæ literæ eo ordine, quo ſunt diſpoſitæ reddantur, hoc verò effici poterit quouis inſtrumento, quo res aptius poſſit indicari. Legitur patrum noſtrorum memoria, obſeſſam Nouariam cum in diē magis ac magis rerum omnium inopia laboraret, tormentorum ſclopis certo ordine & numero editis, omnibus demum ſignificationibus factis ſuprema rerum pericula amicis expreſſe, & maturam opem exploraſſe, eoq́; indicio habito à ſocijs ciuitati fuiſſe ſubuentum. Sic amici carcere occluſi, nec multum diſtantes, plagis inter ſe tacite loqui poſſunt, & exaudiri, noctu præcipuè, & ſi domus continua eſt, percuſſa enim parietis parte exiguo quouis ictu totus reſonat, ita vt qui aures muro admouerit, vel clauum fixum mordicus tenuerit etiam eminus, rite plagarum numerum excipiet. Idem etiam præſtat & haſta, quamuis oblonga, ſi occluſis auribus mordicus teneatur, modo lyram tangat: ſic enim facile fiet, vt qui ita haſtam teneat, emiſſum ſonum auribus percipiat. Ad hoc valent & parietibus ænea vaſa ſuſpenſa & tympana ordine diſpoſita, vt pendentia amicis ad plagas reſonēt. Tripho Alexandrinus Architectus, Vitruuio referente, hoſtibus in mœnia ingreſſis, ea ratione patriæ periculum cauit, ſiquidem cum eorum irrumpētium vim per clamorem exaudiret, periclitanti vrbi aſtuto conſilio ſubuenit. Poterit & quiſq; lyram, aliudve id genus in manibus habens, nūc hypate, nunc perypate, nunc nete, vel meſe pulſans, nunc diapaſon, diapente, vel diateſſeron abſoluens, donec alphabeti literas neceſſarias abſoluerit, aſtantibus omnibus amicum de re certiorem facere. De rerum ſignificatione, quæ non fit per literas, ſuperfluum eſſe exiſtimo quicquam dicere, cum omnibus ſit exploratum dari certarum rerum ſigna, quæ per ſonos intelligantur. Hoc de ſemiuocalibus ſignis dixiſſe ſufficiat.

Muta ſigna quæ ſint, & quomodo per illa quicquam ſignificare poſſimus, & primum de corporis motu. Cap. VII.

VPEREST de ſignis, quæ muta ſunt, ſermonem habere, hanc enim inſtituti noſtri tertiam partē initio conſtituimus: ſiquidem ſum pollicitus vocalibus & ſemiuocalibus muta ſigna adiicere. Muta igitur ſigna appellamus, quòd tacite, & ſine voce, vel ſono rerum admoneant ſignificationes, viſu, vel tactu quodammodo excepta. Hæc itaque rerum ſigna eſſe poſſunt in nutibus capitis, in frontis ſilentio, vultus compoſitione, manuum & pedum motionibus, totius denique corporis repræſentatione, rerum prætérea motionibus, & demonſtrationibus. Nutus in mutis pro ſermone habetur, & ex eorum vultu, motuque animorum perſpicitur voluntas, animalium enim voce carentium, ira, lætitia, alijque affectus oculis & quibuſdam alijs corporis ſignis exprimuntur. Nec mirum aliquibus videri debet, cum ita ijs, quæ cum aliquo poſita ſunt motu, tantum valeant, vt etiam animi volun-

tatem repræſentent: pictura enim tacens opus eſt, & eiuſdem ſemper habitus: ſic intimos tamen demonſtrat affectus, vt ipſam vim dicendi nonnunquam ſuperare videatur. Huiuſmodi itaque ſignorum, quoniam plura ſunt genera, quæ ſi in vnum colligenda eſſent, materia vt nimis longa, ſic magis confuſa videretur, eam iccirco capitibus diſtinguemus, quorum ordo ſuis locis indicabitur. Sed primum de ſignis corporis loquamur: de capite igitur initium rectè auſpicabitur. Caput (vt Fabius inquit) deiectum humilitatem, ſupinum arrogantiam, in latus inclinatum languorem, prædurum ac rigens feritatem quandam mentis oſtendit: Sunt quoque annuendi, renuendi, confirmandi, ſunt & verecundiæ, metus, admirationis, & indignationis nutus. Vultu nunc ſupplices, nunc minaces, nũc blandos & mites, nunc hilares & erectos, nunc ſummiſſos & triſtes oſtendimus, nunc amorem, nunc odium, quibus ſignis tacito quodam naturæ indicio internos affectus, & animi noſtri voluntatem alijs ſignificamus; quo fit, vt eo indicandi modo ſæpe pro verbis vtamur. Vnde Ouidius:

Sæpe tacens vocem, verbaq; vultus habet.

Sunt oculi, qui plurimum in ipſo vultu valent, & per eos maximè animus indicatur, vt citra motum, & hilaritatem intumeſcant, & triſtitiæ nubilum oſtendant, horum lachrymis & dolorem, & triſtitiam monſtrare poſſumus, & multis modis variantur in illis affectiones. Siquidem nunc motu intenti, nunc remiſſi, nunc ſuperbi & torui, nunc hilares & mites, nunc aſperi rigidi & extenti, nunc languidi ſtupidi, & torpentes, nunc laſciui & mobiles, nunc natantes & voluptate affuſi, nunc ſimi & venerei, poſcentes aliquid & pollicentes, vt actus voluntatis expoſcit. Supercilij quoque variantur indicia, nunc enim erecto, nunc compoſito multa demonſtrantur, nam oculos formant aliquatenus, & fronti imperant, cum contrahuntur triſtitiam, cum adducuntur hilaritatem, cum remittuntur pudorem oſtendunt. Sunt in his annuendi, & remittendi notæ, cum remittuntur, & eleuantur. Ouidius hoc innuens ait.

Multa ſupercilio, multa loquare notis.

In his, Plinius ait, animi partem conſiſtere, faſtus indicare, & ſuperbia alibi conceptaculum, his ſedem habere: nil altius, nilve ſimul abruptius inuenit in corpore, vbi ſolitaria eſſet. Sic ſupercilium attolli arrogantiam ſignificat, adduci faſtidium indicat, poni dicimus ſupercilium, cum à faſtu recedimus, deniq; ſemper ipſum ſupercilium pro faſtu & arrogantia ponitur: Vnde multa de ſupercilio prouerbia tracta ſunt, ab ipſis Naturæ ſignificationibus deſumpta. Fronte enim multa præfigurantur: nam eam exporrigimus, vel explicamus cũ hilareſcimus contrahimus autem cum ringimus, hoc eſt cum aliquid nobis moleſtum eſſe indicamus. Hanc quoque Plinius triſtitiæ, hilaritatis, clementiæ, & ſerenitatis indicem nominat. Vnde Terentius in triſtem.

Exporrige frontem.

Ideſt triſtitiam dimitte. Genæ habent & quoddam his deſeruiens miniſterium: nam ſanguis ille, qui mentis habitu mouetur, cum verecundia cutem accipit, effunditur in ruborem, cum metu refugit, pallore frigeſcit, & temperatus medium quoddam ſerenum efficit. Faciem, vel genam perfricamus, cum pudorem omnem depoſuiſſe videri volumus, velut abſterſo pudore manu. Hinc euenit, vt effrontes vocemus inuerecundos, vnde prouerbio frontem perfricare dicuntur, qui pudore carent. Naribus quoq; & labijs multa decenter oſtendimus, nares corrugamus, inflamus, & mouemus. Diducimus labia & manibus reſupinamus, porrigimus, ſcindimus, aſtringimus, & diducimus: vnde deriſus, contemptus, & faſtidium ijs ſignificare ſolemus. Collum contrahitur & tenditur, ſic & humeri; horum enim contractione breuiatur ceruix, vnde geſtum humilem & ſeruilem faciunt, atque eos in adulationis, admirationis, & metus habitum fingere poſſumus. Manus etiam vix dici poteſt quot motus habeant. nam & ſi cæteræ patres vt rectè loquantur adiuuant, hæ ipſæ primum loquuntur. His poſcimus, his pollicemur, vocamus, dimittimus, minamur, ſupplicamus, abominamur, timemus, interrogamus, negamus, & annuimus: his gaudium, triſtitiam, dubitatio-

nem

nem,confeſſionem, pœnitentiam, modum, copiam, numerum, & tempus oſtendimus;eædem in demonſtrandis locis, atque perſonis aduerbiorum, atque pronominum obtinent vicem, vt in tanta per omnes gentes, nationesq́; linguarum diuerſitate, hic mihi omnium hominum communis ſermo videatur. Contractis tribus digitis, & pollice compreſſis, digito indice tantum explicato, in exprobrando, & indicando (vnde ei nomen eſt) valet: & alleuata, ac ſpectante humerum manu, paulum inclinatus affirmat: verſus in terram, & quaſi pronus, vrget. Eſtq́; inuerecundæ actioni aptiſſimus, quo quatuor primis leuiter in ſummum coeuntibus digitis, non procul ab ore, aut pectore fertur ad nos manus, deinde prona, aut paululum prolata laxatur. Binis digitis diſtinguimus, ſed non inſerto pollice, paulum tamen inferioribus intro ſpectantibus, nec illis quidem tenſis, qui ſupra ſunt. Parce & timide aliquid loquentibus ſunt breues geſtus illi, cum manus leuiter pandata, qualis fouentium eſt, paruis interuallis, & ſub aſſentientibus humeris mouetur. Admiratio conuenienti geſtu illicò monſtratur, quo manus modice ſupinata, ac per ſingulos à minimo collecta digitos, redeunte flexu ſimul explicatur, atque conuertitur. Approbare, narrare, diſtinguere, & aliquid ſignificare volenti, pollici proximum digitum mediumq́;, quà dexter eſt, vnguem pollici ſummo ſuo iungens, remiſſis cæteris apte accommodatur. Cum leuiter admiramur, & interim ſubita indignatione paueſcimus, & deprecamur, digitos cum ſummi coierunt, & ad os referimus. Cum manum comprimimus, & pectori admouemus, pœnitentiæ vel iræ ſignum eſt. Auerſo pollice demonſtramus aliquid. Cum digitum medium oſtendimus, contemptum ſupremum ſignificamus. Diogenes hoſpitibus quibuſdam Demoſthenem videre vrgentibus, non indice digito, ſed medio porrecto demonſtrauit, prauum virum innuens, & effœminatum. Sic porrectione digiti medij quippiam obſcœnum ſignificari innuit, cum ait inſanos haberi, qui medium digitum porrigant. Vnde Iuuenalis.

Mandaret laqueum, mediumq́; oſtenderet vnguem.

Sunt & geſtus alij, videlicet aliqua poſcentes, vel minantes, præſertim ſi prius conſcium amicum feceris, quæ omnia proſequi prope infinitum videtur. De nutibus & ſignis, quæ in vultu exprimuntur, meminit Ouidius puellam admonens, quo modo animum expreſſura, & ſecum præſente viro tacitè locutura ſit.

Cum premet ille torum, vultu comes ipſa modeſto
 Ibis: vt accumbes, clam mihi tange pedem.
Me ſpecta, nutusq́; meos, vultumq́; loquacem:
 Excipe furtiuas, & refer ipſe notas.
Verba ſupercilijs ſine voce loquentia dicam,
 Verba leges digitis, verba notata mero.
Cum tibi ſuccurret Veneris laſciuia noſtræ.
 Purpureas tenero pollice tange genas.
Si quid erit, de me tacita quod mente loquaris,
 Pendeat extrema mollis ab aure manus.
Cum tibi, quæ faciam, mea lux, dicamve placebunt,
 Verſetur digitis anulus vſq; tuis.
Tange manu menſam, tangunt quo more precantes,
 Optabis meritò, cum mala multa viro.

Digitorum motibus non ſolum res ſignificare, ſed etiam literas, quibus verba colliguntur, poſſumus. Quod ne præſens caput longius protrahatur, in ſequens ſubiiciemus.

Multa

Multa tacitis ambagibus posse indicari. Cap. VIII.

NTER cætera, quæ facile innumera excogitari possunt, muta signa quædam noua recensere non pigebit, vt talium exemplorum similitudine, reliqua quisq; possit comminisci: ex quibus illud est, quod à Tarquinio factum proditur. Legitur itaque apud Liuium Tarquinij missum sine voce nuncium à filio interpretatum: fuit illud autem eiusmodi. Tarquinius Tarquinij filius Gabiorum principes interimendos sibi in animum inducens, cum eos virtute expugnare nequiret, astum viribus potiorem in hunc modum excogitauit. Ad Gabios se contulit, parentisq; simulatam sæuitiam conquestus, tãquam è patritijs telis elapsus & gladijs, nihil se vsquam inuenisse tutum, nisi apud hostes refert: ab eisq; opem aduersus patrem implorat: verborum calliditate Gabijs ita persuasit, vt acerrimum in eius patrem odium alerent; fictis itaque & compositis blanditijs, adeo sibi primatum beneuolentiam conciliauit, vt potentia apud eos plurimum valeret. Paucis itaque post diebus Romam hominem sciscitatum misit, quidnam sibi esset faciendum, is nuncij fidem veritus, nemini consilium proditum volens, senili calliditate in hunc modum sine voce respondit. In hortum ergo ædium transit, & inambulans æditissima papauerum capita virga decussit: tum ea demonstratione facta, nuncium dimisit, hic domum reuersus, nullum sibi responsum factum refert, verùm quod viderat factum nunciat, adolescens dato signo, sanguinarium patris responsum tacitis ambagibus percepit: Sic patris consilium secutus, Gabiorum primores criminatus, aut exilio submouit, aut morte mulctauit. Ouidius Fastorum secundo.

Iamq; potens, misso genitorem appellat amico,
  Perdendi Gabios quod sibi monstret iter.
Hortus odoratus suberat cultissimus herbis,
  Sectus humum riuo lenè sonatis aquæ.
Illic Tarquinius mandata latentia nati
  Accipit; & virga lilia summa metit.
Nuncius vt redijt, decussaq; lilia dixit,
  Filius, agnosco iussa parentis, ait.
Nec mora, principibus cæsis ex vrbe Gabina,
  Traduntur ducibus mœnia nuda suis.

Huic simile est, quod Herodotus tradit de Periandio Gypseli filio, qui cum præconem ad Thrasibulum misisset rogatum, qua ratione rebus tuto constitutis, ciuitatem optimè gubernaret, nullo dato vocali responso ex ijs, quæ sibi visa per nuncium relata sunt (siquidem Thrasibulus satum ingressus editiores, & super alias eminentes spicas resecauit, donec totam segetem æquaret) quid esset faciendum, ex Thrasibuli sententia percepit, & executus est. Legimus & Dario Persarum Regi à Scithis obsessis caduceatorem cum muneribus, aue, rana, mure, & sagittis quinque missum, quibus, vt Gobria interprete, significatum fuit, Persas nisi vt aues effecti in cœlum euolassent, aut perinde vt ranæ in paludes prosiluissent, aut velut mures sub terram se abdidissent, Schythorum vim nequaquam euasuros, quin sagittis obruerentur. Pari argumento Alexander lectis ab Ephestione Olympiadis literis, ne quod ijs scriptum erat cuiquam is postea temere referret, quasi sigillo obsignaret, modestè, taciteq; anulo eius ori admoto, silentium indicauit. Non alienum prorsus ab hoc loco esse videtur recensere, quod de Tamerlano Scytharum Imperatore patrum nostrorum memoria ab historicis est proditum, quamuis res non sit adeo obscuris ambagibus inuoluta. Hic quidem, ne diu in debellandis hostibus laboraret, numerosissimo fretus exercitu, vt populis, quos obsidebat, deditionem non in tertium diem differendam significaret, triplici tentorio vtebatur, primo die album tentorium ostentabat, vt intelligerẽt obsessi si se dederent,

rem

rem pacificè cum illis agendam, altero nigrum tendebat, quo animaduersum volebat, iam ira commotum Tamerlanum esse, vt si in posterum diem deditio differretur, iam non pace, sed sanguine & ciuium incendijs ageretur, quod tertio rubro tentorio postridie indicabat.

Per notas hieroglyphicas, atque per rerum animaliumque figuras tacite sermonem exprimi posse. Cap. IX.

OSSVMVS etiam commodè aliter sine loquela per rerum animaliumq; figuras, quodvoluerimus indicare, quæ singula interdum verba, nonnunquam integros sensus significabunt: sic vetustissimos Aegyptios scripsisse comperimus, qui cognita omnium animalium natura, ex peculiari earum qualitate illorum imaginibus res ipsas repræsentabant, vnde illorum naturam exploratam habere oportebat, quorum conditionem, quæ essent exprimenda, aliquo pacto imitari viderentur. Hoc erit exemplum. Vt si ingratum quempiam in eos, qui de se bene meriti sunt, significatum velimus, columbum depingemus: eius enim conditio, quamuis bilis expers sit in vniuersa animantium peste, ab huius tamen morbi contagio non vacat, vt in parentes ingratitudinis nota infamis non sit, quippe cum simul ac mas viribus firmior euasit, patrem à matris consortio pugna expellit, vt cum ea mox ipse coniugio misceatur. Sic & hippopotami, idest, fluuialis equi, geminos vngues depingendo iniquitatem & ingratitudinem notabimus. Hoc enim animal, cum per ætatis florem licuerit, patrem viribus experitur, quem si pugna superarit; ac sibi cedere agnouerit, vita tantum concessa, patrem à matris coniugio arcet, quam sibi matrimonio, postea coniungit, quod si victus pater minus permiserit cum matre concumbere, tum eum filius viribus & robore nixus impatienter interimit. Vnde illud videtur emanasse, vt in Regum sceptris superius ciconia, inferius Hippopotamus pingeretur. Sic etiam innuebatur vim iustitiæ parere, siquidem ciconia æquitatis ac pietatis symbolum, Hippopotamus verò iniquitatis signum est. Sic Aegyptij pro mundo serpentem reuolutum in caudam os habentem, eamq; corrodentem ad exprimendam formam depingunt, & annum per Solem, & Lunam, qui tempus metiuntur, mensem per ramum, Deum per accipitrem indicant, & pro fato sydus, pro Luna & æquinoctijs cynocephalum, pro animi præstantia leonem, pro corde Ibim, & pro rerum vicissitudine phœnicem delineant, sic & per scarabœum draconem, aliaq; animalia (vt Manethus author est in naturalium epithome, & Hecatheus libro primo de philosophia) reliquarum rerum Aegyptij significationem præbent. Ratio quare huiusmodi notas illi excogitassent, fuit, quemadmodum dictum est, ne indignis hominibus doctorum sensa proderentur: sic enim vulgaribus hominum ingenijs rerum intellectum vario rerum tegmine, operimentoq; subtrahebant, ne nuda, apertaq; rerum expositio pateret, sed velut fabulosa tractarentur, vt quo magis ridicula viderentur, eo magis ipsa mysteria figurarum nubilo operirentur, at summatibus viris, sapientia interprete, nuda rerum talium se natura præberet, ac veri arcani conscij redderentur. De his extat Ori Apollinis liber de sacris & mysticis Aegyptiorum cœlaturis inscriptus, & Pierij Valeriani recens super eodem argumento liber editus. Huc referri possunt insignia, & demonstrationum commenta, quibus sæpè parietes, peristromata, lacunaria, fores, & clypei ornantur, equitum etiam capita, dum hasta concurritur in festiuis ludis solent insigniri, vulgus cimeros, Alciatus vocat Emblemata, hæc enim tacitis rerum demonstrationibus quicquid velint exprimunt, quæ comminisci mos est eos, qui familiæ suæ originem volunt præclaro aliquo facinore honestare, vel aliter alicuius rei significationem edere, quam tacite cognitam velint, Amphiaraum Thebano bello in clypeo draconem pictum gestasse

narrat Pyndarus. Statius Capaneum hydrum, Polinicem verò Sphingem. Plutarchus quoq; Pompeium Magnum ensiferum Leonem pro insignibus depictum habuisse: huiusmodi veterum Imperatorum numismata cœlaturas non paucas retinent. In Titi Vespasiani numismate Delphinus in anchora inuolutus spectatur, quasi innuat, tardè properandum, neque vbi præsertim temporis maturitate opus est, rem esse nimia festinatione intercidendã: neque multa cunctatione in moras protrahendam, sed mature seruata temporis mediocritate peragendam. Symboli congrua ratio est: per delphinum siquidem festinatio designatur. hic enim piscis omnium non modò piscium, verùm etiam animantium velocissimè fertur, vt Aristoteles & plures testantur, per anchoram ex aduerso retentus, cursus mora intimatur: velocitas itaque delphini anchoræ firmitate cohibetur, & anchoræ rursus mora delphini pernicitate moderate excitatur. Eiusdem rei pari ratione Echeneis piscis missili telo contorta monumentum dabit: velocitatem telum exprimit, tarditatem remora indicabit, vtriusque indicio velocitas cum tarditate designabitur, quantum altera, cum alterius adminiculo coniuncta non parum in rebus agendis afferunt emolumenti. Romanis præterea mos fuit, vexillis, quæ ad bella gerebant Minotaurum depingere, ratio erat, vt quemadmodum Dædalus obscuris illum labirinthi ambagibus inclusisset, ita omnes sibi dictum consilia custodienda, & prodita authori obesse intelligeret: vnde eius rei argumentum tali emblemate notabatur. Simile quoddam describitur à Polybio, cum doli conscij literas composuissent Ariano, ad Achæum, per modum symbolicum, sicut consuetudo ipsis erat, scriptas, illumq; mittentes adhortantur Achæum, vt ijs, quæ à Boli, & Cambylo agerentur, fidem haberet. Et hæ literæ sic erant scriptæ, vt si quis illas in suam potestatem abripuisset, nihil eorum intelligeret, quæ in illis continebantur. Arianus igitur opera Cambyli adiutus, arcem ingreditur, & literas ijs, qui cum Achæo erant, reddi &c. Verum eiusmodi rerum commenta non obscure nimis tractari oportet, ne Apolline interprete semper indigeant, sed vt interdum etiam infimæ plebeculæ exposita esse possint. Vnde picturæ sæpè verba ad interpretanda adiungi solent, ne nimis spectatorum intelligendi auiditatem picturæ obscuritas remoretur. Huius loci sunt, quæ à Iouio in libello de insignibus tractantur.

Noctu igne, interdiu puluere posse significari. Cap. X.

RESTAT nunc vt modum indicemus ecquid noctu igne, & interdiu puluere rerum nostrarũ edere significationem possimus: neque enim hoc occultandi genus parum vtilitatis in se cõtinet, hac enim tempestate ad aliquid eminus significandum socij de rebus incidentibus indicium præbent. Id autem duplici ratione potest euenire; siquidem vel igne aliquid ex improuiso amicis conscijs demonstramus, vel quoties libuerit, etiam si nulla præcesserit rei significandæ notitia, facum numeris literas ad res denotandas opportunas ostendimus, vt longe videntes numeros annotantes nunciata sentiant. De primo modo legitur Medeam si Peliam occidisset, Argonautis promisisse è specula se noctu igne, die verò fumo illud nunciaturam, res itaque, cum ex voto successisset, Lunæ votum persoluere simulantem, igne facto, accensis lampadibus sub dio è fastigio, vt erat pollicita, significationem dedisse, taliq; nuncio excepto, Argonautas regiam inuasisse, occisisq; custodibus voti illam compotem effectam. Legitur & Magam occupato Parœtonio, vt facem amicam sub vespera, atque iterum summo mane eandem tollerent, cum speculatoribus composuisse, eaq; ratione significationem factam esse, vt nuncius eousque, vbi Clius est, processerit. Amicis

etiam extra ciuitatem degentibus redditus, & annonæ qualitas suadente igne potest nunciari. Constat hac arte Annibalem, vt à Polybio proditum est libro primo, cum Agrigentini à Romanis obsiderentur, multis, crebrisq; per noctem ignibus, intolerabilem exercitus famem indicasse, eaq; de causa multos ex socijs annonæ penuria ad hostes defecisse. Cum Sinone etiam Argiui pepigerunt, noctu, Troianis somno solutis accedentes face venientis classis signum daturos, vt eo accepto nuncio, Sinon equi laxatis claustris, milites inclusos exponeret. Vnde Maro

„ flammas, cum regia puppis
Extulerat, fatisq; Deum defensus iniquis
Inclusos vtero Danaos, & pinea furtim
Laxat claustra sinon.

Eiusmodi per ignem furtiuo scripto Carthaginenses etiam vsi sunt, nam Siciliam vastantes, vt Polyænus refert, vt celeriter à Libya sibi commeatus, resq; necessariæ adferrentur, duas clepsydras æquales magnitudine fecerunt, & in vtraq; circulos æquales descripserunt, eandem habentes inscriptionem. Inscriptum autem erat: non opus esse nauibus, neq; turbinatis nauigijs, sed alibi auro, alibi machinis, & rursus frumento, iterumq; bestijs, & iterum armis, ac pedestribus, equestribusq; copijs. Ad eum modum omnibus circulis conscriptis alteram depsydram in Sicilia retinentes, alteram Carthaginem miserunt, mandantes, vt cum ignem apud ipsos sublatum vidissent, animaduerterent, quando secundus ignis ostenderetur, quo in circulo hoc contingeret, eiusq; inscriptionem legentes, statim id quod literis esset significatum, mitterent. Hac ratione Carthaginenses celerrimam deuectionem habuerunt rerum ad bellum necessariarum. Fuit & veteribus mos, qui etiamnum permanet, vt amicis extra ciuitatem commorantibus fumo reditus, aliudve significaretur, vnde factum est, vt Amilcaris dolo Agrigentini inter inimicos persequendum longius ab vrbe distracti, in insidiaria loca coniectis hostibus, incensaq; sylua magnam cladem paterentur; ij siquidem fumo, quem à mœnibus surgere existimabant rati, se à domesticis reuocari, cum se conuerso cursu ad vrbem reciperent, Amilcare duce in sequentibus pœnis, qui prius fugerant, trucidati sunt.

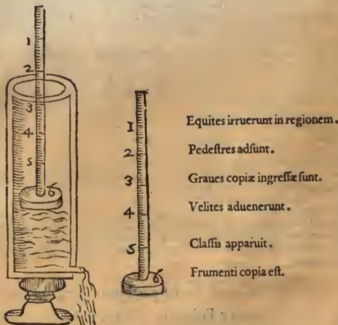
Quomodo facta, & literæ per ignem significari possunt ex Polybio. Cap. XI.

OC genus indicij, quod per ignem fit maximum vsum in bellicis rebus habeat: cum antea inusitatum fuerit, commodum videtur non reticeri, sed competentem illius mentionem hoc loco facere, quæ ex Polybio excepimus, & ex his magna Steganographiæ Abbatis Tritemij pars pendet. Quantam habeât efficaciam in bellicis rebus accensi ignes nemini obscurum est: nam opportunitatem quandam gignunt, vt scire possis quid agatur, etiam si trium, quatuorvé, siue plurium dierum itinere distet, vt rebus auxilium poscentibus per accensi ignis indicium ex insperato succurri possit: cum id ante hæc tempora modici fuerit momenti æstimatum; propterea quod plerumq; inutiliter vsurparetur. Debebat enim vsus illius certis ac determinatis pactis constitui ac perfici. Vbi autem res significandæ determinatæ non sunt, vsum iudicis flammæ plerunq; non recipiunt, quale est quod nunc dicimus. Si nanque classis in Orœon, vel Peparœthon, vel Chalciden venisset, poterat illis significari, quibuscum ea de re constitutum erat. Si verò ex ciuibus aliqui ad defectionem adspirassent, vel proditionem moliti fuissent, vel cædes in ciuitate, aut aliud quidpiam eiusmodi contigisset, quæ quidem frequenter vsuueniunt, præsciri tamen om

C nium

nium minimè possunt (ea autem potIssimum, quæ præter opinionem eueniunt,& consilio & auxilio iuxta occasionem opus habent) omnia eiusmodi vsum indicij, quod per ignem est, refugiunt. De quibus enim præcogitari non potest, de illis neq; pactum constituti poterit. Aeneas autem huiusmodi ambiguitatem ac perplexitatem corrigere volens, quæ de instituendis ducibus commentatus fuerat, paucis quidem protulit, eorum tamen quæ requiruntur summam ad intellectum abunde satis complexus est: id quod

hinc sciri poterit, dicit enim. Oportet eos, qui ignis accensi indicio aliquod graue & vrgens inter se significare volunt, vasa figulina parare, quæ cùm latitudine, tùm profunditate accuratam habeant magnitudinis æqualitatem, sintq; maximè profunditate trium cubitorum, latitudine verò vnius cubiti. Deinde phelos facere latitudine breues, intra fauces. In medio istorum infigere tridactylia æqualia, & in singulis partibus circũferentiam esse satis obseruabilem, in quibus exarata sint, quæ præcipua, & vniuersaliora in bellicis rebus accidunt. Vtpote, mox tum prima parte; quod equites irruerint in regionem: in secunda: quod adsint pedestres ac graues copiæ: in tertia quod velites, consequenter in alijs, quod pedites cum equitibus, vel classes, deinde quod frumentum adsit. Ad hunc modum in cunctis scribendum est, quæ singulis regionibus verisimiliter secundum prouidentiam, & imminentibus temporibus ex bellicis motibus vsuuenire solent. His ita factis, iubet dictus Aeneas seruare vasa diligenter, vt aulicti pares sint, & ex æquo effluant, deinde vbi aquis impleta sunt, imponere phleos, habente baculos, deinde sinere vt aulisci simul effluant. Ibi hoc accidit, manifestum est quod necessario cum cuncta sint paria, quantum vnda effluit, tantum pheli descendant, & baculi in vasis abscondantur. Cum autem prædicta vbi illis vtendum est, æqualiter

liter diſpoſita, & conſona ſunt, tum ad loca portari, in quibus vtrinq; faculas indices obſeruaturi ſunt, & vtriq; vaſi imponi debent. Deinde in quodcunq; inciderit aliquid ex his, quæ in baculo ſunt, facem extolli iubet, ac manere donec reſpondeant deputati. vbi verò vtriq; manifeſti facti ſunt, vna cum facibus ſuſtolli, deinde confeſtim ſinere vt auliſci fluant. Quando verò deſcendente phelo ac baculo, id, quod ex inſcriptionibus manifeſtare propoſitum eſt, iuxta marginem vaſis venerit, faculam leuari iubet, reliquos verò confeſtim apprehendere auliſcos, & videre quid in margine ſit ex illis, quæ baculo ſunt inſcripta. Erit autem hoc, quando quæ manifeſtantur, pari celeritate cuncta vtriq; mouentur. Hæc autem parumper quidem in facula, ex pacto ad indicium erecta, cognitionem ſortiti poſſunt, ſi non ſint indeterminata. liquet enim impoſſibile eſſe, vt cuncta futura præuideantur, vel quod præuidetur, baculo inſcribatur. Cæterum quando aliquid improuiſum per occaſionem acciderit, manifeſtum eſt, quod per hanc adinuentionem declarari non poterit. Adde quod neq; ex his, quæ in baculo ſunt ſcripta, aliquid determinatum eſt. Quot enim equites, aut quot pedites, & quo regionis loco, & quot naues veniant, & quantum frumenti adferatur indicari non poteſt. De quibus enim antequam fiant, ſciri non poteſt, de illis etiam aliquid antea conſtitui non poteſt. Hoc conſequens eſt. Quomodo enim poterit aliquis inire conſilium deferendo auxilio, cum neſciat, quot, & vbi ſint hoſtes. Quomodo confidēter agere, aut cōtrario, vel quomodo omnino excogitare aliquid poterit, qui quot ſint hoſtium naues, aut quantum frumenti à ſocijs hoſtium allatum ſit, ignorat? Poſtremus modus per Cleoxenem, & Democritum eſt excogitatus. Is vero, qui vulgaris eſt, & ſedulus in vſu, per nos eſt determinatus; qui quicquid vrgenter ſciendum eſt, exactè ſignificare poteſt. Vbi autem vſurpandus, eſt diligentiam, & obſeruantiam accuratam

ſiniſtra pars — dextra pars

α	β	γ	δ	ε

tabella prima

ſiniſtra pars — dextra pars

ζ	η	θ	ι	κ

tabella ſecunda

ſiniſtra pars — dextra pars

λ	μ	ν	ξ	ο

tabella tertia

ſiniſtra pars — dextra pars

π	ρ	σ	τ	υ

tabella quarta

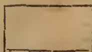
ſiniſtra pars — dextra pars

φ	χ	ψ	ω

tabella quinta.

ſpatium decempedale.

requirit,& eſt talis. Elementorum multitudinem ex ordine acceptam in quinq; partes
iuxta quinq;literas diuidere oportet: deſiderabitur autem in fine vnum elementum,id
quod vſui iſti nihil incommodabit. Poſtea quinq; tabellas parare debent, qui faces in-
dices alterius ſunt vſurpaturi, & partes ex ordine in ſingulis tabellis inſcribere,ac dein
de inter ſe paciſci, quod primas quidẽ faces leuare debeat, qui aliquid indicaturus eſt,
ac ſimul duas, manereq; donec alter reſpondeat. Hoc autẽ ad id facit,vt per hanc facẽ
certi reddãtur inuicem, & oſtendat ꝙ animaduertant.Illis verò ſublatis,primas ex ſini-
ſtris oſtendere oportet,& per tabellã declarare,quænam debeant obſeruari.Vtpote,ſi
prima tabella erigatur, vnũ;ſi altera: duo ſignificentur,& ſic conſequẽter. Alteras verò
à dextris ſecundũ eãdem rationẽ leuare,vt ſignificetur, quæ literæ è tabella ſint ſcriben
dæ ab eo,qui facem accipit. Quando autẽ qui de iſtis inter ſe pacti ſunt,vtriq; ad locum
accedunt,primũ dioptram, diauliſcos habẽtem, habere debent,vt qui facẽ è regione le
uaturus eſt,cùm dextrum, tùm ſiniſtrum locum videre queat. Circa diopram verò ta-
bellæ figẽdæ,ſunt erectæ & ex ordine: deinde dexter ac ſiniſter locus decempedali ſpa-
tio ſeparandi; profunditas verò ſecundum ſtaturam viri facienda. Ad hæc vbi faces eri-
guntur, curandum eſt,vt exacti videri queant: vbi demittũtur, vt ſint diligenter abſcõ-
ditæ. His autem vtrinque ad hunc modum paratis, quando aliquid indicare volunt,vt
pote quod ex militibus circiter centum ad hoſtes defecerint,primum eligendæ ſunt di
ctiones quæ per minutiſſimas literas hoc queant indicare, quod iam dictum eſt, quod
centum Cretenſes à nobis aufugerint. Nunc literæ quidem dimidio ſunt minores,& ta
men hoc declaratur. Hoc autem in tabella ſcriptum ſic per faces oſtendetur Prima li-
tera eſt K,ea eſt in altera parte, & altera tabella. Debent autem & faces ex ſiniſtris ele-
uari,quò is, qui obſeruat,ſcire queat, quod & alteram tabellam ſpeculari debeat.Dein
de à dextris quinque leuari debent, vt declaretur, quod K illud quinta litera eſt dex-
træ partis, quam in tabellam ſcribere debet is qui faces obſeruat. Deinde, quartæ par
tis eſt. Ad hæc duæ rurſus à dextris, quæ alteram quartæ partis conſtituunt, vnde lite-
ram e ſcribit, qui faces obſeruat. Et reliqua conſequenter hoc pacto. Itaq; quidquid
acciderit determinatè ſecundum hoc inuentum indicari poteſt. Fiant autem multæ fa-
ces, propterea quod ſingulis literis binæ ſunt adhibẽdæ faculæ.Quod ſi quis competen
ter,quæ huc pertinent fecerit,poterit fieri quod requiritur. In vtroq; autẽ inuento cu
randũ eſt illis,qui iſta vſurpãt,vt dũ illis vtantur, inoffenſa ac perſpicua indicia inuicem
proponere queant. Hactenus Polybius. Nos autẽ, ſi quid neceſſariũ vrgeat, facũ indi-
cio ſic literas poſſumus demonſtrare: eiuſmodi vſus vtilis multũ eſſe poteſt,& hoc ſigni
ficandi remediũ obſeſſæ iubes,villæ,& arces,vt tutius res ſuas nunciẽt,habebunt.Edẽdi
ſigna,vel turriũ faſtigia,aliave editiora huiuſmodi loca, vt faces proſpici poſſint, cõmo-
dũ præſtabunt.Scriptũ itaq; præ manibus habeatur, quod amicis nũciari oporteat, lite
ræ deinde bifariã diuidãtur,vt vndenæ,uel ſeptenæ cuiuſq; partis ſint. Si erunt ſeptenæ
tũ primæ ſingulis,alteræ binis, tertiæ ternis facibus demonſtrẽtur.Poteſt & quadrifariã
literarũ numerus diuidi,ut libuerit:Verùm in earũ oſtenſione motus uarietatẽ attende-
re debemus: nã una ſemel erecta,uel oſtẽſa A,demonſtrabit, eadẽ bis B,ter C,ſic ſepties
poſtremã primi ordinis G. Poſtmodũ binæ ſemel H, totidẽ bis I, ter L indicabũt,ſic &
de reliquis eiuſdẽ ordinis: Tum Q ternis ſemel, R iiſdem bis,demum S ter totidem in-
timabitur. Quod ſi in quatuor ordines alphabetum partiri uelimus ,ultimus quaternis
facibus indicabitur, tum cuiuſq; ordinis numerus minuẽdus ſit,& ordo aliter diſtribuẽ-
dus: ratio autem,quæ dicta eſt ſeruabitur,tunc conſcij & facum numeros,& uices,quot
illæ fuerint oſtenſæ, accuratè excipient, eaq; ratione uel facile ſignificata percipient.
In hunc modum amicus è turri, quæ domum ſuam in ciuitatem ſpectet, binis lumini-
bus ſemel, totidem ſex oſtenſis, mox ternis ter, totidemq; quaternis, tum binis bis,
ac demum ternis ter.Rurſus verò vno ſemel, eadem quater, & poſtmodum quinquies,
ternis deinde ter, poſtremo totidem quater: HOSTIS ADEST ſignificabit. ſed
hoc

hoc etiam aliter fieri potest, multisq; modis, quorum duos tantum, qui potiores sunt recensebimus. Sit itaque primus huiusmodi, vt quid facilius ostendatur. Alphabeti literæ quatuor in partes disgregentur, vt inferiori patet tabella.

ordines

numeri ordinum	1	2	3	4
1	a	f	m	r
2	b	g	n	s
3	c	h	o	t
4	d	i	p	u
5	e	l	q	z

Nouem itaq; faces haberi oportet, quatuor à dextris, à sinistris quinque disponantur, quaternarius numerus sectionum ordines, quinarius verò literarum cuiusque ordinis indicabit, si viginti notæ erunt, quæ minus necessariæ sunt, omittantur. Literas igitur demonstranti vtrinque faces attolli oportet, à dextris, & a sinistris. vt si A velit ostendere, vnam à dextra facem ordinem literæ, alteram à læua numerum, in quo litera collocatur, designantem exigat, sic etiam si B, vnam à dextra, à læua duas. Si C vnam item à dextra, tres à sinistra, & in reliquis eodem modo. Exemplum tale erit; vt si amicum idem hoc modo significare velimus, duas primum à dextra faces, tres à sinistra, tres deinde à dextra, tres à sinistra, tum quatuor à dextra, duas à sinistra attolli oportet, mox quatuor à dextra, tres à sinistra, deinde duas à dextra, quatuor à sinistra. Rursus vnam à dextra, aliam à sinistra, iterum vnam à dextra, quatuor à sinistra, tertio quoque vnam à dextra, quinque à sinistra, quatuor deinde à dextra duas à sinistra, sic & postremo quatuor à dextra, tres à sinistra, eaq; ratione HOSTIS ADEST significabit. Possumus & aliter vitandæ confusionis gratia omnes alphabeti literas bis ternis in hunc modum demonstrare. Duo statuantur locorum fastigia, quæ ex æquo sibi alphabeti notas partiantur, vt vndenas singula pronuncient, ternæ cum singulis adhibeantur faces, quarum vnaquæq; quaternas literas enunciet, quæ pro motus qualitate distinguentur. Tres autem characterum statuantur ordines, primum fax vna significabit, secundum binæ, tertium ternæ: fax verò tertia, ternas tantum notas demonstrabit, eoq; modo numerus duarum & viginti literarum exprimetur. Motuum discrimina quibus cuiusq; ordinis notæ demonstrentur, tali modo configemus. Erecta fax A, depressa B, in dextrum inclinata C, in sinistrum D significabit: quaternas alias eodem modo indicabimus. Sic & tertias, vt binæ sursum erectæ E literam designent, submissæ F, & sic de reliquis, & rursus tertiæ sublatæ I, depressæ L literam indicabunt. Idem fiet in vndenis alijs alio de loco demonstrandis.

De

De computo & loquela per digitorum gestum, quo maiores supputarint, & in caute loquendo vsi sunt. Cap. XII.

NVNC per dactylogiam, siue per digitorum flexum computandi loquendiq; morem ex maiorum nostrorum vsu libet hoc loco demonstrare, vt ad ea perdiscenda, aliaq; denuo reperienda promptiora spectantium ingenia reddantur. Legimus apud Plutarchum Orontem Artaxersis Persarum Regis generum, cum se à socero inhonoratum, & contemptum animaduerteret, solitum dicere, Principum familiares computorum digitis similes videri. Quemadmodum enim computando nunc myriada gestu conficere possunt, nunc verò monada, pariter Regum amici modo plurimum pollent, modo verò minimum, & omnibus derisui esse solent. Ad hoc facit, quod est à Plinio etiam de digitis numeros significantibus memoriæ proditum. Ianum à Numa Rege dicatum digitis ita figuratis effectum stetisse, vt trecentorum sexaginta quinque dierum nota per similitudinem temporis & æui se Deum indicaret, quod est à Macrobio quoq; annotatum in Saturnalibus. Nos igitur de tali computo & loquela id demonstrabimus, quod doctissimus Beda literis mandauit. Monada igitur digitorum computator significaturus minimum læuæ digitum inflectens arctum in medium palmæ figat. Simili modo si duo velit indicare, à minimo secundum ibidem imponat. Si tria tertium. Si quatuor itidem minimum eleuet. Si quinque secundum à minimo similiter erigat. Si sex tertium nihilominus solo, qui medius appellatur, volæ medio apposito attollat. Et minimum super palmæ radicem cæteris erectis imponat, si septem. Iuxta quem octo significanti medius apponatur. Nouem verò si impudicum è regione componet indicabit. Decem si indicis vnguem in medio pollicis arctum infiget. Viginti si impudici apicem inter nodos indicis & pollicis arctè apponet. Triginta si indicis & pollicis vngues mutuo coniunget complexu. Vnde Hieronymus ait: Trigenarium numerum ad nuptias referri nam & ipsa digitorum coniunctio; quasi molli osculo complexans se & fœderans, maritum pingit & coniugem. Idq; Apuleius in oratione pro Magia his verbis insinuat. Si triginta annos per decem dixisses, posses videri pro computationis gestu errasse, quos circulare debueras, digitos aperuisse. Quadraginta verò si interiora pollicis dorso iudicis super inducatur. Item quinquaginta si pollex curuatus instar græcæ literæ Γ, ad palmam inclinetur. Et sexaginta si idem digitus itidem curuatus indice circumflexo diligenter à fronte præcingatur. Ideo hunc numerum ad viduas Hieronymus referri dixit, quod in angustijs & calamitate positus esse videatur, dum pollex à superiori digito deprimitur. Septuaginta quoq; si pollex in longum extensus indicem supra circumflexum adimpleat, vngue illius duntaxat erecto trans medium indicis arctum. Octoginta quoque si index, vt supra, circumflexus pollice in longum tenso impleatur, vngue videlicet illius in medium indicis arctum admoto. Nonaginta etiam si indicis inflexi vnguis radici erecti pollicis infigatur. Numerum verò centenarium qui voluerit indicare, in dextrum transferat, iisdem vtendo digitis, quibus in læua ad decem vsque ad centum vsus est. Proinde Nicearchus facete in vetulam nimio plus viuacem, quæ annorum ætate etiam ceruos superabat, ita ludit, vt iterum iam dextra annos scribat.

Ηθάος ἀθρήσας ἐλάφου πλέον ἄχρι λαιῇ
Γῆρας ἀριθμεῖσθαι δευτέρον ἀρξαμένη.

Quæ ceruos annis superauit, quæq; sinistra
Vitæ iterum cœptet connumerare dies.

Et Iuuenalis.

Atq; suos iam dextra computet annos.

Idem

Idem sacræ paginæ interpres centenarium numerum ad virginitatem refert, nam in læua nuptæ & viduæ notabantur. Ducenta igitur expressurus eadem ratione vtetur, qua ad viginti significandum vsus est. Sic & de reliquis sentiendum est numeris vltra centenarium vsq; ad nongenta, vt eodem procedatur ordine, quem à decem vsq; ad nonaginta seruari debere diximus. Deinde mille etiam in dextra, eo modo, quo vnum in læua designabitur. Et deinceps bis mille in eadem quemadmodum duo in læua, sic & in reliquis numeris multiplicato millenario statuetur: donec ad nouem millia perueniatur, quo cum vētum sit, tum myriada (quo nomine decem millia designantur) læua medio pectori in supinum admota indicabit, digitis tantum in altum erectis. Quod si viginti millia eadem expansa. Si verò triginta millia eadem prona, sed erecta, & pollice medij pectoris chartilagini apposito denotabit. Sic quadraginta millia si eandem in vmbilicum erectam supinabit, exprimetur. Et postmodum quinquaginta si eiusdem prona, sed erecta pollicem vmbilico imponet. Sexaginta deinde millia eadem prona læuum fœmur desuper comprehendet, denotabit. Mox septuaginta millia si supina femori superponetur. Octoginta dehinc millia si eadem prona fœmori superponetur. Tum nonaginta millia si lumbos pollice ad inguina conuerso comprehendet. At centum millia, & dehinc ducenta vsque ad nongenta millia eodem, quo diximus ordine in dextra corporis parte notabuntur. Sed decies centena millia ambæ manus complicatæ in rectis inuicem digitis indicabunt. Hic est veterum computandi mos, & inde prouenit, quod apud scriptores legenti sæpè fit obuiam, vt in digitos mittere, pro eo eleganter etiam dicatur, quod est accurate numerare. Diximus de supputandi modo, qui per digitos solet indicari, superest nunc de loquendi ordine, qui per digitos etiam tradi potest, aliquid dicere. Prima igitur alphabeti nota eodem modo, quo vnum digito demonstrari diximus designabitur. Secundo etiam modo, quo duo, sic & tertia ea ratione, qua tria, sic deinceps vsque ad alteram & vigesimã, quæ alphabeti postrema est, per suum vnoquoque elemento numerum denotato; eo ordine, quo in alphabeto illud dispositiuum sit. Huiusmodi digitorum flexu, & gesticulationum solertia frater fratri coram eius parentibus sic loquitur. Primo tria, inde vnum, mox vndeuiginti, postmodum quinque ostendit. Rursus vnum diuisim, deinde sex, postea sexdecim, inde vnum, tum duodeuingiti, postmodum sexdecim, postremo quinque indicat, talique ordine CAVE A FRATRE insinuat. Huiusmodi notaram Ouidius meminit.

Nil opus est digitis per quos arcana loquaris.

& alibi.

„ nec in digitis litera nulla fuit.

Huc refertur quod ab Ennio in quandam impudicam dicitur, cuius nulla pars corporis ab impudico munere vacaret. Quasi in choro pila ludens, datatim dat sese, & communem facit, alium tenet, alijs nutat, alibi manus est occupata, alijs peruellit pedem, alijs dat anulum expectandum à labris, alium inuocat, cum alio cantat, attamen alijs dat digito literas. Et Salomon ad idem. Annuit oculo, terit pede, digito loquitur. Verùm idem alia ratione haberi potest, vt ea quis facilius, promptiusq; loqui discat, in græco alphabeto velit idem facere. Græci siquidem non quemadmodum Latini paucis ad exprimendos numeros literis vtuntur & geminatis, sed vniuerso alphabeto singulis notis quoslibet numeros indicãt. Sunt & alij aliter digitorum indicio sermonem fingẽtes, quod faciunt, dum corporis eas partes ostendunt, vel digitis contingunt, ad quas scribendas primum literæ exiguntur, quas rei nostræ exprimendæ necessarias esse cognoscimus, donec totum id, quod velimus expressum sit. Exemplum erit, vt si A, indicare statumus, aures contingamus, similiter si B, barbã indicemus. Sic caput pro C, & de reliquis eiusmodi, vt Dentes, Epar, Frontem, Guttur, Humeros, Ilia, Linguam, Manum, Nasum, Oculos, Palatum, Quinque digitos, Renes, Supercilia, Tempora, & Ventrem ostendimus pro ijs literis demonstrandis, quæ ijs inscribendis primæ requiruntur. Potest & similiter scribi, vt scriptum occultetur, id fiet si clanculum, velut aliud

agenti

agenti vino, vel alia quauis materia ad rem apta literæ ad id, quod volumus exprimendum, necessariæ protrahantur. Docet hoc Naso.

Hinc tibi multa licet sermone latentia tecto
Dicere, quæ dici sentiat illa sibi.
Blanditiasq; leues tenui præscribere vino,
Vt dominam in mensa se legat illa suam.

& Tibullus.

Neu te decipiat nutu digitoq; liquorem
Ne trahat, & mensæ ducat in orbe notas.

Huiusmodi Paris Helenæ amoris sui significationem daturus, Menelao coram vino literas protrahit. Vnde ipsa queritur in epistolis.

Orbe quoq; in mensæ legi sub nomine nostro,
Quod deducta mero litera fecit, AMO.
Credere me tamen hoc, oculo renuente negaui.
Hei mihi, iam didici sic quoq; posse loqui.

Theagenes & Carichia peregrè profecturi, conuenerant inter se signa quædam habere, vt si sors tulisset eos diuidi, in triuijs, plantis, & parietibus, quæ loca, vel oppida petiissent notare, vt Theagenis loco Pithicum, Carichiæ verò Pithiæ, annotatis diebus ac horis, cum id scriberent. Sed quis modorum omnium meminisse potest, cum infiniti ferè sint, vt hominum excogitantium ingenia? Neq; enim sanæ mentis existimo in hoc serio tempus conterere. Sed redeamus ad rem, longius fortasse digressi sumus.

FINIS LIBRI PRIMI.

IOAN. BAPTISTAE PORTAE NEAPOL.

DE FVRTIVIS LITERARVM NOTIS LIBER SECVNDVS.

PROOEMIVM.

VONIAM igitur eò paulatim ventum eſt, vt de ijs ſignis meminerimus, quæ ſcripto noſtra conſilia occultant, qui characteres appellantur, proximum eſt, vt eorum obſcuritatem duplici modo partiamur. Scripti itaque obſcuritas, aut ex literarum perplexitate, aut ex alia ſcribendi ratione proueniet: de characterum inuolucris, ſcilicet qui multis modis obſcurantur, tertio libro tractabitur, nunc verò de obſcuritate, quæ à ſcribendi modo inducitur, verba faciamus; quæ obſcuritas vel ex characterum non in carta apparentium proueniet, vel ſi apparent, adeo diſcepti, ac membratim diuiſi, occultatique fuerint, vt nemini ſcriptum, niſi cui voluerimus poſſit agnoſci. Nos primo de ijs, poſtmodum de inuiſibilibus ſcribendi modis loquemur. Sed videamus primo nonnulla veterum in hunc modum commenta ab hiſtoricis memoriæ prodita, ſi aliquid nobis prodeſſe poſſint, ſaltim anſam præbebunt meliora ſubtilioraque excogitandi.

De literis clandestinis ex veterum scriptis. Cap. I.

GELLIVS in libris noctium acticarum testis est Lacedæmonas cum ad Imperatores suos scriberent, ne literæ interceptæ occulta hostibus consilia indicarent: hoc scripti genus ex industria excogitasse, quamuis satis indocte Trithemius Archimedi tale adscribat inuentum. Surculi duo teretes longiusculi, & torno perpoliti æquabantur, vt par vtriq; longitudo & latitudo esset, eorum alter Imperatori ad bellum proficiscenti dabatur, alter domi penes magistratus diligenter seruabatur, quoties itaq; vsus necessitas incidebat, pagina, quanta rei satis erat, surculo circumuoluta, vt rotundum volumen efficeret, & oræ benè adiunctæ in modum lori aptè ligno cohærerent, ne rimæ interponerentur, tum in cartam sic circumuolutam literæ à summo capite per transuersum ad imum in eo loco inscribebantur. Perscriptum inde lorum surculo prolixum & angustum eximebatur, & ad Imperatorem dabatur, existimabant enim si in hostium manus illud fortè interceptum incidisset, truncatas literas, syllabas, dictionesq; & eorum partes longè distractas intuentes scriptum nequaquam percepturos, nec spem frustrabatur euentus, quoties enim illud in hostes incidebat, nihil in loro scriptum poterat coniectari, sed velut incondite & frustra scriptum dimittebant, is vero, cui illud destinabatur, applicato loro, in eumq; modum circumuoluto, quo antea fuerat, cum scriberetur, ita vt continuata scripti series sequeretur, nuncium agnoscebat. Huiusmodi scriptum σκυτάλην græcè appellabant.

Ausonius.

Vel Lacedæmonias scythalen imitare libelli,
Segmina pergamei tereti circundata ligno
Perpetuo inscribens versu, qui deinde solutus,
Non respondentes sparso dabit ordine formas,
Donec consimiles ligni replicetur in orbis.

De hac historia scytale, & de eiusmodi vocabulo ita tradit Ioannes Tzezes.

Sex scytalem scito significare, quæ disce.
Scytus id, quod verberat nates puerorum discentium.
Scytale etiam piscis est, vocatus est autem scytale,
Flagello persimilis existens puerorum scuticæ,
Et digitorum ossa vocantur etiam scytalæ.
Et virga quadrangularis fabrorum marmorum;
Ex quadrangulari autem nomine affero & hæc,
Ab hac scytala, quam diximus, puniente pueros,
Etenim virga dicitur scytalus, atq; scitale;
Siue ab illa marmorariorum, quam antea dixi virga:
Siue ex scyzo, quod significat irascor, vocata.
Sexta autem digna auditione Laconicum scytale,
Quod ea, quæ sunt iræ, atque stomachi tolerat, atq; subministrat,
Quæ interpretanda à me est, quantum licet, breuiter.
Lacones olim vel Imperatoribus, vel alijs
Consilia secreta in literis significaturi,

Virgam accipientes qualemcumq; longitudine breuissimam,
Et in longitudine, corio admodum angusto, vt cingulum
Virgæ superficiem totam inuoluentes hoc,
Scribebant quæcumq; volebant in plicis corij:
Quæ legebant, corio conuoluto.
Prorsus verò lectio non erat literarum,
Si ex virga quis ipsa abstulisset corium.
Rursum autem legebantur in virga dicta
Si complicatum fuisset corium, atq; accommodatum.
Sic, vt dixi, scribentes, auferebant virgam?
Et per alium mittebant, quibus volebant corium.
Virgam autem per alium: verum cum maxima consideratione.
Illi autem accipiebant virgam, atq; corium,
Complicantes legebant, sicut diximus antea.
Hoc pulchre mihi disce Laconicam scytalem.
Lorum in virga plicatum, scribens consilia secreta,
Palæ existentem virtutem Gygis, antè Gygem.
Est & species serpentis septimo, scytale:

In hunc modum scriptam epistolam Lysandro ad Hellespontum allatam Plutarchus author est. Fuit & alia imperscrutabilis techna barbarico astu digna, cuius Herodotus sub persona Histræi authoris meminit. Is imperante Dario in terra Asia non ignobili loco natus, cum in Perside apud Regem ageret, & Aristagoræ, vt ab eo deficeret, vellet furtiuo scripto nunciare, veritus, ne si non accuratè nuncium misisset, res prodita maximum sibi periculum afferret, huiusmodi astum comminiscitur. Seruo suo diu oculorum ægritudine laboranti capillum ex capite, tanquam medicari voluisset, deradit, & eius capiti leui atramento literarum formas impressit, quibus idipsum, quod nunciare in animum induxerat, scriptum erat, secum deinde, donec capilli renascerentur, domi retinet, quod vbi factum est: illum ad Aristagoram dimittit, iubens cum ad eum venisset, illum admoneret, vt quemadmodum ille nuper fecerat, sibi caput deraderet, seruus cum ad Miletum ad Aristagoram venisset, domini iussus memor, Aristagoræ rem significat, ille rem frustra nòn fore (vt erat) ratus, commissum exequitur, sic nuncium percepit. Ioannes Tretzes etiam huius meminit.

Histiæus genere quidem Milesius fuit,
Cum Dario enim militans Xersis parte in Persas,
Quoniam amicitiam puram seruauit Persis,
A Dario donum habuit Myrcinum condere,
Quæ Myrcinus, Hedonus antea vocabatur.
Persa autem Megabizus reuersus ex Pœonia,
Dario suadet, vt nequaquam condere sineret Myrcinum,
Sed ad Susam secum assumeret Histiæum.
Histiæus postea amore patriæ,
Vt in hanc ex Persis mitteretur iterum,
Tali arte seditiones excitat.
Accepto seruo, totondit caput illius,
Scribitq; literas impressas: comatum autem rursus
Mittit hunc in Miletum ad Aristagoram,
Qui erat gener, consobrinusq; simul Histiæi.
Tondens autem hunc & ipse, & legens velut chartam,
Græcas à Persis omnes deficere facit vrbes.

Alium quoq; ad hanc rem astum in veteri historia ab incerto Pœno, alioquin illustri, vt refert Gellius, excogitatum legimus. Herodotus, tum idē à Demarato factū meminit.

Is, vt ille refert, Susis commorans, cum Xersem aduersus Græciam expeditionem sumere statuentem accepisset, eam rem censuit Græcis nunciandam: sed occupatis per custodes itineribus, cum res aliter fieri nequiret, ne nuncius interceptus deprehenderetur, rem in hunc modum comminiscitur. Pugillaria noua accepit, nondum cera illita, inde literis in ligno exaratis, regis consilium prodit, tabulam deinde, vt mos erat: cera colliniuit, ne scriptura detecta sibi quid negotij apud viarum custodes exhiberet, eamq; tabellam veluti scripto vacuam domestico seruo perferendam tradidit, verùm nulla prius commenti significatione facta, Lacedæmones, cum quid ea perlata sibi vellet, nequirent interpretari, nihil scriptum intuentes. verùm rem, (vt erat) non frustra factum suspicantes, Cleomenis, (vt ego accipio) filia, eademq; Leonidæ Gorgo vxori, detracta è pugillaribus cera, nuncium accepere. Ex huiusmodi pugillaribus cera illitis, in quibus scribi mos erat, literæ ethymon datum Grammatici asseuerant, quod à litura literæ nomen deductum putent, quod à veteribus inceratis hoc modo tabulis scribi soleret, & scriptum postea deleri. Polyænus scribit, Demaratus literas mittens Spartiatis de exercitu Xersis in tabulam ceræ expertem scriptam epistolam cera obduxit, vt per custodes, quasi sine literis ferretur. Idem legimus apud Valturium à milite quodam pœno factum, à Carthaginensibus missum ad inuestiganda hostium facta & consilia, qui finxerat à patria exulare, atq; militarem artem apud hostes exercere cœpit, post multis diebus exactis, Carthaginenses nuncio certiores fecit, quæ barbari hostes facere constituerant, nam vt prius Demaratus fecerat, tabulis cera illicis scripsit, atque supra denuo ceram induxit. Simile huic narratur à Cromero: nam duo nobiles iuuenes Andreas Tencinius, & Nicolaus Dreuicius ducti amore patriæ scripsere Michaeli Buciacio, qui Cameneciam obtinebat, Regem extrema necessitate adductum Polidoliam Suitrigelloni cedere, verùm quia literæ palam ferri nequibant, Suitrigellone omnes iter capessentes excutiente, conuolutas, ceraq; contectas Zachiæ puero dedere, vt cum primum Cameneciam venisset, cereum illum Buciacio præfecto redderet, miratus Buciacus quid tibi cereus ille vellet, refracta cera literas inuenit.

Antiquorum scribendi modos nostra tempestate vanos & inutiles esse; & subtiliores aliqui describuntur. Cap. II.

AEC prisci commenta ad scriptum obuelandum inuenerunt: Verùm vt de ijs verba faciamus, à scythala initium auspicabimur. Quotus igitur quisq; nostra tempestate erit, qui maximis, & arduis in rebus, quæ desiderant occultari, capitis sui & fortunarum discrimen in scythalæ securitatem reponendum tuto existimabit, quin potius à quouis, vel minimum curioso id genus scripti artificium censeat facile posse deprehendi? Quis autem rursus non intelligat, non alia ratione illud, quàm in eum modum, quo scriptum fuit compositum, debere interpretari? In ligno verò cum scriberetur circumuolutum non agnoscat, quòd si digitis, vel surculo æquatæ crassitudinis complicetur, quis non videat iterum coeuntibus partibus statim facillime scriptum aperiri? Nos eiusmodi modum occultiorem reddemus: nam filo hoc modo scribere adinuenimus. Duo conficiuntur tenues surculi æqualis magnitudinis & rotunditatis, vnum damus longè eunti amico, alterum domi retinemus: cùm scribere volumus, filo supra surculum reuoluto simul hærere faciamus, vt continuum sit, & ligni nil appareat, filo accommodato per longitudinem baculi literas exarabimus, inscribemus quicquid cordi fuerit. Si surculi latiores fuerint, plures versus capient. Si prius filum aquæ immerges, in aqua alumen solutum sit, atramentum non diducetur, sed nitidius characteres continebit, mox filum à bacillo reuolutum in glomerulum accommodatur,

commodatur, vel ut occultissimum sit, interularum, & sudariorum ora reuoluimus, amico absenti mittimus, nihil enim in filo curiosior interceptor: nisi quædam disseminata puncta conspiciet. Amicus eodem bacillo filum reuoluendo, curandoq; vt puncta ex superiori parte veniant, & cohæreant aptè, amici conceptum facile percipiet. Possumus & in librorum sectionibus characteres occultare. Cum liber optimè religatus, & resectus sit, nigroq; colore tinctus, si eum aperiemus & chartas diducemus, vt in obliquum sint, poterimus in chartæ extremitatibus scribere, & nostræ mentis conceptum exarare, vbi verò remissus erit, & chartæ suo loco redierint, nihil in eo scriptum videtur, at qui legere voluerit, in priorem modum chartas diducet, & literæ cohærentes legibiles fient. Eodem modo in muscarijs scribere poterimus, scilicet quæ in rugas contrahantur, & mox explicantur. Idem & lusorijsq; chartis efficere poterimus: ibi enim satis commode scribi poterit, si rato ordine eas accommodaueris, vt altera alteram consequatur: vbi eas simul composueris, & exæquaueris, in cæsuris omnia scribemus, vbi eas postmodum permiscueris, & conuertes, nil prorsus pristini scripti retinebit, sed solum inordinata puncta curiosius spectanti videbuntur: cum aderit legendi tempus, in ratum ordinem redigendo, puncta & lineæ coibunt, & ordinatam efficient orationem. Possumus & in alarum pennis columbarum, sagittarum, aliarumq; albarum auium describere, eas sursum inuertendo. nam vbi ad locum suum redierint, nil ostendent, sed si ad pristinum modum diductæ, literas perleges, quod non parum vtilitatis afferre poterit ijs, qui pro internuncijs eis vtentur. Possumus etiam in pergameno scribere, vt literæ non videantur; nam vbi in eo scripseris, candelæ lumini, vel igni admoueto, & sic totum in se conuoluitur, crispabiturq;, vt pristini vestigij vix quicquam retineat, quod si quis aspexerit prorsus nullius doli capax existimabit, at cum legere illud quæsieris, locis humidis exponas, vel leuiter aquis irrores, & explicabuntur rugæ, euanescuntque, & in pristinum statum redibit, & impressi characteres sine impedimento leguntur. Sed neque illud satis tutum esse potest, vt derasis capillis capiti inscribantur literæ, siquidem sudore, cui caput est obnoxium, facile possunt aboleri, quod si acu etiam cutis perforetur, ne hoc quidem satis ad suspicionem sufficiet, si is, qui inscriptionem gerit, intercipitur, tum enim diligentissima fit inquisitio, metus & necessitas vigilantiam præstant, nec prius satis sibi factum putant, quàm cuncta penitus, quibus veritas eruatur, exquisierint, nunc pollicitationibus quæruntur illicia, nunc minis terror incutitur, quod si hæc parum prosint, supplicijs, & tormentis res agitur, at si ne hoc quidem prodest, ne interim literæ furtim perferantur, non solum caligæ & soleæ perquiri solent, vestes eximi, & suturæ dissolui, sed ne à visceribus quidem perscrutandis abstinetur: tantum abest, vt illi ab inquisitione intactum caput relinquant. Sed nos possumus epistolam mittere, & scribere loro etiam, vt non possint ab alijs, nisi ijs, quibus literæ destinantur, intelligi, & qui eas fert, ad quamcumq; distantiam, & si nuncius in via comprehensus fuerit, & interrogatus per tormenta, nil possit fateri, quia nihil ei penitus constat, & epistola semper manebit occulta, nec tempns, aut itineris labor characteres abolebit. Nec refert si lator per mare, vel flumina transeat, vel pluuijs, vel sudore possunt aboleri; quantum id referat principibus considerandum relinquimus, cum ijs præcipue necesse habeant, qui obsessis amicis aliqua velint nunciare, cum plerunq; ex vno nuncio hostium victoria dependeat. Sed priscorum inuentio partim mala, partim bona fuit. Literas capiti impresserunt, quas ipse legere non poterat, nec aqua nec sudore ablui, quia impressæ erant capiti, dein capillorum excretione erant inconspicuæ, & vt nesciret nuncius quid capiti inscriberetur, quod oculis laboraret, occasionem cœperunt, remedium aliquod facere, quod ei salutem laturum esset, nec conscium doli redderent. Sed dolus haud securus videtur, poterit enim aliquis doli suspectus capillos decidere, & fraudem detegere. Præterea si nuncius cito mittendus esset, quomodo fieri poterat, vt capilli cito excrescerent? per mensem saltem expectandum esset, & quando literæ

puncturis

puncturis imprimebantur, quomodo fieri posset quin doli conscius non redderetur? Sed videamus quomodo Histiæus poterat capiti literas indelebiles facere, cutim vulnerando, aut acu, aut nouacula cutem aperiendo, iniecto cambustæ colophoniæ puluere: ita enim solitum est magnatum mancipijs dominorum suorum nomina faciebus imprimere, & literas indelebiles fecere, quæ mixtione sanguinis virides apparent. Fiunt literæ intercutaneæ & indelebiles in membro quouis: hoc modo. Cantharides naturalis diei curriculo valida aqua, vel citius auri separationis madeant, inde graphio, vel apto stylo in summa brachij cute, vel alterius membri characteres effigiabis, læsa humore caro, inflatas surgit in vesiculas, exulceraturq́;, sic acris vestigia aquæ in albas cicatrices perpetuo emarginat æuo, & nunquam euanescentibus literis membrum insignitur, & id melius Histiæi secreto: nam & sub capillis legi non possunt, cum albæ & lacteæ conspiciantur. At si velimus, vt non perpetuo inhæreant, sed per aliquos dies immorentur, multis modis efficiemus. Aqua fortis si æs vel argentum exederit, & eo literas in cute exarabis, per multos dies conspicuæ erunt. Eodem modo eueniet mellis oleo. Docebimus tandem quomodo quis literas inconspicuas, & indelebiles ferat, quas non ferre sciat, & visibiles fiant, cum opus fuerit. Id eueniet si dorso tabellarij literæ inscribantur, quas ipse ignoret, idq́; præstabimus somnifero aliquo, vt ipse profundo demergatur somno, dum literæ designantur, & resiccentur, somniferis liber Magiæ naturalis noster scatet, resiccatæ literæ penitus inconspicuæ fiunt, quod etiam antiquis notum fuit. Ouidius.

Caueat hoc custos, pro charta conscia, tergum
Præbeat, inq́; suo corpore verba ferat.

Sed videamus num aliquo liquore scribi possit super cutem, vt flumina tranando, aquis pluuijs, & sudori obnoxiæ fiant, & mox puluerem inspargendo, aut liquorem, literæ inconspicuæ fierent. Fit in dorso scriptura, quæ per loturam cuiusdam humoris duntaxat visibilis, quam penetrare nemo poterit, nisi qui secretum penitus cognouerit. Vitriolum aqua dissolutum vbi scriptum sit, gallarum decocto fit visibile: si acuatur, penetrabit cutem, & fient literæ indelebiles, vel eius oleo: sal ammoniacus cum calce, siue sapone cæruleum colorem inducit. Si lithargirij oleo detergantur, lacteæ videbuntur, cum aqua vitæ, vel eius compare, aceto distillato, & aqua salis. Iam verò quam vanum in pugillaribus scriptum sit, videamus. Ego quidem meo iudicio existimo in hunc modum molestius esse scribere, quàm cuiquam, qui vel mediocris iudicij sit, latens scriptum indagare, parumq́; conferre hanc scribendi rationem nostra ætate fuisse sublatam, vt eo minus occulta fraus prodi possit, siquidem etiam si nulla prisci moris notitia haberetur, certe rem ipsam suspicio detegeret. Sed nos subtiliori astu ita rem tutius agemus: nam lapis aceto mersus literas demonstrabit, & lāpides non tabulæ. Hircino adipe supra marmora literas exarabis, cum resiccantur, inconspicuæ fiunt prorsus: si lapis aceto demergatur, prodeunt illico, & foris, quasi superextantes eminebunt. Extat etiam modus, quo characteres in ligno abscondantur, & sic poterit quisq; inopinabili fraude in ligno characteres imprimere, qui non conspiciuntur, nisi cum voluerimus. Sit lignum carnosum & molle, videlicet populeum, tiliaceum, vel huiusmodi, & ferreis typis illis, quibus typographi, cum in æneis matribus literas imprimunt, vulgus punzones vocat, literas supra lignum imprimamus semidigitali profunditate, mox doletur lignum dolabra fabrorum lignariorum ad impressiorum profunditatem characterum, sed vbi omnia explanata, & exæquata fuerint, amico mittes baculum, aut tabulam rei gnaro, qui lignum aquis immergens, tumens lignum foras eminebit, quod ictu fuerat contractum, & literæ conspicuæ fient exterius prominentes. Possunt & literæ in oui cortice inscribi. Cera ouum circumlinito, in eaq; stylo ferreo literæ delineentur vsq; ad corticem, sed eum non lædant, nam si ferro, vel stylo, cultrove corticem læseris, periculum imminet, vt dolus detegatur. Summerge ouum per noctem in forti aqua separationis auri ab argento, mane amoue ceram, & de-

cortica

cortica ouum & corticem intra lumen & oculum accommoda, nam & peruium corticem, & pellucidæ literæ conſpicientur. Idem eueniet ſi limonum ſucco ouum pinxeris: nam corticem emollit, vt ne corticem fœdet, & ex voto fruaris. Si vis autem vt literæ ſupra albumen videantur croceæ, & clarius, vbi ouum excoctum fuerit: Coque ouum donec dureſcat, & cera obline, & inſculpe ceræ literas ſtylo, vt lituræ dehiſcant, & imponatur in humore, ideſt ex gallis cum alumine tritis, inde acri aceto impones, & eæ fient penetrabiles, quas cortice detecto videbis in albumine oui. Africanus ita docet. Gallas & alumen cum aceto terito, donec atramenti ſpiſſitudinem habeant, ex hoc quicquid libuerit, ouo inſcribito, & poſtquam ſcriptum ſole deſiccatum fuerit, ouum in muriam acrem demittito, & reſiccatum coquito, & decorticato, & reperies inſcriptionem. Ego in acetum impoſui, & nihil euenit, ſi per muriam non intelligat acre lixiuium, vulgò capitello dictum. Cuius cauſa hæc eſt. Quia oui cortex poroſus eſt, & laxis meatibus hiat, argumento quod recens igni appoſitum ouum ſudat, & foris extillat aqua, & contra lumen inſpiciendo clarum apparet, & cum acetum tenue ſit, per eos penetrans, tenerum corticem efficit, cumq; remixtum ſit cum albumine, ſecum eorum ſubſtantiam defert, & albumini oui imprimit, illudq; in frigida aqua immergens, condenſat, & ad priſtinum ſtatum reducit. Sed animaduertendum, non eſſe immorandum in aceto; nam totum corticem erodit, ouum nudum, & ſola cuticula contectum reddit, & ſi tale aquæ immerſeris, cortex non reſtituitur. Si vis ſcire quomodo literæ aqua in ouo viſibiles fiant, ſolue calcanthum in aquam, & ſcribe ſupra corticem, & reſicceſcens nil conſpicietur. ſi vis legantur, gallas vino coque, & in aqua ouum immerge. Aut ſupra ouum aqua calcis ſcribe, & lixiuio immerge, vbi maceratum erit braſile, ſic literæ halurgæ videbuntur. Aut ſepo ſcribe ſupra corticem, & vitrioli aqua ſubmergito, poſt exiccationem abrade ſepum, & nil apparebit: vbi prædicto vino mox immerſeris, albæ literæ in nigro cortice candicabunt. Docebimus literæ quomodo igne ſupra ouum viſibiles fiant: Citriorum ſucco ſupra ouum exarentur notæ, cœparum, aut ficus lacte, quod cum igni admoueris, croceas literas videbis, idq; in crudo ouo fieri poterit: nam coquendo literæ apparebunt.

Furtiuas literarum notas fieri, quæ cerni non poſſunt, & primo quæ igne viſibiles. Cap. III.

DIXIMVS quæ ad ſcriptum ſic operiendum, vt locus, in quo facta ſit inſcriptio, ſcriptum occultet, commenta priſcorum ætas induxit, nunc inuiſibiles ſcribendi modos, quos eorum vice noſtra ſolertius indagauit, videamus. Scribendi modum inuiſibilem nūcupamus, quod niſi ratio adhibeatur, qua ſcriptum indicetur, characteres intuentis omnino viſum effugient, ita vt is, cui ſcriptum deſtinatur, notas exponendi modum ab eo, qui ſcripſit, præcognitum habere oporteat. Porrò hoc ſcripti genere, quoniam multum habet obſcuritatis, in maximi momenti rebus, quas non parum interſit occultari, potius quàm quouis alio vti expediet, præſertim ſi ſub eo ſcripti etiam perplexitas occultetur: quare ne quid omiſſum videatur, quod ad præſentem materiam poſſit pertinere, ea de re aliquot modos præſcribemus, quos è noſtris naturalis Magiæ antea experimento comprobatos, huc traſtulimus: nihil enim ibi commiſſum eſt, quod verum antea non indicaſſet euentus, quos repetere hoc loco non inopportunum videtur, quorum quamuis aliqui etiam lippis & tonſoribus noti ſint, eos tamen, exigente materia, non præteribimus. Epiſtola ab eius rei, quæ ſcribitur, ſuſpicione prorſus aliena ſumatur, tū omiſſis ſpacijs minime neceſſarijs, literæ, ſyllabæ, dictiones opportune humenti ſucco citrij, medici mali, vel cœpe, vel

omnium

omnium ferè acrium ſucco iterum delineentur,nam ſiccato humore inconſpicuæ fiunt, & eæ tantum, quas ſolum atramentum delineauit, apparebunt, cæteræ deliteſcent,ita vt qui legat tabellam, inutiliter ſcriptam, & vanam opinetur, at ſi pagina igni admota incaluerit, literarum rurſus lineamenta clariſſime indicabit. Eſt & ſalis genus, quod ammoniacum vocant, hoc contuſum & aquæ immixtum literas quidem ſcribenti albas reddit, quæq; cum papyro colore vix internoſcatur: uerùm ſi admoneatur igni, nigræ apparebunt:ſuccus autem ceraſiorum ſi calamo adhibeatur, viridi colore, ſi cyclamini, ruſſo literas deſignabit.ſic varij fructuum ſucci, varios quoq; igne colores indicabunt.

Quomodo notæ fiant aqua viſibiles. Cap. IIII.

IERI quoq; poſſunt literæ, quæ niſi charta aquis mergatur, legi non poſſint, eas delineandi modus talis eſt. Alumen aqua diſſoluitur, eoq; diſſoluto, characteres deſcribuntur, qui cum ſicceſcunt, conſpici deſinunt, vt verò legi poſſint, charta aquis immergitur, ſic immerſa characteres conſpicuos reddit. Idem etiam aliter fit. In vitreis chymiſtarum vaſis è calcantho humor diſtillatur, eoq; in papyro characteres formantur, & ſic fallent intuitum. Vt verò cerni poſſint, in omphacitis gallæ aquam charta, vel in vinum, in quo ea inferbuerit mergitur. Vt verò alibi magis quàm in charta ſcribi poſſit, hoc modo ſcriptum fiet, quod lactis candorem imitabitur. Lithargiris primo teritur,tritus in fictile, vbi ſit aqua aceto commixta immittitur, & decoquitur,& per colū traiicitur, mox ſeruatur, tum in limonis citrigeri ſucco in lapide, vel aliqua corporis parte,vel alibi exarantur notæ: illæ ſiccato humore minimè apparebunt, ſed vt legi poſſint, ea lithargiri aqua madefactæ conſpicientur lactis candorem imitari. Poteſt etiam epiſtola hoc modo concinnari,vt ea, quæ volumus latere medijs interuerſus, qui cernuntur ſpacijs ſcripta deliteſcant, cumq; opus ſit, aboleta, quæ prius apparebant, cerni poſſint. Modus hic erit: Stillatitio calcanthi liquore (vel affuſa in illud feruenti aqua, dum illud ſolutum fatiſcat) ſuper papyrum arcana literarum lineamenta deſignentur, cum areſactæ ſint, illico celantur, cæterum vt inane ſcriptum deleatur, hac ratione fiet. Combuſta palea, vel ſalicis carbones ſuper porphyreticum marmor triturentur, tum omphacitis galla in albo vino decoquatur, ſicq; eo humore in ſpongiam attracto, vernaculus color ater obliteratus deliteſcet, priſtinus verò, qui delituerat, reſiccatus apparebit. Fiet idem, ſi commune atramentum tantum aqua diluatur, quantum illa occultandis literarum lineamentis ſatis ſit, eoq; modo totum id, quod volumus latere, deſcribatur, tum atramentum ex carbonis ſalicis,vel paleæ combuſtæ polline paretur, eoq; ſuper albicans ſcriptum inania, quæ velimus deſcribantur, huiuſmodi atramentum parum, aut nihil à vero differt colore: cæterum vt arcanum ſcriptum legi poſſit, vino in eadem galla decocto, ſpongia pagina detergitur, ſic quod prius apparebat ſcriptum, deliteſcet, quod verò cerni non poterat, indicabitur. Vt aquæ linteum immergendo characteres appareant: Soluatur in aqua alumen, & hac literas exarato ſupra album linteum, interulas, ſudariolum, & ſimilia, nam vbi fuerint reſiccatæ, penitus euaneſcunt: Vbi eas viſibiles fieri velis, aquis immergito, & linteum obſcurare videbitur, niſi vbi alumen delineatum fuerit, vnde literæ adeò conſpicuæ fient, vt optimè legi poſſint: nam vbi alumen, calcanthum,aut omnia adſtringentia ſoluta fuerint, tardius aquam admittunt. Refert Curopalata Nicolaum quendam in Syriam transfugiſſe, qui ſcriptas in nigro velo literas ad Logothetam mittebat, proiectaq; ſindone per aquam literæ apparebant, quarum ſenſus erat. Ne timeatis à flauo volucre Duca &c. Lapis etiam aceto merſus literas demonſtrabit. Si hirci adipe ſupra lapidem literas exarabis, reſiccatæ inconſpicuæ prorſus, ſi lapis aceto demergatur, prodeunt illico, & foris quaſi ſuperextantes eminebunt.

Literæ quæ non nisi confricatis pulueribus legi possunt. Cap. V.

POSSVNT etiam fieri notæ, quæ in alba carta, aliave corporis parte inscriptæ delitescant, & cum opus fuerit detegantur. Super brachium, vel dorsum, aliudve membrum aceto, vel vrina clanculum fiat inscriptio, eaq; exiccetur, vt ne vestigia quidem appareant: vt verò scriptum exponatur, fuligo, vel combusta papyrus exteratur, sic enim literæ internitebunt, vel aliter, si adipe, vel sepo, aliove pingui, vel gummi delineentur notæ, & carbonis inde, vel combustæ chartæ pollis inspergatur, vt detegat. Hoc fortasse astu, vt Poliænus ait, Attalus victimæ inscriptione impressa vsus est: Hic enim, vt suos milites ad fortiter agēdum cum gallis hostibus, qui multo plures erāt, impelleret, non parum referre arbitratus, si eorum animis indubitatæ victoriæ fiduciam proponeret: ludicram rem, alioquin vtilem huiusmodi cum sacrificaturo vate comminiscitur. Ante conflictus diem parat victoriam, nam Sudinus vates sacra faciēs, Deos precatus libat, & victimam dissecat; at Rex contrito gummi in dextram manum inscribit REGIS VICTORIA, inscriptionem hanc à dextris ad sinistra producens, cumq; viscera extraherentur, manum in calidiorem, ac fungosum locum supponit, abstergitq; inscriptionem. Sed vates reliquas partes percurrens, & sua munera obiens, conuertit particulam, qua inscriptio cōtinebatur huiusmodi, Regis victoria: hæc res vulgata ingenti cum militum gaudio, plausuq; excepta est, vt alacriores, promptioresq; ad pugnam animos indicaret, sic quasi non dubiæ spe victoriæ adducti, ac pollicito numine freti, acriter pugnantes Gallos superarunt. Sed ad rem redeamus. Id etiam præstabit lac ficulneum, si eo alba charta describatur, & postmodum ab amico scriptum carbonis polline insperso confricetur, & detergatur: fit enim vt literæ statim nigrescant. Ad id etiam confert (vt Plinius refert) tithymali lac ad designandas notas, & super illud inspersus cinis ad detegendas. Confirmat hoc Ouidius.

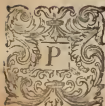
Tuta quoq; est, fallitq; oculos è lacte recenti
　Littera, carbonis puluere tange, leges.
Fallet & humiduli, quæ fit acumine lini,
　Et feret occultas pura tabella notas.

Ausonius ad id.

Lacte incide notas, arescens carta tenebit,
　Semper in auspiciis prodentur scripta fauillis.

Est & inopinabilis techna supra chrystallum describere, nam cum vndiq; diaphanum sit, nullam affert doli suspicionem, & literæ intus latētes esse possunt, sic fiet igitur. Dissoluatur gummi Arabum in aquam, vel tragacanthæ, vt clara sit, & vbi optime solutum fuerit, nequaquam chrystallum defœdabit, supra illud describens, siue cyathū, siue phialam, vbi literæ resiccescunt, inconspicuæ fiunt: nemo dolum suspicari poterit, sic car ceribus detento, cyathus immittatur, aut phiala vino plena, vbi literas visibiles voluerit, combustā papyrum, vel paleam super illud adfrica, & literæ illico apparebunt visibiles. Addemus tandem secretum vt literæ in carta, non igne, non aqua, aut aliquo, sed solum puluere legi possint: profectò dignum habendum. Soluatur adeps hircinus cum pauculo terebinthinæ resinæ, liquore carta adfrica, & seruato, cum amico nunciare vis aliquid, apposita papyro, delinita adipe, supra tabellam, quam amico mittendam destinaueris, ferreo stylo supra calcabis, & imprimentur notæ adipis tabellæ, mittito, quæ intercepta, neque aqua, vel igne visibiles fiunt, aut alio artificio, nisi tantum terreno puluere insperso.

Quomodo diuersis artificijs occultè scribi possit. Cap. VI.

OSSVMVS etiam alijs artificijs etiam occultè scribere. Si libuerit characteres sic designare, vt nisi lumen vel syderis, vel candelæ interponatur, cerni non possint, in hunc modum fiet. Cerussa, aliusve color gummi liquefacto immiscebitur, ex eaq; immixtione materia chartæ concolor parabitur, vt nihil ab ea discernatur, tum qui nuncium sit excepturus, charta oculis, & lumini interposita subobscuras characterum formulas cõspiciet: fit enim ratione optices, vt ea materia parum densa, dum opposita externo lumini, impedit, quo minus vlteriores radij ad intuitum nostrum perueniant, conspicuam nobis lineamentorum vmbram efficiant. Fieri etiam potest, vt nigra charta albos characteres conspicuos reddat. Ratio est hæc. Oui luteum albumini commiscetur, vt instar scriptorij atramenti liquescat, eo liquore literarum figuræ in papyro protrahuntur, & exiccantur, tum super exiccatam chartam color ater inducitur, eaq; iterum exiccata mittitur, verùm vt literæ conspici possint, lato ferro chartæ superficies eraditur, sic enim fiet, vt sublato inde atramento, vbi literæ erant earum albi coloris signa conspiciantur.

Quomodo epistolæ occultè ferantur. Cap. VII.

ON minus quàm in animi sensis occultandis, diuersis quoque modis in mittendis, recipiendisq; cautè nuncijs vetustas vsa est, quibus nec ad id rudior nostra ætas etiam alios induxit: eos recensere non pigebit, ne quid sciens prætaream, quod de eo genere vsquam meminerim: ne cum occasio postulauerit, aliorum nobis exempla suppetere possint: quare non inopportunum erit hanc materiam tres in partes præcipuè distribui, vt de literis primum, mox de tabellarijs, tertio de eorum itineribus loquamur. De literis sermo erit, quemadmodum illæ occultari consueuerint, & inscribi demonstremus, de tabellarijs verò rursus, vt de homine habitum & figuram mentiente verba faciamus: de itineribus, vt interceptorum insidiæ, quemadmodum interdum vetari possint doceamus: quarum rerum exempla, quæ nobis interlegendum in veterum historijs licuit cognoscere, hoc in loco distincta in medium afferemus. Primum itaque occurrit Theophrasti sententia, in qua is admonet, inciso viridis, & adhuc virentis ligni cortice, & intus tantum euacuato, quantum literas capere possit, & postmodum alligato, illud iusti temporis lapsu, natura cum literis occlusum remanere. In hunc modum ille religiosis ex hominum industria præceptionibus, ligno inclusis admiratos populos trahi potuisse meminit. Sed hoc ex Theophrasto potius ad rei similitudinem induxi, quàm vt ad præsens remedium facere posse admonerem, diuturni siquidem temporis ad id successione opus esset. Potest tamen hoc rectè in sicco ligno, velut abiete quilibet in hunc modum non incommode imitari, communi albo glutine rimis coalescentibus. Potest & hoc in ouo perfici, vt illud delicata cultri cuspide apertum, mox apposita chartula glutine ex oui albumine, cerussa, & cera confecto occludatur. Idem & infracto marmore, vt parte coalescant prodesse poterit hoc modo. silicei lapides, æneis pilis tenuissimè tunduntur, & incerniculo cribrantur, mox æneo lebete liquefactæ

liquefactæ colophoniæ, scilicet singulis lapidis libris binæ unciæ colophoniæ puluis addatur, & remisceatur: epistolas in plumbeis lamellis clausas in medio misturæ condas, & offam in sacculo lineo claude, & costringe, vt in pilam conglobetur, post in frigidam aquam immerge, ut durescat, & silex videbitur. Huic loco Polycretes fœminæ astus affinis est, ea siquidem, dum in Milesiorum castris patrium & solemne festum ageretur, omnibus somno, vinoq; oppressis, nacta temporis opportunitatem, vt id fratribus nunciaret, sic perfecit. Diognetum Erithreorum Ducem rogauit, vt sibi aliquam bellariorum partem liceret ad fratres transmittere, quo permittente plumbeo libello in placen tam coniecto mandauit ferenti, fratribus suo nomine diceret, vt eam ipsi soli comederent, quod cum ille retulisset, fratres aperta placenta, libellum, qui erat inclusus repererunt, & quod in ea scriptum erat exequuti sunt, armis per noctem hostes festo inebriatos, & sine cura consopitos adorti, & voti compotes effecti. Aliter Harpagus qui, vt Herodotus ait, literas in exenterato lepore inclusas, simulato pastoris venatu, ad Cyrum misit. Idem etiam præstabunt indumentorum latebræ, vt suspicio euitetur, & in sinu, & pedum soleis furtim gestentur. In Nicephori Gregoræ historijs legitur, Cum literæ mitterentur ad Cralem Seruiæ Despotum & ad alios præfectos, ab itinerum custodibus reperiebantur, & eæ nimirum, quæ chartæ inscriptæ fuerant, sed perlatæ sunt, quæ tenui linteo & albo inscriptæ, tabellariorũ vestibus solerter insutæ. Ouidius etiã in arte amãdi.

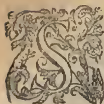
Conscia cum possit scriptas portare tabellas,
Quas tegat in tepido fascia lata sinu.
Cum possit solea chartas celare ligatas,
Et vincto blandas sub pede ferre notas.

Campani verò dum aliqua Pœnis nunciare quærerent, & vndiq; à Romanis, à quibus obsessi erant, custodiæ agerentur, ornatum quendam virum pro transfuga miserunt, qui occultam baltheo epistolam habens, simulata fugiendi occasione ad Pœnos pertulit. Alij verò aliter interioribus vaginarum inscriptis nuncios destinarunt, & rem indetecto dolo indicarunt. Sunt & hac tempestate, qui tabellas aliquo esculento inuolutas, cani glutiendas præbẽt, vt ex eius postmodũ interfecti visceribus nũcius exigatur.

Quibus pro clandestinis nuncijs uti possimus. Cap. VIII.

EADEM maiorum cura in tabellarijs dolum perquisiuit: nam & hominibus aliorum habitu mentitis, & animalibus vsi sunt: Huc vafrum Iosippi consilium spectat, cuius iussu internuncij custodum & excubantium manus neglecti, velleribus loca contecti præteribant, vt si quando conspici possent, canum similitudinem mentirentur, quod factitatũ est, donec eam fraudem vigiles persenserunt, vallemq; cinxerunt. Nec satis hoc humanæ curiositati fuit, nisi etiam sibi de itineribus consuleret, ne nuncij in custodum & interceptorum manus peruenirẽt, quare terrestri relicto itinere, suam etiam flumina viam præbuerunt. Sed ne interim scriptum aquis posset aboleri, Frontino authore, plumbeis lamellis inscriptis milites Saltellam amnem tranantes, ad brachia alligatis vsus est. Lucullus verò, vt idem Frontinus refert, vt Cyzicenis à Mithridate obsessis suum aduentum indicaret, impeditis hostium præsidio faucibus, quæ modico ponte continenti iungebantur, maritimum iter quæsiuit: gregarius siquidem miles ad id destinatus, inflatis duobus vtribus insidens, vbi literæ includebantur duobus regulis inclusis, simulata marinæ beluæ specie per septem millia passuum fluminis traiectum, Ducis aduentum nunciauit. Etiam Harpagi factum occurrit, quod modo ante retulimus, is Cyro occultum animi consilium proditurus, cum hoc impeditis itineribus aliter non posset, fidissimo domestico, venatoris habitum mentito, & leporem habenti, in quo exenterato tabellæ includebantur in Persidem præferendas tradidit.

Quomodo etiam nuncij per aerem mittantur. Cap. IX.

ED ne id quidem ſatis viſum eſt, verita enim hominis ſolertia, ne aut dolo, aut caſu aliquo nuncius intercipi poſſit, & veritas ſponte proderetur, aut res tormentis ageretur, vt ea poſſit extorqueri, viam etiam in aere quæſiuit, & ſagittis interdum, nonnunquam auibus tabellariorum vicarijs vſa eſt, vt ea aduerſus interceptores per cœlum ſecuritatem præſtaret, in eum modum, vt Herodotus ait, ab Artabazo, & Timoxeno factum eſt, quoties alter alteri quicquam vellet nunciare, charta ſiquidem pedi ſagittæ complicata, aptatis inſuper pennis ad conſtitutum locum cum ſagitta mittebatur. Huc pertinet Cleonymi Lacedæmoniorũ Regis exemplũ. Hic Trezenẽ vrbem obſidens, ad multas vrbis partes vndiq; expeditos iaculatores diſpoſitos mittere ſagittas iuſſit, eis inſcribens. VENIO, VT CIVITATEM IN LIBERTATEM ASSERAM. Vnde euenit, vt appoſitis ſcalis conſcendens exercitus mœnia, euerteret, & ciuitatem diriperet. Cæſar verò audiens Ciceronem à Gallis obſeſſum oppugnationem ferre diutius non poſſe, militem miſit, qui noctu epiſtolam iaculo alligatam ſupra murum emitteret, quod cum is feciſſet, repertam epiſtolam cum ſagitta ad Ciceronem cuſtodes attulerunt, in ea hæc verba notabantur. CAESAR CICERONI FIDVCIAM OPTAT, EXPECTA AVXILIVM. Sic repente Cæſar venit, & interciſa oppugnatione hoſtes reppulit. Nos tutius & commodius hoc tempore tormentorum ſclopis faciemus. Si res nuncianda paucis verbis continebitur, poterimus manualium tormentorum ſclopis emittere, ſcilicet complicatam papyrum in loculum immiſſum, vbi plumbeæ pilæ formantur, ſupra plumbum liquefactum, ſed non adurens, mittimus, & conuolutam papyrum plumbo, pirio puluere per area mittimus, ſed quia paruæ ſunt, die multas emittere poterimus. Modum ſoluendi pilam, vel pauco igne, vel in hydrargirum immiſſa, pauco temporis curriculo ſoluetur, & papyrus intacta remanet. Docebimus etiam nuncios per aues præſtare, & ad eiuſmodi munus hirundines, columbas, coturnices & alias aues pro internuncijs habere poſſumus; hæ ſiquidem aliò, quoties neceſſe ſit, translatæ, ſuſpenſis collo literis, vel pedibus annexis, internunciæ reuertuntur, & ad cognata deuolabunt, his nuncijs, cum celeriter aliquid ſignificandum erat, interdum vetuſtas vſa eſt. Hircius conſul, Frontino teſte, ad Decimum Brutum, qui Mutinæ ab Antonio obſidebatur, columbas diu tenebris incluſas, fameq; affectas è propinquiori, quatenus poterat, mœnibus loco emittebat; illæ lucis & cibi auidæ, altiſſimis ædificiorum partibus, euolantes inſidebant, easq; Brutus excipiebat, ſicq; de rebus geſtis. certior fiebat, quare diſpoſito ſemper locis iiſdem cibo reuocabat eas. Hinc Plinius. Nil vallum, & vigil obſidio, atque retia amne prætenta profuere Antonio, per cœlum eunte nuncio. Ea ratione vno, eodemque die ex Olympia Aeginæ Thauroſthenis victoria ipſius parenti nunciata eſt, quamuis alij per ſpectrum effectum aſſerant, alij etiam aliter Tauroſthenem cùm proficiſceretur columbam à pullis adhuc madidis, & inuolucribus abduxiſſe, eamq; cum viciſſet, purpura amictam remiſiſſe, quæ ſumma cum feſtinatione ad pullos properãs, eodẽ die è Piſa in Aeginã aduolauit, cuius rei Aelianus author eſt. Nec defuit, qui id hirundinibus quæſiuerunt, vt è nidis abductas, pullis relictis, ad domeſtica remitterent. Aſſerunt etiam nonnulli, trans mare ad ortum columbas eſſe, quæ per medios hoſtes, intercluſa via, nunciorum officium fungentes, dominorum literas ſub alis breui tẽpore longiſſimè deportẽt. Quod fortaſſe Iuuenalis ſenſit, cùm diceret.

„ tanquam è diuerſis partibus orbis
Anxia præcipiti veniſſet epiſtola penna.

Memoriæ etiam in vetuſtiſſimis hiſtoriarum monumentis proditum eſt, Aegyptium Regem fuiſſe Marrheni nomine, qui coturnicem mitem, atq; omnino cicurem educauerat, qua pterophori & curſoris vice, quoties aliquid nunciandum erat, vtebatur;

ea siquidem, ceu planè rationis compos epistolam gestans, quo opus erat transuolabat, callide noscens, quò dirigendus impetus, vbi insidendum, & interdum quiescendum foret. Hæc humanum ingenium ad cauenda pericula sibi solertiùs quæsiuit, sed eadem ingenij calliditate, quasi suis semet telis confodiendis irritatur. Oppugnante Christiano exercitu Ptolæmaidem, cùm in hunc modum nunciam columbam obsessis Saladinus destinasset, hortatus vt firmo animo forent, sperata sui aduentus festinatione, ea à nostris intercepta est, contrario alligato nuncio dimissa, vnde euenit, vt desperato illi auxilio, nihil amplius expectarent, sui deditionem facerent, vt nullo modo in rebus humanis securitatē, sed fraudem esse posse existimarent. Themistius ait inter animalia colūbæ memoria valent, vt quibus purgata, & absoluta mens sit, ob id & si omnia alia animalia ad suos filios confugiant ab eis abstracta, nemo tamen si longius exportetur, memoria falsum reuerti possit. De columbis experimentum vidimus. Cùm serò è villa reuerteretur famulus, pipiones à matribus abstractos & pallio obuolutos mecū domi attulit, & cum noctu domum peruenissemus, in domicilio clausi, die orto, è fenestris euolarunt, atq; è longinquo rus conspicati, arrepto volatu, vno oculi ictu ad suum locum se receperunt. Ob id in Genesi Noe columbam misit, & redijt, coruus non redijt, coruus enim caret memoria. Dignum relatu ex Plutarchi monumentis me legisse memini, per columbam ex arca missam in diluuio Deucalioneo præbuisse subsidentiam aquarum cessantis hyemis. Idem præstant animalia recenter enixa.

Quomodo scriptura & sigillum mentiatur. Cap. X.

IN vrbium obsidionibus, & exercitibus, & magnatum negotijs maximo vsui esse possunt literas ducis manu obsignatas, ac sigillo proprio munitas reserare, scire quid contineatur, ac resignare, alias contrarij tenoris scribere, & similia. Docebimusq; primo quomodo sigillum mentiri possimus. Liquescat sulphur, & in liquidum proiice cerussam puluеratam, mixturam hanc supra sigillum impone, sed circummunias vel papyro, vel cera, aut creta, & comprime, frigefactum amoue, & in eo typum sigilli habebis. Idem etiam præstabimus alio modo. Repleatur olla fictilis aceto, intro vitriolum conijcito; ac plusulum æruginis, ac in bullas efferuescere finito, intus laminas ferreas immerge, paululo temporis elapso, tolle, & ab superficie cultro abrade situm quendam, quem contrahit, quasi lutulentum, & in subiectam patinam serua, sum merge iterum in ollam, alteram cape, eodemq; modo abrade, & sic quousq; huius crassamenti aliquas partes habueris: in hoc argentum viuum proiice, & malagma confice, quod dum molle et tenerum est, supra sigillum comprime, & sub dio finito, nam adeò durescit, vt facillimè literas sigillo imprimere poteris, vt ferè metallum euadat. Possumus & alio modo idem efficere. Recipe chalybis scobem, & fictili vase igni duro appone, adde res, quæ fusionem accelerant, & liquefactum proiice in cauum locum, ænea pila terito, quia facile fiet, & sic ter, quater facito, mox puluerato, & argentum viuum cum ea remisceto, & in olla vitro oblita bulliat per diei quadrantem: vsque donec sit optimè remissum, tandem imprime in eo sigillum, & refrigerari finito, & durissimum euadet. Si vis scribentis formam imitari, ita facito, aperi epistolam, supra speculū vitreū, cui desit bracteola, expāde, supra epistolam pone albam chartam, sub vitro lumen, atramentum tempera ad similitudinem scripti, & supra apparentes characterum ductus lineas ducito. Possumus epistolas reserare & claudere sine suspicione. Nostro more clauduntur epistolæ, supra inducta papyro, quæ ex vna parte literam penetrat, ex alia supra transitum inducitur cæra, & sigillo comprimitur, ita epistolam reserabis, rumpe partem illam papyri superinductæ loco, vbi pertransit epistolam, & perforatur illico reseratur epistola, legito, ac denuo claudito, & papyrum

præru-

præruptam ſuo foramini accommoda, linita prius fiſſura ex gummi tragacantha in aqua ſoluto: nam adeo charta glutinatur, vt fortior eo loco ſit, quàm alijs, ponduſculo comprime dum ſiccescat, fraus detegi non poteſt, quia glutinum album eſt, nec à chartæ colore dignoſcitur. Hactenus huius voluminis materiam vtcunque pertractauimus, nonnulla, quæ ad eam rem pertinere videbantur, fortaſſe ex induſtria omiſimus, alia ad hæc referri poſſunt, quæ ſi non prouectis ſatis erunt, poſtmodum fortaſſe plura dabimus, ſiquidem hæc nunc rudibus, & omnino imperitis ſcripſimus: nunc ad tertium volumen tranſeamus.

FINIS LIBRI SECVNDI.

IOAN. BAPTISTAE PORTAE NEAPOL.

DE FVRTIVIS LITERARVM NOTIS LIBER TERTIVS.

PROOEMIVM.

VID olim notæ, & quorſum à maioribus earum vſus inductus ſit, & quomodo inuiſibilibus notis ſcribendum, & ne vt illæ intercipiantur ſuperioribus voluminibus indicauimus. Proximum nunc eſt occulte ſcribendi, iisq; vtendi modos, vt tuto epiſtolis arcana committantur proſequamur. Huius voluminis materiam quatuor in partes diuidemus, eos primùm modos, qui artificioſa legentes ſimulatione deludent indicabimus, notarum deinde inuolucra, quæ non niſi magno cum labore interpretari poſſunt ſuggeremus, mox ea proſequemur, quæ tanta doli perplexitate inuoluuntur, vt ne Oedipi quidem conatus non fruſtrentur: tum ad ea procedemus, quæ non modo perueſtigari nequeant, verùm etiam nullam doli, aut rei ſub adulterinis literis contentæ, ſuſpicionem relinquant, vt vltimo libro proſequemur: ſed vt alterius propoſiti ſcriptum negligendum præbeant. Verùm dicet aliquis, quorſum in re tam friuola tantum laboris impendium; quotus enim quiſq; tam rudis & obeſi ingenij erit, qui in his componendis, poſtquam huic negotio aliquandiu operam dederit, peritus non euadat, vt ad effingendos id genus nouos & diuerſos ſcribendi modos ſine magiſtro facile idoneus non exiſtat? qui præterea tam multi eſſe poterunt, vt iis neque

que volumen capiendis, neque quisque percensendis satis esse videatur? Non diffiteor nouas posse horum characterum figuras ex arbitrio quemlibet confingere, verùm non omnes eiusmodi erunt, vt & scribenti & interpretanti nauseam non pariant, at qui nos eos modos tradere conati sumus, quorum præter multiplices literarum characteres in omni ferè scribendi ratione, cum facilis erit vsus, tum verò facilior exemplum habentibus ad percipiendum interpretatio, eo enim penitus sublato, omnino perdifficile erit, vt scriptum legi posse nullo planè modo videatur. Sed quoniam innumeris penè modis hæ scribendi rationes possunt variari, nos ex ijs aliquas, quæ insigniores visæ sunt, attigisse satis erit, ad quarum exemplaria quiuis nouas & præstantiores poterit comminisci, sed ne longius sermo protrahatur, ad eas præceptiones opportunum fuerit accedere.

Furtiuæ literarum notæ, quibus maiores inscribendo vsi sint. Cap. I.

XPOSITIS ijs, quæ de characteribus, qui sine artificio cerni non possunt, proximum est de ijs verba facere, qui per se sub visum cadent, alioquin technis impliciti. Sed quoniam hac in re nonnullos prisci modos inuenerunt, qui multum à nostri temporis dolis & inuolucris differunt, veterum primum huiusmodi scribendi rationem prosequemur, occultos mox nostri temporis scribendi modos in sequentem librum differemus. Maiores itaque cum res, vel tempus obscuritatem exigeret, varijs in scribendo ambagibus vsi sunt: testes sunt Suetonius & Gellius, qui hac scribendi ratione C. Cæsarem in epistolis ad C. Oppium, Cornelium Balbum, Ciceronem, & cæteros familiares, qui res eius domesticas, vt absentes curabant, vsum esse meminerunt. Occulte scribendi modus hic erat, vt literarum potestas commutaretur, & primas literas quarta quæq; succedens indicaret, quo fiebat, vt scriptum sæpissimè sine coagmentis syllabarum componeretur, ita vt incondite literas positas putes, inter eos verò interpretandi clandestinum commercium erat: Res exemplo dilucidior fiet: Pro A litera D ponebatur, E pro B, F pro C, & de reliquis in hunc modum, sic in legendo sonus cuique suus, & potestas reddebatur, & occulte scriptum legebatur. Extant de hoc scribendi modo Probi Grammatici satis curiosus commentarius, in quo de occulta literarum significatione à C. Cæsare scriptarum pertractatur. Aliter verò literarum potestatem Augustus commutabat, cuius extat scriptum ad filium huiusmodi. Quia innumera incidunt assidue, quæ scribere alterutrum & secreta esse oporteat, habeamus inter nos notas, si vis tales, vt quicquid scribendum sit, pro vnaquaque litera, succedentem scribamus hoc modo, vt pro A ponamus B, & C pro B, & de reliquis in hunc modum, & pro Z duplex AA vt à nouissima ad primam duplicatam redeamus. Hic fuit Augusto scriptum obscurandi modus. Aliter Cicero (vt aliquibus videtur) qui instar dictionarij librum conscripsit, in quo singulis verbis singulas notas, quibus illa significarentur præfixit, tantaq; erat notarum & verborum copia, vt quæcunque latino sermone scribi possent, suis notis

uæ exprimerentur. Vnde character hic M. MVNDVM significabat, hic M. MODVM, hic ij HOMINEM, & hic ⊦ TEMPVS, alius in hunc modum K SYLLABAM, alius verò sic ⊃ ACCOMMODABAT. Huius generis reliqua erant, quæ in eo libro commentus ille fuit, quibus pro exprimendis occultè animi concepta vterentur. Nec defuerunt ex priscis authoribus, qui pro notis verba scriberent.

Antiquorum scribendi modi vani & Inutiles. Cap. II.

I sum doli, quos ad scriptum obuelandum prisci inuenerunt, de quibus ne sermo nimis in longum in re ludicra protrahatur, nil est, quod dicam, nisi vanissimos esse, quiq; vel à pueris possint facilè agnosci: obseruata enim characterum potestate, qui sæpius repetuntur, nemo est quin videat, parum conferre ad scripti obscuritatem characterum potestatem immutari, neq; solum potestatem, sed etiam figuram; siquidem nè latens scriptum mentis inquisitione eruatur, parui videtur referre characterem vel barbaricum esse, vel aliam quamuis formam pro charactere depingi, modo compertum sit, quo sermone charta concinnetur, isq; sermo interceptori minime obscurus existat. Sed vt de Ciceronis inuento loquamur quis eius laborem in eiusmodi notis perquirendis citra nauseam subibit, vt tot sibi characteres effingat, quot rebus singulis, quæ vsu venire possunt, vt singuli aptentur sufficiant, quibus quamuis tuto scribi possit, quomodo tamen paucis diebus, ne dicam horis idem conscius interpretabitur, qui hunc verborum indicem retineat? Abeant cum sua vetustate tam copiosa veterum commenta, nos animi occulta consilia scripto commissuri, nequaquam ijs tutos existimabimus, longe alios astus, longeq; aliam vafritiem hæc ætas videtur exposcere, in qua vel infantes nondum verba balbutire cognouimus, cum subdolæ mentis quædam signa, veluti malitiæ primitias ingerunt, quasi à nutricis huberibus simul cum lacte illam suxisse, ne dicam a matris vtero contraxisse ideantur, quare in vsum, qui velint hæc admittant, nos certè sicubi res occultissimas necessario latebras exposcit, pro rerum occasione, illis nequaquam vitæ & fortunarum discrimen committendum ducimus, nisi res minoris esse videatur, vt in re occultanda nimis laboremus, cuiusmodi igitur ad hæc astus ætas nostra protulerit, nunc in medium proferamus.

Quid sit furtiuis literarum notis scribere. Cap. III.

IL aliud furtiuis literarum notis animi sensa committere appellamus (quod in hoc volumine præcipuum intendimus) quàm eo scribendi vti artificio, vt quod per epistolam nunciare velimus, ita occultemus, vt non alia ratione, quàm ea, quæ à nobis inducta est possit interpretari, quo fit, vt huiusmodi scriptum nemini nisi amico, cui res nostras percipi volumus, facile cognoscatur. Huius verò artificij tria potissimum sunt genera, tria enim præcipuè accidũt literæ, ordo, figura, & potestas, quare alia scribẽdi ratio ordinis per mutatione obscuratur, vt si ROMA pro eo, quod est AMOR scribatur. Alia figuræ cõmutatione, vt si pro formis nostrarũ literarũ quiduis aliud ex arbitrio depingatur, & sua quæq; literæ potestas forma exprimatur. In hunc modum Esdras scriba, & iurispe-

ritus vt Hieronymus in libri Regum præfatione testatur, cum eum librum scriberet, in quo leges continebantur, nouis characteribus vsus est, qui postea à Iudæis vsu recepti, omnibus temporum successione perspicui facti sunt, vt non alius apud Hebræos characteris vsus etiamnum perduret, quàm eorum, qui tunc nuper reperti, erant obscuri. Alia permutata figurarum potestate obscurior reddetur, vt si pro vna Tyriorum litera, alia Palamedis, & pro Palamedis vna Simonidis Melici pariter alia reponatur, vel ex aduerso: Nam si veterum monumentis fides habenda est, Tyrij apud Græcos literas induxerunt numero sexdecim, post hos Palamedes quatuor, demum Simonides totidem adiunxisse traditur, ita vt omnes quatuor & viginti numerum absoluant. Hæc sunt præcipua occultè scribendi genera, verum ex ijs multæ species emanant, quæ pro diuersa eorum compositione variantur: nam & ordinis transpositio, figuræ forma, & potestatis functio multiplex esse potest, & ea simul posita, diuersissimam obscurandi scripti perplexitatem efficiunt, Vnde tam multa, diuersaq; esse possunt genera, quàm varia excogitantium in omni tempore ingenia. Sed hæc suis locis interlegendum fient clariora, quare velle hic ea percensere, absurdum esse existimo. Nunc ad reliqua transeamus,

Quomodo per literarum transpositionem occultè scribi possit. Cap. IIII.

T igitur ad occultè scribendi modos accedamus, ratio poscit, vt ab ordinis transpositione, & in hoc genere à simplicissimis & scriptu facillimis exordiamur, initijs enim simpliciora magis conuenire videntur, taliq; ordine omnes ad disciplinas commodius prouehimur, vt primum cognitu facilia, mox aliquanto difficiliora, & minus simplicia discamus. Quare inter cæteros talis scripturæ modos, qui ab huius rei non ignaris circumferuntur, hic primum occurrit, qui eo artificio contegitur, vt literæ certo ordine seruato, in scripto transponantur, huius generis duplex ratio esse potest, altera erit, quæ suspicione prorsus carere videatur, altera, quæ licet suspicionem afferat, se tamen sua obscuritate tuebitur, nisi nimis curiosus interceptor, obseruato literarum ordine, quomodo literarum nexus transferatur, deprehendat. Prioris ratio hæc est, Proposito primum vestræ sententiæ exemplo, vt tutius scribatur, duæ statim lineæ capiantur, in quibus literæ collocentur, prima tum litera in superiori versu, proxima in inferiori, rursus tertia in superiori, quarta item in inferiori alternatis vicibus reponatur, quoad tota spatia literis compleantur, mox ijs perfectis binæ aliæ sumantur lineæ, quæ pari modo literis occupentur, donec totus sensus expleatur, quo fiet, vt binæ extremæ lineæ aliquando ambæ dimidiatæ remaneant. Hæc sententia notata primum nostris characteribus subiiciatur exemplo.

POST MEDIAM NOCTEM HOSTES AGGREDIMINI, ET INITE BELLVM, QVIA HODIE DVX BELLIGERANDO FORTITER CECIDIT, ECCE DEPOPVLABITVR VRBS, ET BELLI FINIS ERIT.

Hæc verba si ad eam formam scripto committenda sunt, transposito literarum ordine, tale scriptum indicabit.

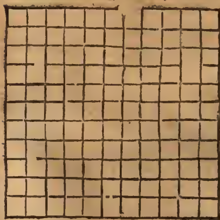
p s m d a n c e h s e a g e i i i t n t b l u q i h d e u b l i e a d f r i e c c d t
o t e i m o t m o t s g r d m n e i i e e l m u a o i d x e l g r n o o t t r e i i e
c e e o u a i u u b e b l i i i e i
c d p p l b t r r s s t e l s n s r t.

Sed

Sed perplexius & inuolutum magis ſcriptum erit, ſi numerus verſuum adhuc duplicabitur, vt quatuor primum lineis conſtitutis, literæ & ordine collocentur, vt prima primi verſus initio, proxima quarti, tertia in fine primi, quarta in fine poſtremi, quinta deinde initio ſecundi verſus, ſexta initio tertij, ſeptima in calce ſecundi, octaua demum in calce tertij diſponatur, idem & poſtmodum ordo ſeruetur, vt ſubiecto eſſemplo res clarius ſuggeretur.

p a h g i b i u e r r a b i l e b e d i a b h l t e ſ n ſ
m c e i n u d l d e t u b . e l u u c c f i e q t i a e d
e t ſ mi mi l o r e r e . r l r l c e o g d u e n g mi
o mo r e e a x r t d b ſ t n t t p i t n e o l i d t o t

Poſſumus ad id mathematicis figuris vti, aut literas diſponere in militares ordines, vt in phalanges: vnde ſi in quadram formam literas diſpoſiturus fueris, ita facito. Habeto literarum numerum, ex eo quadrata eliciatur radix, quæ ordinis metata ratio erit. Exempli cauſa ſuperiorum literarum numerus eſt 122, radix 11, eſt 121, remanet vnitas diſponetur hoc modo.

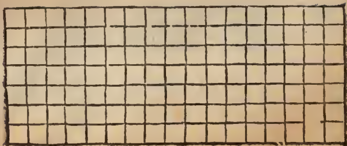

p o ſ t m e d i a m n
o c t e m h o ſ t e ſ
a g g r e d i m i n i
e t i n i t e b e l l
u m q u i a h o d i e
d u x b e l l i g e r
a n d o f o r t i t e
r c e c i d i t e c c
e d e p o p u l a b i
t u r u r b ſ e t b e
l l i f i n i ſ e r i t.

Nos vbi ſcriptum tali modo concinnauimus: ab imis ad ſuperas aſcendendo à dextris, vel à ſiniſtris, quomodocunque libuerit, ita ſcriptum eueniet.

lteradue aopludcnumtgc oireedxqigtſfupcobunretiroifeiiemm nbpdolatdheeſuirlheiodſlttiobmſietaeigdeitarbbcteilnemiei cerelifnt.

Poterimus eaſdem in alteram longiorem formam diſponere, & ſi longius latus ſit 17 breuius 7. ſic enim concinnatur.

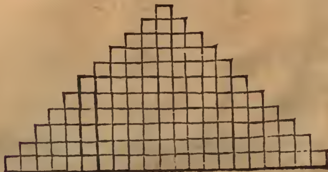

p	o	s	t	m	e	d	i	a	m	n	o	c	t	e	m	h	
o	s	t	e	s	a	g	g	r	e	d	i	m	i	n	i	e	
t	i	n	i	t	e	b	e	l	l	u	m	q	u	i	a	h	
o	d	i	e	d	a	x	b	e	l	l	i	g	e	r	a	n	
d	o	f	o	r	t	i	t	e	r	c	e	c	i	d	i	t	
e	c	c	e	d	e	p	o	p	u	l	a	b	i	t	u	r	
u	r	b	ſ	e	t	b	e	l	l	i	f	i	n	i	ſ	e	rit.

Etiam à dextris ab imo ad ſumma aſcendendo, tale erit.

Vedotoprſo diſobcfintſſeocietedrdtſmtetneaebpixbgde otbegilpeelralurllemilcludnfaeimioibcgqmcniieuititdri neſuiaaimertnheh. rit

At ſi in triangularem formam ordinare votum fuerit, ſola erit in apice, mox infra tres ordinabimus, demum quinque, ſeptem, & nouem, et ſi quæ ex locis ſuperenumerabuntur, è latere locabimus eas. ſi ſcire aues, quotus erit poſtremi literarum ordinis, ex arithmeticis progreſſionibus condiſces. Excipe radicem quadratam totius, eam dupla, ex numero vnum deme, & relinquetur poſtremus literarum ordo. Erat numerus 122. radix 121. erat ij. dupla erit 22, deme vnum, erit 21. hic erit poſtremus literarum ordo.

p
o ſ t
m e d i a
m n o c t e m
h o ſ t e ſ a g g
r e d i m i n i e t i
n i t e b e l l u m q u i
a h o d i e d u x b e l l i g
e r a n d o f o r t i t e r c e c
i d i t e c e e d e p o p u l a b i t
u r u r b ſ e t b e l l i ſ i n i ſ e r i. t

uieanrhmmoprdrhieoneſuiaotdſodtrtndeitcibedibmetaſcoeei
ſcecfdlnamteouligbdrxuegeetbmtlpieqilotlui pelifuriilcgnae
ibcſietxi. t.

At ſi in forcipes diuiſurus, ſunt enim forcipes duo adhærentia ſibi triangula. Ita facies. Diuide literarum numerum, qui eſt 122. erit. 61. cuius proximior radix. 7. dupla, erit 14. deme vnitatem, erit 13. hoc modo.

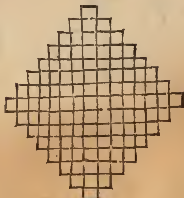
p
o ſ t
m e d i a
m n o c t e m
h o ſ t e ſ a g g
r e d i m i n i e t i
n i t e b e l l u m q u i

a
h o d
i e d u x
b e l l i g e
r a n d o f o r t
i t e r c e c i d i t
e c c e d e p o p u l a b
itur vrbis & belli finis erit.

Eodem, quo prius vſus fuetis modo, & in ſequentibus vteris.

irhmmopteoneſedſodtbitciemetaliſelnamuigmegqtuiia
ctaeeohcenldderdlnidcoixeefgbpcocoirrpdtuiiltaebi.

At ſi rhombo vti volueris, is erit tranſuerſum quadratum, vel duo obuerſa triangula

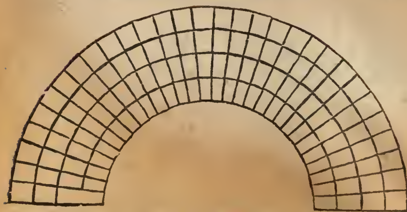

r p
o ſ t
m e d i a
m n o c t e m
h o ſ t e s a g g
r e d i m i n i e t i
n i t e b e l l u m q u i
a h o d i e d u x b e l l i g
e r a n d o f o r t i t e
r c e c i d i t e c c
e d e p o p u l a
b i t u r u r
b s e t b
e l l
i finis erit

obuelatum ſcriptum.

anhrmmophieonefeotdſodtrdeitcira ibmetacneeiſeiſeeeddlna mdconli heifxuegipdobmtutoireqirnpttlutbrueilibſulcti leeraceg.

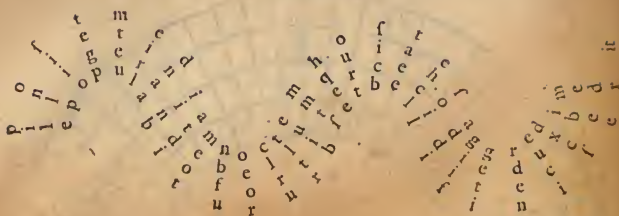
Poſſumus & idem in ſemicirculum deſcribere.

p i o l n ſ e l i t p i e m o g t e p e i d u r n l l a i a a n t m b d e n i o b o t ſ e e u o l t r r l
c u t u m r i m h b t q o ſ e u ſ e ʒ i t t c a e b e h ſ e c o a l i d g l d i g i i e r ſ t d e i e u d n
c x i r c b m ſ e e e d r . it

Poſſumus & eadem in ſerpentis formam redigere, ac literas è regione poſitas ordinatas collocare hoc modo.

Si à dorſo volutæ, à ſiniſtris, & dextris, & mox binis hinc inde acceptis, primo ſupra, mox infra, & poſtremo ſerpentis initia & fines actus dirigendo conſtitues, ita eueniet.

orncgemtgdaeaiedbleuclixtudboefrtcdticdidernuuiitrfſibieu bplteoaelpbſlecgrreiaeclntitieiuainqhnimomſ teotſdheſimſel iprdem. it.

Poterimus & alio modo rem variare: nam ſi prius in quadratum & rhombum diſpoſuimus, nunc in quincuncem diſtribuere poterimus, ſed quæ ſit quincuncialis figura, in noſtris libris de Agricultura demonſtrauimus: ſed quia res paratu facilis: hæc pauca ſufficiant.

Hæc

p o ſ t m e d i a m n
o c t e m h o ſ t e ſ
a g g r e d i m i n i
e t i n i t e b e l l
u m q u i a h o d i e
d u x b e l l i g e r
a n d o f o r t i t e,
r c e c i d i t e c c
e d e p o p u l a b i
t u r u r b ſ e t b e
i l i f i n i ſ e r i t.

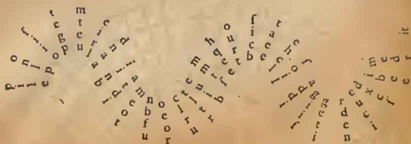
Hæc metata ratio quia ex infinitis locis proſpectum habet, poteſt infinite variari: nos tantum contenti erimus vna ex obliquo ſuperius.

paoouegcſadmtgtternuqiremitdcdxunemel ueeobiidhdirpcfe atioifuoiolhemſairpdrlobitmnbuitidenenifltigiliſſeacteelet bcerrbicie.

Sed quando operari oportet, vt operi paratiores ſimus, oportet ſub pagina aliam delineatam habere, ſecundum ea, quæ ſimul cum amico conuenti ſunt: quæ cum infra tranſpareat, rem citius, & ſecurius abſoluet. Sic variata ſemper literarum tranſpoſitione, complures inuolutos ſcribendi modos nanciſcemur, quos poterit quiſque ſuo more inducere, nobis enim hæc attingere videtur ſatis. Fiet etiam aliter, vt eæ literæ in principio, medio, & fine tantum deſignato ordine, vel principio & fine tantum, vel in principio, medio, & fine ſimul collocentur, non tamen facile erit ad hoc ſignificantes ſemper dictiones ſuppetere, atqui quoties id commode fieri non poterit: non ab re erit, tale ſcriptum componere, vt nullum verbum, quod aliquid ſignificet contineat, vt alienus interpres ignoti idiomatis opinione ambiguus teneatur, quod etſi ſuſpicione non carebit, artificij tamen nequaquam admonebitur, præſertim ſi epiſtola græci, vel barbari alicuius ſermonis, cuius cognitio interceptori futura non ſit, ſonum imitetur. Exemplum ſubſcripti thematis ſubiiciam, vbi ſignificantes literæ in initio medio & fine collocantur.

CVM DIVTIVS INTER NEAPOLITANOS ET HOSTES PVGNATVM ESSET, SPE OMNI SE ABDICARF COACTI, RETRO ABIERVNT.

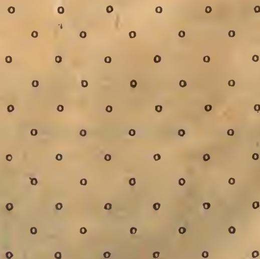
Cheurim driſu traſiberu ſin thimelior nieba peroſil iutla nos eliteteblah orſet crſip, ulogeon, aſtiu mes ſſett ſtepole olmin irſileſonimie asbid ica, rec oſtaric tir eſtur oab imenr, urnot.

Si à dorſo volutæ, à ſiniſtris, & dextris, & mox binis hinc inde acceptis, primo ſupra, mox infra, & poſtremo ſerpentis initia & fines actus dirigendo conſtitues, ita eueniet.

orncgemtgdaeaiedbleuclixtudboefrtcdticdidernuuiitrſſibieu bplteoaelpbſlecgrreiaeclntitieiuainqhnimomſteotſdheſimſel iprdem. it.

Poterimus & alio modo rem variare: nam ſi prius in quadratum & rhombum diſpoſuimus, nunc in quincuncem diſtribuere poterimus, ſed quæ ſit quincuncialis figura, in noſtris libris de Agricultura demonſtrauimus: ſed quia res paratu facilis: hæc pauca ſufficiant.

Hæc

p o ſ t m e d i a m n
o c t e m h o ſ t e ſ
a g g r e d i m i n i
e t i n i t e b e l l
u m q u i a h o d i e
d u x b e l l i g e r
a n d o f o r t i t e
r c e c i d i t e c c
e d e p o p u l a b i
t u r u r b ſ e ı b e
l l i f i n i ſ e r i t.

Hæc metata ratio quia ex infinitis locis proſpectum habet, poteſt infinite variari: nos tantum contenti erimus vna ex obliquo ſuperius.

paoouegcſadmtgtternuqiremitdcdxunemel ueeobiidhdirpcfe atioifuoiolhemſairpdrlobitmnbuitidenenifltigiliſſeaeteelet bcerrbicie.

Sed quando operari oportet, vt operi paratiores ſimus, oportet ſub pagina aliam delineatam habere, ſecundum ea, quæ ſimul cum amico conuenti ſunt: quæ cum infra tranſpareat, rem citius, & ſecurius abſoluet. Sic variata ſemper literarum tranſpoſitione, complures inuolutos ſcribendi modos nanciſcemur, quos poterit quiſque ſuo more inducere, nobis enim hæc attingere videtur ſatis. Fiet etiam aliter, vt eæ literæ in principio, medio, & fine tantum deſignato ordine, vel principio & fine tantum, vel in principio, medio, & fine ſimul collocentur, non tamen facile erit ad hoc ſignificantes ſemper dictiones ſuppetere, atqui quoties id commode fieri non poterit: non ab re erit, tale ſcriptum componere, vt nullum verbum, quod aliquid ſignificet contineat, vt alienus interpres ignoti idiomatis opinione ambiguus teneatur, quod etſi ſuſpicione non carebit, artificij tamen nequaquam admonebitur, præſertim ſi epiſtola græci, vel barbari alicuius ſermonis, cuius cognitio interceptori futura non ſit, ſonum imitetur. Exemplum ſubſcripti thematis ſubijciam, vbi ſignificantes literæ in initio medio & fine collocantur.

CVM DIVTIVS INTER NEAPOLITANOS ET HOSTES PVGNATVM ESSET, SPE OMNI SE ABDICARF COACTI, RETRO ABIERVNT.

Cheurim driſu traſiberu ſin thimelior nieba peroſil iutla nos eliteteblah orſet
crſip, ulogeon, aſtiu mes ſſett ſtepole olmin irſileſonimie asbid ica, rec
oſtaric tir eſtur oab imenr, urnot.

Quomodo aliter transpoſito literarum ordine ſcriptum indiſſolubile fiat. Cap. V.

IAM paulatim ad eum ſcribendi modum ventum eſt, in quo credibilius erit interpretum curam fruſtrari, quàm quicquam proficere, quod tertio loco facturos huius libri initio polliciti ſumus. Primum itaque ſe offert, vt hoc in literarum tranſpoſitione, quæ hic aliter fiet, quàm proximis dictum eſt capitibus exigatur. Hæc ſcribendi ratio ſic ſe habet. Poſita primum thematis ſententia, duo, vel tria, vel quatuor ex arbitrio verba deligantur, quæ medijs interuerſus ſpatijs ſcripti ita ſupponantur, vt horum ſingulæ literæ epiſtolæ ſingulis æquatis interuallis occurrant, quare oportebit verſuum, & literarum ſpatia opportunè ad rei commoditatem diſtincta collocari, quod ſi earum dictionum notæ noſtræ ſententiæ literis numero non reſpondebunt, ea verba toties repetentur, donec poſſint adæquari. Si aliter enim fiet, numerorum notæ pro ſingulis earum literis ſupponentur, quæ ordinem cuiuſq; literæ earum iuxta alphabeti diſpoſitionem innuant, charta deinde in qua ſcribendum ſit, tot punctis iuſtis interuallis, & ſe rectè intuentibus diſtincta deſignabitur, quot noſtram ſententiam literæ complebũt, mox primæ thematis litera primæ verborũ, quibus ſcriptum occultatur, accepto numero, quota in alphabeto fuerit, reſpondenti punctorum ordine reponatur, vt ſi noſtræ ſententiæ prima litera ſit A, vel B, verborum verò, quæ extrinſecus ſumuntur, prima pariter ſit C, vel D, quorum altera tertio, altera quarto loco in alphabeti ordine collocatur, illud A, vel B tertio ad earum rationem, vel pari modo quarto puncti loco in charta diſponatur, idq; fiat donec totius epiſtolæ verba abſoluantur. Aduertendum tamen eſt, vt rectus in ſcribendo ordo ſeruetur, vt vna litera, vel charactere poſito, poſtmodum in numerandis literarum ordinibus inde ad poſtremum verſus punctum peruentum ſit, tum relictis initio ſpatijs, retro, vt ordinum numerus compleatur, redeundum eſt, hoc tamen cauebitur, vt occupata punctorum interualla prætereantur, ne iterum ſumerentur. Verum totum hoc ſubiecto exemplo latius indicabitur.

POST BELLO MAXIMO ACERRIMOQVE CONFLATO, ET MVLTIS INSVLIS MARIS CAPTIS VEXATISQVE, EXTERNAS ET NOSTRAS REGIONES SVBIGERE CEPERVNT.

Hæc verba, vt in hoc modo ſcripto occultentur, talis ſententia pro claui ſtatuatur. CASTVM FODERAT LVCRETIA PECTVS, cui ſubiungatur ALGAZEL vt barbarum nomen, vt non ita facile menti occurrat.

PO STB ELLOMAXIMOACERRI MOQVECON-
c a ſ t u m f o d e r a t l u c r e t i a p e c t u ſ a l
FLATO,ETMVL TIS I NSVLISMARI SCAPTI S
g a z e l c a ſ t u m f o d e r a t l u c r e t i a p e c t u
VEXAT I SQVE EXTERNA SETNOS TRA SRE-
ſ a l g a z e l c a ſ t u m f o d e r a t l u c r e t i a
GIONESS VBI GER ECEPERVNT.
p e c t u s a l g a z e l c a ſ t u m f o d.

Poſſunt

Poſſunt & horum verborum cuiuſq; literæ numeri in clauis locum, vt dictum eſt, facilitatis cauſa ſuccedere.

POST BE LLOMAX I M O ACERRIM O QVE CON
3. 1.17.18.19.11. 6.13.4. 5. 16.1. 18.10.19. 3.16.5.18.9.1.14. 5. 3.18. 19.17.1.10
FLATO,ETM VLTIS INSVLI S MARI S CAPTIS VE-
7.1.21.5.10.3.1.17. 18.19.11. 6.3. 4.5.16.1.18.10.19. 3.16.5.18.9. 1.14. 5. 3.18.19.17.1.
XATI SQVE, EXTERN AS ET NOS TRAS REGION ES
10.7.1.21.5.10.3.1. 17.18.19.11.6.13.14.5. 16.1. 18.10.19.3.16.5.18. 9.1.14.5.3.18.19.13
SVBIGERE CEPERVNT.
1.10.7. 1.21.5.10.3. 1. 17. 18.19.11. 6. 13. 4.

Tum in hanc rationem centum & vndecim punctis conſtitutis, ſic ſcriptum concinnabitur.

iapox ... ſl .... m.ſ..i.o.. q.... m.. a .. t... t......u .... o o . a b
. et .... e .. c .. l c .... e ...... l ... o . e o . m .... r .... n ... r.

Punctorum omnium ſpatia non impleuimus, vt eorum pariter & literarum rationem exemplo commodius redderemus. Hactenus enim hæc tantum verba ſctipta ſunt.

POST BELLO MAXIMO ACERRIMO CONFLATO ET. Verum ne, quod reliquum eſt prætermittam, thema inferius integrum reponam. Ratio interpretandi. Cognito clauis themate in eandem formam amico interpreti facillime liquebit. Sed quoniam dictum eſt hanc rationem ſcripti aliter, quàm ſuperiora ſe habere, diſcrimen tale aſſignabitur, qui ibi curioſe obſeruatus literarum ordo facile deprehendi poterat: clauis cum quo ſcriptum claudebatur, ſimul cum ſcripto erat, hic verò aliter interpretem propè diuinum eſſe neceſſe eſt, vt rationem, qua ſcripto occultatur, intelligat, aperiendi ſenſus claue tantum apud amicum ſeruata, quæ ſcriptionis formula pro clauis commutatione, commutabitur ſemper.

iapoxaeqflprruexſimnſneiioalqaltomaraetſiſtttiſeunieboota b
ſetcirſctneeſeeilccisoeummuralſrnoecopmtxturegſgnnſur.

De anagrammatiſmo, & quomodo per illud obſcure ſcribere poſſimus. Cap. VI.

ST figuræ nomen apud Grammaticos ἀναγραμματισμὸς, ſcilicet literarum traiectio, & tranſpoſitio, qua vocabuli alicuius literis traiectis & traſpoſitis fit alia & diuerſum ſignificans vox. Euſtrathius apud Græcos exemplum eiuſmodi affert, χολὸς, ὄχλος, ἀρετὴ, ἐρατὴ, φλύαρος φλαῦρος, λιαρὸς ἱλαρὸς, λόχος ὄχλος, ὀλιγος λοιγός. &c. nos eo modo vtimur, vt multa verba vel integros verſus mutemus, & literas tranſportamus, & ſi multæ fuerint, difficile erit, vt is, ad quem ſcriptum miſſum fuerit, aliquo modo illud interpretetur. Vtimur elegantiſſime in inſignibus, vulgò dicuntur impreſe, pro anima, nam & ſi cum corpore ſuo fungantur officio, tranſpoſitis poſtea literis, & amantis, authoris, vel contrariam rem aliquam ſignificabit. Exemplum. Erat quidam nobilis gallus dictus. GVLIELMVS BLANCIVS: anagramma erat, LVMEN GALLIS CIVIBVS. Vocatur à Ieſuitis IGNATIVS DE LOIOLA, O IGNIS A DEO ILLATVS. & cum aliquis MINISTER diceretur, MENTIRIS reſpondit alter.

Quomodo aliter transpoſito literarum ordine ſcriptum indiſſolubile fiat. Cap. V.

IAM paulatim ad eum ſcribendi modum ventum eſt, in quo credibilius erit interpretum curam fruſtrari, quàm quicquam proficere, quod tertio loco facturos huius libri initio polliciti ſumus. Primum itaque ſe offert, vt hoc in literarum transpoſitione, quæ hic aliter fiet, quàm proximis dictum eſt capitibus exigatur. Hæc ſcribendi ratio ſic ſe habet. Poſita primum thematis ſententia, duo, vel tria, vel quatuor ex arbitrio verba deligantur, quæ medijs interuerſus ſpatijs ſcripti ita ſupponantur, vt horum ſingulæ literæ epiſtolæ ſingulis æquatis interuallis occurrant, quare oportebit verſuum, & literarum ſpatia opportunè ad rei commoditatem diſtincta collocari, quod ſi earum dictionum notæ noſtræ ſententiæ literis numero non reſpondebunt, ea verba toties repetentur, donec poſſint adæquari. Si aliter enim fiet, numerorum notæ pro ſingulis earum literis ſupponentur, quæ ordinem cuiusq; literæ earum iuxta alphabeti diſpoſitionem innuant, charta deinde in qua ſcribendum ſit, tot punctis iuſtis interuallis, & ſe recte intuentibus diſtincta deſignabitur, quot noſtram ſententiam literæ complebũt, mox primæ thematis litera primæ verborũ, quibus ſcriptum occultatur, accepto numero, quota in alphabeto fuerit, reſpondenti punctorum ordine reponatur, vt ſi noſtræ ſententiæ prima litera ſit A, vel B, verborum verò, quæ extrinſecus ſumuntur, prima pariter ſit C, vel D, quorum altera tertio, altera quarto loco in alphabeti ordine collocatur, illud A, vel B tertio ad earum rationem, vel pari modo quarto puncti loco in charta diſponatur, idq; fiat donec totius epiſtolæ verba abſoluantur. Aduertendum tamen eſt, vt rectus in ſcribendo ordo ſeruetur, vt vna litera, vel charactere poſito, poſtmodum in numerandis literarum ordinibus inde ad poſtremum verſus punctum peruentum ſit, tum relictis initio ſpatijs, retro, vt ordinum numerus compleatur, redeundum eſt, hoc tamen cauebitur, vt occupata punctorum interualla prætereantur, ne iterum ſumerentur. Verum totum hoc ſubiecto exemplo latius indicabitur.

POST BELLO MAXIMO ACERRIMOQVE CONFLATO, ET MVLTIS INSVLIS MARIS CAPTIS VEXATISQVE, EXTERNAS ET NOSTRAS REGIONES SVBIGERE CEPERVNT.

Hæc verba, vt in hoc modo ſcripto occultentur, talis ſententia pro claui ſtatuatur. CASTVM FODERAT LVCRETIA PECTVS, cui ſubiungatur ALGAZEL vt barbarum nomen, vt non ita facile menti occurrat.

POSTBELLOMAXIMOACERRIMOQVECON-
caſtumfoderatlucretiapectuſal
FLATO,ETMVLTISINSVLISMARISCAPTIS
gazelcaſtumfoderatlucretiapectu
VEXATISQVEEXTERNASETNOSTRASRE-
ſalgazelcaſtumfoderatlucretia
GIONESSVBIGERECEPERVNT.
pectusalgazelcaſtumfod.

Poſſunt

Poſſunt & horum verborum cuiuſq; literæ numeri in clauis locum, vt dictum eſt, facilitatis cauſa ſuccedere.

POST BE LLOMAX I M O ACERRIM O QVE CON
3. 1.17.18.19.11. 6.13.4. 5. 16.1. 18.10.19. 3.16.5.18.9.1.14. 5. 3.18. 19.17.1.10
FLATO,ETM VLTIS INSVLI S MARI S CAPTI S VE-
7.1.21.5.10.3.1.17. 18.19.11. 6.3. 4.5.16.1.18.10.19. 3.16.5.18.9. 1.14. 5. 3.18.19.17.1.
XATI SQVE, EXTERNAS ET NOSTRAS REGIONES
10.7.1.21.5.10.3.1. 17.18.19.11.6.13.14.5. 16.1. 18.10.19.3.16.5.18. 9.1.14.5.3.18.19.13
SVBIGERE CEPERVNT.
1.10.7.1.21.5.10.3. 1. 17. 18.19.11. 6. 13. 4.

Tum in hanc rationem centum & vndecim punctis conſtitutis, ſic ſcriptum concinnabitur.

iapox ... fl .... m.ſ..i.o.. q.... m.. a .. t... t.....u .... o o . a b
. et .... e .. c .. l c .... e ...... l ... o . e o . m .... r .... n ... r.

Punctorum omnium ſpatia non impleuimus, vt eorum pariter & literarum rationem exemplo commodius redderemus. Hactenus enim hæc tantum verba ſctipta ſunt.
POST BELLO MAXIMO ACERRIMO CONFLATO ET.
Verum ne, quod reliquum eſt prætermittam, thema inferius integrum reponam. Ratio interpretandi. Cognito clauis themate in eandem formam amico interpreti facillime liquebit. Sed quoniam dictum eſt hanc rationem ſcripti aliter, quàm ſuperiora ſe habere, diſcrimen tale aſſignabitur, qui ibi curioſe obſeruatus literarum ordo facile deprehendi poterat: clauis cum quo ſcriptum claudebatur, ſimul cum ſcripto erat, hic verò aliter interpretem propè diuinum eſſe neceſſe eſt, vt rationem, qua ſcripto occultatur, intelligat, aperiendi ſenſus claue tantum apud amicum ſeruata, quæ ſcriptionis formula pro clauis commutatione, commutabitur ſemper.

iapoxaeqflprruexſimnſneiioalqaltomaraetſiſtttiſeuniebootab
ſetcirſctneeſeeilccisoeummuralſrnoecopmtxturegſgnnſur.

De anagrammatiſmo, & quomodo per illud obſcure ſcribere poſſimus. Cap. VI.

ST figuræ nomen apud Grammaticos ἀναγραμματισμὸς, ſcilicet literarum traiectio, & tranſpoſitio, qua vocabuli alicuius literis traiectis & traſpoſitis fit alia & diuerſum ſignificans vox. Euſtrathius apud Græcos exemplum eiuſmodi affert, χολὸς, ὄχλος, ἀρετὴ, ἐρατὴ, φλύαρος φλαῦρος, λιαρὸς ἱλαρὸς, λόχος ὄχλος, ὀλιγος λοιγός. &c. nos eo modo vtimur, vt multa verba vel integros verſus mutemus, & literas tranſportamus, & ſi multæ fuerint, difficile erit, vt is, ad quem ſcriptum miſſum fuerit, aliquo modo illud interpretetur. Vtimur elegantiſſime in inſignibus, vulgò dicuntur impreſe, pro anima, nam & ſi cum corpore ſuo fungantur officio, tranſpoſitis poſtea literis, & amantis, authoris, vel contrariam rem aliquam ſignificabit. Exemplum. Erat quidam nobilis gallus dictus. GVLIELMVS BLANCIVS: anagramma erat, LVMEN GALLIS CIVIBVS. Vocatur à Ieſuitis IGNATIVS DE LOIOLA, O IGNIS A DEO ILLATVS. & cum aliquis MINISTER diceretur, MENTIRIS reſpondit alter.

Quomodo transpositæ literarum notæ deprehendantur, & interpretentur. Cap. VII.

RATIONEM autem, quæ in transponendis characteribus consistit, non esset inopportunum prætermittere, tum quia ijs, qui se ex alicuius operis præceptionibus in alijs scripturæ inuolucris exercuerint, facilior videtur, quàm vt demonstratione opus sit, tum etiam quia in libera hominum trasponendi voluntate, minime certa ratio tradi posset. Verùm ne rem omnino intactam relinquamus, id solum admonuisse satis erit, vt primum experiatur, an eo dolo charta contecta sit: characterum enim contextus per omnem ordinem requiratur, modo in tertijs, modo in quartis quibusve literis, vel alio ordine, modo in dextro in sinistrum, modo à sinistro in dextrum, modo in secunda linea, modo in tertia & quarta, vel aliter modo in versum initio, modo in fine, (quemadmodum alio volumine suo loco significatum est) donec vnius tantum verbi notitia eruatur, quod vbi fœliciter tentatum videbitur, pari ratione & ordine seruato, si eiusmodi solus sit, in cæterum procedi poterit: & ob id interpretem velocis ingenij oportet esse, vt illico transpositiones & coniunctiones literarum omnium coniungat, experiaturq; si consonum aliquod verbum inueniat. Exemplum erit, proponatur primum scriptum.

Iteradueaopludcnumtgcoireedxqigtssupcobunretiroifeiiemm ubpdolatdheesuirlheiodselttiobmsietaeigdeitarbbcteiluemie icerclisn.

Si I prima litera cum tertia, quinta, septima, nona, copulabitur, nil consonum resultabit: nam I e a u a, idem eueniet cum quarta, septima, ex decima I r u o: & ne tædio lectores efficiam cum omnibus quibuscunque interuallis, nunquam congrua oratio proueniet. At si vndecimas omnes accepero, consurget.

POST MEDIAM NOCTEM HOSTES AGGREDIMINI, ET INITE BELLVM, QVIA HODIE DVX BELLIGERANDO FORTITER CECIDIT, ECCE DEPOPVLABITVR VRBS, ET BELLI FINIS ERIT. Hæc ad eam fraudem detegendam talis occulti scripti satis esse videntur, proximum est vt de agnoscenda simplici permutati characteris occultatione modos præbeamus.

De furtiuis notis in quibus mutatur figura, & de characterum notis effingendis. Cap. VIII.

DIXIMVS de ijs scribendi modis, qui ordinis transpositione interpretem artificiose deludunt, quod ad primum membrum partitionis nostræ pertinere videbatur. Proximum est iam illos prosequamur, qui non nisi maximo cum labore possunt interpretari. Verum antequam de illis verba faciamus: non absurdum erit (tametsi id nemini difficile fortasse videatur) componendi & scribendi huiusmodi characterum notas rationem tradere, quod non tantum efficiam, quia existimem id aliter difficile futurum, quantum vt demonstrem ad reliquas notas rectè effingendas hæc ipsa, quæ nunc tradimus præcipuè desiderari, vt quod de vno characterum modo præscribimus, id & de cæteris perscriptum intelligatur. Quare exemplum in hoc simplici tantum scribendi modo præposuisse satis erit. Scribendi itaque ratio quatuor in rebus præcipue videtur consistere, figura, contextu, proportione & facilitate, de quibus singulatim suo ordine dicemus. Sed primum de characterum

figuris

figuris, & lineamentorum ductibus dicamus. A itaque potestatem si velimus occulta characteris figura exprimere, maiusculum græcum thita figurabimus in hunc modum Θ. B talis character de monstrabit. Recta fiet linea, è cuius capite alia transuersa in dextrum producatur, & inferiori dimidiato minor sit, vel paulo minor, ita vt gamma inuersum videatur ꓶ. C huiusmodi erit, vt Z nostrum maiusculum inuersum imitetur, hoc tamen discrimen erit, quod huic quarta linea quemadmodum prima ducta, tertia cohærebit Σ. D character diuaricatis cruribus, in fastigio coniunctis depictus demonstrabit, ita vt græcæ literæ lambdæ similis sit: in cuius capite recta linea sursum ducatur, quæ sua longitudine corpori characteris adæquetur sic Λ. E duabus lineis transuersis, & in summa coniunctis, quarum altera sinistra crassior, altera paulo subtilior sit, tali figura Λ exprimetur. F proximus character inuersus, vt superius lineæ hiatum habeant, & inferius coniungantur, designabit hoc modo ∧. Pro B iustæ rotunditatis circulus describetur sic O. In aspirationis locum recta linea, quæ proximam figuram æqualiter pertranseat, designabitur, & superne & inferne excedat, & à tumore æqualiter vtrinque disiungantur hoc pacto ⌽. Pro I duæ lineæ in longum ductæ, quarum capita alia transuersa coniungat, & nihil excedat, & longitudo latitudine duplo maior sit, vt seruetur characteris decus, depingetur sic Π. L linea recta in cuius calce alia transuersa in dextrum ducatur, vicem supplebit, sed inferior linea, quemadmodum in reliquis characteribus dictum est, superiori dimidiato minor sit ɿ. M columna, è cuius medio duæ lineæ in dextrum producantur, quarum altera deorsum, altera sursum feratur, demonstrabit hoc modo ʌ. N munus talis figura explebit. Recta linea depingatur, è cuius pede alia transuersa in dextrum à sinistro ducatur, vt T inuersum esse videatur ⊥. O nostrum C inuersum exprimet Ɔ. P proxima figura duplicata indicabit, ita tamen, vt alterius fastigium alterius calcem comprehendat in hanc formam З. Q græca litera deltà, instar triangularis formæ designabit Δ. Pro R nostri S inuersi figura depingetur S. Pro S nostrum D inuersum designabitur sic ᗡ. T omega græcum inuersum demonstrabit hoc modo. ʊ. Pro V recta linea in longum ducta depingetur, è cuius medio spacio aliæ duæ vtrinque æqualiter hiantes in calce producantur huiusmodi ⋏. Pro X recta linea depingetur, è cuius fastigio altera transuersa in sinistrum producatur, in hanc formam Ꞁ. Z inuersa figura, quam I diximus indicati munere fungetur in hunc modum ɪɪ. Hæc sunt, quæ de literarum figura dicenda videbantur. Proximum est, vt de contextu agamus, neque enim parum refert literarum contextum obseruari, vt in eadem dictione, quæ nexum desiderant, simul connectantur. Huiusmodi contextus, siue nexus ne ignoretur, id apud nos debet intelligi, quod est vnius literæ finis cum alterius initio societas: In hunc modum erit. Si Λ cum v iungere velimus, N, sic enim seruabitur recte contextus, eodem modo ꓶ cum Γ hoc exemplo T sociabitur, ita vt vnius literæ pars alterius initio detrahatur, modo id non incommodè fiat. Potest & aliter nexus esse, nempe vt literarum confinia tangantur, sic pro duobus his Π Ɔ fiet contextus huiusmodi ID. Quæ nexum & contextum amant, omnes characteres erunt, præter hos quatuor Θ O ⌽ Δ. Literæ proportio in figurarum partibus, prominentijs, & interuallis posita est. Partes figurarum æqua dimensione & crassitudine decentes esse debent. Prominentiæ in longitudine, quæ sursum & deorsum producuntur, excedens corpus literæ consistunt: excessus hic corporis quantitatem debet æquare. Interualla considerantur in literarum, & dictionum inter se distantijs, vt elementum ab elementi literæ interpositione, verbum à verbo o literæ magnitudine iungantur. Facilitas in characteribus debet esse, vt eorum formæ simplicissimæ sint, ne nimia lineamentorum figuratione molestiam scribenti afferant. Quòd si initio nouorum characterum figuratio scribenti videbitur molesta, parua consuetudine facilitas comparabitur. Hæc in omnibus characterum figuris decenter seruanda sunt, quæ potuissem omittere, nisi aliquid, quod ad scribendi exactam rationem spectant, prætermissum esse videretur.

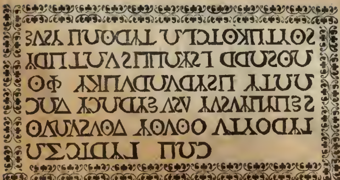
De ſimplici furtiuarum literarum modo. Cap. IX.

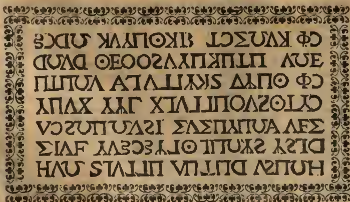
VT igitur ad ſcribendi modos veniamus, in quibus figuræ permutantur, non immerito videtur initium hic etiam à ſimplicibus id genus ſcribendi modis, & facillimis ſumi debere: tum vt diſcentibus, & adhuc rudibus in hac re ingenijs commodius conſulatur, tum etiam, vt inde auſpicemur, vnde reliqua huiuſmodi inuenta quodammodo videntur prouenire. Huius nominis ratio, quod ſimplicem hunc ſcribendi modum appellem, ne illud temere videatur induxiſſe, vnde ducta eſt apparet, quod ſic etiamnum rudes, & in hac ſcribendi ratione parum exercitati ſcribere conſueſcat, iiq; ſcribendi modi inter id genus reliquos omnium primi occurrere ſolent. Vel aliter adhuc ſimplices dicuntur, quia ocioſarum, & inutilium literarum, vel dolorum poſitione defraudantur, nec fuco vel fallacijs conteguntur. Hæc occulta ſcribendi ratio eſt huiuſmodi. Totius primum ſcripti ſententia decernitur, mox furtiui omnes primorum elementorum characteres, quibus ſimplex ſcriptum occultemus, ſtatuuntur, vt ſua cuiq; literæ nota ſubſtituatur, tum ijs ſuppoſititijs ſubſtitutis, pro proprijs admittantur, donec totum id quod velimus, in hunc modum perſcribatur. Res quamuis perſpicua ſit ex ſe, exemplo tamen clarius indicabitur. Hæc itaque verba ſtatuantur ea ſcripturæ ratione contegenda.

POST MEDIAM NOCTEM HOSTES AGGREDIMINI, ET INITE BELLVM, QVIA HODIE DVX BELLIGERANDO FORTITER CECIDIT, ECCE DEPOPVLABITVR VRBS, ET BELLI FIINIS ERIT.

His & cognata fraus eſſe poteſt, dum verſuum ſeries non continuatur, ſed interualla verborum ſuis terminis minime diſtinguantur, & alia verba cum alijs miſceantur, alia interciduntur, quod ex arbitrio ea tantum ratione, quæ commodior fiet, ſcriptum occultabit, vt ſi idem ſcribendum ſit, in hunc modum characteres diſponantur.

In his etiam adiectitiæ literæ suum locum sortientur, solent igitur ad hanc rem scribæ extra numerum primorum elementorum superfluos sibi characteres effingere, quos serio interscribendum, vel initio dictionum, vel in fine, vel ijs medijs interserunt, vt eorum ociosa adiectione interpretantium labor irritus reddatur, quare ex arte OCIOSAS & ADIECTITIAS notas appellamus, quam non alia ratione, quàm characterum superfluitate interiectæ decipiant, vnde etiam NVLLAE appellantur, quia nullam habent literæ potestatem, nulloq; in dictione literæ funguntur officio. Hæc scribendi ratio pluribus modis obscurior fit. Prima est, quod talibus interiectis notis, verus literarum dictionis numerus irritatur. Altera quod sic ordinata vocalium & consonantium series (quam maxime esse necessariam inferius docebimus) auferetur. Tertia additur, quod eæ crebro repetitæ vocales & frequentes consonantes existimentur. Huc accedit & alius dolus ex ignoratione initij, & finis dictionis inductus, prouenit enim hoc modo, vt interpres verbum ab ociosis literis auspicetur, & in easdem positas terminet. Ad hæc additur, quod interpres plurium literarum scripti, quàm in alphabeto sunt, opinione decipiatur, possunt & aliæ causæ esse, quas omittimus. His itaque rationibus sic potest scriptum implicari, vt non maximam interpreti, vel non parum in hac arte exercitato interdum difficultatem pariat. Huius traditionis hoc erit exemplum.

Ad hæc

Ad hæc literarum quibus carere poſſumus detractio accedit, huiuſmodi literæ ſunt QXZY, ſine quibus quidlibet etiam commodè ſcribi poteſt. Pro Q ponatur CV, pro X primæ literæ, quarum loco illa inducta eſt, aſſumatur C & S, ſimilitet pro Z duplici SS ſcribatur, pro Y noſtrum I reponatur. Sunt & aliæ literæ, quas data opera euitabimus, vt HBDFGPV, pro quibus fugiendis, verba etiam fugiemus, quibus notandis earum vſus neceſſarius ſit, earum vice alias dictiones, quæ tantundem valeant, adhibebimus, ratio eſt tum quia id non admodum moleſtum erit, parcius enim in ſcriptura ſolent euenire, tum etiam vt interpreti orthographiæ modum, qui in earum poſitione obſeruabitur, vt ſcriptum intelligi minus poſſit adimamus. Orthographia enim facile poteſt ſenſus viam aperire. Præterea non ſolum literarum, ſed verborum etiam breuitas ad hoc maximè commendatur, vt ſi alibi illud horatianum, BREVIS ESSE LABORO, OBSCVRVS FIO, ſuam vim habet, hic maxime quadrare videatur, neque ſolum in verbis breuitas, ſed in tota oratione amica ſit, vt etiam ne dum vnica periodo, ſed (ſi fieri poſſit) ſimplici verbo ſcripti ſenſus concludatur. Fiet etiam vt nullo modo in tam breui ſcripto characterum poteſtatem interceptor poſſit experiri, vt in verborum indagatione, quæ paucis illis characteribus aptari poſſint, ambiguus laboret, quare data opera expediet, in eum modum characterum contextum diſponere, vt verborum ſignificatus omnino ſit ambiguus, dum plura verba pari modo ad characterum figuras referri poſſunt. Ad hoc valebit ſi præter orthographiæ contemptum ſic perperam ſcribetur, vt nec numerus, nec ordo literarum, nec vera ſeruetur litera, cuiuſmodi erit ſi INGNIS vel INGIS ſcribatur, FILIPVS pro PHILIPPVS, FVROS pto FVROR, & eiuſmodi alia, ita vt non orthographiæ modo, ſed vulgatæ ſcripturæ prorſus neſcius, qui ſcripſit exiſtimetur: ſatius eſt enim rudem ſcribam exiſtimari, quam deprehenſo conſilio negligentiæ pœnas luere: huiuſmodi ſunt multa veterum vocabula quorum mos poſtea temporum ſucceſſione reiectus eſt. Eos enim ſæpenumero S, pro R, vt ſit in LABOS, & HONOS, VALESIVS, & FVSIVS, pro LABOR, HONOR, VALERIVS, & FVRIVS vſos eſſe comperimus. Item T pro D, ſiquidem ALEXANTER pro ALEXANDER ſcribebant, & CASSANTRA pro CASSANDRA, & huiuſmodi reliqua, O etiam pro V, vt in HECOBA, pro HECVBA, & NOTRIX, pro NVTRIX indicatur, & E in vſum pro I admiſiſſe, vt MENERVA prn MINERVA, & LEBER pro LIBER, & aliâ huiuſmodi multa. Huc pertinet vocalium & conſonantium, quæ crebro ſcripto interueniunt, figuras duplices, triplices & quadruplices, vel pluribus modis, ſi libuerit formatas habere, vt modo vna, modo alia pro eadem figura varie uti poſſimus, vt alienus interpres diuerſarum figurarum, pro eadem literæ poſitione decipiatur. Ad obſcuritatem etiam id genus ſcripti confert monoſyllabarum dictionum euitatio, cuiuſmodi ſunt NOS, NON, NAM, IN, ET, VT, A, E, I, O & alia in hunc modum verba, illa ſiquidem rariora ſunt, poſſunt interpretem ad cognoſcendas literarum poteſtates non parum adiuuare - Ad hoc etiam faciet, ſi ab eiuſdem verbi repetitione cauebimus, ne ſæpius poſitum interpretem ſcripti poſſit admonere, quare ad vſum verborum eandem vim habentium, quoties neceſſe ſit, confugiemus, vt ſi QVONIAM, ſemel dictum eſt, poſtmodum ENIM, QVIA, NAM, NANQVE, & reliquas dictiones prioris verbi vice admittamus, & pro CITO, reponamur STATIM, CONFESTIM, & ILLICO, & ſic de reliqnis. Nec indecens deciſarum dictionum aliquas notulas effingere, hinc enim & ſcribendi facilitas, & promptitudo, & interpretandi difficultas comparabitur, ſiquidem & ſcriptum compendioſius erit, & interpretanti plus afferet obſcuritatis, huiuſmodi erit, ſi talis nota, &, quæ à nonnullis pro ET admittitur, quare eius notæ etiam vſus accipitur, ſi ETENIM, PLANETA, & AMET ſcribendum ſit, hoc modo &ENIM, PLAN&A, & AM&, vt non modo initio, ſed medio & fine dictio-

ne dictionis illius vſus admittatur, ad cuius exemplar nos ſignificandæ cuiusq; dictionis partium gratia notas poterimus comminiſci. Huic ſimile erit, ſi pro ſignificandis dictionibus, quæ crebriores eſſe ſolent, primas tantum earum notas deſignabimus, quem in vſum multarum huiuſmodi dictionum notæ, quibus vti poſſumus, decernentur. In hunc modum veteres multas notas induxiſſe comperimus, vt C. Caium, & PP. PATREM PATRIAE, & SC. SENATVS CONSVLTVM indicaret. Ad obſcuritatem erit, ſi vernaculi ſermonis Itali, qui ſemper in vocalem deſinit, extrema vocalis interdum expungetur, vt verbum imperfectum maneat: huiuſmodi ſunt & reliqua, quæ ad obſtruendum ſic ſcriptum valere poſſunt. Obſcurum ſcriptum maxime præpediet, ſi eorum nomina, quæ frequentiſſime in ſcripto neceſſario interueniunt, aliquo peculiari charactere deſignentur, videlicet Regum, Imperatorum, Ducum, militum, æneorum tormentorum, ne ex frequenti eorundem occurſu interpretem admoneant. Hactenus de ſimplici ſcribendi ratione in permutatis characteribus, eiusq; formis dictũ eſt: nunc ad alios ſcribendi modos ſuccedamus.

Notarum interpretem qualem eſſe conueniat. Cap. IX.

POSCIT itaque locus, vt boni & abſoluti interpretis conditiones doceamus, vt ſtatim cognoſcatur, qui earum omnino expers ſit, ad hoc non facile perferri, & proinde quo magis ijs erit innixus, eò dexterius & felicius in hac doctrina profecturus. In primis itaque acutiſſimum eum natura eſſe expedit, vt ſi ingenij præſtantia multum in vniuerſis diſciplinis adferat adiumenti, in hac præcipuè arte ſuas vires natura poſſit oſtentare, vt quod prouerbij loco vſurpatur. Quemadmodum aurum igni probatur, ſic in mathematicis diſciplinis ingenium experiri; id aptius ad hanc diſciplinam transferri videntur. Singulari præterea quadam animi calliditate, & ſolertia præditum eſſe conuenit, & omnis prorſus negligentiæ expertem, vt vafrum animum per inimicas inſidias & fraudes poſſit circumagere, dolos perſcrutari, ijs obuiare, & omni demum ingenij vigilantia aduerſos à ſe conatus amouere. Ipſa ſiquidem diſciplina non modica ingenij præſtantia videtur indigere, quapropter verè liberi & perſpicacis ingenij hanc facultatem ſemper eſſe exiſtimaui, & eorum, qui ea delectantur, ſoleo præ cæteris acumen admirari, & verè ingenioſos appellare, vt ad omnes diſciplinas facile idoneos eſſe exiſtimem. Talem itaque eum natura eſſe conuenit, arte verò non minus inſtructum, & primum in multarum rerum, vtpote armorum, negotiorum, & militaris præſertim diſciplinæ peritia verſatum, vt hoſtium, inimicorumq; aſtus percallere, & euitare non incommode poſſit. Ad hæc accedet multarum linguarum peritia, earum præſertim, quæ magis in vſum eſſe ſolent, & quarum cum gentibus commercium nobis eſſe poſſit, vt cuiusuis id genus idiomatis ille ſcriptum poſſit interpretari. Præterea orthographiæ literarum, ſyllabarum, & contextus orationis nequaquam expertem eſſe conuenit, quod in primis ſolet eſſe neceſſariũ: In orthographia loquor de exquiſita & abſoluta ſcribendi ratione, tametſi non adeo orthographiæ confidendũ ſit, vt non debeat experiri, vtrũ illa ſit omiſſa, quod ex induſtria poſſet euenire. At ſi multas exquiſite linguas percallere nimis arduum videretur, latinis ſaltem literis ſit inſtructus, quod ea lingua vtcunque adeo in hac tempeſtate communis eſt; vt ferè non minus vſitata, quàm omnibus vernacula ſit, tum quod ea commodius ad cautionem admittitur. Sunt & alia fortaſſe quorum non ignarum eum eſſe expediat, pro rerum varietate, quæ poſſent euenire. Sed ad hæc poſtremo additur peculiaris noſtri operis vſus, vt qua cura & diligentia is in ſcripti interpretatione

esse debeat, & se quo pacto in opere moderetur, intelligat. Circa hæc mens & cura nequaquam oscitantis quæritur, vt obiter scripti dolus expendatur, sed maxima attentio, summaq; diligentia, vt animus ab omni cura, & cogitatione vacuus, omnibus postpositis, in ea solum re indaganda elaboret, vt omnem conatum constituat, non tamen si res intentiorem aliquando curam & tempus exposcit, continuanda attentio, & in ea mens nimis anxiè torquenda: nimia enim diligentia, & diuturnus mentis labor stuporem ingerit, vt minus postea ad hæc ingenium habile sit, & nihil proficiat. Morbos præterea maxime conciliat, & maior sæpe numero ex mentis conatu ægritudo, quàm ex corporis laboribus solet prouenire, vt mihi, si quando in perplexiores notas incidebam, interpretanti sæpè contigit, cui toto ferè die in his consumpto, vix septima, vel octaua hora præteriisse videbatur, vt vesperam non nisi per tenebras, & luminis abscessurum cognoscerem: vnde interdum in longa mentis attentione, quasi apoplexia correptus, stupidus & immobilis, uti Diogenes fixis oculis Solem contemplans, videbar permanere: quare labor erit in aliud tempus differendus, vt res succisiuis horis commodè pro negotij opportunitate peragatur. Verum in his doli species attendenda, nisi etenim ea cognoscatur frustra de cætero labor instruitur, cum ignorato occultationis artificio, nullo modo rei occultæ velamentum possit auferri: sumpto à Medicis exemplo, à quibus nisi morbi causa primum perspecta sit, ægro corpori frustra subuenitur. Vnde nobis etiam de doli specie cognoscenda, legitimas visum est suis in locis hoc volumine obseruationes tradere, ex quibus proprios agnoscendi cuiusq; doli modos interpres aucupetur: neque id contemnendum aliquo pacto duximus, in quo maiorem difficultatis partem positam esse perspeximus. Cognita itaque velamenti specie omni animi moderatione, & conatu elaborabit, vt abstrusus omnino sensus referetur, nec prius quiescat, quin vero è latebris dolo eruto, inimicos conatus irritauerit, vt de eo in posterum sibi tuto consultum esse persentiat. Locus postulabat, vt aliquot literarum discrimina succederent: sed quia instant nonnulla adhuc de interpete dicenda, ea primum prosequamur.

Quæ nouisse interpretem conueniat, antequam ad scripti interpretationem accedat. Cap. X.

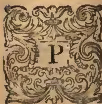
FVRTIVI scripti interpretandi regulas traditurо, operæpretium videtur à rudimentis, quæ ad id aditum præstant, & multum conferre videntur, non tamen omnino necessaria auspicari, vt nihil, quod ad optimi interpretis institutionem spectare possit, omissum esse videatur. Primum itaque proficiet idiomatis scripti notitiam habere, diuersis enim modis omnes loquuntur, & scriptum contexunt, eadem res etenim apud Hispanos, Germanos, Italos, & alios pro locorum longinquitate, aliter, atque aliter vocitatur, vt illos hi, hos illi non intelligant, vnde non ipsa modo locutio longè alia est, verùm sæpè etiam scribendi ratio multum varia. Diuersè enim Germani, Itali & Hispani scribunt, quemadmodum loquũtur, & pronunciant, quibus enim diuersus est sermo, pronunciatio pariter & scriptura necesse est sit diuersa. Nam si Ethrusci, Hispani, vel Germani verba pronunciant, nos qui Neapolitani sumus, audita reddere velimus, quantum bone Deus discriminis inter nostram & eorum prolationem esse videbitur, vt etiam sæpissime vix magno cum labore aliena verba pronunciemus, nescio quo patrij sermonis spiritu difficultatem ingerente, ita vt suus cuiq; sermo à natura largitus esse videatur. Dalmatæ V ante L Syllabam inchoante, vt VLASDILAVS vnico spiritu pronunciant, quod à nobis nisi absoluta idiomatis conditio habeatur, neque proferri rectè, neque scribi poterit. Germani eandem literam V geminant.

minant. Hiſpani vero in dictionum calce ſæpiſſime S pronunciant, vt ferè eorum verborum non reperias, quia ea litera occurrat. Appuli ita pronunciant, vt multorum verborũ initio SC loco I prænotẽt, ſi enim IOANNEM proferre velint, proinde proferunt, ac ſi SCIOANNEM, ſcriberent, pro IRE, SCIRE. Neq; ſolùm exteræ nationes, vtpote quas magna longinquitas diſterminat, ſed vicinæ & agnatæ ſermone, prolatione, & ſcriptura inter ſe differunt, ſic ſua cuiq; populo locutio, ſuuſq; ſtrinendarum ſyllabarum ordo & compoſitio eſt: nam vt de cognatis & affinibus vocabulis loquamur, quod Itali, quemadmodum Latini AVDI dicunt, Florentini, ODI, AV, in O conuerſo pronunciant. Veneti verò V in E commutato: ſic & de alijs innumeris. Suntq; dictiones & nomina familiaria apud multos ex parte diuerſa, & corrupta. Siculi IACOBVM diminutiue IACOPELLVM, IOSEPHVM, SEPPEM, & HIERONYMVM MEMMVM dicunt, & apud alias gentes huiuſmodi mille talia, quæ non non ſine obſcœnitate vero obliterato ſermone proferuntur, fitq; ſæpenumero, vt in vno vocabulo, quod apud diuerſas nationes commune ſit, diuerſus ſonus pro gentium varietate reperiatur. Hæc noſter Pontanus notat, nos vt oſtenderemus pro nationum & populorum diuerſitatibus locutiones etiam variari, ipſamq; literarum poteſtatem, & ordinem aliter, atq; aliter ſe habere hæc appoſuimus. Neq; ſolum id in diuerſis nationibus & populis fieri mos eſt, ſed etiam apud eoſdem in diuerſis ætatibus & temporibus ſucceſſiue non ſoni modo, & ſcripturæ, ſed etiam vocabula permutentur, quare niſi etiam interpres cognito idiomate uti tum in loquendo tum in ſcribendo poſſit, nequaquam ſcripti poterit ſenſum elicere, eo enim ignorato facillime ſcripti interpretatione fruſtrabitur. Maximè præterea profuturum cenſeo ſi eius, qui ſcripſerit, non ſolum de moribus, ſed etiam de nomine cognitio habeatur: nam ſi ſagax, ingenio pollens, & hac verſatus diſciplina ſit, paulo altius ad interpretationem exordiendum, mentis acies erigenda, & ſubtiliori via, vt mos eſt, occulti ſcripti ſenſus indagandus, at contra ſi rudis ingenij, & hebetis fuerit, contemptis orthographiæ præceptis leuiori animo, & mente remiſſiori procedendum, vnde ſi hominis diſciplinam, mores, verba, nomina, & loquendi formulas illi peculiares, occultandiq; ſenſus modum omnem, etiam ſcribendi ingenium interpres agnoſcat, non parum profuturum puto. Sæpe enim fieri ſolet, vt ingenioſi alicuius ſcriptum ſegnis & oſcitantis exiſtimatur interpretantis cona tum facile fruſtretur, quemadmodum & ex aduerſo, ſi ingenioſi & ſubtilis illud putemus, quod ab homine ſocordi, & rudi profectum ſit. Quare non parum expediet ſcribentis ingenium cognoſci, vt facilius eruditus, an inconditus ſcripti ſenſus ſit intelligatur. Si de eius nomine cognitio habeatur, ſuo loco requirendum, ſi habebitur, ex eius notis characteribus facilius de reliquo ſcripto notitiam venabitur. Ad hæc tractatæ rei cognitio accedit, quam & habere multum intererit, eamq; poterit, tum ex ſcribentis, tum eius ad quem ſcribitur negotijs, vel vtriuſq; commercio nanciſci, ratio eſt, quod co gnita materia, facillime communia verba, quæ ad eam rem ſpectant interpres poterit conijcere, quod pro vnoquoq; eorum locorum verbo ex characterum numero, ſimilitudine & diſſimilitudine in ſuis locis obſeruata, non multo cum labore cognoſcetur: fietq; interdum, vt vna agnita ſyllaba, ne dicam verbo, de cætero parum negotij futurum ſit: nam totius inde ſcripti ex earum literarum proditione in alijs verbis dolus detegetur. Exempli cauſa, ſi de bello res agitur, literarum numerus eius verbi, vel aliorum ad eandem rem facientia quæretur, quod ſi eiuſmodi verbum haberi poſſit, in quo eadem litera geminetur, commodius id eſſe poterit, obſeruata repetitæ literæ ordine, vt res certior interpretationis non fruſtratæ ſecuritatem præſtet, quæ geminatio ſi plurium literarum fuerit, eo magis proderit. Verùm literarum numerus in latino ſcripto circa caſuum flexum variandus eſt. In vnaquaque materia plura erunt verba communia, quæ eam quaſi neceſſario conſequuntur, vt in amore AMOR, COR, IGNIS, FLAMMA, VRI, VITA, MORS, MISERATIO, & SAEVITIA locũ habẽt, & in bello,

H 2 MILES,

MILES, DVX, IMPERATOR, CASTRA, ARMA, PVGNARE, & huiusmodi reliqua. Huc accedunt & rerum deflexa vocabula, & harum vnum cognitum verbum non multo cum labore multorum postmodum verborum, & totius denique scripti notitiam reserare poterit: eoq; modo præter tabularum rationem, vocalium & consonantium discretionem, & alia interpretatio laborem adimere poterit. Non parum insuper expediet, nuncium authoris, vel periti notarij manu perscriptum esse, nam is vel interceptus perperam transcriptus, vel ab aliquo, qui notandi rationem ignorauerit profectus sit, facile fiet, vt turbato scripto omnis interpretandi via obstruatur; siquidem si characteres omissi sint, vel transpositi, vel commutati, puncta præterea non ritè disposita, vel commutatà, vel relicta verborum interualla, vel eorum partes interpositis spatijs discretæ, vel alio quouis modo, dolus permutatus, interpretem is non parum perturbabit, vt interdum facile decipiat. Vt igitur rem paucis colligam, idiomatis scripti, scribentis, & eius ad quem scribitur, & materiæ de qua agitur notitiam, & emendatam scripturam ad interpretationem non parum posse adiuuare dicimus, licet ea, vt dictum est, non sint omnino necessaria, sed ad commodum maxime conferre. Sunt & alia quæ etiam interpretem præstaret agnoscere, quæ ne sermo prolixior sit, omittimus.

Distincta literarum nomina, quibus sæpenumero suis opportune locis uti debemus. Cap. XI.

RIMVM itaque literarum discrimina statuemus, & noua quædam ijs indita nomina declarabimus, quibus sæpe in scriptis perscrutandis vtemur, cum enim noua essent, quæ scribenda erant, nouis etiam vocabulis appellanda esse visa sunt, hæc tamen obiter percurremus: nam de literis subtilius disputare alterius esset facultatis & temporis, ne de furtiuis literarum notis interpretandis præcepta tradens, Grammaticam videar profiteri. De literis tractaturi, literam compositæ nocens partem minimam vocabimus, vt A, B, C. Nec me aliquis incuset, si literæ vocabulo interdum pro elemento abutar, cum illud apud vetustissimos rei grammaticæ scriptores vsitatum videam, & indifferenter positam. Vnde dari mihi volo, vt literam, & elementum, cum sæpè in dicendo res significanda occurrat, vtroque modo dicere liceat, vt itaque, vnde digressus sum redeam: literæ quibus in scribendo vtimur, sunt vna & viginti, A, B, C, D, E, F, G, H, I, L, M, N, O, P, Q, R, S, T, V, X, Z. Sed H potius aspirationis nota est, quàm litera. Reiiciamus K. à prioribus & nostris iamdudum relegatum: nam vt Diomedes ait, uti superuacua vtimur, & in scribendis tantum Kalendis vetustissimos Latinos vsos comperio; eam Saulius magister primus Romanis literis adiecit, vt in sono duarum literarum H & Q discretionem faceret, quod si nonnullorum sententiæ fides habenda est, nullus apud nos illius vsus esse debet, cum in latinis distinctionibus omnino careamus. Quod si eam verborum Græcorum vsus interdum admittit, eam satius est græcis literis annotari. Q nonnulli eximunt numero literarum, eaq; de causa vtendum censent, quod sequens V ostendat, ante aliam vocalem in eadem syllaba positam. Græcum quoque y è nostris expungimus, cum satis sit notarijs eius sonum expleri per I, sonus enim vtriq; characteri communis est. X & Z ideo ponimus, quod apud Latinos illud, hoc apud vulgares. Frequentioris vsus esse solet, nos quia de vtroq; sermone verba faciemus; eorum duximus meminisse debere. Sed his, cæterisq; Grammaticorum controuersijs, si quæ sunt reiectis, quia videntur ad suscepti operis propositum parum pertinere, ad explicandam nostrarum literarum

terarum partitionem veniamus. Literarum itaq; numerum primùm in consonantes & vocales diuidimus: Vocales quinque sunt, A, E, I, O, V, quæ sic dicuntur, quod plenam absolutamq; vocem habeant, reliquæ verò omnes consonantes ita dictæ, quod cum vocalibus sonent, ac per se nequeant voces proferre. Has rursus omnes, excepta Z, in semiuocales, & mutas diuidemus. Semiuocales sunt septem F, L, M, N, R, S, X. Hæ omnes à vocali incipiunt, & in se terminantur, sed vt plerisq; latinorum placuit, F muta potius, quàm semiuocalis est: id nostra parum referre iudico. Mutæ autem, quæ à se incipientes in vocales terminantur, sunt septem B C D G P Q T, & dicuntur mutæ, quod exiguam vocem habeant, & mutorum sonum videantur inuitari. E semiuocalibus liquidæ sunt quatuor L M, N R, sed de his hactenus. Nunc autem ad rem redeamus. Consonantium aliquæ geminantur, aliquæ simplices ponuntur, quæ in syllabarum nexu sibi succedere possunt, hæ sunt, B C D F G L M N P R S T Z, sede vltima in vulgari sermone geminatur. Quæ sibi non succedunt H Q X sunt. Rursus consonantium aliquæ in finibus, aliquæ verò in initijs, & medijs. Finales hæ B C D L M N R S T X esse cum vocalibus, reliquæ reliquis locis constitui possunt. Aliam præterea consonantium diuisionem assignando, in duas partes diuidemus. Videlicet in frequentes, & raras, harum tamen aliquæ magis & minus frequentes, sic magis & minus raræ sunt. Frequentes nominamus, quod frequentius, raras verò, quod parcius in scriptis soleant euenire. Frequentes sunt C F M N, frequentiores L R S T, raræ D G H P, rarissimæ B Q X Z. Sed ne me aliquis dictis carpat, quod rarissimas eas vocauerim, quæ crebrius aliquo in scripto interueniunt, vel ex aduerso: Literas frequentiores & rariores esse dicam, vel sui natura, vel aliunde. Ex sui natura cum plerunq; vel raro in scripto soleant occurrere. Extrinsecus verò cum aliquis continetur sermo in epistola, vtpote de amore vbi AFFECTVS, AFFECTIO, VHAV, HEV, & his similia repeti oportet, etenim si id eueniet, non ex hoc F & H frequentissimas esse colligetur, sermo enim in epistola contentus aliquando frequentissimas rarissimas, & rarissimas frequentissimas faciet. D rara esse solet, & interdum sæpè in scripto reperitur, vt in

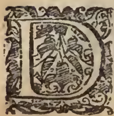
Diues Druse dabis, domibus donaria diuum.
Quemadmodum T in vulgatis versibus.
O Tite, tute tali, tibi tanta tyranne, tulisti.
Et tuba terribili tonitru taratantara trusit.

Sed quoniam satis elementorum tractationi fortasse tribuimus, nunc reliqua, quæ ad commode interpretandum spectant prosequemur.

Simplex

Simplex commutatæ figuræ modus quomodo deprehendatur. Cap. XII,

VPLEX occultandi ſcripti genus eſſe proximo volumine indicauimus, alterum quod adhibita diligentia, & certa ratione poteſt interpretari, alterum, quod Apolline ſolum ænigmatum authore interprete videtur indigere. Quare hac parte intermiſſa, illam proſequamur. Rationem autem, quæ in traſponendis characteribus conſiſtit, non eſſet inopportunum prætermittere, tum quia ijs, qui ſe ex alicuius operis præceptionibus in alijs ſcripturæ inuolucris exercuerint, facilior videtur, quàm vt demonſtratione opus ſit, tum etiam quia in libera hominum traſponendi ſcripti voluntate minime certa ratio tradi poſſet. Verum ne rem omnino intactam relinquamus, id ſolum admonuiſſe ſatis erit, vt primum experiatur, an eo dolo charta contecta ſit. Characterum itaque contextus per omnem ordinem requiratur, modo in tertijs, modo in quartis quibusq; literis, vel alio ordine, modo à dextro in ſiniſtrum, modo à ſiniſtro in dextrum, modo in ſecunda linea, modo in tertia, vel quarta, vel aliter, modo in verſuum initio, modo in fine (quemadmodum alio volumine ſuo loco ſignificatum eſt) donec vnius tantum verbi notitia eruatur, quod vbi feliciter tentatum videbitur, pari ratione, & ordine ſeruato, ſi eiuſmodi ſolus ſit, in cæterum procedi poterit. Hæc ad eam fraudem detegendam talis occulti ſcripti ſatis eſſe videntur: proximum eſt vt de agnoſcenda ſimplici permutari characteris occultatione modos præbeamus. Notarum itaque numerus, ſeries, ſeu contextus, ſcripti partes diſcretæ, & characteres in fine collocati indicia præbebunt. Characteres itaq; diuerſi primùm diſtinctè numerabuntur, eos non plures vigintiuno, vel vt ſummum duobus & viginti eſſe oportet, nam ſi plures ſint, dolus erit obſcurior, & adiectitios & ocioſos eſſe cognoſcemus, minor numerus diffiniri non poteſt, ſiquidem notarius obſcuritatis cauſa facile in ſcripto poteſt paucioribus vti literis. Iis prætermiſſis, quas rariores & minus crebras eſſe diximus, tum literarum contextum obſeruabimus, quæ pauciores characterum formæ quinarium non excedentes, crebrius interueniant, ita vt nulla ſit dictio, in qua vnus ex illis character non incidat. Scripti præterea diſcretio huius generis eſſe poterit admonere, dum ſcripti partes disiunguntur, vbi rectè ne, an perperam illæ diſcretæ ſint, finalium literarum numerus indicabit, quas proximo capite recenſuimus: nam ſi eiuſmodi literæ ſcriptum terminantes plures erunt, quàm dictum eſt, argumentum alterius immixtæ fraudis habebimus. Verùm quia characteres pauciores eſſe poſſe duximus, operæpretium eſt videre, ſi diminutus numerus ſit, quænam literæ ademptæ ſint. Ratio itaq; hæc eſt. Si literæ vna & viginti ſunt (vt à maiori numero fiat detractio) Y fuiſſe ſublatam agnoſcemus, ſi viginti X, ſi vndeuiginti Z, ſi duodeuiginti Q, ſi decem & ſeptem B, ſi ſexdecim G, ſic & derelìquis ſeruato literarum ordine, quas vel minus, vel magis raras appellauimus, vt altera alteri ſuccedat, Verùm ne quis interdum fruſtra re tentata me in hoc ipſo fortaſſe vanum appellet, hoc quemlibet admonitum volo, me de re tam implicata, præſertim authorem, quem neminem habuerim, quem ſequi potuerim, præceptiones eas tradidiſſe, quæ & plerunque ſic ſoleant euenire, & ſic natura eſſe demonſtrentur: vnde res ex coniecturis ducenda fuit, alioquin non inferior fieri, vt interdum res aliter, quàm eæ præceptiones admonent poſſit euenire. Verùm in nihilo vanum deprehendi, diuini potius quàm humani eſſet ingenij. Hoc volui prætermiſſum, rem de cætero plerunq; ſic ſe habere benignus lector intelligat.

Conſonantes

Consonantes quot modis in simplici permutati characteris scripto à vocalibus dignoscantur. Cap. XIII.

VEMADMODVM igitur pueris, vt legere discant, elementa primum dignosci oportet, mox syllabas connecti, deinde verba colligi: pari ordinis ratione interpretem procedere necesse est, quare opportunum erit à præmissis, hoc est à consonantium, & vocalium inuestigatione ad earum potestatem indagandam pertransire, vt vbi nam eas inquiri oporteat ostendam, at quia contexta, & par vtriusq; inuestigandi ratio est, altero enim cognito, statim alterum innotescit, ideo earum inter se discrimen primùm visum est hoc capite compræhendere. Accurata igitur debemus diligentia circa hæc insistere, vt rectè scrutari, & secernere discamus, omnem enim de hac re præceptionem super his constituimus, totaq; nostra hic innititur cognitio, vt si in his initio hallucinamur, statim in ipso limine cogamur deficere, tum postmodum errore excrescente, vt de implicata interpretandi ratione omnino desperandum, vel in ea maximè elaborandum sit, error enim, qui initio fit, deterior, quàm qui in progressu esse solet: diligentius ergo interpres rem initio perpendat. Sed earum distinguendi rationes plures sunt. Nemini itaque dubium est literarum ex notis vocalium & consonantium constare, sicq; consonantes vocalibus initi, vt literarum nexus aliter effici non possit, nam sicut membra absque neruis nequeunt adsistere, pari modo sine vocalibus consonantes constare non possunt, vocales enim spiritus vim obtinent, & consonantibus sonum impertiunt, sine vocalibus syllaba constare minime potest, cum ergo ita socientur, si alteras nouerimus, alteras statim cognosci oportebit. Prima igitur ratio est, vt toto orationis ambitu, literæ, quæ frequentissimè occurrant, videantur, quæ si numero quinque sint obseruemus, & sic frequentes erunt, vt nulla dictio sit, in qua magis, vel minus crebro pro literarum numero reponantur. Eiusmodi notas vocales esse cognoscemus. Cæterum positionis ordo erit, vt vel syllabam præcedant, vel primam literam sequantur, vel secundæ succendant, vel tertiæ, rarissimè & ferè nunquam quartæ, vt fit in ERICHTONIVS, & ABSTRVSVS, quod si sermo vulgaris & Italicus erit, nouissimos dictionum characteres, præsertim in soluta oratione, vocales esse admonebimur. Possumus & alia ratione eas literas uenari, nempe si ea quæsiuerimus elementa, quæ rarissime in scripto reponuntur, quas vix terto, vel quarto quoque versu repetitas offendemus, eas cõsonantes, has Q X esse cognoscemus. Hoc etiam plerunq; H præstabit, quo fiet, vt ex harum ductu, illarum sequelam nanciscamur, vel è conuerso. Tertius modus erit, vt disiunctos & singulares characteres obseruemus, qui dictionem constituant, eos enim vocales has A E I O esse necesse est, quæ quatuor erunt, vt fit in latino sermone, in A IOVE PRINCIPIVM, in E PATRIA EXTORREM, in I SEQVERE ITALIAM, & in O VTINAM. Quartus erit, vt aduertamus eædem characterum formæ dictiones vel inchoent, vel terminent, eas enim proculdubio vocales esse dicemus: nunquam enim fit, vt dictio à geminis iisdem consonantibus inchoetur, vel in eodem geminatas desinat: vt fit in VVLTVS, & IIDEM, & IVDICII, & EOO, & huiusmodi alijs. Quod verò in dictione VVLTVS, vtramque VV vocalem appellamus, velim lector intelligat, (vt sæpius dictum est) à nobis huius disciplinæ causa orthographiam contemni, neque enim, quamuis alio ea litera fungatur munere, curamus propterea nomen permutare. Sed hinc germanicum idioma, & barbara alia excludi censemus, in quibus fit interdum, vt eædem consonantes dictioni initium faciant, & finem. Ad hæc quinta ratio accedit, vt si in media dictione geminatas literas coniungi videbimus, inde præcedentem, & subsequentem characterem vocales esse colligamus,

mus, quod ferè nunquam decipiet, vt fit in ACCOMMODO, & OCCVRRO. Infirmatur aliquando regula sequente H, L, & R, vt fit in BACCHVS, & AGGLVTINO, & ATTRITVS, sed hoc raro euenit. Poterunt tamen geminati, & simul positi characteres vocales esse, quod ex præcedētibus, vel subsequentibus nō erit difficile deprehendi, vt fit in CONIICIO, & DEESSE, & sic literas vtrinque positas consonantes esse deprehendemus. Hoc tamen nouissime præstabit, inter duas similes characterum formas dissimilem vnam inspicere, fit enim plerumque, vt similes vtrinque positæ, vocales sint, vt in MISERERE, licet interdum etiam character dissimilis interpositus vocalis sit, vt IVIMVS. Frustratur tamen etiamnum regula, fitq; vt tres characteres consonantes sint, vt in INITE, hoc tamen rarius euenit. Vnde regula minime contemnenda est, tametsi incidat, vt aliquando locum non habeat, nullæ enim ferè de re aliqua præceptiones afferri possunt, quæ interdum non frustrentur, neque generalia per particularia debent infirmari, sufficit nanque, vt multo frequentius præstent, quàm decipiant, quod etiam de cætero sentiendum est.

Quot modis distinctas consonantium potestates venari possimus. Cap. XIIII.

CONSTITVTO duplici literarum discrimine, & vocalibus à consonantibus discretis sequitur, vt distinctas earum potestates aucupemur. Sed id ipsum primum in consonantibus quærimus, tum quia consonans plerunq; vocali præponi solet, quod quasi natura videtur præcedere, tum quia ex vna consonante alterius & consonantis & vocalis notitiam, vt plurimum, eius natura edocente, aucupamur, quod ex vocalibus consequi non possumus, quemadmodum enim aliquam consonantem certam vocalis necessario sequitur, & posito consonantium numero, poterit vnaquaq; diffiniri, obseruatus enim earum literarum ordo in syllaba, non parum adiuuabit, non fiet pari modo, vt vocalis certa, consonantum, quæ præcedunt, vel subsequuntur nobis possit notitiam distinguere: vt igitur ad institutum accedamus, plures ad hanc rem poterunt præceptiones adiuuare. Primùm itaque characterum figuras obseruari conueniet, quæ frequentiores, quæq; minus frequentes in scripto apponantur non ignorare, singularum repetitam positionem numero indicante, tum admisso literarum ordine, quemadmodum magis, vel minus crebro solent plerunq; ex sui natura scripto interuenire, singulæ figuræ distinguentur, de quibus licet superius facta sit mentio, non grauabor tamen eas literas iuxta seriem rursus apponere. Ordo igitur se habet huiusmodi. STRLMNCFPGHDBQZX, quarum vnaquæque quanto præcedit, tanto frequentior est. Non inficior tamen secus posse euenire, eaq; de causa plures rationes afferuntur, vt si vna regula frustretur, aliæ non decipiant, & aliæ alias substentent, quare omnes, si erit necesse tentari conueniet: huius rei fidem faciunt typographi, qui singulorum elementorum typos pro cuiusq; vsu graduatim magis, & minus frequenti, plures & pauciores habent, quod eorum elementorum vsus magis & minus crebro soleat interuenire. Huiusmodi præceptiones remotiores sunt, quàm vt certa literarum cognitio haberi possit: nunc ad propinquiores proximum est accedere. Succedit itaque ex consonantium numero, tum in initijs, & finibus verborum, tum in ijs medijs, quæ vnaquæq; sit cognoscendi modus. Sed vt hoc in initijs primum exigatur, hæc erit obseruatio. Dictionis principio, vt summum quatuor consonantes cohærebunt, vt accidit in PHTHISI, PHTHONGO, SPHRAGIDE, & similibus, minor numerus non pescribitur: nam tres, duæ, & vna tantum potest vocalem præcedere. Si quatuor itaque vocalem antecedant, plerunq; fit vt duplicem, idest secūdum & quartum locum index aspirationis sortiatur, nam & illa interdum posita

sita semel, alibi collocatur, vt fit in SFRAGRIDE, ea enim interueniẽte literarũ numerus augetur, cũ scripturæ nihil præter sonũ, quasi furtim præbeat. Sed crebrius dictionẽ principijs tres consonantes solent cohærere, quarũ, vt cuiusq; potestatẽ venemur, hic modus obseruabitur. Earũ primã ex his vnã esse necesse est CPST, harũ enim cõsonantiũ natura duas alias subsequi permittit, quarũ altera si erit aspiratio, vel prius, vel postérius apponitur, vt in CLAMIS, PHRASIS, THRONVS, & PTHOLEMAEVS euenit, at S nullam patitur aspirationem statim subsequi, vt in SPHAERA, quod in eo numero nulla fuerit aspiratio, tum primam S esse necesse est, hæc enim semiuocalis patitur mutam primum, deinde liquidam subsequi, ex mutis verò vnam ex his euenire necesse est, BCG vt SCLOPVS & STRAGES. Verùm de B & G latinum exemplum non habetur ex præcipuis duobus liquidis, vt L vel R, vt SCRIBO, & STRABO, & id genus reliqua, è consonantibus verò hæ solæ CPTR statim recipiunt aspirationẽ, ratio est, quod cæterarum natura asperitatẽ non ferat, quod si duas consonantes verborũ initia, ex his singulis admiserit, primas esse oportet BCDFGPRST, secũdas verò LHR, sed earũ nexus talis erit. B potest L & R admittere, vt BLASIVS & BRACHIVM. C omnes simul, vt CLARVS, CRISIS, & CREDO. D solum R accipiet, vt DRACO. F L & R, vt FLVMEN, FRANGO. Easdem G assumet, vt GLISCO & GRATIA. P omnes, vt PLVS, PHYSIS, & PROBVS. R tantum H excipiet, vt RHENVS. TH & R accipiet, vt THAIS & THRASO. S verò soli aliæ plerunq; consonantes supponuntur, vt TCF & P, vt STATVA, SCIPIO, SPHINX. DEF latinum exemplum afferri nullum potest, sed eo sic vernaculi vtuntur. Solent illæ interdum & aliter connecti, vt B, cum D quemadmodum est BDELLIVM, & C cum T vt CTESIAS, M cum N vt MNESTEVS, G cũ N, vt GNARVS, C cũ N vt CNEVS, sed huiusmodi verborum nexus; & si qui sunt id genus alij rarius indicunt. De simplici consonante conuenit dicere omnes posse vocalem statim præcedere. G latinus sermo V, quæ præit vocali non patitur subsequi, quare VIDO, VERINVS, VALTERIVS, pro GVIDO, GVERINVS, & GVALTERIVS dicitur, quod in patrio sermone non seruatur. G apud Latinos aspirationem non recipit, sed apud vulgares non excludit. D aspirationem nunquam patitur subsequi. De consonantibus dictionem inchoantibus satis nunc de alijs, quæ in medijs solent occurrere. In media dictione possunt quatuor simul esse consonantes, quod euenit, vel aspiratione, vel liquida, vt fit in ERICHTHONIVS, ABSTRVSVS, ABSTRICTVS, ET TRANSTRA. Si verò ternæ fuerint, quod crebrius euenit, primas aut has S & M semiuocales esse oportet, aut omnes mutas, quod si M fuerit, tum H sequi necesse est, si S eas, quas necessario succedere superius diximus. Idem & de mutis etiam dicendum est, sed hoc erit, si eas consonantes syllaba simul coire patiatur, alioquin illæ erunt, quæ coniungi non possunt, quemadmodum B C, & ex aduerso consonantes, quæ intra dictionem in syllaba coeunt, eas esse cognoscimus, quæ possunt & initio syllabam conficere. Prima igitur geminatarum consonantium cognitio se offert, omnes esse poterunt exceptis his H Q X & Z, sed hæc postrema in materno sermone geminatur, verùm si geminatas alia cõsonãs cõsequetur, illã vel alterã ex duobus liquidis L & R, vel aspirationẽ esse oportet, vt fit in AGGLVTINO, AGGREGO, & BACCHVS. Terminare verò dictiones tres cõsonantes possunt RBS, & RPS, vt VRBS, & STIRPS, sed has tantũ dictiones esse comperimus. Crebrius duæ vt ST, N T, N S, & R S, quemadmodum fit in EST, AMANT, AMANS, & ARS, rarò in P S, BS, NX, vt STIRPS, SCOBS, SPHINX. Finales verò literæ, vt dignoscantur, hæ apud Latinos crebriores esse solent D M N R S T, in has etiam nonunquam desinunt B C L X. De vocalibus nihil dicimus: nam omnes ferè dictiones in eis terminantur. In H terminantes dictiones duæ suppetunt Latinis AH, & VAH, quæ detracto A supersunt de AHA, VAHA. Vulgares tamen nostri in vocales plerunque dictiones terminant, finales verò consonantes paucas habent RLTH. Possunt & aliæ de agnoscendis primis, medijs, & extremis dictionum literis obseruationes tra-

di, sed eas tum breuitatis causa, tum etiam quia hoc ipsum Grammaticæ potius, quàm nostræ tractationis est, omittimus. Hæc licet nonnullis leuia, & parui momenti videri possint, tamen quia à nostro munere nequaquam abhorrere visa sunt, non duximus omittenda.

Quot modis singulas vocalium potestates aucupemur. Cap. XV.

ISTINCTA in hunc modum consonantium notitia, sequitur mox, vt sic vocales cognoscantur: huius rei modi aliquot afferri possunt. Primus itaque est, vt inde initium, vnde ante in consonantibus auspicemur. Si earundem figurarum repetitio obseruetur, quæ crebrius, quæq; minus crebro in scripto reponantur, illæ ordine sic se habent, vt E frequentissima sit, I mox minus frequens, hac rursus rarior O, sic & hac minus frequens A, & V postrema omnium rarissima. Primæ verò binæ in scripti repetitione tam quasi cognatæ sunt, vt vix possint diffiniri, vtra crebrior soleat interuenire, idem & de binis alijs O, & A recte affirmabitur, quod obseruatis singulis in libris dictionibus edisc itur, licet interdum res aliter contingat, nos enim de eo, quod frequentius est, non quod & aliter interdum fit, loquimur. Hoc primum indicio habito, alia deinde obseruari oportebit, vt si duæ similes vocales inchoent, & terminent, vtramq; II esse cognoscemus, vt pluralitatem pronominis quod est IS innuat, quod si verbi initio eædem figuræ sint appositæ, ambas vel I, vel V esse censebimus, vt est in VVLTVS, & IIDEM, cuius rei certitudinis succedentium mox characterum poterit obseruatio confirmare. Duplex enim OO solū in dictione OONAE (insulæ in septentrionali oceano positæ) reperitur. Eiusdem raritatis erit verbum inuenire, quod à triplici vocali initium sumet, hoc enim nescio an in aliquo uocabulo, quàm in eo, quod est VVVLA reperitur. Hanc prætere a uocalem esse cognosces, si eam rariorem uniuerso scripto literam sequi conspexeris, quàm Q esse admoneri possumus, illi enim semper solent succedere. Ex uocalium sequela aliquæ possunt vocalium potestates nancisci. Post A sæpissime V, sæpe O, aliquando E, vt in diphthongis, rarius verò I. Sed post O sæpius I, sæpe E, raro V. Post E & V omnes vocales consequi solitæ sunt. Plures ad hæc coniecturæ afferri possunt, sed eas prætermittere tam parui refert, quàm conuenit breuitatem sequi, neque enim interpretanti obseruare omnia, quæ de his dicta sunt erit necessarium: siquidem nimis molestum foret ad hæc cuncta experiri, vt satius esset in ambiguitate remanere, quàm in tanto labore tam anxiè torqueri, ex paucis etiam huiusmodi obseruationibus, facile fiet, vt nonnullæ cognitæ literæ, cæterarum nobis, (quemadmodum alibi dictum est) sine regulis cognitionem trahant: quare omnis labor circa initia versabitur. Verùm nec adeo vni regulæ ad literæ cognitionem fidendum est, vt non debeamus experiri, an ex alijs eius certitudo confirmetur, alioquin parum fuisset profuturum, multas ad id præceptiones tradere: nisi visum esset commodius vnam alterius nixu substentari, & vnius certitudinem debere alterius experimento confirmari.

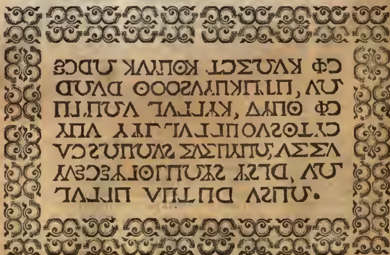
Quomodo

Quomodo traditis regulis vti conueniat, tum de eo exemplum. Cap. XVI.

VNC quemadmodum ijs regulis vti conueniat, operæpretium est indicare, quod non modo superfluum non videtur, verùm etiam maximè utile, immò verò interdum maximè necessarium; parum enim esset quempiam præcepta artis, & instrumenta habere, nisi eorum etiam vsum percalleat: neque dubium est eum, qui alicuius rei futurus est artifex, si alium artificem operantem videat, multo facilius ea, quæ didicit oculorum sensu, quàm ante auditu, & mentis agitatione percepturum, cum certior rerum notitia ex oculis, quàm aliunde haberi possit: nam & certiora sunt ea, quæ per praxim, quàm quæ per præcepta, & canones tantum ediscuntur. Sed vt ad propositum accedamus. Primum ex regulis, quas tradidimus, ecquid huius generis, an alterius obscurè scriptum sit, diligenter interpres obseruabit, quod vbi cognitum sit ad hoc genus pertinere, elementa primum singula distinguet, & suam cuiq; characteri potestatem suppositis veris literarum formis substituet, quod rectè ne an perperam effectum sit, experimentum indicabit, aut etiam in eadem potestate integros, & perfectos verborum sensus characteres explebunt, aut imperfectos corruptos, & nihil prorsus significantes reddent, quod si ea cura minus dexterè videbitur cessisse, iudicium in artis locum succedet, res coniecturis agenda, & in ijs est multum elaborandum, tentabitur an in paucis modo his, modo illis, nunc permutata potestate, nunc restituta res possit videri voto cedere. Si adhuc res animo non responderit, quærentur verba, in quibus vel nulli sint iidem characteres, vel paucissimi, vt aliorum mox experimentum fiat, donec possit videri, an ex ijs aliqui opinioni conueniant, si ne hoc quidem proderit, dictiones tum paucissimis conflatæ literis eligentur, vti quas vel vna solum perficiat, vel duæ, tresve, aut ad summum quatuor, siquidem quæ huiusmodi sunt, inter paucas numerantur, & minor proinde labor erit ad certitudinem non multum vagari, cuius rei gratia nos tabulas confecimus, vt quoties opus sit, ea de causa quilibet ad eas possit recurrere, sic enim facile erit verba, si qua eiusmodi scripto reponantur intelligi: vnde characteribus primum aliquot cognitis, non difficile quis poterit aliorum mox notitiam sequi. Sed si ex aduerso prima fronte iudicium videbitur voto cessisse, vt non obscuro argumento sciri possit, ecquid veras notarum potestates fuerit venatus, ex antecedentibus, vel consequentibus certitudinem nanciscetur, nam si laborem euentus minimè sit frustratus, hoc integer & congruus verborum sensus indicabit, ipsa verò cognitorum characterum iunctura, reliquorum subinde poterit paulatim notitiam ingerere, qua in re minime labor fugiendus est, sed res tandiu tentanda, modo vt diximus literarum potestate permutata, modo restituta, donec quod clausum se sponte paulatim aperiat. Verùm ad hæc non parum affert luminis, si eorum, quæ circa rem sunt, quæq; prius ab interprete sciri diximus præstare, cognitio accesserit. Initio igitur, antequam ad scriptum veniatur, nonnulla ex coniecturis nancisci licebit: Veluti quia de manu militis ab exploratoribus epistola est intercepta, de re bellica inde tractatum esse arguetur. Vnde verisimile est BELLI nomen non esse prætermissum, & exinde quatuor verbi literas, siue ex quinque, siue sex, siue pluribus ea dictio conflata sit, non deesse, si idioma latinum esse cognoscetur: nam si vernaculum illud sit, proprij verbi literas perquiri oportet, atqui ad hoc scripti prius rationem haberi est necesse, nam si illud ad hoc genus pertinebit, verbum illud si erit, facillimè poterit obuiare, si verò alijs dolis inuolutum sit, maior ad inueniendum erit labor, & rem aliter, atque aliter pro scripti genere tentari oportebit. Sed vt dicta facilius intelligantur,

exemplum adiiciam: nam vt in declarationibus efficaciſſimum eſt, ita in diſciplinis ad diſcendum aptiſſimum videtur, quod ſic præcepta quaſi experimento comprobentur, multa enim inſtantia iudicio vel ſtatim ſæpè decernuntur, quàm vel difficile eſt ante caſum à magiſtro definiri, nec dum à diſcentibus percipi. Id obſcure igitur ſcriptũ erit.

Primum itaque variati characteres, quod non plures viginti conſpiciantur, crebrior præterea quinque characterum repetitio, quæ vocalium præbet indicium, finales etiam literæ, quæ præſcriptum numerum non excedunt, diſtincta tum partium ſeries, & cætera demum, quæ ad huiuſmodi ſcriptum ſpectant, ſimplex permutari characteris genus eſſe non ambiguis admonet coniecturis: idioma verò latinum eſſe ex finalium literarum numero deprehenditur: quia verò magnates ab epiſtolis in arduis præſertim negotijs notarios ſcripturæ peritiſſimos habent, ſperandum eſt proinde orthographiæ rationem minime fuiſſe prætermiſſam. Cæterum antequam ad elementorum notitiam veniatur, tentari poteſt ex ipſa materia an aliquod rectè ſcripti verbum poſſit intelligi, vt ea ratione aliquà inde literarum notitia deueniat. Quoniam itaque, vt dictum eſt, coniici poteſt de bello agi: quod epiſtola vel belli tempore, vel à milite intercepta ſit, vel alia id ratione cognoſcatur, proinde non erit admodum difficile perquirenti aliquo ſcripti loco eius verbi ſex literas inuenire, prodente hoc præſertim geminatæ literæ, quæ opportuno loco collocantur indicio, eoq; modo ex ipſa materia priuſquàm ex ſcripto trium primo figurarum, quaſi certam notitiam deprehendi: nam de ijs nondum prima fronte eius poterit conſtare, niſi ex conſequentium poſitione certius notitia confirmatur. His itaque in vniuerſum cognitis, ſupereſt rem ipſam propius attingere, vt ſingulorum elementorum poteſtas dignoſcatur. Vocales igitur primum in medijs dictionibus, & interdum in earum finibus quæſiturus, (latinus enim

ſermo

fermo in terminationibus poteſt decipere) has figuras, quia crebrerrimè repetuntur, ↄ.Λ Π Θ ⅄ vocales eſſe coniiciet. Huc accedit, quod rationibus eædem raris characteribus, quoties occurrunt, videntur adhærere, nec obſtat, licet interdum etiam illis nonnullæ conſonantes proximè poſſint ſociari, nam de eo potius indicandum eſt, quod frequentius euenit, quàm quod rarius, hoc etiam præſtat, quod proximè generatos characteres ex vtroque latere cernuntur aſſiſtere, ſunt & alia, ſi qua ad rem ſpectant, quarum illæ indicij produntur, vnde colligi licet, eas non niſi vocales eſſe; cum per omnes ſimul regulas de illis opinio confirmetur. Vocalibus in hunc modum à conſonantibus diſcretis, proximum eſt ſua ſingulis munera aſſignare. Sed vt hoc in conſonantibus primum, vt dictum eſt opportunius exigatur, duplici ratione perfici poteſt, repetitione, & plurium coniunctione, tum in extremis verborum partibus, tum etiam in ijs medijs, ſi repetitionem ſequimur, hoc modo qualemcunque earum diſtinctionem nanciſcemur.

◆ ⅃ v Σ ʒ o ⅄ Δ x 7 Δ ⊥ Ω z ɼ
B C D F G H L M N P Q R S T X

Poſſet tamen etiam, edocente regula, aliter, atque aliter ſingulorum poteſtas diffiniri, quamuis ne ſatis quidem tantum ſit illis fidem habere, ſolet enim ſæpe decipere, quemadmodum & hoc loco indicabitur: verum ne hoc ignoretur, quonam pacto aliter poſſit poteſtas variari, earum repetitio obſeruabitur, quæq; toties indifferenter repetentur, vna pro alia ſumi poterit, potior tamen ſemper maioris, quàm minoris frequentiæ, niſi aliter experimentum demonſtret, rationem haberi conueniet, quod nobis tradendi exempli gratia, alioquin quatenus magis placet, regulæ fides habenda eſt. Ad huius diſtributionis exemplar interpres poſſet ſuam etiam aliter variare, ſed etiam diſtinctionem ſi vlterius progredimur, poſterioribus regulis in aliquibus videbimus infirmari, exinde itaque experimentum inituro, opportunum erit primum ad faciliores obſeruationes recurrere, vt ſi per eas ſatis poſſit proficere, maiorem laborem effugiat. Quoniam itaque dictio eſt, quæ quatuor literis conſlatur, quarum tres, quæ in fine collocantur, conſonantes ſunt, cum eiuſmodi vnam tantum dictionem, quæ V R B S eſt agnoſcamus (nam S T I R P S & ſi totidem habeat in fine conſonantes, ſex tamen conſtat literis) eam eſſe oportebit, quemadmodum in tabulis apud dictiones totidem literarum eſt videre: vnde non modo trium conſonantium, quæ in fine ſunt, notitia elicitur, ɟ ◆ v, ſed etiam vocalis ⅄, quæ illas præcedit. Huc accedit, quod ex his literis prima in nona dictione conſonans præit, quæ ſiquidem omnium rariſſima eſt, Q videtur fungi poteſtate, quod magis veriſimile eſt, adueniente in ea dictione aliarum eiuſdem verbi literarum notitia, quod vocales ſint, ex quo licet affirmare, characterem, qui quinto loco ponitur, in dictione, in qua B E L L I nomen ponitur, V poteſtatem habere; vnde etiam concludi licet, vltimum, qui hunc ſequitur, non alium eſſe, quàm M. De prima conſonante, mox per aliam geminatam in quinta dictione iudicium confirmatur, quod alioquin dubium eſſe poſſet, an L poteſtate fungeretur: nam certum eſt vocalem ibi non eſſe. De alia mox conſonanti, B iudicium confirmatur verbo, quo B E L L I nomen notatum coniecimus, in quo etiam de L notam talem ⅃ vidimus. Quod verò dictio eſt, quæ tribus literis conſlatur, quarum poſtrema ſcripto rariſſima, cum ſemel tãtum incidat, ſuccedit vocali, quam hucuſq; V eſſe deprehendimus, dubius eſſe non debet, nouiſſimam X eſſe: nam quæ inter rariſſimas eſt, aut H, aut Q aut X, aut Z eſſe exiſtimatur, atqui Q primum & Z è numero eximuntur, quia nunquã in fine verbi collocãtur. H præterea non eſſe ex literarũ ordine deprehendimus, ea enim poteſtas in fine dictionis apud Latinos in verbo tantũ VAH reperitur, quarum media A eſt, non V: Vnde ſupereſt dicere, non aliam eſſe, quàm X, & pri-

mam

mam vel D, vel L, vel N, vt vna ex dictionibus tribus fit, DVX, LVX, NVX. Sed quia vel cognitum est de re bellica agi, vel magis consentaneum de re magni momenti, quàm parui, credibilius erit de DVCE ibi, quàm de NVCE, vel LVCE mentionem factam esse. Vnde hactenus colligi licet harum literarum veram notitiam, quarum potestatem suppositis nostris literarum formis indicabimus.

ꞁ λ ʌ ɪ ҳ ▵ ʑ ʊ ɑ ᴛ

B D E L M O R S V X

Ex his & huiusmodi alijs coniecturis, habita etiam de cætero, vt commodius fieri poterit consonantium notitia, & aduocatis ad hoc præsertim tabulis, cum opus erit, mox ad vocalium distinctionem transitus fiet, nec quisquam referet, non omnibus adhuc consonantibus cognitis ad vocales deuenire, ex ijs enim aliarum poterit consonantium elici coniectura, quemadmodum ex consonantibus etiam vocales cognosci posse superius demonstratum est. Vocales itaque in hoc scripto duplici modo nancisci licet, repetitione, quod omnibus conuenit, & quod rarissimam figuram, quæ adhuc Q videtur fungi potestate, character sequitur, sed de V satis vidimus factam fidem, non minus etiam de E posset videri constitisse, sed eas cum alijs prosequemur, vt etiam de illis opinio certior habeatur. Hæc igitur nota ʌ, quia omnium crebrerrima est, quod decies octies reperitur I, vel E potest videri, sic & ⊓, quia vna minus vice scriptum ingreditur, vtriusq; non minus videtur sibi potestatem vendicare, vtraq; enim potestas plus minus solet frequenter occurrere, & modo hæc, modo illa, vt dictum est, crebrius interuenire. Mox quia ɔ sexies conspicitur, A potestatem repræsentat, postremo quod ɵ & ⸸ quinquies tantum recensentur, O & V, quæ omnium rarissimæ esse solent, potestatem indicant. Hoc singulorum characterum arguit repetitio, nouissimus verò, quia rarissimam figuram sequitur, quam adhuc Q esse deprehendimus, etiamnum de eo, quod dictum est, fidem magis auget, quo certius videri potest in verbo, vbi de BELLO fit mentio, dictionem BELLVM positam non BELLIS. Vnde etiam de M litera certior notitia elicitur, quæ & tali figura ɣ designatur, & E vocalis, quæ per eum characterem demonstratur, & in V potestate etiam alibi errorem non esse, & in ea dictione, quæ septimo loco ab vltima locatur, ex eadem vocali initio & calce verbi posita, mediam geminatam C esse colligemus, quæ nisi de S nobis constaret, pro ea etiam possit haberi, ex eadem vocali in dictione duarum literarum, quæ sexto loco ab initio ponitur, & quarto à fine repetitur, alteram figuram T necessario esse coniiciamus, nam neque S, neque X esse ex superioribus licet existimare. Eiusdem præterea vocalis ex cognitarum consonantium iudicio secunda se scripti dictio manifestabit, vt MEDIAM proculdubio ibi notatum esse intelligatur, quod vt certius videri possit, dictio, quæ nono ordine collocatur, accedente priorum literarum notitia, tutiorem fidem facit, vt verbum sit, quod causam reddit, QVIA. Sed de his vocalibus aliunde etiam poterit constare, vt opinio certius confirmetur. In septima præterea dictione ex cognitis characteribus facile erit asserere, secundum characterem, qui solus superest, vt verbum intelligatur, non aliam, quàm N potestatem habere, vt dictio perfecta sit INITE. Et ex huius inde consonantis notitia in verbo tertio loco posito primam vocalem, nihil præter O esse venari licebit, vt NOCTEM dictionem perficiat, quæ vocalis nouissima primum in ipso scripti limite primaliteram, de qua ibi tantum restat dubitare, P esse, mox quarto loco etiam primam, non aliam, quàm H esse manifestabit. Huius rei opinionem verbum tertio loco positum, quo HODIE significatur significabit. Quid tertiodecimo loco scriptum sit, eadem ratione facillimum erit affirmare, nam vt integer verbi sensus sit, primus character non aliam, quàm F potest habere potestatem,

tem,

tem, vt FORTITER verbum innuat, cuius opinionis penultimum verbum fidem faciet, quo finis significatur. Supereſt demum ex toto ſcripto eius tantum characteris O poteſtatem venari, qui in quinta dictione geminatus, non alterius poteſtatis indicium præbet, quàm G, vt AGGREDIMINI verbum ſignificetur, quod alio verbo BELLIGERANDO confirmatur, vbi neque alia functione poteſt ſenſum perficere. Ex his omnibus coniecturis ſingulis characteribus licet ſua munera ad exemplum ſubſcribere, illudq; ob oculos ponere, vt interpretando ad eius iudicium recurratur, ſic res ſtatim non infœliciter cedet, & ſe totum occultè ſcriptum reſerabit. Experimento liquet laboris ſummam, vel in vnius tantum characteris notitia verſari, nam ex vno cognito, plurium inde facile trahitur cognitio, & mox ex pluribus facillimum eſt occultas omnium poteſtates eruere, ſiquidem aliæ ex alijs cognoſcuntur, nec minus aliarum notitia ex alijs dependet, quàm in cathena anulorum, in qua mutuo connectuntur, vt ſi anulum quis permoueat, reliqui ſtatim proximi moueantur, quare ad huiuſmodi exemplar reliqua id genus ſcripta conuenit interpretari. Vnum verò illud reſtat dicere, quæ de hoc ſcripti genere obſeruationes traditæ ſunt, eas etiam ad ſequentia in aſſignandis characterum poteſtatibus debere accommodari.

Quomodo continuati ſcripti partes dirimantur. Cap. XVII.

SEQVITVR vt à ſimplici ſcripto ad continuatum tranſeamus, vt ordo ſeruetur, de quo, vt in proximo factum eſt, quemadmodum primum eius partes dirimantur tradi debere rationem opportunum videtur, nam de eo cognoſcendo nihil eſt quod dicam, ipſi enim oculi ſatis hoc per ſe iudicabunt, vt non alio magiſtro opus ſit, nempe ſi ſcriptum nuſquam, vel nullis interuallis, vel inciſis membris, periodis, alijsq; lineolis, ſed tantum verſibus ſeiungatur, quod ſi quando euenit, hoc ſcripti genus proculdubio eſſe cenſebitur, res clarior eſt, quàm vt vel exemplo videatur indigere, ſed iam quot, quibusve modis dolus hic auferri poſſit, & ſcriptum detegi ſupereſt indicare. Prima ratio videtur, vt aliquæ ex his dictiones IN, ET, VT, CVM, QVIA, QVONIAM, & huiuſmodi aliæ, quæ frequentius ſolent in ſcriptum ingredi, in ſimili plurium characterum coniunctione per totum ſcriptum diſperſæ requirantur, eæ inuentæ, & diligentius obſeruatæ, vt integræ includantur, quatenus ſimiles ſunt, tranſuerſis lineolis ab alijs partibus ſeponentur: hoc præſtabit, vt non modo eas tantum partes diſiungamus, verùm etiam vt deſignemus proximarum dictionum confinia, eadem enim ratione, & præcedentis, finis verbi, & ſubſequentis initium decernetur: neque hoc tantum in huiuſmodi dictionibus, quas pauciores abſoluunt literæ, verùm etiam in alijs, quæ ex pluribus conſtant, conueniet obſeruare. Ad hoc etiam faciet ſi duplicatam conſonantem ex vno latere vocalis, ex altero conſonans comitetur: quare ad hoc proximis regulis, quibus vocales à conſonantibus dignoſcuntur, vti oportebit: ſi illud itaque ſic erit, inter ſimiles, quæ geminantur diuidentem lineam interponi conueniet; tametſi hoc etiam deciperet, ſuccedente liquida, vt fit in AGGLVTINO, & AGGREGO, ſed hoc parcius ſolet euenire, & ſi quando fit, conſonans ex ſequenti latere comitatur, nam & ſi præcedenti adhæret, (regula nanque decipiet) ad cautionem proderit aliarum regularum acceſſio: nam quod pluribus modis nihil diffidentibus confirmatur, etiam ſi vna repugnet, ratum habendum eſt: hæc ratio vſum præſtabit in aſſignandis tantum principijs dictionum & finibus. Præterea ſi quatuor, quinque, ſex, vel ſeptem ſimul conſonantes ſint, certum erit inter eas eſſe verborum diſcrimina, nam non poteſt dictio in plures, quàm in tres conſonantes deſinere: vnde ſi ſeptem cohæreant conſonantes (quod rariſſimum erit)

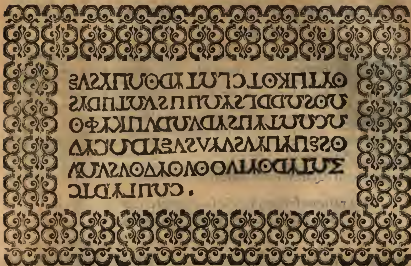
erit) in tertium cadet diſcretio: nam à quatuor poteſt inchoari, ſed hoc rariſſimè fit, ut in VRBS, PHTHISIS, ſi ſex numerus dimidiabitur, ut eſt VRBS STRABONIS, licet etiam poſſet partitio in ſecundum cadere, ut in uerbo AMARENT PHTHISIM, ſed ſi quinque fuerint, primum uerbum prima, ſecunda, uel tertia terminabitur, ſi quatuor nihil poteſt diffiniri, nam à totidem incipi dictionem demonſtratum eſt. Sed ueriſimilius erit, uerborum inter eas nexum eſſe, quod ciuſmodi uerbum uix alterum, aut tertium erit inuenire, alioquin uel prima, uel ſecunda illud terminabitur. In plurium uocalium coniunctione, tam difficile eſt partium terminationem dare, ut nullo penè modo iudicium ſatis poſſit conſtitui: ſiquidem I uel V, quæ conſonantium ſibi poteſtatem uſurpant, crebrius repetitæ multis cum uocalibus connecti poſſunt, ita ut earum ſequela, uel uigeſimam poſſet tranſilire. Verùm ſicubi tam numeroſa uocalium coniunctio obuiauerit, præſtabit, ut earum occurſum, poſt primam ſtatim, vel alteram, ad ſummum tertiam cognoſcamus, quamuis hoc modo non ſatis poſſit earum poteſtas diffiniri. Ex ſimilium verò vocalium continuatione dictionum initia & fines tuto licebit deprehendere: vt ſi eiuſmodi quatuor conſpiciantur, in ſecundam cadet partitio, vt frequentius fit in I, vt IVDICII IIDEM, parcius in O vt EOO OONAE inſulæ, in A poſſet etiam occurrere, ſed exemplum de terminatione non ſuppetit. E non plures duabus eſſe poſſunt, V non plures quatuor, vna ſemper dictionem terminante, quare minime poſſet recte decerni, an in paucioribus partis diſcrimen debeat conſtitui: nam in VVVLA, tres ſunt in initio vocales, ſed eiuſmodi non eſt aliud verbum inuenire. Hæc ſunt, quæ ad partium ſegregationem, occurrunt poſſe obſeruari, quæ ſi ad id, aut parum, aut nihil ex notarij vafritia præſtaret, huic difficultati poterit eſſe adiumento: primo duas tantum, mox tres, inde quatuor, demum plures characteres ab initio accipere, perinde ac ſi totidem literarum verbum futurum ſit, & iuxta proximas regulas ſuam ſingulis poteſtatem tribuere, donec res ſæpius tentata, fœliciter reſpondeat, vt integer verbi ſenſus maneat: ſic & poſtmodum de cætero fiat, vel ſi hoc ad id non ſatis videatur eſſe præſidio, vel fruſtra laboratum ſit, id proximæ rationes poterunt præſtare, quàmuis quoquómodo ad eas recurrere poſtmodum fuiſſet neceſſarium: nam hæc ad partium tantum diſcrimen faciunt. Ad hoc ſcripti genus ſi per tempus licuiſſet, earum volumen tabularum cum alijs, quæ ſum editurus, quod adhuc eſt in manibus inchoatum illud, ſi poſthac potero pauliſper animum ab inſtantibus rerum impedimentis auocare, propediem abſolutum emittam.

Quomodo

Quomodo continuatum ſcriptum poſſit interpretari, exemplum. Cap. XVIII.

EXPOSCIT locus vt, quod in ſuperiori ſcripti genere præſtitimus circa interpretandi modum, hic etiam ſeruemus. Sed quia nonnulla de cura & diligentia, quæ in omni forma ſcripti ab interprete habenda eſt, proximo capite diffuſius pertractantur, nunc ea relinquemus, reſtat tantum enodandi id genus ſcripti exemplum tradere, nam ea, quæ ibi dicta ſunt, ad hæc etiam referuntur. Exemplum itaque quod proponitur tale eſt.

Paſſim itaque ſcriptum oculis percurrenti, quod primum characteres; qui proximi ſunt initio ɑ ʌ ɪ ʊ proximè finem reponuntur, cenſendum eſt illos dictionem perficere, quare oportunum erit lineolas in ambarum partium terminis, quatenus ſimiles ſunt deſignare, vt ea verba integra ab alijs ſequeſtrentur, ſimulac præcedentibus fines, & ſubſequentibus initia tribuantur, quia verò hæ duæ conſonantes ʊ ʊ ex ſuperioribus regulis obſeruatæ geminari conſpiciuntur, & nulla ex præcedenti latere vocalis comitatur, credere par eſt, in ijs medijs verborum eſſe confinia, quapropter linea oportebit interſecari. Quia rurſus ſex conſonantes ɪ z ɑ ɑ ɪ z, nulla interpoſita vocali ſe inuicem ſequuntur, & ex ijs duæ geminatæ ſunt, neceſſario vtrinque coniicitur inter eas verborum diuiſionem fieri, & mediam ſectionem interutramq; gemina-

tam cadere. Diuisis in hunc modum quatenus licuit, per peculiares regulas scripti partibus, & lineis interpositis, superest proximas regulas ad eius interpretationem iuxta eum modum accommodare, nam quantum ad hunc locum res spectare videbatur præstitimus, de cætero mox ad ea, quæ dicta sunt lectorem remittimus. Aptata igitur sua singulis characteribus potestate, sic arcanum scriptum reserabitur.

PERDITASVNTBONAMINDARVSINTERIITVRBSSTRA-
TAHVMIESTESVRIVNTTOTQVOTSVPERFVEREVIRI
PRAETEREAQVAEAGENDASVNTCONSVLITO.

Verùm ne cui superuacaneus hic partes dirimendi labor videatur, quod ex superioribus characterum potestatem nancisci liceat, admonendum volo, hac ratione multo melius & facilius, quàm aliter hoc scripti exemplum enodari.

Quomodo perperam scripti partes liceat deprehendere, & interpretari. Cap. XIX.

SVCCEDIT tertius obscuri scripti modus, vbi præter characteris permutationem, non aliud ad difficultatem, quàm male assignata verborum confinia accedunt, vt series eorum, quæ tractata sunt in hoc volumine seruetur, cuius tum deprehendendi, tum interpretandi rationes locus exposcit indicari: verùm de vtroque pauca dicenda subueniunt, hoc itaque scripti genus literarum, quæ verba solent inchoare, & terminare, de quibus huius voluminis initio dictum est, indicio prodi satis erit. Interpretando verò modus seruabitur, vt assignari primum fines, ac si non essent negligantur. Vnde commodum erit epistolam omissis ijs spatijs continuatam transcribere, atque verba perinde atque in proximo scripto continuata possunt interpretari. Quare exemplum afferre aliquod minime videtur opportunum.

Qua ratione scriptum ociosis characteribus inuolutum deprehendatur, & illi ab alijs dignoscantur. Cap. XX.

SEQVITVR vt agnoscendi scriptum ociosis characteribus inuolutum, & eos characteres dignoscendi modos præbeamus. Indicium itaque primum finalium literarum numerus dabit: nam si plures illæ sint, quàm exiguntur, ociosos prima fronte tot ibi characteres argui posset, quot eum numerum excesserint. Sed huic regulæ non satis est fidendum, posset enim numerus non excedere, illis in dictionum finibus adiectis, vt posset pluribus superare, quàm verborum terminationes terminarent. Posset ad huiusmodi coniecturam quoquomodo accedere, si consonantes & vocales mutuum inter se nexum non seruabunt, vt nimium distent, & longius separentur. Sed hæc difficillima erit obseruatio. Tutior tamen & facilior ratio erit, vt figurarum discrimina obseruentur: nam si illæ plures viginti, vel duabus & viginti conspicientur, numeri excessus hoc scripti genus esse indicabit. Cæterum quibus modis id genus notæ dignoscantur, superest nunc videre. Obseruabitur ergo primum, an aliqui similes characteres se mutuo sociantes in scripto iterentur, quod fieri solet in verbis communibus, quæ sæpius repetuntur, vti ET, VT, IN, AD, CVM, NAM, QVIA, QVONIAM, & huiusmodi alijs,

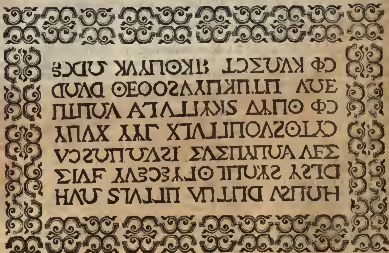
di alijs, nam si obuiauerint, obseruabitur an intra eorum numerum aliqui medij inserantur, quod si erit, interiectos proculdubio vti ociosos & vanos designari, & excludi oportebit. Potest etiam dici, vt hæc adiectio etiam extra numerum similium characterum obseruetur, vel ante, vel post, nam licet interdum deciperet adiectione, & commutatione literarum, quæ fit in verbis analogis, & ethimologicis. Potest autem initio adiectione decipere, vt est in dictionibus OS, & HOS, ARS, & MARS. Commutatione, vt fit in verbis DOS, & MOS, quæ similia sunt. In fine autem adiectione, vt ESSET ad ESSE, & commutatione, vt AMAREM & AMARES, quod prouenit ex casuum inflexione. Potior tamen frequentioris vsus, quàm rarioris habenda est ratio, siquidem credibilius est verba repetita ex illis esse, quorum natura est, vt crebrius repetantur, cuiusmodi sunt, quæ supra memorauimus, quàm ex eorum numero, quæ minus crebro solent incidere, cuiusmodi sunt hæc, quæ possunt initio, & fine adiectione decipere. Quare nec minus hæc obseruatio poterit vsum præstare, nam sicubi interdum eius causa lapsum sit, ex alijs regulis poterit error facile emendari. Verùm tutior ratio est, vt medijs dictionibus, nam vtrumque & hoc modo posset euenire, fieret adiectio causa numeri, vt fit in AMARENT, & ad id, quod est AMARET, & aliter in MONS, & FRONS, ad id, quod est MOS, & FONS, & commutatio causa analogiæ, vt fit in FRONDIS, & FRONTIS.

Alia ratio est vt vocales obseruentur, hoc verò fiet, si qui magis repetuntur characteres dignoscantur, eos verisimilius est vocales esse, quarum natura est, vt frequentius scriptum ineant. Iis in hunc modum à cæteris discretis, supererit à geminatione consonantium ociosos characteres venari: nam qui geminatas præcedunt consonantes, cum vocales non sint, proculdubio erit affirmare ociosos esse. Potest idem dici de ijs etiam, qui sequuntur, sed ratio deciperet in liquidis L, & R, quarum notitia si elici poterit, nihil erit amplius, quod dubium faciat. Ad hoc etiam conferet, si obseruatis characteribus, qui magis frequentes obuiabunt, reliqui, qui minimè primum de numero literarum eximentur, nam licet regula possit decipere, vt pro ijs ociosis consonantes minus frequentes tollantur, tum ex aliarum consonantium, & vocalium notitia in interpretando facile per coniecturam error corrigetur.

De hoc scripti genere interpretando exemplum. Cap. XXI.

SED VT hæc facilius intelligantur, adhuc exemplum afferam, vt superiorem ordinem sequamur, ne quid ad materiæ obscuritatem luminis deesse videatur. Exemplum erit, quod in eodem loco superiori adduximus.

Hic si characterum terminationes sequimur; decipiemur, quod ex consequentibus regulis, & experimento licebit videre: siquidem vnum tantum ociosum deprehendemus, nam verbum, quod in hac desinat, vix vnquam est in vsu, & huiusmodi vix alterum, aut tertium reperitur, & proinde numerus minime liqueret, quia verò consonantium & vocalium nexum obseruare perdifficile est, eam coniecturam omitto, quare superest certius argumentum ex numero figurarum deprehendere, ex his igitur, quod duodetriginta numerentur, liquido apparet, octo, vel decem ociosas esse, sed credibilius est octo esse, duarum enim literarum Y & Z rarissimus est vsus: in hunc modum hoc scripti genus per coniecturas licet cognoscere. Porro dignoscendi eiusmodi characteres habebitur coniectura primum, quod in sexta dictione, quæ eadem videtur cum ea, quæ est quarta ab vltima post similes hæc figura E, & antè alteram diuersa huiusmodi H. Vnde existimare par est utramq; ociosam esse. Octauo præterea loco, characteres sunt aliquot dictioni duodecimæ a prima, & tertiæ ab vltima similes, iuxta quarum prima talis character est initio A, propè alteram rursus initio diuersus in hunc modum X, & apud tertiam huiusmodi alius S. Vnde colligi potest eos vanos & superfluos esse, nisi verba eadem non essent, nec idem ethimon, sed dissimilitudine, quæ est cum reliquis, in calce primæ dictionis nihil potest affirmari propter casuum inflixionem, quæ variatur. Ex vocalium insuper obseruatione coniicitur in septima dictione characterem, qui sequitur primum & alium, qui penultimus est, quod neuter vocalis esse videatur, ociosos esse, siquidem ambo geminatam sequuntur consonantem, quæ est vocalium natura, alioquin penultima figura potest videri esse liquida, characteres sunt F & I. In quarta enim dictione, quod proxime geminatam consonantem vtrinque figuræ apparet, quod vocales non videntur, iudicare planè est, primam quæ est B, superfluam esse: nam altera creditur esse liquida. Ex alijs

coniecturis

coniecturis colligi par eſt, has omnes figuras in toto ſcripto ocioſas eſſe E H A X S F I B. Iis de medio ſublatis, ſcriptum perinde ac ſi character eſſet tantum permutatus interpretabitur.

Quomodo reliquis occultandi dolis huiuſmodi ſcripti ſit occurrendum. Cap. XXII.

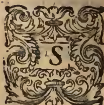

VT diximus ſolent magnatum ſcribæ compendioſum ſcriptum ſit accommodare, vt perpaucæ toto ſcripto videantur, & verba quemadmodum in vna ſignificatione, ſis in alijs eædem figuræ diuerſis poteſtatibus functæ, ſibi pariter reſpondeant: huiuſmodi dolis ſic erit occurrendum. Si pauci videbuntur vniuerſo ſcripto characteres, eis frequentiſſimarum conſonantium & vocalium poteſtates aſcribantur, quibusve in ſcribendo minus carere poſſumus. Præterea ſi ambiguus erit ſenſus, literæ, quæ hanc ambiguitatem parere poſſunt, ſunt, I & E, A & O, B Q, P F, D C, & huiuſmodi reliquæ, quas plerunq; rarius & crebrius ſolere ſyllabis & dictionibus interuenire, ſuperius memorauimus, harum enim altera alterius vice fungi poteſt, vt infra patebit, exemplum. Scriptum ſit tale.

ΛƲ Δ♣ΛZΠᴥ♣Ɑ ♣Λ ZᴥΛΔ.

Nos ſi ſubſtitutis characteribus priorũ poteſtas aſſignabitur, dicet, ET QVERIMVS VERMES, at ſi Λ i, Ʋ s., Z n, Π e, Δ t, ᴥ c, poteſtas aſſignetur, dicet, IS, QVI NECVT VINCIT, & multum diuerſa prodibit oratio, ſic & multæ poterunt eiſdem characteribus accommodari ſententiæ. Poterit autem vera cognoſci, vbi nullus literarum incongruus ordo, vel inordinata verborum compoſitio conſpicietur. Multi ſunt quoque doli, vt ſuperius recenſuimus, quos omittimus, cum facilius, quàm ſcribi poſſit ab huius diſciplinæ parum exercitatis poſſint interpretari. Nunc ad alia tranſeamus.

Ratio vſus tabularum ſimplici permutationis. Cap. XXIII.

SEQVENTIVM tabularum vſus ad interpretandum non parum affert adiumenti, ſiquidem dictiones, in quibus vocalium, & conſonantium variatur poſitio quæſiuimus, & ſicut dictum eſt ſuo loco in interpretando vtile eſſe verba primum ſeligere, quæ ex paucioribus literis conſtarent, quod illa inter rara numerentur; cuiuſmodi ſunt, quæ non pluribus, quàm quatuor literis conſtantur, paucioribus tamen vel vna abſoluuntur; vt interpretandi initium à facilioribus ſumeretur, nam & verba proſequi, quæ plures habent literas, & mihi multo prolixius, & moleſtius fuiſſet, & interpreti fortaſſe parum vtile in iudicando. Difficile enim admodum fuiſſet ex multiplici verborum numero proprium verbum accommodari, quod ſi quis ex ſimilium occaſione hoc exiſtimet neceſſarium, poterit ad harum exemplum ſuas tabulas conficere: nam ſi tam proximis mox tabulis eiuſmodi verba recenſebimus, hoc præſtabitur ſimilium analogiæ cauſa, alioquin labor propè immenſus futurus fuiſſet dictiones omnes annumerare, & proinde opportunius lectorem ad dictionarium remittere. Primum itaque à ſingularitatis numero inchoabimus, mox ad pluralitatem ordine procedetur. Harum tabularum vſus, & dictionum occurſus non minus

nus proderit literarum aliquot poteſtatem ignoranti, quàm eas cognoſcenti: non diffiteor tamen conſonantium à vocalibus paratam habere diſcretionem, & priorem aliquam literarum notitiam præſtare, nam hoc modo in paucioribus eſſet ambiguitas, & proinde minus oporteret vagari, & conſequentium opinio præſentium notitia magis firmaretur, vt certius iudicium videri poſſet. Earum igitur vſus duplex erit modus, alter quem ſectabitur, qui conſonantium & vocalium cognitionem diſtinxerit, vel aliquam verbi figuram cognouerit, alter, quem ſectabitur, qui nullam harum qualemcumque notitiam haberet, ſed à facilitate conuenit inchoari. Si à conſonantibus igitur vocales diſcretæ ſint, & reſtet ſolam diſtinctam ſingulis characteribus poteſtatem aſſignare, verba ea quærantur, quæ ſeruata locorum analogia vocales & conſonantes retineant, vt ſi in verbo quatuor literarum, prima & quarta figura conſonantes ſint, & duæ mediæ vocales, dictio eſſe poſſit, DEVS, in qua conſonantes & vocales ſecundum eadem analogiam concurrunt. In hac tamen proportione non ita facile poteſt verbi certitudo diffiniri, quod eiuſmodi plures poſſint conſonantes & vocales variari, quemadmodum in tabulis videbitur. Quare in ſimili analogia, vt minus laboris ſit, aliquot characterum ſingularem paratam habere notitiam oporteret, nam quo rarior, aut frequentior ea locorum proportio erit, per quæ vocales & conſonantes diſponuntur, eo certior, vel incertior erit quæſiti verbi coniectura, vnde ſi vocalium & conſonantium poſitio ſatis erit, vt eiuſmodi analogia, & ratio in vno tantum verbo reperiatur, dubitandi omnis occaſio tolletur, cum eius rationis proprietas vni tantum verbo conueniat, huiuſmodi erit, ſi in dictione quatuor literarum prima vocalis ſit, quia in eum modum vna tantum dictio reperitur VRBS, dubitatio vlterius non procedet, quoties itaque eiuſmodi verbum in ſcripto occurret, præſtabit illud eligi, ex quo certior conſonantium, & vocalium, etiam primo intuitu cognitio haberi poſſit. Quod ſi nulla vocalium, & conſonantium diſcretio procedet, poterit nihilominus fieri coniectura, licet ſic illæ diſponantur, vt in eum modum plura verba ſint, & proinde minor fuiſſet futura certitudo, hoc fiet ex ſimilium coniectura, veluti ſi in quatuor vnius dictionis literis prima & quarta eædem figuræ ſint, rurſus ſecunda & tertia ſimiles, vt prouenit in ESSE, ECCE, SVVS, & huiuſmodi alijs dictionibus, quæ inſigniores, & quarum numerus quinarium, vel ſenarium non excederet, tum enim ad dirimendam earum controuerſiam, frequentium, & minus frequentium literarum ratio vſum ſuppeditabit. Nos in his tabulis latini & vulgati ſermonis Itali dictiones tantum repoſuimus: nam idem in cæteris linguis præſtare & prolixitate nimis moleſtum fuiſſet, & parum neceſſarium: quod ſi occaſio poſtulauerit, vt idem fiat in Hiſpano, vel Gallico, aliove ſermone ad horum exemplar quiuis eius idiomatis verba poterit inuenire, eaq; in tabulis diſponere.

TABVLA PRIMA EX SOLIS VOCALIBVS CONSTITVTA.

à, è, i, ò.

ex conſonantibus ſolis non reperitur.

TABVLA SECVNDA EX DVABVS LITERIS CONSTITVTA.

Tranſpoſitio prima. prima & ſecunda vocalis.

ea „ ij
ei „ io
eo.

Tranſpoſitio

Tranſpoſitio ſecunda ex conſonantibus non reperitur.
Tranſpoſitio tertia.
Prima vocalis, ſecunda conſonans.

ab	en	„ id	oh	vt.
ac	es	il	os	
ad	et	in		
ah	ex	is		
„ al		it		
an				
at				

Tranſpoſitio quarta.
Prima conſonans, ſecunda vocalis.

„ da	de	„ li	do	„ fu
„ fa	„ fe	ni	„ lo	tu
„ la	„ le	si.	„ ſò.	
„ ma	me			
„ ſa	ne			
	re			
	ſe			
	te			

TABVLA TERTIA EX TRIBVS LITERIS CONSTITVTA.

Tranſpoſitio prima trium vocalium.

aio	eia	„ tua	oua	„ uai
aue	eoo	iui	„ oue	uia
aui	eua		ouo	uie
auo	eue			„ uoi
				uua
				uue.

Tranſpoſitio ſecunda ex tribus conſonantibus non reperitur.
Tranſpoſitio tertia.
Prima & ſecunda voc. tertia conſ.

ais	eam	iam	uah
ait	eas	ijs	uim
aut	eat	ius	uir
	eis		uis
	eos		uix
	eum		uos
			uox.

Tranſp.

Traſpoſitio quarta conuerſa præcedentis.
Prima, & ſec. conſ. tertia vocalis.

„ fra	„ die	„ chi	pro
ſta	„ tre		ſto.
„ tra	ſpe		

Traſ. quinta.
pri. voc. ſec. & ter. conſon.

abs	eſt
ars	
arx	
aſt	

Tranſ. ſexta.
prima, & ſec. conſonan. ter. voc.

. dai	. bei	cio	noe	cui
. fai	beo	dij	„ poi	dui
. gai	dea	dio		fui
. hai	dee	fio		„ hai
. lai	dei	„ mia		hui
. mai	deo	„ mie		hic
. rai	. lei	„ mio		qua
. ſai	mea	pia		quæ
	meæ	pie		qui
	mei	pij		quo
	meo	pio		ſua
	. neo	„ ria		ſuæ
	. rea	„ rie		ſui
	. ree	„ rij		ſuo
	rei	„ rio		tua
	. ſei	„ ſia		tuæ
	zen	„ ſij		tui
		„ zia		tuo
		„ zie		
		„ zij		
		„ zio		

Tranſp. ſeptima.
prim. ter. voc. ſec. conſ.

„ aco	edo	ibi	„ oca	una
acu	edo	ibo	„ oda	uni
ago	egi	ida	odi	uno.
ala	ego	ima	„ odo	
alæ	eme	„ ime	ora	
„ ali	emi	imo	oro	
alo	emo	ira	„ oſa	
ama	„ era	ire	„ oſo	
„ ame	ero	iri		
„ ami		ita		
amo		ite		
ani				
ano				
ara				
„ ari				
aro				
axe				
axi.				

Tranſp. octaua con. præced.
prima & ter. conſonan. ſecun. voc.

das	„ deh	bis	bos	cum
dat	dem	cis	cor	cur
fac	des	cit	cos	duc
fas	det	dic	„ con	dux
ſax	fel	hic	dos	fur
hac	ſex	his	hoc	lux
has	hæc	nil	hos	mus
his	hem	nix	mos	nux
hos	lex	ſic	non	pus
lac	mel	ſis	nos	ſub
mas	nex	ſit	nox	ſum
nam	per		ros	ſus.
pan	pes			
par	res			
pax	rex			
ſal	ſed			
ſat	ter			
tam				

TABVLA QVARTA.

Ex quatuor literis constituta.

Transp. prima, quatuor vocalium.

auia ioue ioui iuuo ueie ueio uiua uiue uiui uiuo uuea

Transp. secun. conuersa præced. non reperitur.

Transp. tertia.

Tres primæ vocales, quarta consonans.

aiax auem aues auis eius euam oues ouis ouem uiam uias uijs uuam uuas uuis.

Transp. quar. conu. præc. tres primæ consonantes quarta vocalis non repe...

Transpositio quinta.

Duæ primæ vocales. tertia & quar. cons.

præ ,, stai fleo ,, stea ,, cria scio ,, stia fluo ,, grue grui

Transp. sept.

pri. voc: reliquæ consonantes.

,, baia ,, baie ,, baio caio caua caue caui cauo ,, daua dauo ,, faua faue fa ui ,, haue laua maio naue naui nauo raia raie.

,, beue ,, deue ,, deui leua leuo meio ,, neue neui seui.

,, cioè dici diua diuæ diui diuo ,, giua ,, giui niue ,, piua, ,, riua

boue boui ,, coua ,, coue ,, doue

,, guai queo quia.

Transp. nona.

Tranſp. nóna.
pri.& vlt.voc. reliquæ conſonantes.

abba
abde
abdo
adde
addo
agna
agnæ
agni
agno
agri
agro
alba
albi
albo
alga
„ alla
„ alle
„ alli
„ allo
alma
alme
almi
almo
alta
alte
alti
alto
ambo
anna
anne
anno
ante
anſa
, apre
apri
apro
arca
arcæ
arci
, arco
arcu
argo
, arma
, armi
armo
, arpa
arra
aſſo.

ecce
ægra
ægre
ægri
ægro
„ elle
„ ello
enſe
erga
„ erge
ergo
erra
„ erri
„ erro
„ erta
eſca
„ eſce
„ eſci
„ eſco
„ eſſa
eſte
eſti
eſto

igni
illa
ille
illi
illo
immo
indi
ipſa
ipſe
ipſi
iſta
iſte
iſti

offa
olla
ollæ
olli
, onda
, onde
, opra
orba
orbe
orbi
orbo
orca
orci
orco
, orma
, orme
, orna
, orni
orno
orſa
orta
ortà
orte
orto
oſſa
, oſſe
oſſi
, oſſo
, otto

ulmo
ulta
urbe
urbi
, urla
, urli
, urſo
urna
urnæ
urſa
urſæ
urſi
urſo
uſſa
uſta

Transp. decima con.pr.
Prima & vltima conf.reliqua vocales.

haud	beas	dijs	boas	duas
laus.	bees	fiat		duos
	beat	fiet		suam
	beet			suas
	deam			suis
	deas			suos
	deis			suus.
	deos			
	deum			
	deus			
	meam			
	meas			
	meis			
	meos			
	meus			
	reor			

Transp. vndecima.
Pr. sec. & quar. voc. ter. conf.

, aira	iano	uaca
audi	ioci	uaco
aula	ioco	, uada
aulæ	iuba	uade
aura	iulo	uadi
auia	iuno	uado
auio	iure	uaga
	iuro	uagæ
		uagi
		uago
		uale
		uana
		uanæ
		uani
		uano
		uale
		, ueda
		, uede
		, uedi
		, uedo
		ueli
		uele
		ueli
		uelo
		uena
		uenæ
		ueni
		uera
		ueræ

ueri

ueri
uero
ueto
uici
uidi
uile
uili
uina
uini
uino
uiri
uiro
uiru
uiſa
uiſo
uiſu
uita
uitæ
uiti
uito
uoca
uoco
uola
uole
uoli

Tranſp. duodecima.
Prima, ſec. & quart. conſ. ter. voc.

clam	fles	flos.
cras	ſpes	
flas	ſtet	
flat		
ſtas		
ſtat		

Tranſp. decimatertia.pri.ter.& quarta voc.ſec.conſ.

abeo	egeo	idea	obeo
abij	egui	ideo	obij
acui	æque	ineo	ocio
acuo	equi		ocia
adeò	equo		ocij
alia	eruo		odio
alij	exeo		olea
alio	exui		olei
apio			oleo,
aqua			
aquæ			
area			
areæ			
areo			
arui			
aruo			
alia.			

Tranſp.decimaquar-

Tranſpoſitio decimaquarta c.præced.
Prima, tertia, quar. conſ. ſecun. voc.

dans	dent	hinc	fons	hunc
dant	mens		mons	tunc
hanc			poſt	
mars				
pars				

Tranſp. decimaquinta.
pri. & ter. voc. ſec. conſon.

abel	edas	ibam	opes	uras
abis	edes	ibas		ures
acus	edet	ibat		uris.
alam	edax	ibis		
alas	epar	ibit		
ales		idem		
alis		iram		
alat		irim		
alet		iras		
amem		item		
amen		itus		
ames				
amet				
amer				
amor				
amas				
amat				
ames				
apes				
aras				
ares				

Tranſp. ſextadecima, & vltima conu. præc.
prima, & ter. conſonan ſec. voc.

Quia multas in ſe retinet tranſpoſitiones facilioris intelligentiæ gratia in plures partiemur.

Conſonantes & vocales ſemiuocales.

papa	bene	bibi	momo	fuoo
rara	,bere	bini	toto	luco
,bara	deme	cibi	bolo	lutu
,cada	fece	diti	bono	luxu.
cama	fede	fidi	colo	
caſa	,fele	fili	cono	
dama	ferè	fini	dolo	
,darà	geme	,lidi	domo	
data	,lece	miſi	dono	
faba	lene	niſi	foco	
fama	mele	ridi	foro	
fata	nece	riſi	homo	
gaza	,pece	tibi	,lodo	
lata	pene	uidi	loro	
laua			loto	
laxa			modo	

maga	, pere	moto
mala	pete	nodo
nata	, reſe	nolo
pala	rete	noto
,para	ſæpe	,poco
rapa	ſere	polo
rara	tedæ	pomo
rata	telæ	pono
,ſala	teme	poro
ſana	tene	roco
ſata		rodo
, tana		rogo
		roto
		, ſodo
		ſono
		tono

Conſonantes ſimiles con. præced.

pape	ceci	bibo	coce	bubo
rare	ceco	dido	nono	rure
rari	dedi		tota	ruri
raro			toti	tuta
			toto	tute
				tuti
				tuto.

Diſſimiles omnes.

baſe	cela	bima	bona	, buco
baſi	cæli	, cima	coce	cubo
cado	cælo	, cime	, coda	cudo
cane	cæno	cito	, core	curo
cano	cæpi	, dica	, cori	duco
, capi	cæra	, dice	, coſa	dumo
, capo	demi	dici	, coſi	fuco
cara	dena	dico	cote	fugo
caræ	fera	dira	coxa	fumo
cari	heri	diræ	doli	fune
caro	hero	diri	domi	fure
cato	, meco	fico	domo	furo
dabo	, mela	fida	, doue	fuſe
, dame	, melo	fide	, doſa	fuſi
date	, meni	fila	, dota	gula
fagi	, meno	file	dote	humi
ſago	nemo	fimo	, foce	humo
ſame	nero	fine	, fora	luca
, ſate	, pela	fina	, goda	luce
, fati	, peli	, fino	, gode	ludi

labe

labe
lati
lato
laxe
laxi
magi
mago
mali
malo
, mani
, mano
nasi
naso
nato
pace
paci
pali
palo
, paue
, pate
pati
, pato
rado
rami
ranæ
rapa
rape
raræ
, rari
, raro
sale
sali
salo
sanè
sani
sano
tace
, taci

, pelo
, reca
, reco
remi
remo
, teco
, tede
, tela
teia
telo
, temi.

libo
lima
limæ
limo
nido
nolo
nito
pica
pico
pila
pino
pira
rigo
rima
rimæ
, rimo
, risa
rise
, rido
simæ
simo
sine

, gola
hora
horæ
loca
loci
, loda
, lode
, lodi
lora
lota
mola
molæ
mora
mori
, noce
, noci
, node
nodi
nola
noli
, noma
, nome
, nomi
nota
notæ
noti
noto.
poca
poli
poma
pomi
rode
roma
rosa
rosæ
, scese
rotæ
, soda
sola
soli
sole
, soma
, some
sona
zona.

ludo
, lume
, lumi
luna
lupa
lupo
mali
mulo
mura
mure
muri
muta
mute
muto
nubo
nuto
pura
puræ
puri
puro
puta
puto
rubi
rubo
rude
ruga
suda
sude
sudi
sudo
tuba
tubæ
tubo

Ratio

Ratio & vsus tabularum continuati scripti, in quo characterum figuræ permutantur. Cap. XXIIII.

RAT in animo ad hanc rem sex literarum, quæ varijs modis transponi possent, in tabulis nexum proponere, quod is numerus potissimus videbatur, nam plures literas eodem modo colligere nimis molestum erat, vt solum hoc opus vel in magnum volumen excresceret, pauciores verò parum fœcundum. Verùm hoc etiam visum est satis laboriosum, & parum necessarium: nam ad similium figurarum rationem multis modis poterat subsequi characterum nexus, vnde labor futurus fuisset parū vtilis inter tot literarum combinationes, quæ secundum similium analogiam in spatijs pari modo de vera iudicare procederent, quare consilium hoc satius prætermittendum duxi, quàm rem nimis molestam aggredi, alioquin parum vtilem, in cuius rei loco binarum dictionum tabulas proponimus, vbi modo ex duarum similium figurarum positione altera prius verbum terminat, altera subsequentis initio ponitur: modo inter trium sequelam diuisio, vel post primam, vel post secundam cadit. Idem seruabitur & in quatuor similium concursu, vt modo post primam, modo post secundam incidat partitio. Eas tabulas ritè & suo ordine distinximus, vt facile vtique obuiam fiat, quæ quoque loco verborum partitio quærenda sit, vt lector facilius intelligat. Ad hoc visum est eadem ratione tabulas eorum verborum adijcere his, quæ insigniora viderentur, quod plures figuras similes, & uarias figuras pluribus in locis, modo bis, modo ter remaneant: quarum aliæ statim succedunt, aliæ verò interpositis alijs procedunt, quæ omnia, & si cui minus vtilia poterunt videri, quod vel rem sic subsequi necessarium non sit, & sæpius aliter contingat, & inter plura eodem modo se habentia indicatu difficillimum sit, quod potissimum debeat eligi, quia tamen ea obseruatio ad rem pertinere visa est, prætermittendam non duxi: nam ea, quæ hoc modo incerta se habent, consequentium regularum indicio poterunt confirmari, vt inter plura tollatur ambiguitas.

Vocales solæ, quæ principio vnius, & fine alterius dictionis esse possunt.

anima atque
ille etiam
dei iouis
ego omnis
tu vides

Consonantes solæ, quæ in fine vnius & principio alterius esse possunt.

hoc caput. illud dabit. ah habet
nil licet nos sapientes
num manus et tenet
non negat
amor rogat

Cum similes tres uocales erunt, & diuisio cadit apud secundam.

aucupij iudico
iudicij iaceo
alij iuno
eoo omne

Si apud primum,

tibi iisdem

Si quatuor vocales in medio.

Tiberij ij
eoo oone

Si quatuor apud primam.

tu uuula.

Tabula notabilium dictionum, in quibus secundæ, tertiæ, quintæ & sextæ duplicantur.

,, abbaſſarſi	afficco	, affatto	immitto	immiſſum
, abbattimento	afficceſco	, effetto	, afferro	accurro
accommodo	attollo	, effettuato	, alletto	oſtella
aſſeſſor	accurro	, erraſſe	appello	efferamenta

Tabula dictionum in quibus ſecun. & ter. duplicatur, etiam conſonante ſequenti.

, abbracciamento		aggrauo	approbus	offleo
, abbracciare	affleo	aggredior	attribuo	offringo
, abbreuiare	afflo	aggrego	, ebbro	offriſco
acclino	afflictus	applaudo	eccleſia	oppleo
accliuis	affluo	applico	efflagito	opploro
accludo	affrico	approprio	effleo	opprimo
accreſco	agglomero	apprimè	effloreo	opprobrium.
accredo	agglutino		effrænus	

Si ſeptem conſonantes, & apud ſecundam ceciderit diuiſio.

vrbs phthiſis
ſtirps phthongus

Si ſex conſonantes, & apud tertiam ceciderit diuiſio.

amant phthiſim habent phthongum.

Si in medio

vrbs ſtrabonis, ſtirps ſtructuræ.

Si quinque conſonantes, & apud primam.

et phthiſis. amant ſtrabones
nec phthongus diligunt ſtructuras

Si apud tertiam.

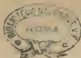
vrbs ſtudij ſtirps brachij.

Duplices conſonantes cum duplicibus vocalibus ſequentibus.

alluuio, alluuies, annuus, ſic & ſimul dict. reperiri poterunt.

FINIS LIBRI TERTII.

IOAN. BAPTISTAE PORTAE NEAPOL.

DE FVRTIVIS LITERARVM NOTIS LIBER QVARTVS.

PROOEMIVM.

HActenus de ſimplici ſcribendi ratione in permutatis characteribus, eiuſq; formis dictum eſt, nunc ad alios ſcribendi modos ſuccedamus: in quibus figurarum poteſtas mutatur. Poteſtatis functio multiplex eſſe poteſt, & ea ſimul poſita diuerſiſſimam obſcurandi ſcripti perplexitatem efficit, vnde tàm multa, diuerſaq; eſſe poſſunt genera, quàm varia excogitantium in omni tempore ingenia. In hoc ſcribendi genere character vnus omnium literarum poteſtatem recipere poteſt, vt primum A fuerit, paulo poſt B C D, & vſque ad X recipere poteſt poteſtatem.

De circulari ſcripto cuiuſmodi illud ſit, & quæ inſtrumenti deſcriptio, quo in ſcribendo vti debemus. Cap. I.

EXPOSITIS ſimplicibus furtiuarum notarum formis, quantum ſatis eſſe viſum eſt, nunc aliam ſcribendi rationem, vt ad Rotæ ordinem ſcriptum diſponatur, proximum eſt attingam. Hunc ſcribendi modum huius artis periti, propterea quod ad Rotæ diſpoſitionem componatur, circularem nominant, ſiquidem diſpoſitis ad Rotam characteribus circularis charta ad literarum indicium rotatur. Primum igitur antequam huius inſtrumenti proſequamur officium, quæ ad eius conſtructionem pertinent, præſcribere operæprecium videtur. Diligens itaque artifex eiuſmodi Rotam conſtructurus, tabulas quærat cupreas, vel aurichalceas, vtra-

que enim materia facile ductilis fit, & alia quauis magis idonea, nam si ex ferro confectæ sint, ob suam duriciem aduersus malleum contumaces minime pertractari poterunt, si ex plumbo, vel stanno contactu manus defœdabunt, diuturnitatem prætera non habebunt, & facilè atterentur, si ex papyro leuissimæ cuiq; iniuriæ maximè erunt obnoxiæ, quauis prætera aeris permutatione facile exacta forma commutabitur, quæ illis in primis est necessaria. Hæc de instrumenti materia satis: nunc qualis forma esse debeat superest indicemus. Ex hac igitur materia duæ laminæ diligenter complanatæ, & exequatæ comparentur, in cuius medio circini pes infigatur, vagusq; alter circumagendo rotundam lineam quæsita futuri instrumenti amplitudine describat, mox circino contracto, adhærente eidem puncto pede, alius circulus describatur, qui tantum à primo distet, quantum satis fore in scribendis numerorum characteribus videbitur. Rursus contracto circino ex eodem centro alia circumagatur linea, tanto interuallo à superiori distans, quantum capiendis nostrorum elementorum characteribus satis esse censebitur: mox eodem circini hiatu, mediæ alterius laminæ puncto, altero circini pede infixo eiusdem quantitatis circulus describatur, sub hoc deinde alter, astricto circino aliquanto, minor delineetur, vt circulari spatio, quod intra lineam est, characteres aptè accommodentur. Hoc facto laminæ partes, quæ circularem lineam excedunt, vndiq; exactissime in orbicularem formam recidantur, exigua parte relicta, quæ denti indici assimiletur. In hanc formam minori parata lamina, intra primam contracto vtriusq; puncto includatur, tenuissimo deinde terebello earum puncta perforentur, tum axis eiusdem materiæ pertrãseat, quo minor lamina ad maioris circularem lineam æquali vndique spatio coarctetur, vt parua Rota versatilis huc illuc circumagatur, & alueo maioris laminæ firmiter inhæreat, ne facile egrediatur, vt si circumuolueris, angustè potius, quàm largo hiatu sponte moueatur. Hoc facto vniuersum vtriusque circuli ambitum in quatuor æquas partes partiemur, & applicata bis ibi regula, rectas lineas ad diametrum, quæ omnes circulos pertranseant, protrahemus. Verum vt experiamur an circuli recta facta sit partitio, lineæ si se in puncto laminæ intersecabunt, minime erratum fuisse admonebunt, singulæ deinde quartæ quinas in partes æquales dissecentur, & puncto applicata regula per omnes circulationes ducantur lineæ, ita vt vniuersus Rotæ vtriusq; ambitus in viginti partes exactissime dissecetur, & circumuoluta inferior Rota per omnes lineas adamussim priori respondeat, vt nihil eius lineæ à superioribus distent: alioquin opera frustrabitur. Hoc peracto, singulis primæ intercapedinis areis singulas numerorum notas ab vno ad viginti progrediendo, & vndelibet inchoando collocabimus, postmodum inferiori circulo, qui primis aeris est proximus, nostræ sic supponantur literæ seruato ordine, vt sua cuique numero reddatur litera, in eum modum vt A singularitatis notæ subiiciatur, B duplicitatis, & huiusmodi reliquæ, exempta X litera, tum quia raro nobis est vsui, tum etiam quia, vt Quintilianus ait, ea carere potuimus, si non quæsissemus, nam si eius vsus interdum acciderit, pro ea C & S vti poterimus, in quarum locum, authore Augusto, eius vsus successit. Antiquitus enim pro ALEXANDER, ALECSANDER scribebatur, nos autem id propterea fecimus, vt facilius ambitum partiremur, parum autem, vel nihil refert, viginti ne, an vna, vel duæ & viginti sint. Mox per inferiorem Rotam ignoti characteres assignatis areis, vt libuerit distribuentur, siquidem propter Rotæ volubilitatem nihil interest characterem hunc ignotum huic literæ potius, quàm illi supponamus. Hoc tamen animaduersione dignum est, vt tales notæ nusquam omnino diuersam figuram, sed ferè eandem vbique præseferant: huiusmodi erit, si characteres habentes hiatum ex vna parte Rotæ non apponantur, hiatus enim, qui modo sursum, ascendit, mox deuoluta Rota, vel deorsum ad latus inclinabitur. Postremo vbilibet in interiori Rota surrectus denticulus, vti monuimus aptabitur, vel incisio, vel tenuis punctus, vel index quoquomodo aliter designabitur, qui initium demonstret, vt rectæ, vel falsæ scripturæ index futurus sit. Poteris etiam, si mauis, ex aduerso ignotos characteres

racteres

racteres in immobili Rota, noſtras verò literas in mobili collocare; quamuis res, quemadmodũ fecimus, præſtare videatur, firmata enim noſtrarũ literarum Rota, vbi quæq; litera ſit, facilius notarius intelliget, & ſcriptum citius abſoluet, alioquin oculos circumducendo magis in quærendis elementis elaborabit, tametſi id etiam minimum intereſſe videatur. Huic deinde inſtrumento vbilibet manubrium ſupponetur, quo manibus illud aptè capi, teneriq; poſſit, & abſolutum erit inſtrumentum. Id tamen meminiſſe debes, quod duo inſtrumenta eodem modo compoſita, & fabrefacta eſſe oportet: alterum enim rei conſcio, & peregrè eunti relinquetur, alterum domi continebitur. Hactenus de inſtrumenti conſtructione, nunc, vt res melius cognoſcatur, & operis facilior in ære, vel ferro fiat imitatio: in pictura rem commodè exprimemus.

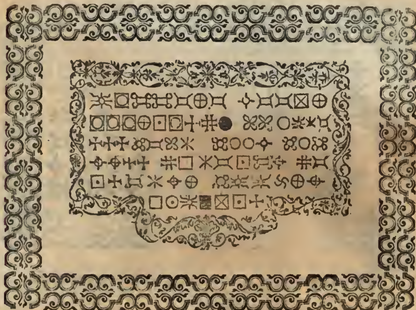
Qua ratione ad ſcribendum inſtrumento vti poſſimus. Cap. II.

ARTIFICEM ſuperius Rotæ compoſitionem admonuimus, ſequitur nunc, vt quomodo vti conueniat, aptè indicemus. In primis itaque ſcriptum breuiter, quod ſententiam contineat ob oculos ponatur, mox Rotæ denticulus ſub A litera, vel qualibet conſtituatur, modo id abſenti innoteſcat, litera deinde neceſſaria per Rotæ ambitum requiratur, & inuenta, characterem, quo vti debeat, ſuppoſitum indicabit, tum illum ſcriptor in tabellam ſuam referat. Aliam deinde literarum quæſiturus, Rotam à loco amoueat, vt ſpatium tantum vnum pertranſeat, & pari ratione ſuppoſitum characterem in eius locum accipiat, eumq; in charta reponat, ſic & pro tertia litera tertio Rotam à loco in proximam aream conuertat, hic ſemper ordo ſeruetur, donec totum ſcriptum abſoluatur. Verum animaduertendum eſt, ne in Rotæ reuolutione ſpatium aliquod prætereatur, vt à primo ad tertium, vel mox ad quintum veniatur, ſic enim & qui ſcribit, & qui nuncium accepturus eſt, facile decipietur. Vt verò abſens ſcriptum poſſit interpretari, indice Rotæ A ſuppoſito, vel alteri literæ, vnde notarius initium ſumpſerit, & debitis inde tranſitis ſpatijs, pro quolibet litera e characteris inuenti regione epiſtolam aucupabitur. Nec prætereundum eſt, in læuum non minus, quàm in dextrum Rotam poſſe circumferri, modo de ordine abſens certior factus ſit: ſed ſi noſtræ elementorum figuræ in mobili Rota diſpoſitæ ſint, & ea in dextrum moueatur, idem erit ac ſi immobili eſſent, & illa retrograderetur. Sciendum tamen eſt, qui tali inſtrumento vſurus ſit, eum poſſe more ſuo bina pertranſire ſpatia, terna enim ſi libuerit, nunc ante, nunc retro circumferendo Rotam, modo idem ſemper ordo ſeruetur, vt trepidationis motum octauæ ſphæræ imitari videatur. Iſthæc & ſi videantur minimi, vtpote nullius eſſe momenti, tamen quia poſſunt diſcentis animum ambiguitate remorari, placuit exemplum tradere.

HOSTIVM

HOSTIVM COPIE DEFICIVNT, TV ENIM HILARIS ESTO, IAM ABDE TIMOREM, ET ARMATO MILITE IRRVITO.

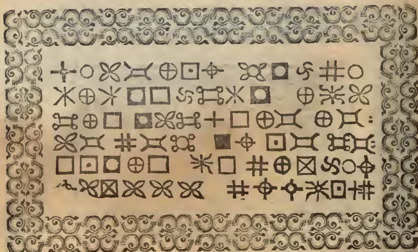
Quomodo eodem instrumento scriptum claue claudere possimus. Cap. III.

POTERIMVS etiam facillime cum Rota scribere, vt scriptum sub claue claudatur, vt ignota claue, de scripto, & si Rota agnita sit, desperetur: hoc modo vtique fiet. Exponatur scriptum, ac sub scripto clauis literæ seriatim disponantur, vt altera alteri scripti supposita sit, & si scriptum longius erit, clauem reiterare ne pigeat, siue clauis vna dictio, siue plures, aut aliqui versiculi fuerint. Mox supposito digito claui Rotæ, quære in Rotæ ambitu scripti literam, ac inferius annotabimus è regione characterem Rotæ descriptum, idem demum de altero, & de tertio faciendum, vsque donec iam scriptum absoluatur. Superius adductum scriptum iterum adducemus, atque sub eo clauis characteres annotabimus. eritq;. ORA PRO NOBIS SANCTA DEI GENITRIS: diximus GENITRIS, quia X Rota caret.

H O S T I V M C O P I E D E F I C I V N T, T V E-
o r a p r o n o b i s s a n c t a d e i g e n i-

N I M H I L A R I S E S T O, I A M A B D E T I-
t r i s o r a p r o n o b i s s a n c t a d e-

M O R E M E T A R M A T O M I L I T E I R R V I T O
i g e n i t r i s o r a p r o n o b i s s a n c t a

An liceat experiri vtrum ſcribendo ad Rotam peccatum ſit. Cap. IIII.

CAETERVM non parui momenti eſſe exiſtimo, nec cognitu indignum, rationem tradere, qua cognoſci poſſit, an in ſcribendo erratum ſit, poſſet enim euenire, vt Rotæ circulatione, vel ſpatium aliquod prætereatur, vel repetatur, vnde in errorem deueniri neceſſe eſt, vt non modo is, qui nuncium excipiat, ſed etiam qui ſcripſit, quid ſibi ſcriptum velit, non ſatis intelligat, quare vt ei rei obuietur, opportunum erit ſcire, quo pacto rectè ſcripturo conſulendum ſit, dum in ambiguo eſt, rectè ne, àn perperam ſcriptum fuerit exaratum. Res eadem apud Arithmeticos nouenario, & ſeptenario numero in multiplicando, & partiendo experitur, vt ſi error commiſſus ſit, eo modo palàm fiat. Ratio talis erit. Characteres omnes, qui vniuerſo in ſcripto erunt poſiti, computabuntur, tum à toto numero (ſi Rota viginti areas contineat) vicena toties ſubtrahentur, quoties in illo comprehenſa ſint, tum ſi minor numerus ſupererit, is in Rota quæratur, ad quem ſi index minoris Rotæ conuerſus ſit, nihil peccatum eſſe admonebimur: alioquin eius indicio facilè lapſus deprehendetur, niſi bis, aut pluries erratum ſit, & quantum de numero prius ſubtractum eſt, tantum poſtea ſuperaddetur, vt vnius numeri defectus, alterius ſuperfluitate penſetur. Res exemplo clarior fiet: ſi in toto ſcripto numerati characteres ad ternarium, & ſeptuagenarium numerum perueniunt, ex hoc numero vicenis ter ſubtractis, quoties continentur, treſdecim ſuperſunt, hic numerus in Rota requiratur, ſi ibi conſtiterit index, nihil peccatum eſſe eius indicio demonſtrabitur, quare videndum erit, ne interior Rota inde moueatur, vbi cum ſcriptum abſolueretur, conſtiterat.

De dolis & fallacijs, quibus eiusmodi ſcriptum Rotæ indicio indiſſolubile fieri poſſit. Cap. V.

SED videamus nunc ecquid ſcriptum inuolucris, quemadmodum ſuperius de alio ſimplici occultè ſcribendi modo dictum eſt, occultari, inuoluiq; poſſit, & hoc primo in continuato ſcripto requiratur, nam ſi (quemadmodum in ſimplici ſcribendi modo dictum eſt) verborum nexus continuetur, ſenſus interpretem circa verborum fines, & initia remorabitur. Exemplum erit huiuſinodi.

QVAESTVS HOSTIS MAGNVS EST, ET QVAESTVS NOSTER NON MINOR EST, ISTI PLORANT, NOSTRI NON RIDENT, QVID FACIENDVM EST NVNCIATO.

Secundo in vacuis, adiectitijs, & ocioſis literis quæramus. Duplici ergo ratione hoc ſcribendi modo vti poſſumus. Poſſunt enim adiecticij, & ocioſi characteres, vel Rotæ limbo præter neceſſarium numerum noſtrarum literarum accommodari, vt ea reuoluta illi pro vtilibus admittantur, vel aliter extra Rotam annotari, vtriuſq; vſus ratio ad ſcribendum diuerſa eſt, quare primum poſt huius inſtrumenti diſcrimen, quo-

modo ijs in Rota dispositis, postmodum qua ratione aliter vti conueniat, docebimus. Composita itaque instrumenti forma, qualem supra fore descripsimus, tot superfluas in inferiori Rota statuemus areas, quot præter necessarias scripto notas adiicere velimus, vt si octo futuræ sint, cum nostrarum literarum bis decem characteribus spacia sint, erunt octo & viginti, tanto in superiori Rota relicto interuallo, in quo nihil sit, quantum inutilibus notarum spatijs, inferioris respondeat, in ea tum totidem designati characteres spatia implebunt. Poterit id ex aduerso fieri, vt latini characteres inferius, & ignoti superius designentur, seruato tamen ordine, qui dictus est.

Huius artificij tabula expressa est, & qui vsus fuerit interpretem rei minimè conscium præter characterum obscuritatem, superfluis notarum figuris ambiguum remorabitur, vt facilius sit credere, nullo pacto, quod scriptum sit intellecturum, quàm aliqua ratione id ipsum posse percipere, eius rei formam exemplo clarius indicabimus.

HOSTIVM COPIAE DEFICIVNT, TV ENIM HILARIS ESTO, IAM ABDE TIMOREM, ET ARMATO MILITE IRRVITO.

Quemadmodum vno modo hac ratione vti deceat indicauimus, altera eius vsus ratio est, vt superflui eiusdem characteres non aliter in scripto literis & syllabis passim interserantur, quàm in simplicissimo scribendi modo superius monuimus. Sciendum itaque est obscuritatem augeri, si tales notæ iisdem figuris, quæ aliter cohærere debuerant inserantur, ex earum enim cohærentia scripti interpretationem facilius nanciscimur, præterea si alibi disponantur, Rotæ reuolutione inhibebitur, quo minus, quod scriptum sit intelligatur, dum interpres ociosæ literæ potestatem frustra conatur aptare. Huc accedit, quòd in eadem characteris figura permutata potestate, & è conuerso, neque consonantium, neque vocalium certa cognitio potest obseruari, ita vt si idem verbum repetendum sit, diuersis characteribus exprimatur, eaq; ratione multo laboriosius, quàm in simplici scribendi modo fiebat, ociosorum characterum cognitionem quisq; aucupetur. His de causis difficilius in hac ociosorum characterum positione interpreti scriptum efficietur, ociosæ literæ tales erunt. ISHRAVC.

QVAESTVS HOSTIS MAGNVS EST, ET QVAESTVS NOSTER NON MINOR EST, HI PLORANT, ET HI NON RIDENT, QVID FACIENDVM EST NVNCIATO.

Nec ab re erit in Rotæ reuolutione ſpatia inæqualia pertranſire, vt ſi modo in vno charactere ad ſecundum tranſitum ſit, in alio mox ad tertium, vel quartum, inde ex arbitrio tranſeatur, poterit etiam ſi libuerit, modo à ſiniſtro latere in dextrum, modo à dextro in ſiniſtrum tranſitus variari, eadem ratione in omnibus characteribus in Rota quærendis eſſe poterit, modo artificium abſenti amico palam fiat. Hæc vt ſuo loco videbimus, ſolerti interpretum cura facile inueſtigabuntur. Sed huiuſmodi ſcripti alia ratio, quæ Oedipo, vel Apolline potius, quàm homine interprete indigebit: nec indecorum erit, tam ingenioſum inuentum obſcuriori velamento obducere. Artificium tale erit. Noſtrum alphabetum in Rota diſponatur alio tamen, vt libuerit, ordine, quàm vt communis vſus induxit, vt ab alia quauis litera pro prima ordinis initium ſeruatur, & in aliam, quàm quæ in noſtro alphabeto extrema eſt alphabetum deſinat, & de cætero prorſus literarum diſpoſitio inuertatur, ordo erit huiuſmodi. D F S G B T C M H R L P N R Q O A I E V. Ordo enim literarum talis ſcripti interpretandi in hoc libro dicetur, ibi modum præſtabit, quo ſublato omnino neceſſe eſt ſenſus perplexitas indiſſolubilis fiat. Huius Rotæ forma tali ſchœmate proponetur.

Eodem

V D F S G B T C M H R L P N R Q O A I E
XX I II III IIII V IX X XI XV XVI XVII XVIII XIX

Eodem Rotæ artificio, quomodo aliter literis per tabulam expanſis vti poſſimus. Cap. VI.

MITTI poterat hoc planè, ſed ne quid præteritum videri poſſit, non reticebo. Poteſt igitur Rotæ artificio (ſi ſphærico inſtrumento vti non libuerit) in planam tabulam referri, quæ tabula præter obſcuritates, quas Rota ingerebat, multiplices & perplexiores nobis ſcribendi modos importabit. Siquidem viginti characteres, qui noſtris literis ſuppoſiti, volubilis ibi Rotæ limbum circumibant, hic omnes deorſum ducti, à latere noſtris literis adhærentes conſpicientur, quæ rurſus ibi literæ ſub numeris ſuo ordine procedebant, hic & in tabulæ fronte pariter ſuppoſitis numeris in læuum tranſuerſæ, & à latere characteribus adhærentes deorſum ductæ protenduntur, quo fit, vt tabula fiat, quæ noſtrarum literarum modo à prima, modo à ſecunda, modo à tertia ſumpto initio, & de reliquis eodem modo, numerum à fronte & à latere pro verſuum ordine oſtentet, & literarum ordo in ſuis ſpatijs ſeruetur. Tabulæ huius forma ſic erit.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	z
b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	z	a
c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	z	a	b
d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	z	a	b	c
e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	z	a	b	c	d
f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	z	a	b	c	d	e
g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	z	a	b	c	d	e	f
h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	z	a	b	c	d	e	f	g
i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	z	a	b	c	d	e	f	g	h
l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i
m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l
n	o	p	q	r	ſ	t	u	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m
o	p	q	r	ſ	t	u	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n
p	q	r	ſ	t	u	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o
q	r	ſ	t	u	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p
r	ſ	t	u	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q
ſ	t	u	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r
t	u	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ
u	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t
z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u

Huius

Huius schematis vsus talis erit initio prima litera scripti singularitatis numero subiecta perquiretur character, deinde, qui illi è regione erit adnotabitur, mox altera in ordine sub duplicitatis numero coniuncta inquiretur, & pro ea pariter character è regione positus sumetur, sic & in tertia verborum litera, & in reliquis fiet, quæsito charactere opposito in tabula eiusdem ordinis, sic quartas pro quarta, donec pro vigesima litera scripti pariter ad vigesimum, & nouissimum ordinem ventum sit, mox ad eundem ordinem numerorum redditus, & eoq; modo animi sensa non aliter, quàm si Rotæ artificio scriptum sit, reponetur, tum amicus interpres eundem ordinem, quem diximus, in scribendo seruabit.

De Orbiculari simplici scripto, & rationes quibus deprehendi possit. Cap. VII.

EXPOSITIS rationibus, quibus Rota scribendum sit, proximum est, vt seriem prosequamur in scripto quod orbiculariter dicitur, quia ad Rotam componitur præstare, quapropter quemadmodum superioris generis sunt formæ primum de simplici, vnde & reliqua emanant, dicendum videtur. Sed scripti primum, quomodo deprehendantur rationes & coniecturæ, opportunum erit iudicare. Primam itaque coniecturam dabit plurium similium characterum se inuicem sequentium concursus, tum principio, tum in fine, tum in medijs dictionibus, quod orthographia non patitur, nam neque à geminatus consonantibus inchoari, nec in easdem geminatas cadere, nec plures duabus medias habere verbũaliquod contingit, porrò trium vocalium initium in verbo tantum VVVLA reperitur. Cæterum inchoari, mediari, & finiri etiam à duabus tantum euenit, alioquin plurium concursum ex Rotæ reuolutione, & exinde potestate permutata prouenire consentaneum est existimare. Huius rei pariter argumentum dabit plurima modo in vno versu figurarum repetitio, modo earundem rarissimus occursus, vt vix interdum ad tertium, vel ad quartum versum semel repetantur. Solet enim ad coniecturam accedere finalium characterum numerus si plures sint, quàm ratio permittat, quæ omnia nusquam in alio scripti genere solent euenire.

Quo modo

Quomodo hoc ſcripti genus interpretetur. Cap. VIII.

HVIVSMODI coniecturis ſcripti genus aſſecuti, ſequitur characterum poteſtatem aucupemur. Porrò hoc ſcribendi genus, quia multo difficilius, quàm ſuperius videtur, multò enim cautiorem, & ſagaciorem interpretem expoſcit, nihil enim hic, ex his, quæ ibi obſeruari expediebat poterit adiuuare: ſed longè aliæ quæruntur rationes, & multum diuerſa eſt via interpretandi. Non enim hic prius vocales & conſonantes ex repetitione proderit diſcernere, non ex conſonantium geminatione comitantium vocalium notitiam confirmare, vel liquidarum ſequelam deprehendere, non ex initijs, & finibus, & verborum interpoſitionibus conſonantes & vocales dignoſcere, non ex frequentia & raritate, non denique ex alio argumento, quod in ſuperiori ſcripti genere poterat adiuuare, ſingularem licebit hic characterum notitiam venari, ſed alias coniecturas, aliaq; argumenta ad id quæri conueniet: nam licet (quod non ſit) characterum poteſtatem ſemel hoc modo acquiri poſſet, nec dum tamen res ſatis eſſet adiumento in tam crebra muneris permutatione, vt vix vel in longa epiſtola eadem alia poteſtas reſtituatur. Primum ergo diuerſorum characterum, qui in epiſtola ſunt, haberi numerum oportet, vt inde quantitatis noſtrarum literarum notitia eruatur, nam licet hæc coniectura poſſet fruſtrari, quia tamen rarò aliter prouenit, nullo modo eſt negligenda. Quemadmodum enim character vnus plures poteſtates repræſentat, fit pariter, vt totidem characteres, non plures, quàm vnius literæ poteſtatem abſoluant, eoq; modo plurium functionum exceſſus, quæ modo uni, characteri tribuuntur, mox plurium characterum diuerſitate, vno tantum fungente munere penſatur, nec repugnat quod ſignificantes interdum notæ ſignificatarum literarum numerum excedant, vel ex aduerſo, vtpote ſi vna figura trium literarum, quæ initio ſunt poteſtatem habeat, quemadmodum fieret in DEFICIO, & mox earum quælibet D E F vnius, vel duorum tantum characterum figuris ſignaretur, & aliter vt ſi vnus character duas habeat poteſtates, vt eſſet in primis literis verbi DEBEO, quarum quælibet tribus characteribus notaretur, ſiquidem in alterutris numerus diminutus, alias in alijs characteribus adimpletur. Vnde eſt colligere, ſic ferè ſemper euenire, vt mutua penſatione noſtrarum literarum numerus characterum quantitati reſpondeat. Ad hoc itaque ſcripti genus, vnus primùm modus afferri poteſt, cuius tamen nixu, tota interpretandi ratio ſubſtentatur. Initio igitur partes quæri, & ſeligi oportet, quas peculiari aliqua re magis conueniat notari, vtpote ſi vel plures ibi characteres vna ſimiles tum initio, vel fine verborum, tum in ipſis medijs concurrant, vel terminent præcedentia, & inchoent proxima, vel certè tertio, vel quarto loco, aut aliter, modo non nimium diſtent, aut in alias dictiones tranſeant repetantur, nam ſic difficilior eſſet verbi coniectura, ſuper quo tota interpretandi moles innitetur, vnde ſi initio peccatur, in toto enim progreſſu errorem ſequi neceſſe eſt, vt vix vllo pacto ab eo inde liceat extricari, quare verbum ad hoc facilitate aptum quærendum eſt, in quo inueniendo tanto cautiorem, & ſagaciorem eſſe conuenit, quãto ſi in eo peccatur, maior inde labor poteſt prouenire. Eiuſmodi erit, ſi iuxta alphabeti ſeriem tot ſtatim proximæ literæ ſuccedant, ſimile ſeruabitur in ſpatijs, vt ſi ſimiles diſtabunt, mediarũ literarum numerus conſideretur; & verbum quæratur, in quo literæ ſint, quæ pari ordinis interuallo in alphabeto diſponãtur, ac ſimiles in ſcripto procedunt, & tot ibi mediæ numerentur, quot hic diſſimiles videbuntur, ea, quò pluribus conſtabunt literis, eo maiorem vtilitatem importabunt: nam prima fronte plurium inde ſimilium poterit haberi notitia. Verum eiuſmodi ſi plura fuerint, poterit ex conſequentibus indicari, quod ex illis potiſſimum ſcriptum ſit, hoc characterum ordo, &

nume-

rus præſtabunt. Sed vt res clarior fiat, de ſingulis ſubiiciam exempla. Primùm itaq; rium ſimilium initio occurſus erit, vt fiet in tribus literis verborum DEFICIO, STVDIVM, nam vtrobiq; literæ iuxta alphabeti ordinem ſe ſtatim ſequuntur, tum ne inter vtrunq; ambiguitas ſit, numerus & ordo ſimilium controuerſiam diri-t, intra ipſas verò dictiones, vt ONOPHRIVS, & FASTVS, in fine, vt AMNO, & PASTV, diſtabunt verò ſimiles, vt fieret in dictione LENO, & verbo AVIDVS, ibi enim primum L tantum diſtat ab N, & rurſus N ab O dinis elementorum ratione, quantum ſimiles inter ſe diſtarent, & hic tantum interuenter A & D, quantum inter ſimiles in dictione LENO, vna E media collocatur, & rurſus in dictione AVIDVS, duæ literæ V & I, inter eaſdem conſpiciuntur. De ſimilibus, quæ verba præcedentia terminent, & proxima inchoent figuras, exemplum erit in verbis ARS TVA, vbi quod quatuor literæ, quæ primam A ſequuntur, alphabeti ordine ſibi mutuo ſuccedunt, in tali ſcripto ſimilibus, illæ characteribus notabuntur. Hæc ſunt, quæ pro totius interpretationis fundamento primum conſtitui oportet, vt ſuper eo tota interpretandi moles conſtruatur. Initio itaque, ſiue quæ aſſimilantur figuræ ſimul concurrant, ſiue intermiſſis ſpatijs diſtent, cognito ex his, quæ dicta ſunt vno, aut altero verbo ſua ſingulis characteribus literarum poteſtas ſupernotabitur, & quoties mox illi characteres rurſus obuiauerint, obſeruabitur tum ſuperiorum notitia alphabeti ſeries, quaſi ducto filo ex ea litera ſumpto initio, eouſq; protrahetur, quouſq; alia ſimilis reperta ſit, quæq; litera in illam cadet, eius illi poteſtas aſſignabitur, eo tamen vſq; alphabeti proceſſus progredietur, donec ad nouiſſimum elementum peruentum ſit, tum in numerando rurſus in primo initium fiet, & idem poſtmodum ordo ſeruabitur, ſed ſi diminutus vſualium literarum numerus fuerit, earum potior habebitur ratio, quas credibilius erit potuiſſe prætermitti, & ex aduerſo vtpote quibus vel magis vel minus carere poſſumus, quæq; frequentiores & rariores eſſe ſoleant. In hoc tamen ſcripto nos X, magis quam Z duximus relinquendum, idem mox per totum ſcriptum ſeruabitur, eadem etiam cura, & diligentia in cognitis alijs eiuſdem dictionum figuris erit procedendum, & ſua ſingulis ſimilibus poteſtas in hunc modum aſſignabitur, quod ſi à tergo aliæ figuræ ſimiles relictæ ſint, cum ad eius ordinis poſtremam ventum erit, diſciſſo ibi literarum filo, eo redditus fiet, vnde antea factus eſt progreſſus, & ex inde facto rurſus initio, ab ea litera conuerſo tramite procedetur, donec ad nouiſſimam ſimilem veniatur, eiuſmodi totum ſcriptum erit videre, vt præter prima verba, quorum poſſit integra haberi notitia, alioquin vno, aut altero charactere incognito, quod ex caſuum inflexione proueniret, aliorum nonnulli tantum characteres ſuperpoſita poteſtate ſignentur, illo in hunc modum parato, eodem penè ordine procedetur, vt à faciliori interpretandi ratione denuo progreſſus fiet. Verbum itaque eligetur, in quo plures characteres conſpicui facti ſint, & ex cognita notarum poteſtate, & ſyllabarum nexu, reliquis ſolerti iudicij exiſtimatione ſua munera tribuentur, vt verbum ſtet, quod eſſe veriſimilius ſit, quàm quoduis aliud. Hoc effecto eadem cura in reliquo erit procedendum, nempe vt ad ſimiles ſemper eodem noſtrarum literarum tramite ductus fiat, idq; peragendum, donec totum, quod erit clauſum referetur. Ad hæc alia ratio accedit, quia raro euenit in ſcripto, præſertim paulo diffuſiori, vt non idem verbum repetatur, obſeruetur an aliquod huiuſmodi cognitum ſit, vel integrum, vel ex parte, hoc autem primum ſciri poterit ex ſimilium coniectura, vtpote ſi totidem in illa dictione ſimiles, & idem interuallum, mox recto verborum nexu confirmari. Verum prætermiſſum nolo hæc, quæ dicta ſunt, non ad aliam, quàm ad ſimplicem Rotæ compoſitionem pertinere. Circa hæc in tali genere ſcripti erit interpreti diligenter attendendum, eo non parum accuratè elaborandum, nam ſi aut initio, aut in progreſſu calculum deuiauerit, neceſſe eſt errorem ſequi, perinde ac ſi labirinthum ingreſſus, fili ductum, quo regredi poſſet, vnde factus eſt aditus amiſerit, ita vt quo vlterius procedet, eo perplexioribus vijs implicetur, vt deſperare proprius ſit, quam tot circum flexos aliquo modo poſſe nodos explicare.

De simplici orbiculari scripto interpretando exemplum. Cap. IX.

SED vt clarius, quæ de hoc genere scripti dicta sunt, agnoscantur, ac simul vt ordinem hactenus seruatum prosequamur, exemplum subiiciam. Illud igitur tale sit.

Primum

Primum itaque, vt quæ in obſeruationibus dicta ſunt, ſuo ordine experiamur, viginti diuerſos in epiſtola characteres agnoſcimus, vnde coniicimus è numero noſtrarum literarum, aut X aut Z fuiſſe ſublatum. Initio igitur quia tertium verbum cæteris inſignius occurrit, in quo tres primum ſimiles ſtatim ſequuntur figuræ, & mox quarta duobus interiectis ſpatijs illud videtur eligendum. Si per coniecturas verbum quærendum eſt, quod ad hos characteres, ſeruata trium literarum analogia, quæ ſeſe ſtatim initio ſequuntur, & mox alterius, quæ tertio ab vltima earum, loco ponitur, accommodati poſſit, non aliud illis notatum videbitur, quàm DEFICIVNT, DEFICIANT, vel DEFICIENT, & STVDEBVNT, vel STVDEBANT, literarum numero characteribus non repugnante, ex quibus alterutrum verum deprehendi, ex conſequentibus primum verbum ſcriptum agnoſcimus, in altero enim non ſequitur literarum nexus, quod vt palam fiat, non grauabor indicare: nam ſi à quarta illius litera D, retrogradus literarum ordo ad aliam ſimilem producatur, quæ eſt in fine verbi Z, vel X poteſtas in illam cadet, ſed ex prima clarius patet error, quàm vt demonſtrari opus ſit, ſiquidem nulla dictio eſt, quæ ea litera terminetur, de altera verò dici poteſt, etiamnum in calculis erratum eſſe, nam verba, quæ in eam literam cadant, rariſſima ſunt, & ea proinde parciſſimi vſus, vnde credibilius eſt alterum verbum eſſe, quàm illud, cuius indicio ducti in rem rariſſimam incidimus. Supereſt in eo verbo tertius character ab vltimo, V ne ſit, an A poteſtatem habeat videre, quod ex figura licet agnoſcere, ſiquidem ductus ad ſimiles proximas, quæ initio ſextæ dictionis ſunt, illegitimum literarum nexum, vt L, M, N, ſibi ſtatim ſuccedant, vt verbum ſequi non poſſet. Idem dicendum erit, ſi ea litera, de qua ambigitur E futura ſit, vt DEFICIENT verbum ſit. Siquidem PQR ſe ſtatim ſequuntur, quod ſyllabarum nexus non patitur: ex his ergo coniecturis licet citra controuerſiam concludere, non aliud ibi verbum notari, quàm DEFICIVNT. Cognitis in hunc modum pluribus characterum formis, reſtabit quaſi iactis fundamentis omnem interpretandi ædificationem ſuperſtruere, hic igitur modus ſeruabitur. Initio quia primis figuris huiuſmodi per totum ſcriptum aliæ duæ ſimiles occurrunt, quarum altera ſecunda primæ dictionis eſt, altera prima penultimæ, vnde diuerſo tramite ad eas procedendum eſt, ad vnam ipſius perduci primum, deinde ad alteram progredi oportet, vt ante ad dextram, mox ad ſiniſtram tam ſcripti, quàm literarum ordinem flectamus, ab ea itaque figura, quæ quarta eſt ab vltima cogniti verbi, literarum alphabeti ordo ad ſimilem ducatur, quæ eſt in penultima, ab ea litera ſumpto initio, quæ fuerit aſſignata, M poteſtas in eam cadet, quare illa ſupernotabitur, hoc cognito charactere eodem facto redditus, vnde ante digreſſio facta eſt, & iterum facto initio ab aſſignata literæ poteſtate (quia ad alteram conuerſus alphabeti ordo perductus, illam O habere poteſtatem indicat) ea ſupernotabitur. Succedit his proxime character, vti I poteſtas tradit eſt, ad primam ſibi ſimilem, quæ dictionem, quæ præcedit proximam terminat, ducto filo alphabeti ordine retrogrado, cuius E poteſtatem indicabit, & pari ratione ſeruata, mox alia huic ſimilis, quæ nouiſſimæ primæ dictionis adhæret, V ſibi poteſtatem vendicabit. Eundem ordinem ſequuti, quintum characterem dictionis, quæ decima collocatur, quod illi aſſimilatur, cui C poteſtas aſſignatur, R, & mox quartum penultimæ I eſſe deprehendimus. Eadem ratione tres figuras, quæ ſextæ dictionis initio ponuntur HIL, & quæ nono loco vltimæ ſunt DE, & quæ tertio ab vltimo totidem R & T, & quæ demum penultimi ordinis nouiſſima eſt, E fungi munere videbimus. Quæ figura, quia ſuperius, & multarum proinde literarum notitiam parit, eam fœcundam ex merito nuncupamus in eum medium per penultimam eius verbi figuram, ſimilium, quæ ſequuntur poterit officium agnoſci, vt primam quintæ dictionis à poſtrema T, mox aliam quartæ E vim habere cognoſcemus, vltima quia nullius nobis notitiam detegit, quod illi ſimilis nulla ſit, à nobis ſterilis appellatur. Explorata tum hunc modum multarum literarum poteſtate, aliarum dictionum co-

gniti aliquot characteres conspicientur, aliorum verò non. Post hæc igitur priori ordinem æmulabimur, vt eam dictionem eligamus, cui plures nobis figuræ conspicuæ factæ sint, vt inde faciliorem verbi coniecturam assequamur: eiusmodi verbum est, quod sexto loco ponitur, cuius trium, qui initio sunt characterum notitia habetur, coniecturam sequimur nullum aliud verbum ad eius literas, quàm vnum, cuius nomen ab hilaritate prouenit, seruato literarum numero accommodari posse conspicatur. Verùm casuum inflexio circa penultimam literam ambiguitatem faciet, quæ ex quinque vocalibus potissimum debet conferi, quod ex consequentibus licebit deprehendi. Primo A non esse arguimus, quòd in duas, quæ quartam ibi dictionem absoluunt, L M potestas caderet, quod est absurdum. Idem de E, & O dicitur, siquidem inde easdem P Q, vel B C esse sequerentur. Ex his superesset tantum de V, & I dubitare, quia satis non videtur constare: siquidem quod vtrinque prouenict, stare potest, vel verbum esse H I, vel T V, sed hoc nihil obstabit, quo minus ad reliqua transitus fiat, nam eius figuræ raritas, quæ ambiguitatem parit, minus in reliquum impediet. Initium ergo progressus à nona figura, quæ tergeminam sequitur, & A retinet potestatem, fiet, ex ea primum colligo superiori ratione eruata, illi similem, quæ initio statim sequentis verbi collocatur, E vim habere, mox alias duas proximæ dictionis I & M, & deinde mediam vltimæ V. Idem præstabit & alia figura, cui R munus assignatur, eius enim beneficio, primum decimi ordinis, quartam O, deinde vltimam proximæ T, postmodum conuerso ordine præcedentis vltimam M, & secundæ dictionis tertiam & quartam O P, & vltimam primi verbi, & eam, quæ tertia est ab illa M & L cognoscimus habere potestatem. Restat tantum vltima, nam quæ præcedimus in ambiguo relinquimus. Eius itaque indicio, tertiam dictionis, quæ quinta est ab vltima M, & vltimæ primam I, denique quintæ dictionis tertiam retrogrado ordine rursus I esse deprehendimus. Hactenus duarum dictionum beneficio multorum characterum notitiam habemus, proximum est huic ad aliud verbum venire, quod vt integrum cognoscatur, vnius tantum literæ, quæ media est, potestas desideratur, eam ex coniectura supplere licebit, non enim alia quàm A potest restitui, vt verbum integrum sit I A M. Noua huius characteris notitia quatuor similium munera detegimus, primum enim nouissimum O, mox duorum, quæ à tergo sunt S & T, & quintæ dictionis primam E vim habere comprehendimus. Hinc digressis proximum nobis videtur ad dictionem, quæ tergo inhæret, deuenire, cuius ad integram notitiam vnius tantum literæ desit potestas, quæ nouissima est, illi non aliam, quàm O potest suppleri, vt E S T O verbum sit, huius figuræ beneficio C tantum literæ notitiam colligimus, quæ secundi verbi initio collocatur. Instant præterea duæ dictiones, in quarum vtraque vna tantum litera superest, vt cognoscatur. Sed quoniam hæc, quæ dicta sunt, satis esse videntur vt reliquum interpretetur, & imponendus finis esset, nisi ambiguitas trium characterum restaret, proinde ne quid desit ijs, quæ dicta sunt, proprius videtur verbum capere, cuius indicio illorum notitia haberi posit, illud erit, quod quinto loco ponitur, integro enim verbo cognito ex structura, facile erit cognoscere, vtrum eorum potius iudicandum sit, hactenus enim vtrunque stare posset, vt H I, pronomen ad præcedens verbum referatur, & T V ad illud, quod est ab eo quarto loco positum, ea itaque litera, quæ verbo illo desit, quia non aliam vim, quàm N habere videri potest, vt E N I M aduerbium sit: tollitur ambiguitas ex eius literæ, quæ quintam sequitur in sexta dictione, & duarum, quæ dictionem absoluunt, vt ibi H I L A R I S nomen sit, hic verò pronomen T V. In hunc modum maiori scripti parte explicata, restat finem imponere, in reliquum enim idem modus seruabitur, res enim satis perspicua est, vt vel à quouis possit intelligi.

Quomodo continuati ſcripti orbicularis partes diſcernantur. Cap. X.

SEQVITVR vt de huius generis continuato ſcripto quemadmodum partes ſecernantur nonnihil afferamus: nam coniecturas tradere, quibus illud cognoſcatur non eſt opus, ſatis enim ipſe oculorum ſenſus, vt ſuperius in ſimili forma ſcripti dictum eſt, poterit indubitatum argumentum dare. In hoc, ad ea, quæ ibi dicta ſunt, lectorem remittere ſatis commodum videri poſſet, niſi propria nonnulla, quæ ad hanc rem ſpectant prætermittere non videtur opportunum, hoc itaque primum admonebo, vt quemadmodum ibi factum eſt, pari ordine procedatur, nempe vt ſimiles inter ſe partes obſeruentur, habita tamen analogiæ ratione in permutatis characteribus, quibus idem videbitur ſignificari. Hoc etiam ſimilium figurarum, quæ ſeſe ſtatim ſequantur obſeruatio præſtabit, præſertim ſi plures duabus illæ ſint, ſiquidem diſcretio aut ante primam cadet, aut poſt illam, aut poſt alteram, aut poſt tertiam, parciſſimè aliter eueniet. Idem etiam, ſi non plures duabus illæ ſint dici poterit, vnde arguetur, aut inter eas partium eſſe diſcrimen, aut in prima verbi initium eſſe, aut illud in nouiſſimum cadere. Si verò plures tribus ſint, primum mediam verborum diſcretionem fieri neceſſario colligetur, mox præcedentem primam verbum terminare erit magis conſentaneum. Eiuſmodi coniecturas aliter tractari non licet, nam recte diffiniri nullo modo poſſunt, proderunt tamen, licet luminis omnino claritatem ſecum non afferant, illam certè poſtmodum eorum beneficio nanciſcemur. Siquidem cum ad experimentum ventum ſit, ſi error admiſſus erit, nexus literarum, cum ſtare non poſſit erit indicio. Verum nolo prætermiſſum, ſicubi in paucioribus dubitabitur, de quibus ſtatim diffiniri non poſſit, vt minori cum labore veritas eruatur, ad regulas ſemper, quæ magis catholicæ videbuntur, vt parcius fallant debere recurri.

De continuato orbiculari ſcripto interpretando exemplum. Cap. XI.

NVNC autem quomodo orbiculare continuatum ſcriptum interpretetur, exemplum tradere videtur opportunum, difficillimis enim in rebus nulli, aut labori, aut diligentiæ parcere ſemper conſentaneum exiſtimaui. Exemplum ſit tale.

Primo

Primo tres ſibi ſimiles, qui videntur characteres etiam paulo poſt ſequentibus verbis implicari, coniecturam nobis replicatæ dictionis indubitatè præſtabit. Primæ ergo initium ex ſcripti initio, finis verò poſt characterem, qui ſimiles illas ſequitur erit, vt ſit penultimus ter replicatus, idq; ex ſequenti diuerſo characterum ordine coniicimus, erunt ſeptem literis dictiones, lineis ergo intercidimus, vt ab alijs ſeparemus. Præterea, quæ ſecundam hanc ſequitur dictionem ex illius primo & ſecundo duplicato charactere, etiam paulo poſt ſequenti dictioni characterum analogiam congruere videtur, initium igitur ex inueptæ iam dictionis fine, finis verò ex ſecunda dictione, cum duæ ſimiles ſequantur, lineolis ab alijs ſex illas literas ſequeſtramus, Tandem duæ ſimiles, cum diſſimili præcedenti, & etiam ſequenti, ter quater ſcripto replicari videntur, coniecturis quas ſæpè diximus, ab alijs eligemus, ſic aliquibus iam cognitis, facile ſcriptum totum interpretabitur.

Duos

Duos esse modos orbicularis compositionis, quæ pluribus, quàm alphabeti numerus exposcit characteribus implicatur, tum primus quomodo deprehendatur, & interpretetur. Cap. XII.

HIS quæ dicta sunt, succedit auctior characterum numerus, quàm alphabetum habet, vt id etiam ad obscuritatem conueniat. Eius generis duæ formæ sunt, vt proximo volumine dictum est, altera enim est, cui id genus characteres à Rotæ dispositione accommodantur, altera inquam aliunde asportantur, vnde initio discrimen inter vtramq; ex eorum effectu colligere est, quod prima, etsi paucioribus figuris, quàm antea implicatur, nulla tamen earum munere vacabit, nec verbum aliquod pluribus, quàm exposcat ratio, notabitur. Sed earum figurarum excessus rariori repetitione pensabitur: verùm si aliquo modo illas ociosas liceat appellare, non alia ratione dicentur sic, quàm ex numero, quod plures in Rota sint, quàm vsus exposcat, licet immerito sic appellandæ sint, cum id nominis in aliam alterius generis potius cadat, quæ desides sunt, vnde falli non dedecet dicere eos, qui aliter sentiunt, qui id genus figuras primi modi ociosas & vacuas appellarint. Sed de nomine satis. Primum igitur de prima specie, quemadmodum illa deprehendatur, mox vt interpretetur coniecturas afferemus. Figurarum ergo numerus si legitimum excesserit, hunc modum satis explorabit, quot enim vicenarium numerum transilierint, vel binarium cum vicenario vt summum, tot ibi superfluos esse colligetur. Verum vt alterum genus ab altero internoscatur, hoc obseruatio similium partium præstabit, nam analogia in spatijs seruabitur, vt quatenus possit obseruari, interualli similitudo sit, huius formæ scriptum esse deprehendetur. Posset idem etiam de numero characterum dici, nisi interdum casuum inflexio deciperet, non oberit tamen experiri an illo etiam hoc agnosci possit, nam si casuum inflexione numerus variabitur, id ex consequentibus deprehendi poterit. Deprehensa scripti forma ad interpretationem superiorum regularum vsus accesserit, perinde etiam est triginta, vel quadraginta characteribus notari, ac si non pluribus quàm opportunis scriptum esset, sic eadem seruatur characterum analogia. Id tamen inter vtrunque modum erit discriminis, vt quod supra vigenarium numerum characteres excreuerint, tot retrogrado ordine distabit ab eo vera characteris potestas, in quo vti diximus debita ceciderit literæ potestas, idq; in dictionibus paulo distantibus, in proximis autem idem erit vsus, quem ante memorauimus. Sed hoc huius exempli experimento clarius liquebit.

Ex duodetriginta characteribus, qui dato scripto videntur, octo coniicimus esse desides. Prima dictio, vti diximus HOSTIVM dicit. T character in tertia ab hac dictione M dabit potestatem, si hinc octo literas in nostro alphabeto ante præterimus C dabit, quæ vera erit characteris potestas. Vltimus character primæ dictionis M, in secundo verbo sine literarum prætermissione ex proximitate O & P dabit. Res quia per se clara est, longioribus indulsimus verbis. Posset tamen, ne fraus detegeretur numerus non excedere, vt eædem figuræ, quarum est vsus alias vacarent, sed hoc in vtrisque scribentis & amici damnum verti posset, vt ne ille quidem, si nauus data opera non esset intelligeret, quod scriptum sit, quare qui hoc scripti genere vtuntur, ne cõmittant, vt quod vtriusq; plurimi interest, amicus non intelligar hunc actum prætermittant.

Quomodo

Quomodo aliter orbicularis compositionis modus ociosis characteribus inuolutus deprehendatur, & interpretetur. Cap. XIII.

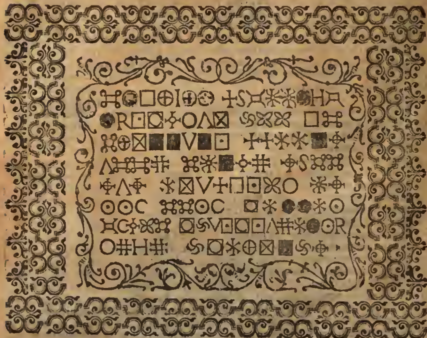
RESTAT huic affinis alter modus, in quo superfluus literarum numerus ociosus est, quod nullo literarum munere fungitur, sed dictionibus interpositus, literarum & syllabarum nexum conturbat, quare de illo, quemadmodum eiusmodi figurarum numerus cognoscatur verba faciemus, mox qui nam illi sint, videbimus. Primum itaque eius rei characterum numerus coniecturam dabit, nam quot legitimo numero supercreuerint, tot ibi superfluos esse arguetur. Hactenus poterit genus tantum deprehendi: verùm superest videre quid sit, quod hanc à superiori specie discriminet. Hoc similium partium obseruatio indicabit, si aliqua illarum analogia in interuallis non seruauerit, præstabit tamen in ea accurata vti diligentia, ne aliud verbum in eius locum sumatur, & similitudo decipiat, vel alius inflexionis casus sit, vnde posset prouenire analogiæ similium discrimen. Proderit ad hoc etiam duarum, vel trium figurarum similium, sicubi fuerint, quæ sibi statim, & aliarum postmodum, quæ spatijs relictis succedant nexum expendere, ex priorum enim similium concursu, quæ in verbi initio fit, & aliarum sequela in eodem verbo spatijs intermissis, siue plures duabus primæ sint, siue plures adhibito accurati iudicij examine deprehendi poterit, vt ille sequi & stare possit. Alibi enim vno tantum intermisso spatio, vel duobus poterit similis succedere, alibi verò fortasse non, quod in primis & nouissimis verborum characteribus facilius agnoscetur. Sic & de pluribus, quod rem ipsam expendenti palam fiet, sicubi igitur, vel quia spatia plus ra, vel quia pauciora sint, non videbitur rectè scriptum succedere, ociosos ibi characteres circa ambiguum interiectos esse colligetur. Sed huius rei difficilior est obseruatio: nam rarissimè euenit, vt quotuis relictis spatijs alicuius verbi nexus sequi non possei, & supponetur certæ dictionis vel eorum characterum certa cognitio. Eius rei regulas tradere nimis laboriosum videtur, nam verba nō pauciora magno oporteret volumine colligere, atqui hæc ipsa poterunt melius vrgente casu acri interpretis iudicio decerni, quàm ante illum diffiniri, & satis explicari, hæc quibus in verbis huiusmodi characteres reponantur indicabunt. Cæterum vt illi dignosci possint, superest videre. Primus ergo modus hic seruabitur, vt si quod verbum ex similium analogia cognouerimus, in quo characterem vnum, vel plures desides videamur deprehendisse, & alibi verbum sit, quod nouissimo loco similem illis habeat figuram, ex ijs, quæ suspicionem habebunt singulis alphabeti series ad eam vsque perducatur, quod si in illam potestas cadet, quæ verbum non possit terminare, cuiusmodi sunt B, F, G, H, P, Q, Z, eam, vt dictum est, absque dubio vti frustratoriam à scripto repellemus. Hoc etiam liquebit si idem alphabeti ordo ad alias duas, pluresq; similes initio verbi positas extedatur, in quas literarum potestas inciderit, quarum nexus statim sequi non possit, vt puta BC, FG, PQR, & similes. Hoc tamen fiet, si non alius præter eorum numerum, quem deprehendimus postea medius interponatur: nam sic facile fieret, vt etiam interiectis huiusmodi characteribus in illis nexus sequeretur, veluti si nullus eiusmodi character esset interpositus, licet hoc ex illis solum posset prouenire, hoc eorum numero reddente, inde colligi licebit, hunc etiā characterū numerū, qui intra illud spatium includuntur, habita tamen interualli ratione, intra maius enim spatium plures figuras interiectas esse proprius erit credere, vt si duarum similium figurarum occursus in proximo verbo ea ratione P & Q potestatem susciperet, quæ verbi initio stare nullo modo possint, quia duæ, quæ præcedunt, proxime H & O connectuntur, de illis primum sit iudicium. Quare ad interualli primum distantiam earum numerus existimabitur.

mabitur. Quod si etiamnum de earum numero dubitentur, aliarum similium sequela poterit ambiguitatem tollere, vnde partes ad hoc opportunas præstabit elegisse, in quibus propter similium analogiam non difficile sit verba interpretari.

Proximi scripti interpretandi exemplum.

Cap. XIIII.

POTVISSEM exemplum prætermittere, vt hic modus ad superiorum formam deberet accommodari, ne toties illud inculcarem, quod minus videri potuisset necessarium, nisi illud rei difficultas quæsiuisset, illud tamen hoc erit.

Ex characterum itaque diuersorum numero, qui septem & viginti recensentur, septem prima fronte solum huiusmodi interiectos esse scriptum indicat. Deprehendi illas verò modus primus erit, quod ex similium, & aliorum analogia, quam cum prima dictione parem sexta retinet, idem verbum vtrobique positum coniicitur, siquidem tres primæ figuræ, quæ præcedunt in vtraque parte dissimiles sunt, & mox quæ sequuntur similes, vnum verò analogiæ discrimen est, quod figura, quæ inter eas est, vtrobique inseritur, in primo verbo post primam similem collocatur, quæ hæc est I, in altera ante tertiam V, vnde illas consentaneum est ociosas esse, & dictiones perturbare, & proinde ex toto scripto repelli debere, & in marginali loco seruari, donec ex illis, quæ consequuntur, certo licebit agnosci desides illas fuisse. Idem obseruatur in alijs tribus partibus, quartadecima, & vndeuigesima, vbi omnes ex tribus constare literis videntur, & eandem analogiæ habere rationem, dolum tamen esse in duobus vltimis, quod in decima ante similes tali figura S ponitur, in vltima vero inter eas alia conspicitur H, vnde par est credere in illis dolum latere, quominus idem verbum ter repetitum esse videatur quare opportunum erit, illas, vt antea factum est excludere. Eadem ratione arguetur verbum octauo loco positum, cum eo, quod quintodecimo collocatur idem esse, quod non alia re vtrumque differre videatur, quàm horum characterum interpellatione A C, quare cum illis paria fieri conueniet, restaret si septem sint huiusmodi characteres, vnum tantum agnoscere, cuius notitiam si per analogiam venari non possumus, tentari proximum erit, an illum interuallo cognitarum partium possimus deprehendere. Si per coniecturas igitur verbum licebit eligere, quod analogia assentiente (de quibus facta est mentio) primæ & sextæ pari possit accommodari, QVESTVS vtrobique scriptum esse par erit affirmare, ünde quod nouissima prima verbi figura eadem est cum prima sextæ dictionis, si ducta alphabeti serie ad eam similem potestas protrahetur R in illam, non Q potestas incidet, quæ litera, quia præcedit proximè in alphabeto eam, quæ prima est in verbo QVESTVS, colligi inde poterit eam. quæ superest vt cognoscatur, intra illud spatium mediam collocari, eamq; pari ratione par erit existimare esse, quæ in tertia dictione primam figuram sequitur DR. Sublatis in hunc modum ociosis characteribus, qui scripti interpretationem impediebant, cætera ad superiorum regularum per scriptum dissoluentur.

Ratio & vſus tabularum orbicularis ſcripti. Cap. XV.

XPOSCIT ratio, vt idem in orbiculari ſcripto, quod in ſimplici characterum permutatione exequamur, vt tabulas traditum, in quibus ſimiles figuræ huius ſcripti modo plures, modo pauciores varijs modis diſponentur, earum nunc vſum indicemus, ne hoc ad ſolam mentis agitationem quis facturus facilius in errorem incidat, nam & difficile fuiſſet eas dictiones memoria complecti, & lubricum in experimento labi, in quibus tabulis legitimum ordinem ſequuti ſumus, vt primum duarum literarum verba, mox trium, & inde quatuor poneremus. Rurſus quemadmodum in illis variæ ſimiles collocentur, pleniſſimam rationem traderemus, vt rem expendenti clarius liquebit. His adiecimus plurium literarum verba, in quibus figuræ ternæ ſimiles initio, medio, & fine ſimul concurrunt. Adiunximus præterea binarum dictionum nexum, in quo figuræ, quæ priores dictiones terminant, quæq; mox ſequentes inchoant aſſimilantur, vel eædem ſunt, earum dictionum vſus in eo genere ſcripti adiumentum dabit ad ea ſolum verba inueniendum, in quibus, vt in ſuo loco proximo volumine dictum eſt, reliqua omnis interpretatio firmabitur, & innitetur. Earum igitur vſus occaſio quoties obuenerit, habebit interpres quo recurrat, vt facilior ſibi aditus pateat, ad interpretandum, vbi tabularum ſectiones interpreti, quo loco quæq; dictio quærenda ſit, præfixo titulo indicabunt.

TABVLA PRIMA.

Dictionum duarum similium literarum.

ab,	de,	hi	il	tu.

TABVLA SECVNDA.

Dictionum trium literarum.

Prima transp. prima, & sec. similis.

abi	dei	del	des	hic	his	tuæ	tuo
dea	deo	dem	det	hij	tua	tui	tum.

Transf. secun. secunda & tertia similis.

ede	ode	ahi	nil, chi.

Transp. tert. prima, & vlt. similis.

che	iam	mio	per	pur
gai	meo	par	pyr.	seu.

Transp. quinta, non reperitur, aliæ vsui esse non possunt.

TABVLA TERTIA.

Quatuor literarum.

Transp. 1. 2. 3. 4. omittimus, quia inutiles.

Transp. quinta, prima e secun. similis, reliquæ dissimiles.

abbas	abeo	dedi	demi	deos	deus	tuas	tuta	
abde	deam	deis	demo	deue	hiat	tuba	tuum	
abdo	deas	dele	dena	deui	tuam	tube	tuis	tuus.

Transp. sexta, con. præc. ter. & quar. similis, cæteræ dissimiles.

abde	cade	fide	rode	sude	unde	fotu	nutu
adde	cede	inde	rude	uade	actu	ictu	ortu
arde	vide	rade	sede	uede	cœtu	motu	potu
aude	sede	ride	sode	uide	fœtu	natu	ritu
							situ.

Transp. sept. omittitur.

Transp. oct. prima dissimilis, reliquæ similes.

astu	estu.

Transp. nona, prima, & vlt. similes, reliquæ dissimiles.

apud	bimæ	fimi	laxo	lugo	styx	vita	vsta.
base	binæ	fixi	lego	lupo	vada	vlla	
bene	bonæ	foci	leuo	olor	vaga	vlta	
bere	bouæ	funi	libo	osor	vana	vnca	
beue	fagi	furi	lido	pars	veda	vnda	
bibe	feci	lago	limo	plus	vela	vola	
bile	fili	læto	lino	pons	vena	vrna	
		lauo	ludo	quot	vera	vrsa	
					visa	vrta.	

Transp.de-

Transp. 10. 2. & 3. similes, reliquæ dissimiles.

dabo	fabæ	tabe	adeo	idem	bili	, file	filo	vili.
faba	fabi	tabo	idæa	ideo	fila	fili	nilo	vile.

Transp. 11. non reperitur. Transp. 13. pri. 3. & 4. similes.

ritu.

Transp. 14. c. p. omittitur.

Transp. 15. pri. 3. similis, reliquæ dissimiles.

arca	, crea	lana	lino	paro	pyra	rate	ruta	vias
arcæ	erga	lanæ	luna	,pera	pyre	rete	rute	vnam
arco	, erge	lena	meos	peræ	pyro	reti	sæua	vras
, bada	ergo	lene	nepa	peru	pura	rite	sæuæ	vrat
coes	hali	leni	, para	pori	puræ	,riti	sæui	vtar
coet	halo	leno	pari	poro	puri	rota	sæuo	vuam
					puro	rotæ	siue	vras.
						roto	viam	

Transp. 16. vltima, c. p.
2. & 4. similis, reliquæ dissimiles.

hanc	diem	aper	vrat	cuma	erat	musa
acie	siam	epar	vret	cuna	oret	muta
acre	piam	aret	vrit	cura	luna	nuda
ecce	pium	erat	auia	dura	mula	fuga
agni	viam	erit	aula	, duca	mura	fuma
agri	,fura	gula	immo	iura	aura	pura
,ogni	fusa	ambo	iuba	iuua	ausa	puta
						quia.

TABVLA QVARTA

diuersarum dictionum: trium similium in princ. dictionis.

stupa studium stupidum deficio hilaris. | maiusculis illis literis addere poteris fines ex libitu, & multæ consurgent dictiones.

Trium similium in fine dictionis.

pastu, gustu, fastu, damno, nieghi, prieghi, & similia.

Duæ similes in fine alteræ duæ similes in princ. sequentis dictionis.

ars tua. lux Zachariæ. est vxor. | Si dictionibus his diuersa princ. & fines ad des, aliæ quoq; consurgent dictiones.

Duæ similis in fine, altera principio alterius dictionis.

de fago. nil moror. vno paruo. pars talis. est vllæ. dux Zeno, tu Zeno.

Adde etiam & aliæ componuntur nouæ dictiones.

vna similis in fine, duæ principio alterius dictionis.

hic dedit. illud efficit. ah. illius. dum nouit, non oportet, amor statuæ is tua. & vxor. lex Zabulonis. Egenus interpres princ. & dictionum fine vultus Addere literas poterit.

vna similis in fine, alterius principio dictionis tres.

hic deficit, cur studes. etiam si addes nouas habes.

Quomodo

Quomodo aliter claui vtendum ſit, ſine qua ſcriptum non poſſit aperiri. Cap. XVI.

DIXIMVS illos ſcribendi modos, in quibus ordo, figura, & poteſtas mutaretur, nunc ad eos in quibus ordo & figura, vel figura & poteſtas ſimul mutatur: hic ex multis vnum duximus reponendum, eſt enim adeo inuolutus, vt quamuis etiam furtiui ſcripti ſpecies non lateat, nequaquam ſit, qui proprius eius cognoſcendi modus intelligatur, fietq́; potius, vt quò magis eius perplexitatem quis explicare conetur, eò magis interpretando ambiguus feratur. Scribendi ratio talis eſt. Tabella primo in hanc formam parabitur. Vndecim per chartæ latitudinem ſectiones accommodentur, quarum omnes elementorum characteres in duas æquas partes diuiſos contineat, quorum ordo ex arbitrio diſponatur, modo nullum elementum præteritum ſit: modus tamen ſeruabitur, vt inferiores ſuperioribus mutuo reſpondeant, mox horum ex latere per vndecim ſectiones totius rurſus alphabeti clauis diſponatur, vt literæ duæ & viginti collocentur: poterunt tamen viginti eſſe modo numero pares ſint, vt minus neceſſariæ eximantur, ex quibus quoquomodo carere poſſimus careamus, vt quemadmodum ſuperius factum eſt, & hic fiat, quod ſi viginti erunt, tum ſectiones decem fient, poterunt & ſectiones ſeptem fieri, & literæ vna & viginti ſint, vt ternas ſingulæ recipiant, ſiue binæ, ſiue ternæ huius alphabeti literæ ſint, vel ſimul in eadem linea, ſiue ſuperiori, ſiue inferiori coniungentur, vel quoquomodo in vtraque linea diſponentur.

LITERAE SCRIPTI.

LITERAE CLARIS.

AB	a n	b o	c p	d q	e r	f ſ	g t	h u	i x	l y	m z
CD	a z	b n	c o	d p	e q	f r	g ſ	h t	i u	l x	m y
EF	a y	b z	c n	d o	e p	f q	g r	h ſ	i t	l u	m x
GH	a x	b y	c z	d n	e o	f p	g q	h r	i ſ	l t	m u
IL	a u	b x	c y	d z	e n	f o	g p	h q	i r	l ſ	m t
MN	a t	b u	c x	d y	e z	f n	g o	h p	i q	l r	m ſ
OP	a ſ	b t	c u	d x	e y	f z	g n	h o	i p	l q	m r
QR	a r	b ſ	c t	d u	e x	f y	g z	h n	i o	l p	m q
ST	a q	b r	c ſ	d t	e u	f x	g y	h z	i n	l o	m p
VX	a p	b q	c r	d ſ	e t	f u	g x	h y	i z	l n	m o
YZ	a o	b p	c q	d r	e ſ	f t	g u	h x	i y	l z	m n

In

In hanc formam parata tabella, quæ amico cognita ſit, verba extrinſecus, quæ ſcriptum aperiant, vt in ſuperioribus factum eſt, vtrinque nota capiantur, hæc quo magis ab hominum cognitione remota fuerint, tutiorem ſcripto cautionem præſtabunt, quare ad hoc fugienda ſunt prouerbia, quæ in ore vulgi verſantur, ne ſi furtiui ſcripti ſpecies cognoſcatur, modus inde pariter aliquo modo cognoſci poſſit. Huius loci eſt referre ſuperioribus diebus in hunc modum miſſam epiſtolam à ſciolo quodam, qui Romæ agebat, cum eius admiratione eadem hora, qua literas accepi, me fuiſſe interpretatum, cuius rei cauſa fortaſſe eſſe poterit, quod dictum index ſcripti hoc erat, OMNIA VINCIT AMOR: quæ ſententia prouerbi vice nemini ferè non cognita eſt. Tabella itaque huius, & indicis vſus ſic ſe habet. Epiſtolæ verba in prima charta interpoſitis literarum ſpatijs per totum lineæ verſum componantur, ſic deinde, & alij verſus fiant, donec totum id, quod ſcribendum eſt perficiatur, relictis tamen (vt in proximo capite admonitum eſt) iuſtis interuerſus ſpatijs, quibus dictum eſt ad eandem rationem inſeri poſſit. In hunc modum arca ſimul & claue parata, ea tali ratione occludetur: Primum clauis prima litera in ſuo quæratur alphabeto, ea inuenta deinde ſcripti litera in illius ſectione requiratur, pro ea tum, ſi ſuperius poſita ſit, inferior, quæ mutuò occurrit ex aduerſo, ſi ſuperius inferior aſſumatur, ea ſic chartæ commiſſa, in alijs pari modo procedetur, donec tota epiſtolæ ſententia perfecta ſit. Res exemplo clarior liquebit. Epiſtolæ verba ſunt hæc.

BELLA FORTISSIME GESTA SVNT, ET BELLIS PARTIM COMPOSITIS, PARTIM ETIAM CONFECTIS PAX EST SEQVVTA, SED HANC FELICITATEM DVCIS MORS TVRBAVIT.

Poſt hæc dictum index ſtatuatur.

CASTVM FODERAT LVCRETIA PECTVS, ALGAZEL

Illud in hunc modum ſub ſcripti verbis diſponatur.

BELLA FORTISSIME GESTA SVNT, ET BELLIS
c a s t u m f o d e r a t l u c r e t i a p e c t u s a l g a z

PARTIM COMPOSITIS, PARTIM ETIAM CONFECTIS PAX
e l c a s t u m f o d e r a t l u c r e t i a p e c t u s a l g a z e l c a s

EST SEQVVTA, SED HANC FELICITATEM DVCIS MORS
t u m f o d e r a t l u c r e t i a p e c t u s a l g a z e l c a s t u m

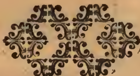
TVRBAVIT.
f o d e r a t l.

NROOP NDMHTBFNTT SXHDV FCCH VE RRSTXE EVFGNP RGX ICHOGVL AZAINT RLAOOPT TE DVF VDA HYEL DGQ LTP HYIY SYNVSZDVMOZ RLYNF PLCM ICFZRHVM.

Modus hic quàm multiplicem ſcribendi varietatem ſuggerat, lector poterit intueri, vt nunquam ferè pro eadem litera eundem characterem poſitum agnoſcat, amicus in interpretando eundem modum (vt in multis dictum eſt) ſeruabit. Scribendi hæc ratio cum proxima hoc commune habet, quòd dicto aliunde aſſumpto, vtraque occluditur, in hoc verò differt, quod illa proprias ſcripti literas, hæc verò non literarum poſitione, ſed ſubſtitutione etiam obſcuratur.

Quomodo ſcriptum cum claui, ſine claui aperiri, & interpretari poſsit. Cap. XVII.

NVNC rem arduam & magnam molimur; hoc enim ſcripti genus non modo difficillimum interpretatu, ſed huc vſque impoſſibile ab omnibus notarijs habitum eſt, at ego ſemper exiſtimaui, omnia quæ ordine referantur, etiam ordine ipſo aperiri. Sed maxime hic animaduertendum plus poſſe interpretis iudicium, quàm regulas, quas adducimus, vt ſcopum conſequamur, optimæ enim coniecturæ in hoc plurimum valent. Nos vt exactius interpretandi canones agnoſcamus. velandi tabulam adducemus magis amplam, vt clarius combinationum literarum modos cognoſcamus, nam vbi prius in compendium contracta erat, nos in ampliorem formam explicabimus.

A	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x	a
B	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x	a	b
C	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x	a	b	c
D	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x	a	b	c	d
E	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x	a	b	c	d	e
F	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x	a	b	c	d	e	f
G	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x	a	b	c	d	e	f	g
H	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x	a	b	c	d	e	f	g	h
I	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x	a	b	c	d	e	f	g	h	i
L	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l
M	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m
N	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	o	p	q	r	ſ	t	u	x	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n
O	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	p	q	r	ſ	t	u	x	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o
P	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	q	r	ſ	t	u	x	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p
Q	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	r	ſ	t	u	x	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q
R	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	ſ	t	u	x	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r
S	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	t	u	x	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ
T	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	u	x	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t
V	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	x
	x	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	o	o	p	q	r	ſ	t	u
X	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	u
	a	b	c	d	e	f	g	h	i	l	m	n	o	p	q	r	ſ	t	u	u

Iam tabula expoſita, vt ea in interpretando facilius vtamur, ipſam expandemus, vt in obſcuro ſcripto ſingularis litera, poſſibiles cunctas combinationes per binas literas oſtendat, altera ſcilicet ſcripti, altera clauis, qua etſi carere poſſimus, nam eaſdem combinationes in præterita tabula videre poterint, ſed difficilius & fortaſſe impoſſibilius, nos tamen facilitatis gratia expandimus: ex huc adduximus.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	V	X
[illegible]	aa	ab	ac	ad	ae	af	ag	ah	ai	al	am	an	ao	ap	aq	ar	aſ	at	au
bu	bx	ba	bb	bc	bd	be	bf	bg	bh	bi	bl	bm	bn	bo	bp	bq	br	bſ	bt
ct	cu	cx	ca	cb	ce	cd	cë	cf	cg	ch	ci	cl	cm	cn	co	cp	cq	cr	cſ
dſ	dt	du	dx	da	db	dc	dd	de	df	dg	dh	di	dl	dm	dn	do	dp	dq	dr
er	es	et	eu	ex	ea	eb	ec	ed	ee	ef	eg	eh	ei	el	em	en	eo	ep	eq
fq	fr	fſ	ft	fu	fx	fa	fb	fc	fd	fe	ff	fg	fh	fi	fl	fm	fn	fo	fp
gp	gq	gr	gſ	gt	gu	gx	ga	gb	gc	gd	ge	gf	gg	gh	gi	gl	gm	gn	go
ho	hp	hq	hr	hſ	ht	hu	hx	ha	hb	hc	hd	he	hf	hg	hh	hi	hl	hm	hn
in	io	ip	iq	ir	iſ	it	iu	ix	ia	ib	ic	id	ie	if	ig	ih	ii	il	im
lm	ln	lo	lp	lq	lr	lſ	lt	lu	lx	la	lb	lc	ld	le	lf	lg	lh	li	ll
ml	mm	mn	mo	mp	mq	mr	mſ	mt	mu	mx	ma	mb	mc	md	me	mf	mg	mh	mi
ni	nl	nm	nn	no	np	nq	nr	nſ	nt	nu	nx	na	nb	nc	nd	ne	nf	ng	uh
oh	oi	ol	om	on	oo	op	oq	or	oſ	ot	ou	ox	oa	ob	oc	od	oe	of	og
pg	ph	pi	pl	pm	pn	po	pp	pq	pr	pſ	pt	pu	px	pa	pb	pc	pd	pe	pf
qf	qg	qh	qi	ql	qm	qn	qo	qp	qq	qr	qſ	qt	qu	qx	qa	qb	qc	qd	ge
re	rf	rg	rh	ri	rl	rm	rn	ro	rp	rq	rr	rſ	rt	ru	rx	ra	rb	rc	rd
ſd	ſe	ſf	ſg	ſh	ſi	ſl	ſm	ſn	ſo	ſp	ſq	ſr	ſſ	ſt	ſu	ſx	ſa	ſb	ſc
tc	td	te	tf	tg	th	ti	tl	tm	tn	to	tp	tq	tr	tſ	tt	tu	tx	ta	tb
ub	uc	ud	ue	uf	ug	uh	ui	ul	um	un	uo	up	uq	ur	uſ	ut	uu	ux	ua
xa	xb	xc	xd	xe	xf	xg	xh	xi	xl	xm	xn	xo	xp	xq	xr	xſ	xt	xu	xx

Vt

Vt igitur regulas interpretandi tradamus, non modica diligenda incumbendum est, si in toto obscuro scripto similes duæ, tres, quatuor, & ad summum quinque se mutuò consequantur, nam quinque nunquam aut rarissime contingere possunt, mox considerandа est literarum sequela, ita recto, vt retrogrado ordine, recto vt ABCD, retrogrado vt DCBA, & ita ordine se sequentes, vt ABCD, vt interpellatè, vt ACEG, & retrogradè GECA, ex his enim interpretandi regulæ eruuntur. Et vt minus confusè, sed clarissimè procedamus, aliquas regulas annotabimus.

In obscuro interpretando scripto occurrunt vel similes se sequentes, vel se sequentes ordinatè, aut retrogradè. Similes euenire possunt, vel cum eædem sint literæ clauis & scripti, vt ex AAA, AAA, prouentū erit BBB, & si BBB euenerit, erit litera scripti præcedens, & clauis præcedens prouenti.

Erunt etiam similes si literæ scripti & clauis erunt ordine se sequentes, sed scripti literæ secundum ordinem alphabeti: clauis verò contra, vt ABC scripti, ex clauis CBA, tunc prouentum erit DDD.

Vel erunt etiam similes, si literæ scripti ordine se sequentes, & clauis contra, sed interpellatæ, singulis, binis, aut ternis intercalaris, vt scripti ACE, clauis ECA erit prouentum, FFF, vel binis intercalatis scripti literæ ADG, clauis GDA, erit prouentum HHH, & tunc prouenti litera erit sequens primam clauis, est enim F, quæ sequitur E, & H, quæ sequitur G.

Vel erunt variæ, quando scripti, & clauis literæ se recto sequuntur ambæ ordine, vt scripti ABC, clauis DEF, erit prouentum EGI, vel scriptum ABC, clauis EFG, prouentum FHI, & tunc prouentum erit litera vna intercalata, & sequetur primam clauis, quæ est D, & prouentum erit FHI.

Idem eueniet si ambæ literæ scripti & clauis erunt retrogradè scriptæ, vt CBA scripti, & FED clauis erit prouenit IGE, nam & ipsæ retrogradæ erunt.

Idem erit si clauis recto ordine, scriptum contra, ac si scriptum recto, clauis contra ordinem progrediatur.

His igitur traditis regulis, vt occultum scriptum interpretari aggrediamur, proponamus scriptum interceptum:

MMMBTXCOPXBDFBV GSTINRGTN GTC CCCTG AMHCM AHTO XTMOQ SLQPR MMM BTTH MHV, ACEOHG LLL LI NXIOG.

Quoniam in prima dictione tres similes inuenio: MMM ad similium regulam recurro, in qua offendo clauem recto ordine progredi, scriptum retrogrado, similes dari. Igitur in tabula expansa sub elemento M in subiecta linea respicio, requirendo vbi tres scripti literas contra ordinem, clauis verò secundum ordinem alphabeti, vt vtræque dictionem aliquam significatiuam constituant, & inuenio propè calcem lineæ STV recto ordine NOP contra literarum ordinem, has igitur pro dubijs & incertis sub suis literis noto, donec alijs regulis certior reddar.

Dein video in fine sextæ dictionis, ac septimæ initio quatuor similes CCCC, quæ maximum nobis præsidium afferre possunt: in eadem tabula sub C, offendo HILM, quibus obuiam fiunt MNOP, & video vtrasque separatim literas significatiuas dictiones non posse constituere, quia N cum V sequatur nullas constituit significatiuas dictiones: in postemo lineæ offendo STVX, quibus contra sunt CDEF, quas certas possum habere constituere posse significatiuas dictiones.

Tertio in duodecima dictione video ter M multiplicatam hoc modo MMM, existimo etiam dicere posse STV, PON, & quia bis replicatas offendo, existimo etiam clauem esse posse.

In quintadecima dictione inuenio tres LLL, quartam verò initio sextadecimæ, in tabula expansa in fine lineæ, cui præiacet L, offendo RSTV, quæ obuiam habent has MNOP, & quia semper STV reperio, pro certo habeo initium esse clauis.

In fine

In fine demum tertiædecimæ dictionis, & initio quartædecimæ quatuor offendo literas se intercalate sequentes, vna scilicet intercalata VACE, per tertiam regulam STV dicere posse. & quia pluries hæc dictio replicata est, clauis suspecta est, & quia tres STV sunt in principio dictionis, altera R erit in fine alterius præcedentis dictionis, & ita dicent RSTV.

Quæro igitur in prima tabula, vbi clauis R, erit productum V, & supra C inuenio, demum quia clauis S, productum A, offendo D, sic tertia T, productum C, dat E, & quarta V, productum E, dat F, dicet igitur CDEF, Vnde C erit tertiædecimæ dictionis, & F quartædecimæ, & quia tertiadecima tum litera est, & C in fine: non nisi SIC, HIC, DIC, dicere potest, & DEF, DEFENDO, DEFECTVS, vel DEFICIT.

Et quoniam inter tres M M M ad quatuor LLLL decem & septem literæ mediæ sunt, & à inter tres primas M M M ad easdem tres etiam replicatas in duodecima dictione sunt literæ S L. existimo ter clauem replicatam, & verè iudico clauem XVII literarum esse.

Auguror clauem ita dicere posse, STVDENS SIC DEFICIO, & obscuris literis his literis pro claui suppositis aliquas significatiuas dictiones, aliquas non constituere, scribo STVDIVM SIC DEFICIO, dein aliquas lucror significatiuas dictiones, aliquæ deficiunt, postremo scribendo, STVDIVM HIC DEFICIT, reperio totum scriptum obscurum interpretatum hoc modo.

PONTIANE, EST VXOR TVA MORTVA, VIX VT SIT NOMEN SVVM, NIHIL MANET, PONTIVS CVR STVDET NON ME LATET.

Quomodo quinque, quatuorve, uel tribus tantum notis quodlibet scribi posſit. Cap. XVIII.

IAM, vt ad reliqua transeamus, ea nunc scribendi ratio se offert, qua solis quinque, quatuorve, vel tribus tantum literis quodcunque scribi possit, quæ sua obscuritate non carebit, vt interpres vniuerso in scripto non nisi tres inspiciendo characteres, omnem inuestigandi spem irritam faciat. Duplici itaque hæc scribendi ratio fraude tegitur, notarum enim numerus, & in scribendo duplicatur, & soli iidem semper characteres cernentur. Sed quoniam locus hic subiectam tabellam videtur postulare, ideo primo illam concinnabimus. Quatuor itaque lineis, quæ suis finibus occurrant angulis rectis quadrangula exprimatur forma, quæ in latitudinem longius ducta quinque, in longitudinem breuius quatuor lineis intersecetur, vt intra tabellam viginti areæ continendis literarum notis aptè comprehendantur, vt sua vnicuique literæ area reddatur, foris verò è regione quinque literæ communes, seu mauis alij characteres superponantur, à latere verò quatuor, & parata erit tabella, vt inferius indicabit exemplar.

Eius

A	B	C	D	E	
a	e	i	o	ſ	A
b	f	l	p	t	B
c	g	m	q	u	C
d	h	n	r	x	D

Eius vſus talis erit ſcribere volenti. Scriptum ob oculos ponatur, litera deinde prima in area tabulæ, vbicunque ſit quæratur, mox è regione illius notæ ſupra, & è latere poſitæ annotentur, eo tamen ordine, vt primum literæ, quæ ſuperius, poſtmodum quæ à lateræ repertæ ſunt reponantur, aliter enim ſcriptum fruſtrabitur, vt ne qui ſcripſerit intelligat, id fiet donec omnes ſcripti literæ fuerint conſumptæ, nec inutile erit, vt ſi ſcripto dictiones nimis longæ euenient, ex arbitrio eius partes ſeiungantur. Angulares verò quatuor literæ ſi vno charactere, ſiue à froſite, ſiue à latere poſito diſcrimine ſignabuntur, occultius ſcriptum erit, vt interceptor rei nouitate magis ambiguus teneatur. Hoc igitur ſtatuemus exemplum.

PATRIA HOSTILI OBSIDIONE LABORAT, NEC PRIVS CIVES ARMA CAPERE VOLVNT, QVAM EXPVGNABITVR.

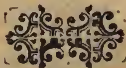
DBAAE BDDEAA ABDDAEAEBCACB CADAABEACAADCADAC DB ACBA AABDAD DAAEB, CDB AACD BDDCA ECEA ACCA, ECBA EAAA DDCCAA ACAADBBA DDBAECDACB ECCDEBDC ECAACCBA EDDBE CBCCD AAABCAEBECDD.

Huiuſmodi itaque ſcriptum ſi quis velit interpretari, duabus literis, vna de longitudine, altera de latitudine tabulæ acceptis, in communi angulo quæſita litera vera demonſtrabitur, pari deinde modo ad cæterarum literarum inueſtigationem procedatur. Vt verò quatuor characteribus ſcribi poſſit, in tabulæ longitudine ubi E fuerit, duplex DD accommodabitur, vt ſcriptum obſcurius fiat. At ſi tribus tantum characteribus ſcribendum ſit, quadrangulus efficiatur, qui pro re ſeptena in latitudine, breuiq; in longitudine terna contineat ſpatia, ſupra mox ſic duplicatæ literæ diſponantur AA, BB, CC, AB, AC, BC, CB, à latere verò ſingulares A, B, C, vel aliter, vt placuerit. Sic characterum numerus in ſcribendo augebitur. Poteris etiam, ſi mauis & aliter iiſdem tribus notis quicquid volueris ſcribere, ſed huius inſtrumenti primum exemplum, deinde vſum explicemus. Bractea plumbea, vel auricalcea, vel papyracea capiatur, in ea quadrangulus pariter deſignetur, per cuius longitudinem ſeptenæ lineæ pertranſeant, vt octona à fronte includantur ſpatia, quæ ſingula vnam literam capiant, latitudo verò terna contineat, duabus lineis pari magnitudine interſecata. In hunc modum

dum paratis areis A B C à dextri lateris fronte diſponentur, hæc bractea ſupra A literam faſtigium habeat, quod vnius elementi capax ſit, tum ſingula ſpatia ſingulæ literæ complebunt, quæ vna & viginti erunt, hoc tamen ordine, vt quæ vſitatior fuerit, ad primas literas à latere poſitas proprius accedat, in hunc modum i e o a u s t r l c m n f d g p h b q x z. Sic parata erit bractea.

.							
A	i	a	t	c	f	p	q
P	e	u	r	m	d	h	x
C	o	ſ	l	a	g	b	z

Ea ſic vti poterimus. Primo punctus in charta præponatur, vnde ſcribendi initium ſumendum ſit, is deinde bracteæ faſtigio ſupponatur, mox ſuprema chartæ linea ad ſummam tabulæ oram adæquata, quæſita litera in tabulæ arca reperietur, in cuius locum vna ex tribus notis, quæ illi è regione poſita ſit, ſubſtituatur, eaq́; ſuper ſpatium imminens illi ordini, in quo litera primum fuerat, annotabitur. Idq́; firmata tabella, ne huc, illuc feratur, (hoc enim maximi refert) feliciter ſuccedet, tum vno notato charactere, tabula anteducta rurſus areola prominens illum occupabit, vt denuò alius pari ratione character in quæſitæ literæ eodem modo locum ſuccedat, donec totum id, quod voluerimus, chartæ commiſſum ſit, ne verò dolus deprehendatur, characterum intercapedines opportunum erit ociosis characteribus impleri. Vt verò ſchedulam amicus intelligat, idem modus ſeruabitur. Id etiam aliter ſic abſque tabella effici poterit. Circino tantum ſpatij tribus literis A B C aſſignabitur, quantum earum vnaquæque, vt maximum ſeptenas literas certas aſſignandas ſuo quoq; ordine contineat, vt omnes vna & viginti ſint, & quoties aliqua litera ſignificanda ſit, ea loco vni ex tribu s illis literis aſſignato, denotabitur. Res quia aliquantulum obſcura eſt, exemplo illam putamus indigere.

Scribend

PATRIA HOSTILI OBSIDIONE LABORAT, NEC PRIVS CIVES ARMA CAPERE VOLVNT QVAM EXPVGNABITVR.

```
                a    a           a        b     a      a                    b
 c      c        a  a        c   a  c                      c      c  a
        b  a  c          c   b          c       a                   c   c
    b      a      a             c   b            a                    a
  b   a      b   c           a    a    b   b      c      a       b
    b      a         a       a                 a     b        b     b       b
c          c   b         c          a                      a        b       a
          b   b                   b                  a     b
c             c   a                    c  a         a      b            b
```

His interſerere poterimus literas, quæ nec ABC ſint, vt dictiones conficiant ſignificatiuas, vel inanes, ſignificatiuæ erunt huiuſmodi.

In initio vitæ A m A tuos pArentes, Be Ati eti Am ſunt, qui non pecceat Bis Corde, Corpore ꝗ; AmAbit C l An Culum mundi ludos: Cuius CAuſa, omnes verè vmB r Am Capiunt non CumBono, neC hi lAude digni ſunt, neC Cupiunt Bene lAudibus ornAri, ſemper in CuBiculo deum lA u de munifice exorAnt, & B e Atum BenediCunt ſemper & AliAm haBeBũt CoronAm in Benedictione, & Ben ſeruAnt, & pure A n i m Am diligenter, & AmBulabunt à BaBilone, BenediC ſemper Cælum, BenediC ita quoq; cAſtum verè numen mAriæ cum Bona lAude, & honore, Bis Benedicendo eius Benedictionem pro Animi Bonis, Die primo No. Curiolani. CurAbis multum viuere Cum lAudibus mAgnis. Beneuiue, Bene lætari.

At ſi literas vt libet inſerere velis dictione conſurgent non ſignificantes ac ſuſpicionem ingerentes.

Deres libet Ando Anilet corlAdis orBeſAs leonArdis coris colet imBiliCut alCal dilit di A lA·cudel CrAnCaldelet mes leris diCal alCrAndi menbrecaldi BrAiCol nembro C u Beronis leCumer A nolifsis non CreCus quari Bil, Aldi chil droAn & dendriCaBal den pArlet dridrum. ſtridel Alcaleld BrAdeliBe deri Criga, & gAgAris BiB gilil Ccger & Ardililon Bremiel quer-deBet rein Atermenin AterAdel quurelis clAdiBir ternet erBrille Brazie B erCeruol Crem BilerdemiCeller drAgelet ergelerin dregAmeter BinrebbA ermigelem BeBalim mercerquix Brebriz erim yeloA cerBel ernebre mered Ceretenim CirdAlecer cernecim C r Adlrilumenir Arnol Borudures Buru.

Scribendi ratio, qua infinitis propemodum characteribus ſcriptum euariabitur. Cap. XIX.

CONTRARIAE autem diſpoſitionis prædicto præſens ſe habet ſcribendi modus, ſi ibi enim characterum numerus duplicabatur, his ex aduerſo dimidiatus euenit: rurſus ibi tres, vel quatuor characteres vniuerſo in ſcripto conſpiciebantur, hic quadringenti, quot in tabula ſunt diuerſi, numerari poſſunt: raroꝗ; accidit, vt bis character vnus in ſcripto repetatur dum binæ literæ ſingulis characteribus exprimuntur, quare admodum arduum & difficile puto, vt epiſtola abſque exemplari, quo ſcripta ſit, aliquo pacto interpretari poſſit; ratio verò cũ facilis erit ſcribenti, tũ facilior interpretanti videbitur. Sed antequã ſcribendi modũ tradamus, tabellã primò, qua ſcripturi ſumus cõſtituemus. Quadratum itaq; tali latitudine diſponatur, vt vtriuſq; latera in vicenas partes poſſint diſſecari, vnde mutuò ex aduerſis partibus in ſe trãſuerſæ lineæ ducantur, vt quadringenta ſpatia comprehendat, quibus ſingulis, ſinguli characteres includantur, inde in fronte tabulæ noſtrũ vnum alphabetum, alterum verò à latere deſcendens diſponatur, & parata erit tabula, cuius forma eſt hæc.

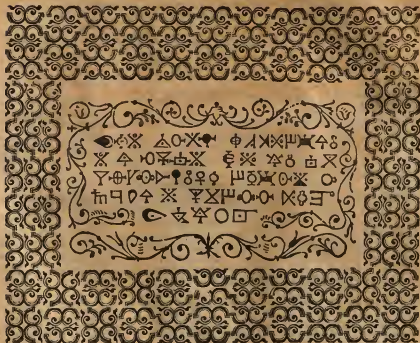
TABVLAE CVM OMNIBVS CHARACTERIBVS PLENA DESCRIPTIO.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	V	Z	
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	A
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	B
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	C
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	D
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	E
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	F
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	G
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	H
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	I
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	L
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	M
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	N
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	O
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	P
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	Q
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	R
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	S
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	T
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	V
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	Z

Ea sic

Ea ſic deſignata, pro binis epiſtolæ literis character in arca tabulæ poſitus, qui priori literæ ſubiicitur, & alteri è latere occurrit accipiatur, vel ſi ita libuerit è conuerſo, vt alius character ſit, re tamen amico explorata, idq; fiet, donec tota ſententia perſcripta ſit. Vbi charta ſic fuerit exarata, tam erit ſcripti affectata obſcuritas, vt Delio inſigni natatore opus ſit, ne interpres in ſcripto, tanquam in mari mergatur, & ſuffocetur. Sed exemplo res clarior fiet.

MVLTIS CLADIBVS VLTRO CITROQVE DATIS, ET AC CEPTIS, VNIVERSA PENE CIVITAS OCCVPATA EST. RELIQVA NON SCRIBAM, SED IN CONGRESSVM NO STRVM RESERVABO.

Amicus interpres, quemadmodum & vbique alias dictum est, eandem rationem seruabit, quam in scribendo debere esse præcepimus. Sed vt id facilius eueniat, gnomonis angulus inuento characteri, cuius crura opportunas literas hinc inde spectent applicetur. Vt verò characteres, cum opus fuerit, facilius inueniantur, & molestæ inquisitionis labor absit, nos omnes, quæ similes sunt ferè, eodem ordine apposuimus; quare eò interpres se conferat, quò notarum similitudo traxerit. Neque verò, tam similes notas effecimus, quin aliqua parte inter se dissimiles clarissimè videantur, vt non nisi cæcus discrimen esse non videat; quare admoto per totum ordinem indice, interpres facillimè characterem inueniet. Hinc paruo cum labore ingeniosis patere potest ecquid tota epistola, quamuis bene longa, vnico charactere comprehendi possit, quod fiet, si numerus toties dimidio diminutus fuerit, quoties opus sit, vt sit in pariter pari, & in tabulam toties characteres reducantur. Quod ecquidem perfecissem, in in immensum opus creuisset. & fastidium, præsertim in re minus superstitiosa legentibus fuissem allaturus: poterit tamen eas quisque, cum libuerit componere. Huic similis sit tabula gradibus formata, vt in primo gradu, vbi A, vsque ad trigesimum, vbi Z sit, indifferenter ascendatur, & descendatur, vt pariter omnis literarum combinatio possit euenire. Cuius rei figuram, vt minus necessariam prætermittendam duximus.

Varij scribendi modi, quibus omnes ferè vulgo uti solent, tum alij ad idem exemplum à nobis excogitati. Cap. XX.

TTENTIOREM, quæ hactenus scripsimus curam desiderant, nunc quæ minori cum labore in vsum recipi possint, vt etiam vulgo præter visitatos modos aliorum demonstratione consulatur, suggeremus, ad quorum vsum, quoties opus sit, negotio moram non patiente, celeritatis & facilitatis causa quilibet confugeret. Sed primum quibus modis vulgus uti solet, deinde quos ad id nos induximus, referemus. Traditur ab aliquibus hic breuiter numerandi modus, quem cum ad occultanda animi nostri sensa opportunum existimarem, hic annectere non piguit. Character vnus multarum poterit literarum fungi potestate, & alter diuersus semper ab altero spectabitur, quod nisi quis doli fuerit conscius, non parum in interpretando elaborabit. Scribendi modus talis erit. Characteres viginti vel plures reperiantur, qui si summo & imo, dextris & sinistris erectæ virgulæ adhæreant, eandem semper & figuram, & potestatem retineant, & primum in capite virgulæ depingemus, qui sinistram nostri corporis partem spectet, secundum dextram, tertium in calce virgulæ etiam ad sinistrum, sed quartum ad dextram. Nos nunc quatuor perscribere contenti erimus, & subiecto exemplo rem clarius declaramus. Hi sunt characteres,

MVLTIS CLADIBVS VLTRO CITROQVE DATIS ET ACCEPTIS, VNIVERSA PENE CIVITAS OCCVPATA EST, RELIQVA NON SCRIBAM, SED IN CONGRESSVM NOSTRVM RESERVABO.

Scriptum

a b c d e f g h i l m n o p q r ſ t u x y z

Scriptum iam ſuperiori exemplo literarum numerum in quartam partem deducemus hoc modo: erunt ergo triginta characteres.

Addimus præterea etiam his poſſe ſingulis ſex literas præfigurari, vltra prædictis quatuor addere duo.

a b c d e f g h i l m n o p q r ſ t u x

a b c d e f g h i l m n o p q r

ſ t u x

Primas has figurando, poſtea prædictas hoc modo.

Alius etiam tritus eſt ſcribendi modus, quo ruſtici, mulierculæ, & pueri etiam vtuntur. Duæ per chartæ longitudinem rectæ lineæ deſignantur mox totidem per latitudinem ad angulos rectos tranſuerſæ, & iuſtis ſpatijs diſiunctæ, vt diuerſarum figurarum nouem areas conſtituãt, per has omnes alphabeti noſtri literæ diſtribuantur, vt in aliquibus ternæ, in aliquibus verò binæ collocentur, & omnes vna & viginti ſint, vel ex arbitrio, quorum ordo vel ſucceſſiuus, vel interſitus ſit, nos verò intermixtum diſpoſuimus. Figura erit huiuſmodi.

a l u	b m x	c n z
d o	e p	f q
g r	h ſ	i t

Tali propoſito ſchemate, eius areæ ſingulæ iuxta faciem, quam gerent depingentur, vt exemplum indicabit.

Sed quia earum ſingulæ ternas, vel binas literas pro earum diſtributione complectuntur, earum vnaquæq; ſuo charactere punctis diſtincta pro ordine, quemadmodum collocata ſit, deſignabitur, vt ſi in charactere prima collocetur, vnico tantum puncto diſcernatur, ſi ſecunda duplici, ſi tertia triplici. Res exemplo clarior fiet.

a b c d e f g h i l m

n o p q r ſ t u x y

Hunc scribendi modum chabalistæ, & sacrarum literarum scriptores induxerunt, nunc in omnibus ferè rebus vulgares homines vtuntur, vt per tabernas passim circumferatur, nedum inter prophana locum habeat. Eius vsus ab illis contractior magis obscuratur, vt vni nomini vnicus character, sed implicatus respondere videatur quod quia ad nostram traditionem minimè videtur pertinere prætermisimus. Verùm ne quid prætercam, pueris peculiarior & magis proprius scribendi modus talis est, vt obscuritas solum inuocalibus non expressis, sed in p litera tot lineis intersecta, quot occultæ vocalis ordinem demonstrent designatis: vt si A significanda sit, quæ prima vocalis est p litera vnica linea in pede intersecta huiusmodi p designetur. Si E, quæ secunda, eadem litera consonans duabus lineis pari modo intersecentur. Aliter verò passim vulgus hoc scriptionis exemplo vtitur, dum præpostero alphabeti ordine literæ exprimuntur, vt quæ vltima sit, primæ potestatem habeat, & quæ illam proxime præcedit, secundæ, & quæ tertia ab illa est, tertiæ, vt pro A, Z, pro B, X, pro C, V, & pro O, P, reponatur. His vulgus passim modis vtitur, nos alios in eundem modum adiicimus, quorum vsum si qui in epistolis admittant, tutius sibi consulant, vt illæ etiam interceptæ, potius vanæ existimentur, quàm animi consilium detegant. Tres itaque, quatuor vel plures ex nostris literis, quibus in scribendo rarius vtimur (cuiusmodi sunt H K Q X Y Z) inter syllabarum, & literarum coagmenta, & dictionum intercapedines inserantur, vt nulla prorsus dictio vel syllaba sit, quæ ociosis literis vacet: sic enim dictionum, verborumq; sensus maxime perturbabitur, vt non ita facile qui rei conscius non sit, intelligat. Huius rei erit exemplum.

COGITVR VRBS OBSIDIONE ET NISI SVBVENTVM SIT, CAPIETVR.

HCZOGZITKVYR XQVRBXYS ZOBSZXIDXIZONQHEH XEYT NHI, XZSI HSHVBVZQENTHXZVM SXIZT XZCYAPZ IQET HKVKRK.

Huic affinis alius tutior modus est, vt aliquãdo scripti perplexitas ab amico sine exemplo solui possit, quod non inutile erit, cum sæpè accidat, vt quæ gestentur, vel alicubi seruentur decidant, & amittantur, idq; non parum obesse possit si quando literis, quæ ad eam forma scriptæ sunt intercipiantur. Tria igitur, vel quatuor, vel plura verba quærantur, quibus notandis omnes alphabeti literæ exigantur, quæ amicus absens meminerit, vt inde diuersam omnem obscurorum characterum potestatem prima literarum elementa possint elicere, ea deinde designato in epistola loco, siue in fronte, siue in calce constitutis notis scripta committantur, tum tota epistola ad eam characterum rationem concinnetur. Potest & hoc aliter perfeci, vt totum alphabetum in epistola punctorum interpositione dissimulatis dictionibus reponatur: Hic scribendi astus inter cæteros nullo modo videtur contemnendus, vt interdum nouis scribendi modis, etiam amico de ijs non admonito vti possimus.

Quomodo

Quomodo etiam animi ſenſa aperire poterimus amicis. Cap. XXI.

POSTREMO nec indictum abibit, quomodo etiam amicis poterimus animi ſenſa reſerare cũ picturis in ornamentis aularum, cubiculorum, cyathorum, vaſorumq; aliorum vtenſilium, & ſi id pleriſq; modis aſſequi poterimus: placet tunc hoc exemplo docere. Sit vitis effigianda cum ſuis vuis, racemis florentibus, completis, capreolis, frondibus, ramis, aliiſque, quæ alphabeti literas demonſtret.

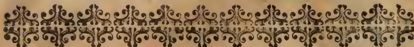
Circa cyathum vitem deſcribemus,illum coronantem,narrante amico,
vt ab inimico caueat.

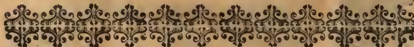
Poterimus eodem modo, si dum emblemata, insigniaq; depingemus vite, & alijs rebus, cum suis verbis etiam animi sensa declarare, vt latius in libris nostris de insignibus demonstrauimus. Quidam demostrare quærens ex nimijs impensis exaustum & depauperatum, vitem depinxit, quæ nisi putatione coerceatur, nimia perit vbertate sua. Sic sub vite verba addidit, EX COPIA INOPIA, quærens amico scribere: CAVE AB INIMICO. Verba per clauem ita permutauit.

NPIYCXV QEGGVS.

Has literas vite demonstrauit, ac animam addidit,

EX COPIA INOPIA.

FINIS LIBRI QVARTI.

IOAN. BAPTISTAE PORTAE NEAPOL.

DE FVRTIVIS LITERARVM NOTIS LIBER QVINTVS.

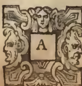

PROOEMIVM.

AM ad vltimum deuentum eſt, poſtquam ſupra quomodo furtiua ſcripta componantur, & interpretentur ſatis ſuperq; à nobis eſt pertractatum, ſequitur vt eos ſcribendi modos deſcribamus, qui non ſolum omnium interpretum inquiſitionem, & diligentiam fruſtrantur, ſed ne quidem furtiuorum ſcriptorum tantillum ſuſpicionis relinquant, & prius eos proſequemur, qui quidem verborum velamento obducti, interpretem artificioſa interpretatione deludent, huiuſmodi ſunt quædam lepida nonnulla epigrammata, aliaq; Poetarum carmina, quæ lectorem dulci quodam artificio deludunt, ne quid prætercam, quod ad rem facere poſſe videatur, nam & hæc ſuum dolum habent, & cum amicis liceat interdum ſic iocari, vt interpretem veluti verborum imagine ambiguum detinere: quod iucunda vrbanitate non carebit.

Occulta literarum transpositione aliter sine suspicione interpretem deludi posse. Cap. I.

LIQVOS ab antiquis descriptos modos afferemus, cum nullæ certæ præceptiones afferri possint, vt si quis in hanc formam ludere velit, eos imitetur, vnde authorum exempla satis est afferre, potest enim sibi quisq; multiplicem sic iocandi rationem ex arbitrio confingere. In hunc modum amicus ad amicum scribendo iocatur.

En tibi mitto caput Veneris, ventremq; DiAnæ
Latronis caput, posteriora canE.

Quibus verbis salutationem mitti significatur per verbum VALE, cuius scribendi literæ primæ, mediæ & vltimæ in dictionibus Veneris, DiAnæ, Latronis & canE requiruntur.

Est & alius scribendi modus, vt cum perlegeris te laudari, vel ritè ominari, easdem deinde dictiones si præpostere leges, contrarium percipies sensum. Adsunt cuiusdam versus.

Sors mala, non mala mens, fatum non crimina vitæ,
Visere iusserunt te loca Thesiphones
Supplicio tibi sit facilis, nec verbere multo
Tundere compellat te Dea Thesiphone.

Si autem conuersis dictionibus leges, dicet.

Thesiphone Dea te compellat tundere multo
Verbere, nec facilis sit tibi supplicio.
Thesiphones loca te iusserunt visere vitæ
Crimina, non fatum, mens mala, non mala sors.

Extat & Francisci Petrarcæ quædam epistola non inartificiosa, quæ si ritè legatur, laudat, beneq; ominatur, si verò præpostere legatur, vituperat, maleq; ominatur, quæ quia iucunditate non caret, huc adducere non pigebit.

Iucunda ipsa fœlicitate, lætisq; iisdem successibus te prosperis potiturum, nunquam qualibet te passurum aduersa, probata re, vera fide & operibus, amice non ficte, vir intimis affectibus gestio: ac iugiter Deum oro. Prolongentur dies tui, nec tibi sit vita breuis. Diuitijs affluas: neque careas ergo cunctis optatis: debita quæpiam hæc tuæ virtuti non vitijs, conuersus ad commendationes tui: promere volui stylo sonante dispositus fidelitatis in tuas laudes, nō iurgia criminandum: si quid fuerit tegens de tui rubore, pandens tua tamen egregia, non infima opera prædicanda. Cognoui te moribus perfectum in cunctis quadruplici virtutum cardinalium radio: absq; vitiorum maculis aspersum sic iugiter extitisse. Virtutum ipsarum ordinem seruandum non iam præposterandum ideo duxi, singula ordinata in te facere, quoniam semper noui. Probas te prouidum in futuris, caues semper pericula: neque prospera fortunæ nixu animi complecteris. Disposita in te præsentia: solerti, non segni studio certa in actibus tuis ostendis: compositum hic animum, nonq; rudem effectibus monstras. Amplectenda sunt vtique: non aspernenda operum tuorum gesta, probanda re ipsa exemplorum veterum illustrium memorem: non excordem: nanq; re fuisse prorsus & esse homines proclamant prompta, non disgregata memoria. Tribus itaque temporibus tuus animus manet dispensantibus in singulis: prudentia omni, ac peritia rerum absque cordis ignorantia, quorumcunque naturaliter insita tibi dilectam te iustitiam in iudicando foues: præmia bona non supplicia iustis: iniquis pœnarum discrimina, non coronas dudum tribuere didicisti. Veritati similis: abdicatis tibi flagitijs, reddis hominibus omnibus sua: non piger, aut iniquissimus censor: seruans dubio procul misericordiam in seueris

& pietatē in rigoribus ſemper tuis cedens,ex animo clementi in adiectionibusq; pœnarum. Donator liberalis, nemini parcus, largitor munificus, non auarus. Execraris vitia, non virtutes, mores honeſtiſſimos inſectaris. Honeſtum, nilq; penitus eſt iniquum, quod operaris, & bonos ſequeris per omne tempus prius in conſilijs, iuſtus in operibus omnibus tuis. Conſtantem in animo te certe noti ferunt,fœlici ſtatu humiliari,non exaltari aduerſus euentibus fortem, non depreſſum te reddere. Fortitudinem ac virtutem omnibus temporibus inuincibilem ſic ſeruans agnoſceris. Declamaris animo probo,re vera, famaq; publica longa nimis,non trepidus, feruidus, non remiſſus, ſtrenuus, non vecors. Diceris apparere ſancta modeſtia, pulſa gaſtrimargia fungeris. Caſtimonia,reiecta laſciuia delectaris. Temperatum in verbis, & actibus,cibis, & potibus. Te die ac nocte morum tuorum,ac vitæ experti manifeſtius atteſtantur. Deo atq; hominibus grata in omnibus opera tua patent. Meditaris non iugiter quodq; nefas, & pereas anima mala nece. Fœlicem in gradibus ſingulis dicere malim reprobandum, te conſona veritate perſpicua cunctis nota regno digniſſimum, indigniſſimum rure. Cunctis notoria.

At ſi retrograde legatur,reuoluto ordine, ab vltimo ad primum, & aliter punctis interſtincta, iiſdem verbis contraria dicet, vt in ſequenti videre licet.

Iugiter Deum oro, ac geſtio affectibus, vir ficte, non amice, operibus & fide, vera re probare, aduerſa quælibet te paſſurum, nunquam te potiturum proſperis ſucceſſibus, iiſdemq; lætis, fœlicitate ipſa iucunda. Tibi ſit vita breuis, nec tui dies prolongentur, careas ergo cunctis optatis, neque affluas diuitijs, vitijs,non virtuti tuæ præmia debita. Criminandum iurgia, non laudes tuæ infidelitatis, diſpoſitus ſonante ſtylo volui promere conuer ſus ad commendationē tui, prædicanda tua opera infima,non tantum egregia tua pandens, rubore tui detegens ſi quid fuerit. Cognoui te ſic iugiter extitiſſe aſperſum maculis vitiorum, abſq; quadruplici radio cardinalium virtutum, cunctis moribus imperfectum: quoniam ſemper noui te facere inordinata ſingula, ideo duxi præpoſterandum iam, non ſeruare ordinem ipſarum virtutum. Complectens animi nixu fortunæ proſpera, neque pericula ſemper caues, futuris te improuidum probas. Monſtras effectibus rudem, nonq; compoſitum, oſtendis tuis actibus incerta, ſtudio ſegni, non ſolerti præſentia in te diſpoſita. Diſgregata memoria non prompta proclamant homines eſſe,& te nanque prorſus fuiſſe, excordem, non memorem illuſtrium veterum exemplorum, re ipſa probanda, geſta tuorum operum aſpernenda,non cuique ſunt amplectanda: dudum didiciſti tribuere coronas, non diſcrimina penarum iniquis, iuſtis ſupplicia,non bona præmia, foues in iudicando iniuſtitiam te dilectam, tibi inſita naturaliter quorumcunque ignorantia cordis, abſque rerum peritia, ac omni prudentia, tribus itaque temporibus tuus manet animus indiſpoſitus ſingulis. Pœnarum adiectionibus in clementi animo excedens, tuis ſemper rigoribus impietatem, & in ſeueris miſericordiam proculdubio ſeruans, cenſor iniquiſſimus, aut piger, non ſua omnibus hominibus reddis, flagitijs tibi abdicatis ſimilis veritati, Auarus,non munificus, largitor parcus, nemini liberalis donator. Sectaris inhoneſtiſſimos mores, virtutes non vitia execraris. Quod optaris,iniquum,nihilq; penitus honeſtum. Omnibus tuis operibus iniuſtus, conſilijs impius, per omne tempus perſequeris bonos, & iuſtos. Inconſtantem animo te certe noti te ferunt, te reddere depreſſum, non fortem in aduerſis euentibus, exaltari non humiliari in fœlici ſtatu. Apparere diceris vecors, non fortis, remiſſus, non feruidus, trepidus, non longanimus, publica fama, re vera, animo probo declamaris. Fungeris gaſtrimargia, pulſa modeſtia ſancta, delecta laſciuia, reiecta caſtimonia. Manifeſtius atteſtantur experti vitæ, ac tuorum morum nocte ac die, cibis & potibus, à cibus & verbis intemperatum. Patent tua opera omnibus ingrata hominibus, atque Deo. Mala nece anima pereas, nam nefas quodq; meditaris. Cunctis notoria te digniſſimum rure, indigniſſimum regno, nota cunctis perſpicua veritate conſona, reprobandum te malim dicere ſingu-

lis

Iis diebus infœlicem.

Athenæus introducit mulierem ventris crepitum obſcurè deſcribentem, hoc modo.

Grauida ſum equidem ò mulieres, ſed pudor placet,
Veſtris literis fœtus nomen oſtendam.
Recta, longaq; litera eſt, ex eius medio
Adſiſtit parua, vtrinque ſupina,
Deinde circulus, cui duo breues ſunt pedes.

Ait ſe fœtus grauidam, ideſt flatus diſtentam, futuri partus nomen Ψ Ω Α, ideſt putrem ventris graueolemiam. Dum enim dicit recta, longaq; linea eſt, & eius medio adſiſtit parua vtrinque ſupina Ψ depingit, deinde circulus, cui duo breues ſunt pedes Ω, ſed tertium elementum Α deficit in textu. Sic etiam Euripides in Theſeo abſq; literis rudem paſtorem introducit Theſei nomen deſcribentem, hoc modo.

Literarum inſcius ego natura ſum,
Figuras autem dicam, & manifeſta indicia.
Circulus quidem veluti fune dimenſus,
In cuius medio ſignum eſt euidens. Θ
In altero primum lineæ duæ,
Eas ſeparat interiecta vna alia. Η
Tertium, capilli cinnus, tanquam aduolatus. Σ
Quartum ſanè fuit vna in rectum ducta linea, Ε
Super qua tranſuerſæ tres obnituntur:
Quintum explicare haud expeditum eſt.
Lineæ aſtantes ab inuicem duæ
In vnum ambæ concurrunt pedem.
Vltimum eſt omnino tertio ſimile.

Idem Agathon Tragicus in Telepho, illiteratus quidam Theſei nomen ita deſcribebat.

Scripturæ primordium vmbilicatus in medio circulus:
Deinde rectæ regulæ duæ, coniunctæ ſimul:
Arcui ſcythico ſimile elementum tertium:
Poſt hoc tridens in obliquum iacens:
Exinde regulæ in vnam coeuntes duæ:
Quod tertium fuit, idem & vltimum.

Idem nomen deſcribentem Theodectes Phaſelites ruſticum deſcribentem introducit.

In ſcriptura primus fuit oculatus in medio circulus,
Deinde regulæ duæ menſura prorſus æquales,
Quas per medium connectit tranſuerſa regula:
Tertio capillo in cinnum retorto ſimile:
Quartum deinde, vt apparebat, obliquus tridens:
Quintum, æquales magnitudine virgæ duæ,
Quæ ambæ in vnum tendunt pedem;
Sextum, vt antea capilli cinnus.

Occultè ſcribentes literas in verſuum capitibus præfigurant. Cap. II.

EST & nonnullorum labor huiuſmodi verſuum capitibus literas præfigere, quæ ſententiam abſoluant. Talia ſunt Erythreæ Sybillæ, quæ græcè deuenturo Chriſto circumferuntur carmina, quorum ſententia latinè, iiſdem numeris, ea ratione ſeruata, vtcunque fieri potuit, ſic expreſſa eſt.

Iudicij ſignum tellus ſudore madeſcet,
E cælo rex adueniet per ſæcla futurus,
Scilicet in carne præſens, vt iudicet orbem.
Vnde Deum cernent incredulus, atque fidelis,
Celſum cum ſanctis, æui iam termino in ipſo,
Sic animæ cum carne aderunt, quas iudicet ipſe.
Cum iacet incultus denſis in vepribus orbis.
Reiicient ſimulachra viri, cunctam quoque gazam,
Exuret terras ignis, pontumq; polumque,
Inquirens tetri portas effringet Auerni.
Sanctorum ſedes, cunctæ lux libera carni
Tradetur: ſontes æterna flamma cremabit,
Occultos actus retegens, tum quiſque loquetur
Secreta, atque Deus reſerabit pectora luci.
Tunc erit & luctus, ſtridebunt dentibus omnes,
Eripitur ſolis iubar, & chorus interit aſtris:
Soluetur cœlum, lunaris ſplendor obibit,
Deiicient colles, valles extollet ab imo.
Non erit in rebus hominum ſublime, vel altum.
Iam æquantur campis montes, & cærula ponti,
Omnia ceſſabunt, tellus confracta peribit.
Sic pariter fontes torrentur, fluminaq; igni.
Et tuba tunc ſonitum triſtem demittet ab alto.
Orbe gemens facinus miſerum, varioſq; labores,
Tartareumq; Chaos monſtrabit terra dehiſcens.
Et coram hic domino Reges ſiſtentur ad vnum.
Recidet è cælo ignisq; & ſulphuris amnis.

Hos verſus Auguſtinus in libro de Ciuitate Dei ſcriptos reliquit, quos à Flacciano clariſſimo viro græcè ſcriptos ſe accepiſſe tradit, in quorum capitibus ordinata ſingularum literarum ſerie hæc verba legebantur, Ἰησοῦς Χριστὸς θεοῦ υἱὸς σωτήρ, quod latinè eſt, IESVS CHRISTVS DEI FILIVS SERVATOR. Verum in ijs latinè vtcunque redditis, hac de cauſa (vt Auguſtinus inquit) non potuit benè is ſenſus occurrere, quod in græco verſu υ initio dictionis poſita, in latino ſeruari nequiuit, nulla enim latina dictio, quæ à tali litera inciperet, & ſententiæ congrueret, pari modo de cætero ad hanc rem peccatum eſt. Horum quoque verborum græcæ primæ literæ coniunctæ ἰχθὺς efficiunt, ideſt PISCIS, quo nomine myſtice Chriſtus interpreratur, qui in huius mortalitatis abyſſo, velut in aquarum profunditate, cuius, hoc eſt expers peccati eſſe potuit, locatur. Pari modo Plautus in argumentorum verſibus, dum comœdiarum titulos in eam rationem ſic exprimit.

AMPHITRVO.

Amore captus Alcumenæ Iupiter.
Mutauit ſeſe in formam eius coniugis,

Pro

Pro patria Amphitruo dum certat cum hostibus,
Habitu Mercurius ei subseruit Sosiæ,
Is aduenientis seruum, & dominum frustra habet,
Turbas vxor ciet Amphitruo, atque inuicem
Raptant pro mœchis, Blepharo captus arbitrer:
Vter sit non quit Amphitruo decernere.
Omnem rem noscunt, geminos Alcumena enititur.

Quomodo sine suspicione scribere possimus, literis in medio, et principio dictionum occultatis. Cap. III.

POSSVNT & literæ significatiuæ in initio, secundo loco, medio, & varijs dictionum locis abscondi, vt possint etiam interpretem artificiosa fallere delusione: sed difficile admodum est orationem ita contexere & dictiones, vt suspicionem non ingerant, vt ad communem scribendi vsum accommodentur, eaq; contineant, quæ præsens tempus ferat, vt si sit tempus belli, de bellicis rebus, si de annonæ caritate, de annona contineat, vt si amico nunciare velimus, & literas in principio dictionum occultemus.

MAGIS ATQVE MAGIS BELLVM INGRAVESCIT, CIVITAS DEDITIONEM MOLITVR, ARX INCOLVMIS ADHVC, QVID FACIENDVM, NVNCIATO.

Maximas ago gratias iuuenis scientissime, amantissimeq; tibi, qui veniens enunciasti magnam alacritatem. Gauisus ipse sum beneuolentia, & liberalitate Leonardi Veronensis merè intimi nostri germani. Re autem vera ero sine calamitate in tanta cordis iucunditate. Vnde ipsum thesaurum amoris semper Deum exoro, diuinamq; indiuiduam Trinitatem, ipsamq; opiferam nostram & matrem Mariam, opes, liberos, illustres titulos vobis tribuant. Antonius reuerenter XI. nonoq; Kalendas Octobris Louanijs, vt mihi ipse scripsit, afferreq; dixit honestam virorum cateruam, qualem ipse neq; duxisset facile à cognito initio eius natiuitatis. Desideramus vtique multum num valeas: nos cognosci ipsi à te oramus.

Sed vt magis scriptum occultemus, & facilius epistolam componamus, non omni dictionum initio significatiuam literam committemus, sed vna inani interposita, significatiuas interpellabimus, hoc modo.

Misericors, atque amabilis Deus, gaudium omnium in te sperantium: miserere animæ nostræ. Tibi soli, qui omnia vales, potes, & viuis, maxima sit authoritas, laus, gloria, honor in sempiternum. Summa tui bonitas, amor, & misericordia liberet nos laboribus inferni, qui mundum tua ingenti potentia nullo labore gubernas, & regis, ne aspicias n[illegible] a vitia, miserias & peccata, sed tua caritate & ingenti pietate tuere è cœlo, ne inspicias oculis vltionis & indignationis tetra commissa, atq; errata, sed nobis delicta parce, & pie demonstra nobis iter, quo tuto ambulare ipsi possimus. Oramus matrem nostram purissimam, & tuam matrem Virginem Mariam, vt omni aduersitate liberet nos, inducat nos tuto secum vsque ad regnum tuum æternum, nostra recipiat parua xeniola, orationem, ieiunia, eleemosynas, nostrasq; deuotiones, conuertat nos omnes ad lucem æternam, vt nunquam maneamus cæci in tenebris, suscipiens miseras animas tuorum deuotorum, & humilium miserorum, vt omnes conatus, vt quid facere videatur, tibi ipsi faciamus, deinde in fine vitæ ad regna cœlestia perueniamus in vitam æternam. Nunc reuerenter Deum oramus, vt perpetuo maneamus cum nostro Creatore nunquam defecturo cœlesti, & in corpore animaq; te-

cum tempore in omni.

Poterimus, vt imperscrutabilior sit techna, literas in secunda dictionis sede locare, & sic magis interpretem deludet, sed difficilius epistola componetur. Eadem quæ diximus, hoc modo celabimus: & si meliori forma componi poterat, quia hæc cursim scribimus, temporis breuitati indulsimus.

Ammianus Maranta ignorans historiam Asdrubalis Carthaginensis, atque aquiliferi sui Senonis, imperauit magno agmini sibi assignato, absque lesione illius illu deret suum amicum. Tibi iudico Agrippa armis paratus pugnare semper esto, ac dic Atilio acquiescat, nisi publice virgas iterum patietur assiduas, adeo penus addictus, vindictæ, atque rixæ: non enim peto amplius amari eo, illiusq; filio. Cum irruunt iam vrbem axiacam, tibi annuncio, ac commoneo, vltra rupem amoueto viros astu: nam adstricti cholera rumpent acriter aqueductum supra viam, vnde affluent satis accumulatè limphæ, sed inde adducere nunquam imprudenter annues. Nunc indica accurate, sit faciendum attente vobis.

Eodem modo abscondi possunt in tertia dictionis sede, quarta medio & fine, possumus & ab vltimis literis incipere, & retrogrado ordine progredi, possumus & ad rotam disponere, vt diximus, & literas dictionibus interserere. Sed hoc modo longiori epistola pauca verba complecteris, & his modis tota absoluitur Abbatis Tritemij Steganographia, vt in sua claui continetur, vt tota his vulgaribus modis absoluatur, centum modis variando.

Quomodo syllabæ, in dictionibus abscondantur. Cap. IIII.

DOCVIMVS hucusq; quomodo literæ syllabis occultentur, nunc quomodo syllabæ in dictionibus, dicturi postea dictiones in oratione. Exemplum solum suffecturum iudicauimus. Repetatur superior epistola cuius syllabæ in primis epistolæ dictionibus abscondantur.

Magnificus Gismundus Atellanus, quæsiuit magistro Gisnesio Bellonensi Lumellino insigni Grammatico veniam, scitq; ciuium vigorem Tassinum debellari, diruiq; timoreomnium nemorum, moti libertatem turbare. Arx in Colonia lubenter miscetur, admonens hucusq; quid faciant ciues enumerati, dum nunc cito arescit tota.

Possumus eodem modo, vt prius præcepimus dictiones interponere inter eas, quæ in initio significatiuas gerunt, cum verò epistola interpretanda erit, illas intercalando, obstrusum scriptum manifestum erit.

Magister meus Gisbertus Romanus attulit doctissimas quæstiones philosophicas Marij & Gismundi nostri Belisarij Græci, luminum clarissimorum internum patriæ, gra ui stylovenustas, quoniam scit omnibus Ciceronianas posse videri. Vnde Tassoni tabellario demonstrandas esse dixit, mitto tibi. Vos oro ut neminem intromittas molestum in libros Turboli, quia Arxileus mane incipere legere comœdias Plauti, Iubet homini misero excursiones admittere, quia hucusq; ignorat quid ipse faciat. Hodie Cicero est enatus Romæ, dummodo venias nunquam in ciuitatem nostram. Ausculta pro me Tobiam.

Modus interferendi literas syllabas & dictiones sine ordine per bracteas perforatas. Cap. V.

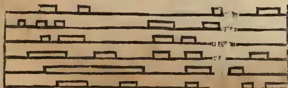
SIMILEM his alium docebimus scribendi modum cautissimum, cui nec cuiuis erit vestigabilis, nec videntem quemquam occultæ fraudis conscium reddet. In hoc à prædictis differt, quod in superiori modo literæ, syllabæ, & dictiones inter alias dictiones raro ordine collocabantur, vnde diligens interpres facile eos coniicere poterat, sed in hoc casu, & sine ordine ponuntur, ex alijs syllabis & dictionibus interseruntur. Ratio talis erit. Duæ ex ferro vel ex stanno, vel plumbo, vel membrana bracteæ comparentur, quarum magnitudo pro scripti quantitate esse poterit, quare expediet eam ad latæ chartæ magnitudinem æquari, ne si prolixius scriptum futurum sit, eadem lamina sæpius applicetur, eademq; semper spatij mensura inter opportunas literas intersit, vtraque altera alteri supposita, & firmiter inhærente, ne error sit, binis per latitudinem literis designabitur, inter quas iuxta corporis lineæ intercapedo sit, quibus interuersus spatijs. Hoc facto lamina ex arbitrio passim incidatur, vt tantum insit vacuum, quantum ad continendas opportuni scripti partes esse velimus, hoc tamen inane spatium semper (vt significatum est) variabitur, vt modo maius, modo minus, modo literam vnam, modo syllabam, modo dictionem, modo eas plures capere possit, idq; fiat quousque sic tota lamina hinc inde vacuetur. Ea in hunc modum formata typographi vtuntur dum nigris impressis literis alias rubri coloris inducunt, ne tota charta eo colore occupetur. Vtraque confecta lamina, altera retinebitur, altera penes amicum seruabitur. Scripto itaque, quo angustius esse poterit confecto (breuitas enim furtim scripturo maximè conuenit) bracteæ vsus talis erit. Ea papyro superposita & firmata, per fenestras & vacua literæ inscribentur, dum totum id, quod scribendum sit, illis positum spatijs absoluatur, scriptum sublata lamina tale erit, vt verba hinc inde dispersa accipiantur, tum earum literarum, quæ caudatæ, vel cristatæ fuerint, cuiusmodi sunt p, & d, lineamenta sursum & deorsum protrahentur. Hoc peracto chartæ inania ociosis literis, syllabis & dictionibus complebuntur, ita tamen totius scripti nescius fuerit, vt verba perfecta sint, quæ, quo magis simulata erunt, eò vt aliud longe diuersum dicere videantur, & eò meliora videbuntur, quo minus suspicionis habebunt, quare tandiu scriptum delebitur, & accommodabitur, dum totum perficiatur, vt congrua & continuata orationis structura esse videatur. Vt verò interpreti paginæ occultæ scriptum reddant, quatuor punctis, quæ signatæ bracteæ finibus firmiter inhæreant, designentur. Sed vt exemplo res melius indicetur, nostri scripti verba subiiciamus.

MILITVM INFINITVS EST EXERCITVS, AC PROPE DIEM INIBVNT BELLVM, EXPLORATORES OMNES DEPREHENSI SVNT, ET CAPITE POENAS DEDERE.

Apertæ

Apertæ bracteæ forma hæc erit.

Commisso super eam scripto, sic epistolæ partes positis interuallis dispergentur.

Mili tu m infin
i tus est exerc itus
ac prope diem ini
bunt be llum, ex plo rato
res omnes deprehen si su nt,
capite pœn as de dere.

Verum impletis ociosarum literarum spatijs, in vtrunq; sic prodibit oratio, duplicis orationis ex industria exemplum apposuimus, vt commodius liqueret, quilibet ad omnia verba seruato etiam literarum nexu posse accomodari.

Gratæ Mili sie tuæ fuere literæ, præserti m cum infini scri ptus est ludus, quo se exerc et T itus noster familiaris, ac prope modum in diem inimicus, propterea ama bunt be ne illum, si is exem plo eorum, ratoque modo res omnes deprehen det, at si sumu nt alij rem à summo capite, eum pœn itebit ill as amplius de ri dere. vale.

Idem aliter etiam sic.

Honor Militiæ tu us fuit Carolus pater, na m cum infinito v ic tus est, cum minima exercitu inu itus parte hostis fugit, ac prope vltimum diem iniurius peribit, neca bunt Bere i llum, atque extem plopuer A ratoperibit, res omnes deprehen sæ bonæ si sunt, a nt e Syllam, & optimo capite non pœnitenti as amplius deci dere sperabit. vale.

Amicus verò interpres superposita bractea per fenestras occultam sententiam conspiciet, cuius exemplum, vt in posterum seruetur, ea amota alio transcribet. Poterit & hoc aliter fieri, vt constituta cuiusuis libri pagina magis opportuna, ex tantum literæ, syllabæ, & dictiones, quæ primæ occurrunt, & ad id explicandum, quod voluerimus necessaria sint eligantur, quousq; tota epistolæ sententia eliciatur, oleo, deinde vel cera pellucida charta comparetur, ea libri folio superposita, omnia selectarum partium eminentia spatia, lineolis atramento ductis designentur, hæc tamen charta mitti poterit, quod si eam oleo, vel cæra pollutam mitti non libeat, eius loco alia capiatur, quæ, sub eam firmiter inhærente aliquo stylo ad iudicandas literas comprimatur, & earum deinde signa atramento protrahatur, eam deinde interpres, vt diximus vel oleo, vel cæra pellucidam faciet, quæ supposita & firmata subiectas partes indicabit. Sic quod significatum est, agnoscetur, hoc etiam ante circino vacua primum, deinde plena spatia dimetiente efficietur, vel aliter vt commodius fieri poterit.

Occulte scribendi modus, quo syllabarum numerus literas sine suspicione demonstret. Cap. VI.

EST & alius sine suspicione scribendi modus, in quo syllabarum numerus literas secretas ostendit, id autem ita exequetur. Literas maxime vsuales ab inutilibus separabimus. Sunt autem maxime vsuales sexdecim, sine quibus conceptus minime scripto mandari potest, a c d e f g i l m n o p r s t u, Reiicimus h, vt aspirationis notam: sic b, eius loco vti poterimus u sic q: nam sua vice c vti poterimus vt si quoniam scribendum sit, cuoniam scribemus, pro x, vtemur c s, vt pro Alexandro, Alecsandro notabimus, & pro Z c s. Sed harum sexdecim literarum octo vsitatissimæ sunt a e i o u s t r, reliquæ minus: quas inferius accommodabimus, hoc modo.

a e i o u r s t
c d f g l m n p

Vt si vsus inciderit inferioribus vti, superiores accipiemus semper earum vice, hoc modo, Vt si scribendum sit.

PVGNATE VIRILITER, NAM VENIAM, VT CIVITATEM IN LIBERTATEM ASSERAM.

Nos superioribus literis pro subiectis vtemur hoc exemplo.

tuosate viriuiter sar vesiar vt aiuctater is viuertater asserar.

Hæc omnia elementa in solas, AB, conuertemus per subiectam tabellam: nam inuenta litera in tabulæ corpore, siue in communi angulo, literas à latere, & à fronte ordinatim accipiemus, primum quæ à fronte, post quæ à latere sunt, vt in subiecta tabella.

Has

aa	bb	ab	ba	
a	r	o	ſ	a
e	u	i	t	b

babbbbababaaaaababaab, bbb a bbbba, abbbbbabbbab aabbba, baa aaa bba bbb aa b baaabbaaabbabbbbabaaaabbbbbabbbabaaabab aabbba abbbaabbb a bbbbb aa bbb a babaaababaabbb aaaa baabaaaabbba aaabba.

Has literas in ſignificatiuas dictiones concinnabimus hoc pacto. Incipiendum eſt igitur à prima litera dictionis, quæ ſit B: nam initio illa locata eſt noſtri ſcripti, deinde quot erunt ſimiles A, vel B totidem in ſyllabas dictionum abſorbemus, vt ſi quatuor ſunt B, dictionem quatuor ſyllabarum in ſcripto apponemus, vt Antonius, & ſi trium dominus, tali pacto, vt inter ſe continuam conficiant orationem & ordinatam, vt nil in ea doli ſuſpicemur. Sed quia hæc raptim, & curſim ſcribimus, nil curamus optimè concinnatam vobis proponere.

B. de Neapoli, non is, qui tulit meretrices, ſed qui ex Cypro conducebat in Florentiam merces orientales, ſed etiam qui ex vrbe Romana in hanc regiunculam bona hæc portauit. Vnde iure optimo dignum iudico dictis & honoribus præpore, & quod ex maximis in non minimas is iam venit labores, vnde maximè auxit honores, & nobilibus, quoque plebeis, vt ex hoc fit perclarum, & in his multum laborat, quandoquidem non facit ex infantia virtutem honoratam. Vale iam.

Modus, quo apertarum literarum numerus per tertiam partem deducemus. Cap. VII.

NOS ſequenti præceptione literarum numerum deſcribendarum per tertiam partem diminuere poterimus, hoc modo. Vbi enim occultum ſcriptum in octo vocales deduxerimus hoc modo.

TVOSATE VIRIVITER SAR VESIAR, VT AIVITATER IS VIVERTATER ASSERAR.

Per ſubiectam tabellam quatuor ſuperiores literæ ponuntur: vt ſunt inferiores cum E ponantur, vt à ſuperioribus dignoſcantur.

a	i	o	u	
e	r	ſ	t	e

VEVOOEAAVEEE VIVIVIVEEEIE OEAIE VEEOEIAIE VVE AIVIVEA

VEEEIE IOE VIVEE IEVEAVEEEIE AOE OE EE E OE AIE.

His vocalibus conſonantes literas interponemus, vt melius poterit, nos ita præpropere accommodabimus, tu diutius immorando diligentius concinnabis, vt congruentior ſibi conſtet oratio.

Verum

Verumnon possem nam vendere viuimus in Venere die,donec Datienus esse poterit, à die viuet animus, diuersa ducet, & erit, dedit posse viuere, dicet vere, nam querere die ac nocte omne esse, nocte ac die.

Scribendi modus, quo literarum scripti numerus triplicato abscon-ditum demonstret. Cap. VIII.

ALTERVM & facilem ostendemus scribendi modum, & sine suspicione, in quo literarum apparentium numerus triplicato celatum abscondet, is erit paululum à superiori differens: nam vbi scritum occultum in septem frequentissimas literas reduximus, ac demum illas in duos characteres, illos duos dimidiatis alphabeti characteribus ostendemus, ijsq; vtemur, quibus magis in promptu subueniunt, vt ex ijs completam orationem, & ordinatam componamus, & superius scriptum in duas similes scilicet, A,B, redactum, vt ostendimus. Exemplum.

PVGNATE VIRILITER, NAM VENIAM, VT CIVITATEM IN LIBERTATEM ASSERAM.

In duas literas A B ita reduximus.

babbbb a b abaaaaaba ba ab, bbb a bbbb aa bbbbb a bbbbab aa bbb a, b aa aaa bb a bbb aa bb aaa bb aaabba bbbb ab aaaa bbbbbabbba b aaa ba b aa bbb aa bbb aa bbb a bbbbb aa bbb ab ab aaa ba baa bbb a aaa baa baa aa bbb a aaa bb a.

Hunc nostrum alphabetum in duas partes diuidemus, & quando A scribendum fuerit vndecim superioribus characteribus vti poterimus, vnum accipiendo ex ijs, qui magis ad propositum veniet, & cum B scribendum occurret, vndecim inferioribus vtemur, tandiu delendo, accommodando, ac in varias formas mutando, donec congrua, & consona proueniet oratio,hoc modo.

A	a	e	o	f	r	m	h	d	p	x	y
B	i	u	q	b	ſ	t	n	c	z	l	g

Epistola occulta.

Iouis sacri verè fuit donum, vidi vitæ sublimitatem tui, & amores iucundus, caros, ideoque tibi aio, et omnibus pijs, & Deo bonorum, vt beatis adittat suis ad ciues Olympi, ad regem semp. a. Viue fœlix.

Sunt & quædam regulæ & animaduersiones, quæ interscribendo vsuri sumus, ne tam arduum fiat negotium in literas eligendo, vt cum M habere non possimus, titulo vtamur, atque puncto, ac breuiationibus, vt passim animaduertemus.

Occultandi

Occultandi modus, quo apertus abſtruſarum literarum numerus in ſeſquialtera ſuperet proportione. Cap. IX.

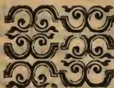
RAEDICTO affinis eſt præſens modus, qui ſi facile ſcribi poſſet, & dictionum ſequela magis conſequenter ſequeretur, fortaſſe omnes ſuperaret, nam parciſſimis characteribus ſcriptum abſoluitur, nobis ſat erit eum indicaſſe, fortaſſe qui maiori fruuntur otio perfectius abſoluent, nobis enim, ſi conceſſum fuerit, abſoluetur: interim tali fruere. In proximo præterito modo in noſtra erat poteſtate dictiones abſoluere, hic enim terminare oportet, vbi erit opus, & dictiones nunc longiſſimæ, nunc breuiſſimæ conſurgent, ſed regulas addendo faciliores reddemus. Nos volumus amicum certiorem reddere de præterito ſcripto. Primo ad ſeptem vſitatas reddemus, mox ſubiecta tabella tribus characteribus reddemus, hoc modo.

	a	b	c
a	a c	e d	r m
b	i f	o g	t p
c	u l	ſ n	

PVGNATE VIRILITER, NAM VENIAM, VT CIVITATEM IN LIBERTATEM ASSERAM.

cbac bbbc aa cbba ac a b c aa b ac ab cb baca bcaaca acbabcabaaca accb aaab acab cbaacbba ca abbc acab acba cac b aac bbaca aabc bc baca aa ca.

In hoc differt à ſuperiori, quod non dimidiato alphabeto vtemur: quod vbi eueniet, c ibi erit terminus dictionis, quando duæ euenient, dictio ā c incipiet, & ſi ā c, literæ omnes incipient ā c, literæ initium ſumemus. Exemplum hoc appoſuimus curtim ſcribentes, maiori ocio, oratio magis congrua foret, cum ſi ſerũ, ſed & Deum & ſum, & de ea do, non puer Cumbo & non ſum renæ à duo non iam, qua meos. qui ſe deo à.

Quomodo

Quomodo ſyllaba vnà àperti, literam abſtruſi demonſtret. Cap. X.

PROXIMO eſt affinis præſens modus. In hoc etſi numerus literarum ſuperfluus erit, nam ſyllabam pro litera ponemus, tamen poſſunt ſermones ornatius accommodari, & concinniorem præbebit orationem. Vbi C eueniet, ibi dictio finienda, vocales in ſyllabas ponemus, ſic facilior, & congrua magis erit oratio. Superiorem prædictam epiſtolam, & prædictam tabellam in ABC verſam abſcondemus in dictionibus à C terminantis earum vocales, hoc modo.

PVGNATE VIRILITER, NAM VENIAM VT CIVITATEM IN LIBERTATEM ASSERAM.

cbac bbbc aacbba acab caabacabcbbaca bcaaca acbabcabaaca accb aaabacabcbaa cbbaca abbc a cabacbacacbaacbbaca aabc bc ba caaaca.

Cariſſime Iuli Sadeole, dilecte, & amice, Petrus Bonus Vrbinas dedit nato drachmas quindecim, & Marianæ Portæ cum Anaſtaſia dedit quindecim Iulios Beatricis & Delphinæ viro x ducatos, nuncia Nomentanis, quid iubes, laborent. A.

Occulte ſcribendi modus, quo dictionum ſyllabæ literarum occultarum numeros demonſtrent. Cap. XI.

MINORI etiam labore, nec minori pulchro inuento prædictorum modorum præſens ſe offert: nam dictionū ſyllabæ literarum numerum demonſtrant, hoc modo. Si ſuperius ſcriptum nunciandum erit, illudq́; in tres literas deducemus ABC per ſuperiorem tabellam, ita eueniet.

PVGNATE VIRILITER, NAM VENIAM, VT CIVITATEM IN LIBERTATEM ASSERAM.

aa	bb	ab	ba	
a	r	o	ſ	a
c	m	g	n	a
e	u	i	t	b
d	l	f	p	b

babbbbababaaaaababaab bbbabbbbaabbbbbabbbabaabbba baaaaabbabbb aabbaaabbaaabbabbbbab aaaabbbbbabbbabaaababaabbbaa bbbaabbbabb bbbaabbbababaaababaabbba aaabaabaaaabbbaaaabba.

Similes in numeros ita diducemus appoſito indice B.

B. 114111151111241425131123115213223232141114513113111232323152311115 1112341214 3421.

Epiſtolam præpopere ita concinnauimus.

Ber.

Ber. de Neapoli, & qui non à Ianuario, & qui à ſexto Februari in Venetijs cepit declarare P. Virgilij librum duodecimum cum commento, & cum omni ſcholio, & in vndeuigintj dies,& quatuor horas legit eclogas omnes optime quoque, & ſolemniter, & in quadraginta hebdomadibus non legerat primum, vel ſecundum: ob id non eſſe hominem doctum, peritum, quoque diſertum,cum vndetriginta enim diebus, vt & à Io: Lutio, & cum eo ſæpe audiui recenſere ab ipſo cum Antonio: Conſcriptum Neapoli die primo.

Quod ſyllabarum numerus literarum numerum demonſtret. Cap. XII.

SIMILLIMVS eſt præſens prædicto modus, in hoc tantum differens, quod in ſuperiori exemplo ſcriptum totum in A, B, reſoluebatur, hic talis ordo abdicatur, ſed pro noſtris literis octo frequentiſsimis, nos octo numeris vtemur,deinde eos dictionum ſyllabis oſtendemus. Pro exemplo nunciandum ſcriptum erit.

PVGNATE VIRILITER, NAM VENIAM, VT CIVITATEM IN LIBERTATEM ASSERAM.

Subſcripta tabella literas in numeros vertemus hoc modo.

a	e	i	o	u	r	ſ	t
m	n	d	c	p	f	g	l
1	2	3	4	5	6	7	8

5572182 5363838 26 211 522311 58 435 3 81821 32 8352681821 1772611.

Nobiliſsime Apollodore Metropolitanenſis niſi ad Conſtantinopolitanum naues onerarias quatuor Conſtantinopolim,amicis quamdeſideratiſsimum, etiam quam ingenioſiſſimum noſtrum coniunctiſſimum,nobis vt & retromitteret duas naues vacuas, cum ſit neceſſarium valde importantiſſimum eaſdemmet onerare meritricibus peſſimis Conſtantinopolitanis, vt Conſtantinopolitanam vrbem nos purgemus illis. Hadrianopolitanus conciuis colendiſſimus noſter Mediolanenſes quam vituperoſiſsimos iam quam vituperoſiſſime illos ad nos remictendos curauit. Ex Hadrianopoli. Datum Conſtantinopoli 1. Lu.

Sed quia dictiones longiſſimæ ſolent occurrere octo ſyllabarum: hac via breuiori compendio vera abſoluemus. Noſtrum ſcriptum octo literis vſitatis conſcribemus inferiori tabella,ſed inferiores quatuor ſuperius impoſito puncto notabimus. hoc modo. Tuorate uiriuiter ſar ueſiar ut aiuitater is iiiertater aſſerar.

1	2	3	4
a c	e d	i f	o g
u l	r m	ſ a	t p

4142142 132313422 123212 14 131341422 33 1312241422 1332212.

Sed dictiones punctuati numeri à vocalibus incipiemus, absq; punctis à consonantibus,

Antonius iam nunciauit auo, quod ægrotaret Nolæ: & rescripsit Viro Romano iam conualens: accepimus cartam vestram, & dedi amico tuo, si aues iam ignoscere. Si pænitet, & recusas iniuriam cum verberibus dare vestro, hostiq; offendens vos, lacessens vos; fecit vobis iniuriam, hic verissima proles Iouis, hic æternæ veritatis verus seruus hic erit,

Modus, quo literarum apparentium numerus celatarum numerum demonstret. Cap. XIII.

ALTERVM ostendemus modum, quo literarum Epistolæ numerus celatæ epistolæ numerum ostēdet, quod quia inter se similes sunt, ideo verbis indulgemus. Nos tabellam ex 20. literis confirmatam hoc modo ostendemus.

a	e	i	o	u	r	s	t	m	n
b	c	d	f	g	h	l	p	q	x
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Vnde si superiorem epistolam hac tabula conscribemus, eueniet.
85510182 536373826 1019 5210319 58 235381829 310 731268 1829 1772619.

PVGNATE VIRILITER, NAM VENIAM VT CIVITATEM IN LIBERTATEM ASSERAM.

Honorate Petre chare, amantissime a mancipio Io: habui vnā literā, quā misisti tuo honorato, & optato Iustiniano p°. Nouembris, pcepi iā volūtatem suā. A Francisco filio Hadriani eā lrā habui suā trāsmisi à Beneuento Consentiā per Berardinum dilectū tuū 1. & 2. mensis Octobris, q oretenus, & imperauit, q fuerint improbi, Io: Petrus à Beneuento. Tituli, & puncta non leguntur, nam vt facilius litera conscribi posit, imponuntur, neq; multū referre existimo orthographiā occulte scribentibus.

Quomodo numerus inter duas notas vocales positus literas occulti scripti demonstret. Cap. XIIII.

NON omictemus, & alteram regulam, occulte & sine suspicione scribendi, admodum ingeniosam facilem, & variam, vt ex his omnibus ingeniosus artifex ex se alias possit inuenire. Vbi enim literæ in numeros reductæ sint, multæ possunt excogitari viæ, quibus in significatiuis dictionibus explicari possint. hoc modo sint supradicta verba in eosdem numeros redacta.

PVGNATE VIRILITER, NAM VENIAM, VT CIVITATEM IN LIBERAREM ASSERAM.

85510132 536373826 1019 5210319 58 235381829 310 7352681829 1772619.

Nos

Nos duas vſitatiſſimas vocales eligemus, E, I, & ideo eas elegimus, quia ex his multas poterimus dictiones conflare cum facilitate. Hos literarum numeros inter has duas ſolas accommodabimus, hoc modo. Si ſcribendus ſit numerus octo literarum, dicemus honorande: nam ab E vltima, octo ſunt intermediæ literæ, & ſic ab I eueniet, hoc modo.

Honorande Donate Porta, ex tua narratione factorum ex ſe actorum imaginaueram ipsũ īſanum, ac mente captum fuiſſe, malumq; antropofagũ, & excoputando errores nefandos qñ, facinoř, & dura, ex formidoloſa, aut ærumnae doloroſa excelluit: quãq; in tres bonum, nã iuuenum cognitum eſt, quapropter cogor te fateř nõ adeſſe mundo virũ doctum, & innocuum, neque humanum magis. Ex Barolo. 1. Octobris, reſponsũ ideo opto valde.

Vocales aperti ſcripti occultas celati ſcripti literas oſtendant. Cap. XV.

NON facili modo, occultaq; methodo cuiusq; oculti ſcripti fraus obtegitur, hoc modo. Tabellam eo modo exponemus concinnatam, vt omnem literarum numerum in vocales binas tranſmutabimus, ijsq; interpoſitis conſonantibus, nouas dictiones confingemus ordinatas, quas curioſi intercipientes, nec fraudem ſubolebunt, cuius exemplum erit. En ſubiecta tabella.

a	e	i	o	u	
a	b	c	d	t	a
f	g	h	j	l	e
m	n	o	p	q	i
r	ſ	t	u	x	o

PVGNATE VIRILITER: NAM VENIAM, VT CIVITATEM IN LIBERTATEM ASSERAM.

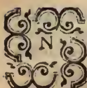
oiooceiaaioua oooeaooeuooeloüaao elaaai oouaeloe aaai ooio iaoeoooe ioaaiouaai oeei ueoceauaaoioaaiouaai aaeoeouaaoaaai.

Domino nr̃o Semelec.

Ipſam Antinouam, non Doroteam, non honeſtus, ſed omne Deorus datam non eis amatam, dicò Iouannem in ipſos amauit Iouannam, Dianam Deo renouabat, õã ſanari.

Nos omnibus vocalibus conſonantes interpoſuimus vt placuit, vt aliquid continere videatur, & quia tempus non dabatur, diutius immorari, ſat nobis erit, modum indicaſſe, longiori tempore concinnior epiſtola concinnabitur.

Musicis notulis quomodo sine suspicione vti possimus. Cap. VXI.

ON omittemus modum, quo musicis notulis appositis cum sua cantilena, putabit interceptor amatoria carmina, vel visitatas ecclesiasticorum antiphonas, & sic elusus abibit. Modus erit facilis & ingeniosus. Volumus obsessis significare, ne salute desperentur.

PVGNATE VIRILITER: NAM VENIAM, VT CIVITATEM IN LIBERTATEM ASSERAM.

Apparentia erunt quæuis, videlicet.

ORA PRO NOBIS SANCTE IOANNES BAPTISTA, VT DIGNI EFFICIAMVR NOMINE TVO. AMEN.

Nos superiori libro modum ostendimus quomodo cum claui scribendũ esset: qua sublata omnino de eius interpretatione desperandum esset, & ita eueniet.

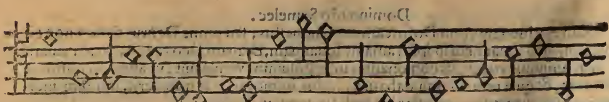
idtgrbz cxinoxaqb cur hzftqz hb frengpdqt sf ftzpihugzo rmazitx.

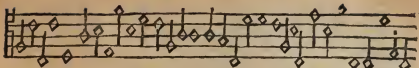
Deinde musicas notulas exponemus ab imo ad summum in breues, & in semibreues, ab imo ad imum, vt è regione nostrum alphabetum opponamus, hoc modo.

a b c d e f g h i l m n o p q r s t u x y z.

Nostras igitur obscuras notas iam exaratas in notulas apponemus, subscribemusq; clauem, scilicet ORA PRO NOBIS &c. & vt ne indecentes saltus videantur, nos minimas & semiminimas accommodabimus pro vacuis.

s vt digni efficiamur nomi ne tuo.

Quomodo etiam interpretem cum aperta ſcripti demonſtratione deludere poſſimus. Cap. XVII.

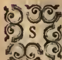

POSSVMVS etiam non inartificioſe interpretem deludere, cum falſa ſcripti demonſtratione, nam quæ putabit intelligere, minus intelliget, & quæ conabitur interpretari ante oculos habet. Idq; tali eueniet pacto. Finge aliquid expoſcere ab amico, & ſit poſtulatio ſcripti clauis, quæ literis cifris abſconduntur, appoſita claui clarius euadet. Exemplum ſi ſcribere voluero.

PVGNATE VIRILITER: NAM VENIAM, VT CIVITATEM IN LIBERTATEM ASSERAM.

Mittas mihi vnciam. hayindz asizyuyrl
Inſeruiet mihi pro morbo. vtp lxlrypbmzr cob tbxzp
Et vnciam dimidiatam. cozoqig thns vglrhus.

Modus, quo dictio vna alteram ſignificet. Cap. XVIII.

SVPEREST nouiſſimum ſcribendi genus, quo ſcriptum præter difficultatem, qua ſe ſatis tueri poſſit, ſuſpicione etiam carebit, quod quarto loco polliciti ſumus indicare. Hoc abſoluto nil amplius erit, quò minus huius libri expectationi pro viribus ſatisfeciſſe videamur. Quæ pars quoniam inter cæteras maximè cautionem præſtat, non immerito ea nobis in hunc locum reſeruata, vt recto ordine proceſſum eſſe videatur: quare in arduis, maximisq; rerum negotijs eius vſus præcipue ſibi locum vindicabit, vbi ſcriptum ſua ſe obſcuritate & ſimulatione tuebitur. Id genus ſcripti, quemadmodum, & aliæ res, plures ſunt ſpecies, ex quibus nos aliquot, quæ præcipuè videbuntur apponemus. Earum prima occurrit, quæ varijs, fabuloſisq; verbis inuoluitur, quippe cum vocabula quædam amici ſibi confinxerint, tutò inuicem loquuntur, quod & ſi literæ intercipiantur, quoquot ingenia fuerint, non ſolum tot applicabunt ſenſus, ſed vnum tantum infinita quadrare faciet, & quanto ſubtilius inueſtigabit, eo à re longius abibit. Nam

de

de Apolline, Daphne pharetris, corollis, & floribus enunciata, de regibus, ciuitatibus, telis, arcubus, militibus, & cladibus intelliget: eueniétq; vt epistolam scriptam si quis reperiat, verbis delusus, multa, eaq; loqui faciet, quæ nunquam scriptor putauerat, quare antequam vlterius progrediamur, exemplum edocebimus. Apollinem itaque Regem vocabo, Galliam Scorpionem, hostes caudam: musas pro militibus, pro decade vnitatem, & osculari pro interficere ponam, Iccirco si scripturi erimus.

Scito Regem consueto itinere ad suam se conferre vrbem è Gallia longe, veritum hostium insidias, ne prodatur, noscit enim eos sibi fore infestos, sceptrum nanq; perdere, ciuitatem depopulari, & omnes in sui exitum conspirare. Nonaginta milites, qui castri portam custodiunt, necabuntur, eaq; primo capta facile traducto exercitu, ac strato ponte arx capietur. Classis enim secundo vento concitata, magnaq; vi remigantum subibit portum, capientur mulieres & homines, & ciuitas funditus eruetur, vt nunquam erigatur. Ipse nanque meo nomine tabellarium mactato.

In talem formam conuertemus.

Scito Apollinem signorum ordine Leonem subire, longe à Scorpione, suæ vim caudæ noscens, sensit enim alium sua lauro tempora præcingere, & monte potiri, osculabuntur tacitè nouem Musæ, quæ pendicibus præsunt, & facile ad fontem deuenient. Vnde montem totum perambulabunt, veniet, enim rapacium auium turba secunda aura, sic flores, herbasq; destruet, fons ita exarescet, vt vereâr an alius vsquam poeta labra profluat. Tu verò pro me tabellionem osculator.

Quod si forte non familiarium, & necessariarum rerum, videlicet Apollinis, fontis, Musarum, vel similium meminisse intuentes faciat omnes de rei suspicione sollicitos, poterit idem ad familiares res traduci, vt minus dolum, vel fucum redoleant. Huiusmodi aliter exemplum.

Scito Marcelle dulcissime Fabritium Neapolim venturum longè à nemoribus, grassatores & fures timentem, cum bona sua hic audiet subrepta, ancillulas amari, sic ad sorores, & coniugem deuenturos, multi enim superuenient, cum facilem rapinam audient, sic domus, coniux, & sorores dispergentur, vt nunquam amplius simul sint, tu meo nomine tabellarium amato. Quotùs autem erit quisque, qui si Castalij fontis, musarum, sororum, & coniugum mentionem factam audiet, putet præliorum, ciuitatum, & arcium expugnationes ibi recenseri? Quis enim humanorum cordium latebras aperiat, & ea perspiciat, quæ sunt duo inuicem secreto collocuti, verbis non exprimentibus? Scio equidem qui literas intercipient, sibi videre videri, dum talia perlegent, ibi somnia recenseri. Poterit si quis velit dictiones literarum elemento, vel signo describere, dummodo absens exemplum habeat: hoc scribendi modo omnes ferè huius ætatis homines vtuntur.

Etiam alio vti poterimus occultandi modo adhuc vsitatissimo, cuius regula talis est. Eiusdem typi duo parentur libri, cuius alteram amicus apud se, alterum nos domi contineamus, in hoc charta aliqua ex vniuerso erit eligenda, in qua scribere volumus, eiusq; numeri prius conscium amicum reddamus, vel dierum mensis, & anni, vel alterius rei numero, qua habita vbi nostram sententiam breuiter perstrinxerimus, in statutis illis paginæ locis, ea vel similia verba reperiemus; & tandiu paginas, vel lineas permutabimus, donec totum scripto tali commutemus, quod vbi fecerimus, denuo à summo capite rem aggrediemur, & verbum eadem linea præcedens, vel subsequens, vel numero distans aliquo accipiamus, ac denuo scribemus, alia consurget epistola, sed diuersæ sententiæ. At cum sine ordine, & sine vera aliqua significatione veniet, sic eam accommodabimus. Multa inseremus verba, vt ordine aliqua significent, & vt superuacua noscatur ab amico, linea notabimus, vel aliquo signo in calce, vel inter duas parentheses, accentu, maiuscola in primis litera, vel aliquo signo: reliqua verò verba permutare possumus, tempora, numerum, casus, personas & genera peruertendo, & accommodando, vt congrua magis consurgat oratio. Idq; tandiu faciemus,

ciemus, dum totam consarciamus. Libri, quibus vti poterimus, verborum omnium generibus scateant, vti Cicerone, Plinio, Rhodigino, Ouidio, & cæteris similibus. Res exemplo fiet clarior. Africam absterreri clementia infantium audiui, fœminam indignam mulceri pœna, generosissimum iracundia flagellari, generositatem solam in periculis spectari. Augusti 16. hora 8. si Plinium legimus 8. libro capite 16. Basileæ ex officina Frobeniana impressum, id reperiemus sequentibus verbis peruertendo.

Vrbs eadem in supplices non (iratos) multorum profugit, ea alloquitur verum cuiq; eorum vi maxima, & tuetur se, coacta potest capi.

Quomodo verbum verbo reddemus & sine suspicione. Cap. XIX.

T si singulis verbis in præcedentibus singulis, literas indicauimus, nunc singulis verbis singula verba demonstrabimus. Modus hic erit, oportet prius cum amico conuenire de qua re futurus erit sermo, de vna, vel de pluribus, & de his prauidere versus, nomina personarum, loca, & ciuitates, ac rerum tractandarum, & quæ facile incidere poterint, & nominibus, & periodis numeros affigere, ac charta notare, eas binas oportet facies, vnā penes te, altera penes peregrè euntem.

1 Castrum
2 Milites
3 100
4 200
5 hora
6 mensis
7 dies
8 primum
9 secundum
10 decimum
11 Laurentius
12 Ruffinus
13 Cornelius
14 Claudius
15 Duces
16 aperies nobis hostium
17 Depopulare, & destruere
18 aperto
19 clanculum
20 Veniam
21 discedam
22 intromittere
23 trucidare
24 cum aliis
25 Nox
26 custodes

Seri-

a	e	i	o	u	
1	2	3	4	5	c
6	7	8	9	10	d
11	12	13	14	15	f
16	17	18	19	20	m
21	22	23	24	25 26	n

Scribenda epiſtola erit.

POST SECVNDAM NOCTIS HORAM VENIEMVS CVM RVFFINO, CORNELIO, ET ALIIS DVCIBVS, ET CVM CENTVM MILITIBVS; TV NOBIS CLANCVLO OSTIVM APERIES, ET INTROMISSI MILITES, CVSTODES PRIMVM TRVCIDABVNT, MOX CASTRVM DEPOPVLABIMVS, ET DESTRVEMVS.

Si in numeros redemus in ſchadula notatos, veniet.

9. 25. 5. 20. 12. 13. 24. 25, 3. 2. 19. 16. 22. 2. 26. 23. 1. 17.

Hos numeros per tabellam in literas deducemus.

Odun ucumefiifon ufic ecomamenee uniuacem.

Has literas ex præteritis iam modis, edoctis in orationem ſine ſuſpicione conuertes.

Abditiſſimus per ſynonima, vel paria verba ſcribendi modus. Cap. XX.

INTER cæteras ſcribendi technas, quæ in vſum eſſe ſolent, nequaquàm contemnendæ ſubtilitatis cuiuſdam Abbatis Tritemij aſtus eſt, in quo abſoluendo ingens ferè totum volumen ſimul abſoluit, cuius rationem, ne quid inſtituto operi deſit, à me prius cognitam, quàm alibi tractatam ſcirem, nolui prætermittere, tū quia res negligi minime digna viſa eſt; quod ad euitandam ſuſpicionem valeret, tum etiam quia id ipſum aliter nos, & commodius, quàm ille, ſumus proſequuti: nam quemadmodum is rem in religioſæ orationis formam redegit, nos in epiſtolæ modum magis opportunum, quod minus præterea ſuſpicionis habebit, concinnauimus. Linearum præterea, punctorum, & aliorum ſignorum, quæ in epiſtolis fieri ſolent, alphabeta adiecimus, vt ſcriptum anguſtius eſſe poſsit, ne ſemper pro litera verbum poneretur. Verum in hoc nobis tanto breuiores eſſe licuit, quanto parciores ille id genus ſcribendi modos excogitauit. Vt ad rem itaq; accedamus. Propoſito feriæ epiſtolæ themate, cuius verba concinna tot numero ſint, quot à noſtro iudicio adiectis lineis, punctis, alijsq; id genus ſignis, quæ in epiſtolis fieri ſolent, ſerie totius epiſtolæ literarum numero plus minus videbuntur reſpondere. Noſtræ ſententiæ nos dictiones paulo plures quinquaginta induximus, quod eum numerum ſatis eſſe exiſtimauimus, qui cum lineis, punctis, & alijs ſignis ſexagenarium proficerent, tum cuiuſq; verbi vicena tantum, vel vicena ſingula, vel bina, & vicena ſynonima, vel paria verba, quod literarum numerus in alphabeto ſatis eſſe videbitur, componantur, neq; enim,

vt alias

vt aliàs dictum est, multum in furtiuis scriptis circa orthographiæ modum laboramus, dum in hoc interdum peccandi nobis licentiam permittimus, modò maius rerum discrimen euitemus, quam etiam merito excusationem in synonimis exposcimus, si proprietas, & ratio latini sermonis seruata non fuit, quod ea res parum nobis debuit facessere, tum quia id ipsum non facile fuerat, tum etiam quærimus potius quomodo quid vtcumq; significare possimus, quàm vt per propria verba rectè explicemus: ea itaq; synonima, vel paria verba in ordinem pro epistolæ concinnitate disposita in tabulas, rite præpositis à latere literarum alphabeti characteribus, vt singulæ verbis paribus singulis adhæreant referentur, donec id in omnibus dictionibus absoluatur, & tota epistola suis partibus perfecta sit. Hoc facto, prius religionis nostræ signum, vnde mos est scribendi initium sumi, mox principij notam, puncta, & alia non inopportuna id genus signa suis locis in epistola collocanda in vicenas pariter formas præpositis literis eadem simulatione variabimus, vt ne illa quidem ociosa sint, sed literarum potestatem furtim mutuentur. Tabulæ itaq; eo ordine procedant, vt primum religionis nostræ signa, mox principiorum notæ, tum simulatæ epistolæ verba, & inter hæc puncta, aliaq; id genus disponantur, earum exemplum absoluto capite prosequentur. Sic confectis, & ordine compositis tabulis scriptori in hunc modum vt conueniet, prima seriæ epistolæ, seu schædulæ litera in primo indice, vbi crucis signum variabitur, quæsita, quæ in eius loco figura erit posita, pro ea, simulato crucis signo primum epistolæ fronte suo loco collocabitur, mox in succedentis locum eadem potestas in sequenti tabula iuuenta, cum apposito initij indice commutabitur, sic tertia in tertio tabularum ordine litera, & quarta in quarto requiratur, & scripto collocabitur, donec in hunc modum tota epistola perscripta sit. Verùm vidēdum est, ne duæ literæ in eadem columna requirantur, nève aliqua tabella omittatur, quod vt commodius euitari possit, proderit singulis primum seriæ epistolæ literis, mox etiam tabulis sigillatim numerorum notam apponere, quod si serij scripti literæ tabulis numerorum erunt æquales, tabellarum numero reperito, epistolæ literas æquari debere. Quod si tabulæ semel positæ non erunt satis, & repeti erit necesse, alia epistola in alia charta reponatur, ne suspicio sit in verbis paribus in eadem charta positis. Res vt liquidior fiat, exemplo comprobabitur. Quare nostri propositi verba sunt hæc.

HOSTIS ITINERE OBVIAM FACTVS EST, CVMQ; DIV PVGNATVM ESSET TERGA DEDIT.

Epistola, quæ verba occultabit, hæc erit.

✠

☩ Accepi literas tuas dilecte, & charissime Pompei Seuerine idibus Feb. per Tiburtium tabellarium tuum, illico percepi voluntatem tuam, equidem gratulabundus prudenter parui, præbui ea ratione tuo nomine Lelio creditori tuo mille, & quinq; aureos ex emptione, si quid piam vacat, exposito, & obtemperabo, permotus suaui, iucundaq; beneuolentia amicorum tuorum.
Iube sim certior de tuis rebus, vt simul congratuler, vel dolorem sentiam. Vale Datum Neapoli 5. Februarij 1560.
∾ tuus fidelis Baptista Porta Neapolitanus.

Variatæ tabellæ per numerum literarum.

	1	2	3	4	5
a			Recepi	literam	dulcis
b			Aſpexi	epiſtolas	honorate
c			Percepi	ſyngraphas	amate
d			Habui	paginam	ſuauis
e			Nactus ſum	paginas	lepide
f			Cognoui	literulas	humane
g			Concepi	ſchædulam	probe
h			Perſpexi	ſchædulas	ſpectate
i			Intellexi	epiſtoliũ	dilecte
l			Sumpſi	tabellam	magnanime
m			Aſſumpſi	ſcripturã	iucunde
n			Percurri	ſcriptum	magnifice
o			Suſcepi	chirpgraphum	ornate
p			Reſumpſi	chartas	honeſte
q			Proſpexi	chartulam	exculte
r			Vidi	chartam	docte
ſ			Accepi	epiſtolam	prudens
t			Perlegi	literas	prouide
u			Legi	tabellulas	ſincere
x			Reſpexi	chartulas	manſuete
y			Conſpexi	tabellas	ingenioſe
z			Noui	ſyngrapham	optime

TVAM TVVM TVAS

	6	7	8	9	10
a	et	Illuſtriſſime	Fabrici	Porta	pridie calẽd.
b	atq;etiam	familiariſsime	Vincenti	Penna	calendis
c	perinde ac	chariſſime	Baptiſta	Caracciole	octauo idus
d	et	ampliſſime	Federice	Seuere	ſexto idus
e	idemque	felicißime	Iacobe	Leone	quinto idus
f	ac etiam	ſplẽdidiſſime	Petre	Caraffa	quarto idus
g	ac	excellẽtiſſime	Alfonſe	Valla	tertio idus
h	atque	celeberrime	Franciſce	Belle	pridie nonas
i	æque ac	clariſſime(me	Antoni	Seuerine	quarto calẽdas
l	atq.	munificẽtiſsi-	Cæſar	Vrſe	ſexto calẽdas
m	que	acutiſſime	Hieronyme	Benigne	ſept.calendas
n	q;	grauiſſime	Pompeie	Capua	nono calẽdas
o	que	integerrime	Dominice	Proiecto	octau. calẽd.
p	q;	benignißime	Scipio	Marate	dec.calendas
q	q.	clemẽtiſſime	Nicolae	Miliue	vndec.calẽd.
r	q.	modeſtiſſime	Carole	Venuſine	duodec.calẽ.
ſ	&	eruditiſsime	Nute	Vicine	decimo 5.cal.
t	atq;	ſolertiſsime(me	Alberte	Vencte	idibus
u	et ſimul	morigeratißi	Ioannes	Poeta	tertio nonas
x	ſimul ac	præſtãtiſsime	Alexander	Senenſis	quarto nonas
y	ac ſimul	gratiſsime	Auguſtine	Taruiſie	decimo 3.cal.
z	ſimulet	amiciſsime	Ptolemæe	Mazzella	quinto calẽd.

Ianua-

11	12	13	14	15
a Ianuarij	a Semproniū	a tabellionem	a .	a ſubito
b Februarij	b Tiberium	b libertinum	b :	b cito
c Martij	c Tullium	c ſeruum	c ·	c extemplo
d Aprilis	d Lucium	d ſecretum	d ·.	d ſtatim
e Maij	e Liciſcam	e tabellarium	e :.	e illico
f Iunij	f Palemonem	f clientem	f ..	f continuo
g Iulij	g Simeonem	g hoſpitem	g .:	g confeſtim
h Auguſti	h Ludouicum	h libertum	h ::	h mox
i Februarii	i Trebatium	i manumiſſum	i ·.	i eueſtigio
l Octobris PER	l Petreum	l amicum	l ?	l ocyſſimè
m Nouēbris	m Tyronem	m vernam	m ,	m mature
n Decēbris	n Tiburtium	n cōturberna--	n : a maiuſcolis hinc incipiēdū	n praepropere
o Quintilis	o Theſeum	o aſſiduū (lē	o ?	o raptim
p Sextilis	p Artemidorū	p delatorem	p ;	p citius
q Septembris	q Haly	q nuncium	q :.	q citiſſime
r Iul.	r Petronium	r fidelem	r ,	r velociter
ſ Ianuar.	ſ Quirinum	ſ domeſticum	ſ ..	ſ feſtine
t Aug.	t Sextum	t mancipium	t .:	t repente
u Mart.	u Ioſephum	u miſſum	u .	u celeriter
x April.	x Valerium	x intimum	x .·	x preſto
y Mai.	y Franconium	y conſcium	y ·.	y inopinate
z Iun.	z Pontanum	z beneuolum	z ::	z ex improuiſo

16	17	18	19	20
	a rogatum			
a vidi	b voluntatem	a certè	a cupidus	a prudenter
b inſpexi	c conceptum	b indubitanter	b auidus	b vigilanter
c Intellexi	d deſiderium	c nempe	c optans	c ſedulo
d agnoui	e meutem	d nimirum	d appetens	d prouide
e conſpexi	f intentionem	e mediusfidius	e exoptans	e perfecte
f perſpexi	g dictum	f ædepol	f gliſcens	f deliberate
g accepi	h præceptionē	g ſanè	g concupiſcēs	g ſingulariter
h hauſi	i rogatum TVVM	h porrò	h geſtiens	h alacriter
i excepi	l optatum TVAM	i planè	i gratulabund'	i hilariter
l prouidi	m cogitationē	l profecto	l anhelans	l audacter
m animaduerti	n affectionem	m enimuero	m ardens	m integre
n noui	o propoſitum	n quidem	n exardens	n amice
o percepi	p intentum	o dubio procul	o inflammatus	o amanter
p penetraui	q poſtulatum	p quippe	p incenſus	p facile
q perpendi	r animum	q verùm	q exardeſcens	q gratioſe
r concepi	ſ deliberatio--	r indubitate	r præcupiens	r attente
ſ inueni	t iuſſum (nem	ſ pol	ſ attendens	ſ fideliter
t cognoui	u conſilium	t me hercle	t gaudens	t excellenter
u conſideraui	x petitionem	u equidem	u lætus	u optime
x didici	y præceptum	x cæterum	x cupidus	x gaudenter
y expendi	z mandatum	y perpol	y deſiderans	y principaliter
z habui		z clarè	z lætabundus	z præcipue

4142142 132313422 123212 14 131341422 33 1312241422 1332212.

Sed dictiones punctuati numeri à vocalibus incipiemus, absq; punctis à consonantibus.

Antonius iam nunciauit auo, quod ægrotaret Nolæ: & rescripsit Viro Romano iam conualens: accepimus cartam vestram, & dedi amico tuo, si aues iam ignoscere. Si pænitet, & recusas iniuriam cum verberibus dare vestro, hostiq; offendens vos, lacessens vos, fecit vobis iniuriam, hic verissima proles Iouis, hic æternæ veritatis verus seruus hic erit.

Modus, quo literarum apparentium numerus celatarum numerum demonstret. Cap. XIII.

ALTERVM ostendemus modum, quo literarum Epistolæ numerus celatæ epistolæ numerum ostẽdet, quod quia inter se similes sunt, ideo verbis indulgemus. Nos tabellam ex 20. literis confirmatam hoc modo ostendemus.

a	e	i	o	u	r	s	t	m	n
b	c	d	f	g	h	l	p	q	x
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Vnde si superiorem epistolam hac tabula conscribemus, eueniet.

85510182 536373826 1019 5210319 58 235381829 310 731268 1829 1772619.

PVGNATE VIRILITER, NAM VENIAM VT CIVITATEM IN LIBERTATEM ASSERAM.

Honorate Petre chare, amantissime à mancipio Io: habui vnã literã, quã misisti tuo, honorato, & optato Iustiniano p°. Nouembris, pcepi iã voluntatem suã. A Francisco filio Hadriani eã lrã habui suã trãsmissi à Beneuento Consentiã per Berardinum dilectũ tuũ, 1. & 2. mensis Octobris, q oretenus, & imperauit, q fuerint improbi. Io: Petrus à Beneuento. Tituli, & puncta non leguntur, nam vt facilius litera conscribi posit, imponuntur, neq; multũ referre existimo orthographiã occulte scribentibus.

Quomodo numerus inter duas notas vocales positus literas occulti scripti demonstret. Cap. XIIII.

NON omictemus, & alteram regu'am, occulte & sine suspicione scribendi, admodum ingeniosam facilem, & variam, vt ex his omnibus ingeniosus artifex ex se alias possit inuenire. Vbi enim literæ in numeros reductæ sint, multæ possunt excogitari viæ, quibus in significatiuis dictionibus explicari possint. hoc modo sint supradicta verba in eosdem numeros redacta.

PVGNATE VIRILITER, NAM VENIAM, VT CIVITATEM IN LIBERAREM ASSERAM.

85510132 536373826 1019 5210319 58 235381829 310 7352681829 1772619.

Nos

Nos duas vſitatiſſimas vocales eligemus, E, I, & ideo eas elegimus, quia ex his multas poterimus dictiones conflare cum facilitate. Hos literarum numeros inter has duas ſolas accommodabimus, hoc modo. Si ſcribendus ſit numerus octo literarum, dicemus honorande: nam ab E vltima, octo ſunt intermediæ literæ, & ſic ab I eueniet, hoc modo.

Honorande Donate Porta, ex tua narratione factorum ex ſe actorum imaginaueram ipsũ īſanum, ac mente captum fuiſſe, malumq; antropofagũ, & excõputando errores nefandos qñ, facinor̃, & dura, ex formidoloſa, aut ærumnae doloroſa excelluit: quãq; in tres bonum, nã iuuenum cognitum eſt, quapropter cogor te fater̃ nõ adeſſe mundo virũ doctum, & innocuum, neque humanum magis. Ex Barolo. 1. Octobris, reſponsũ ideo opto valde.

Vocales aperti ſcripti occultas celati ſcripti literas oſtendant. Cap. XV.

NON facili modo, occultaq; methodo cuiusq; oculti ſcripti fraus obtegitur, hoc modo. Tabellam eo modo exponemus concinnatam, vt omnem literarum numerum in vocales binas tranſmutabimus, ijsq; interpoſitis conſonantibus, nouas dictiones confingemus ordinatas, quas curioſi intercipientes, nec fraudem ſubolebunt, cuius exemplum erit. En ſubiecta tabella.

a	e	i	o	u	
a	b	c	d	e	a
f	g	h	i	l	e
m	n	o	p	q	i
r	ſ	t	u	x	o

PVGNATE VIRILITER: NAM VENIAM, VT CIVITATEM IN LIBERTATEM ASSERAM.

oiooceiaaioua oooeaooeuooeiouaao eiaaai oouaeioe aaai ooio iaoeoooe ioaaiouaai oeei ueoceauaaoioaaiouaai aaeoeouaaoaaai.

Domino nr̃o Semelec.

Ipſam Antinouam, non Doroteam, non honeſtus, ſed omne Deorus datam non eis amatam, dico Iouannem in ipſos amauit Iouannam, Dianam Deo renouabat, oã ſanari.

Nos omnibus vocalibus conſonantes interpoſuimus vt placuit, vt aliquid continere videatur, & quia tempus non dabatur, diutius immorari, ſat nobis erit, modum indicaſſe, longiori tempore concinnior epiſtola concinnabitur.

Muficis notulis quomodo fine fuſpicione vti poſſimus. Cap. VXI.

NON omittemus modum, quo muficis notulis appofitis cum fua cantilena, putabit interceptor amatoria carmina, vel vfitatas ecclefiafticorum antiphonas, & fic elufus abibit. Modus erit facilis & ingeniofus. Volumus obfeffis fignificare, ne falute defperentur.

PVGNATE VIRILITER: NAM VENIAM, VT CIVITATEM IN LIBERTATEM ASSERAM.

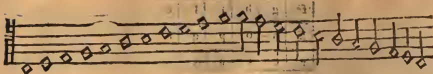
Apparentia erunt quæuis, videlicet,

ORA PRO NOBIS SANCTE IOANNES BAPTISTA, VT DIGNI EFFICIAMVR NOMINE TVO. AMEN.

Nos ſuperiori libro modum oſtendimus quomodo cum claui ſcribendũ eſſet: qua ſublata omnino de eius interpretatione deſperandum eſſet, & ita eueniet.

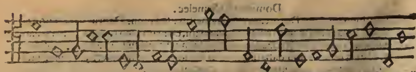
idtgrbz cxinoxaqb cur hzſtqz hb ſrengpdqt ſf ſtzpihugzo rmazitx.

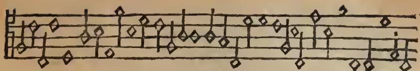
Deinde muſicas notulas exponemus ab imo ad ſummum in breues, & in ſemibreues, ab imo ad imum, vt è regione noſtrum alphabetum oppoſamus, hoc modo.

a b c d e f g h i l m n o p q r ſ t u x y z.

Noſtras igitur obſcuras notas iam exaratas in notulas apponemus, ſubſcribemusq; clauem, ſcilicet ORA PRO NOBIS &c. & vt ne indecentes ſaltus videantur, nos minimas & ſemiminimas accommodabimus pro vacuis.

Quomodo etiam interpretem cum aperta ſcripti demonſtratione deludere poſſimus. Cap. XVII.

POSSVMVS etiam non inartificioſe interpretem deludere, cum falſa ſcripti demonſtratione, nam quæ putabit intelligere, minus intelliget, & quæ conabitur interpretari ante oculos habet. Idq; tali eueniet pacto. Finge aliquid expoſcere ab amico, & ſit poſtulatio ſcripti clauis, quæ literis cifris abſconduntur, appoſita claui clarius euadet. Exemplum ſi ſcribere voluero.

PVGNATE VIRILITER: NAM VENIAM, VT CIVITATEM IN LIBERTATEM ASSERAM.

Mittas mihi vnciam. hayindz asizyuvrl
Inſeruiet mihi pro morbo. vtp lxlrypbmzr cob tbxzp
Et vnciam dimidiatam. cozoqig thns vglrhus.

Modus, quo dictio vna alteram ſignificet. Cap. XVIII.

SVPEREST nouiſſimum ſcribendi genus, quo ſcriptum præter difficultatem, qua ſe ſatis tueri poſſit, ſuſpicione etiam carebit, quod quarto loco polliciti ſumus indicare. Hoc abſoluto nil amplius erit, quò minus huius libri expectationi pro viribus ſatisfeciſſe videamur. Quæ pars quoniam inter cæteras maximè cautionem præſtat, non immerito ea nobis in hunc locum reſeruata, vt recto ordine proceſſum eſſe videatur: quare in arduis, maximiſq; rerum negotijs eius vſus præcipue ſibi locum vindicabit, vbi ſcriptum ſua ſe obſcuritate & ſimulatione tuebitur. Id genus ſcripti, quemadmodum, & aliæ res, plures ſunt ſpecies, ex quibus nos aliquot, quæ præcipuè videbuntur apponemus. Earum prima occurrit, quæ varijs, fabuloſiſq; verbis inuoluitur, quippe cum vocabula quædam amici ſibi confinxerint, tutò inuicem loquuntur, quod & ſi literæ intercipiantur, quoquot ingenia fuerint, non ſolum tot applicabunt ſenſus, ſed vnum tantum infinita quadrare faciet, & quanto ſubtilius inueſtigabit, eo à re longius abibit. Nam

de

de Apolline, Daphne pharetris, corollis, & floribus enunciata, de regibus, ciuitatibus, telis, arcubus, militibus, & cladibus intelliget: eueniet́q; vt epiſtolam ſcriptam ſi quis reperiat, verbis deluſus, multa, eaq; loqui faciet, quæ nunquam ſcriptor putauerat, quare antequam vlterius progrediamur, exemplum edocebimus. Apollinem itaque Regem vocabo, Galliam Scorpionem, hoſtes caudam: muſas pro militibus, pro decade vnitatem, & oſculari pro interficere ponam. Iccirco ſi ſcripturi erimus.

Scito Regem conſueto itinere ad ſuam ſe conferre vrbem è Gallia longe, veritum hoſtium inſidias, ne prodatur, noſcit enim eos ſibi fore infeſtos, ſceptrum nanq; perdere, ciuitatem depopulari, & omnes in ſui exitum conſpirare. Nonaginta milites, qui caſtri portam cuſtodiunt, necabuntur, eaq; primo capta facile traducto exercitu, ac ſtrato ponte arx capietur. Claſſis enim ſecundo vento concitata, magnaq; vi remigantum ſubibit portum, capientur mulieres & homines, & ciuitas funditus eruetur, vt nunquam erigatur. Ipſe nanque meo nomine tabellarium mactato.

In talem formam conuertemus.

Scito Apollinem ſignorum ordine Leonem ſubire, longe à Scorpione, ſuæ vim caudæ noſcens, ſenſit enim alium ſua lauro tempora præcingere, & monte potiri, oſculabuntur tacitè nouem Muſæ, quæ pendicibus præſunt, & facile ad fontem deuenient. Vnde montem totum perambulabunt, veniet, enim rapacium auium turba ſecunda aura, ſic flores, herbasq; deſtruet, fons ita exareſcet, vt vereār ān alius vſquam poeta labra profluat. Tu verò pro me tabellionem oſculator.

Quod ſi forte non familiarium, & neceſſariarum rerum, videlicet Apollinis, fontis, Muſarum, vel ſimilium meminiſſe intuentes faciat omnes de rei ſuſpicione ſollicitos, poterit idem ad familiares res traduci, vt minus dolum, vel fucum redoleant. Huiuſmodi aliter exemplum.

Scito Marcelle dulciſſime Fabritium Neapolim venturum longè à nemoribus, graſſatores & fures timentem, cum bona ſua hîc audiet ſubrepta, ancillulas amari, ſic ad ſorores, & coniugem deuenturos, multi enim ſuperueniūnt, cum facilem rapinam audient, ſic domus, coniux, & ſorores diſpergentur, vt nunquam amplius ſimul ſint, tu meo nomine tabellarium amato. Quotus autem erit quiſque, qui ſi Caſtalij fontis, muſarum, ſororum, & coniugum mentionem factam audiet, putet præliorum, ciuitatum, & arcium expugnationes ibi recenſeri? Quis enim humanorum cordium latebras aperiat, & ea perſpiciat, quæ ſunt duo inuicem ſecreto collocuti, verbis non exprimentibus? Scio equidem qui literas intercipient, ſibi videre videri, dum talia perlegent, ibi ſomnia recenſeri. Poterit ſi quis velit dictiones literarum elemento, vel ſigno deſcribere, dummodo abſens exemplum habeat: hoc ſcribendi modo omnes ferè huius ætatis homines vtuntur.

Etiam alio vti poterimus occultandi modo adhuc vſitatiſſimo, cuius regula talis eſt. Eiuſdem typi duo parentur libri, cuius alteram amicus apud ſe, alterum nos domi contineamus, in hoc charta aliqua ex vniuerſo erit eligenda, in qua ſcribere volumus, eiusq; numeri prius conſcium amicum reddamus, vel dierum menſis, & anni, vel alterius rei numero, qua habita vbi noſtram ſententiam breuiter proſtrinxerimus, in ſtatutis illis paginæ locis, ea vel ſimilia verba reperiemus; & tandiu paginas, vel lineas permutabimus, donec totum ſcripto tali commutemus, quod vbi fecerimus, denuo à ſummo capite rem aggrediemur, & verbum eadem linea præcedens, vel ſubſequens, vel numero diſtans aliquo accipiamus, ac denuo ſcribemus, alia conſurget epiſtola, ſed diuerſæ ſententiæ. At cum ſine ordine, & ſine vera aliqua ſignificatione veniet, ſic eam accommodabimus. Multa inſeremus verba, vt ordine aliqua ſignificent, & vt ſuperuacua noſcatur ab amico, linea notabimus, vel aliquo ſigno in calce, vel inter duas parentheſes, accentu, maiuſcola in primis litera, vel aliquo ſigno: reliqua verò verba permutare poſſumus, tempora, numerum, caſus, perſonas & genera peruertendo, & accommodando, vt congrua magis conſurgat oratio. Idq; tandiu faciemus,

ciemus, dum totam consarciamus. Libri, quibus vti poterimus, verborum omnium generibus scateant, vti Cicerone, Plinio, Rhodigino, Ouidio, & cæteris similibus. Res exemplo fiet clarior. Africam absterreri clementia infantium audiui, fœminam indignam mulceri pæna, generosissimum iracundia flagellari, generositatem solam in periculis spectari. Augusti 16. hora 8. si Plinium legimus 8. libro capite 16. Basileæ ex officina Frobeniana impressum, id reperiemus: sequentibus verbis peruertendo.

Vrbs eadem in supplices non (iratos) multorum profugit, ea alloquitur verum cuiq; eorum vi maxima, & tuetur se, coacta potest capi.

Quomodo verbum verbo reddemus & sine suspicione. Cap. XIX.

T si singulis verbis in præcedentibus singulis literas indicauimus, nunc singulis verbis singula verba demonstrabimus. Modus hic erit, oportet prius cum amico conuenire de qua re futurus erit sermo, de vna, vel de pluribus, & de his præuidere versus, nomina personarum, loca, & ciuitates, ac rerum tractandarum, & quæ facile incidere poterint, & nominibus, & periodis numeros affigere, ac charta notare, eas binas oportet facies, vna penes te, altera penes peregrè euntem.

1 Castrum
2 Milites
3 100
4 200
5 hora
6 mensis
7 dies
8 primum
9 secundum
10 decimum
11 Laurentius
12 Ruffinus
13 Cornelius
14 Claudius
15 Duces
16 aperies nobis hostium
17 Depopulare, & destruere
18 aperto
19 clanculum
20 Veniam
21 discedam
22 intromittere
23 trucidare
24 cum alijs
25 Nox
26 custodes

a	e	i	o	u	
1	2	3	4	5	c
6	7	8	9	10	d
11	12	13	14	15	f
16	17	18	19	20	m
21	22	23	24	25 26	n

Scribenda epistola erit.

POST SECVNDAM NOCTIS HORAM VENIEMVS CVM RVFFINO, CORNELIO, ET ALIIS DVCIBVS, ET CVM CENTVM MILITIBVS; TV NOBIS CLANCVLO OSTIVM APERIES, ET INTROMISSI MILITES, CVSTODES PRIMVM TRVCIDABVNT, MOX CASTRVM DEPOPVLABIMVS, ET DESTRVEMVS.

Si in numeros redemus in schadula notatos, veniet.

9. 25. 5. 20. 12. 13. 24. 25, 3. 2. 19. 16. 22. 2. 26. 23. 1. 17.

Hos numeros per tabellam in literas deducemus.

Odun ucumefiifon ufic ecomainenee uniuacem.

Has literas ex præteritis iam modis, edoctis in orationem sine suspicione conuertes.

Abditissimus per synonima, vel paria verba scribendi modus. Cap. XX.

INTER cæteras scribendi technas, quæ in vsum esse solent, nequaquàm contemnendæ subtilitatis cuiusdam Abbatis Tritemij astus est, in quo absoluendo ingens ferè totum volumen simul absoluit, cuius rationem, ne quid instituto operi desit, à me prius cognitam, quàm alibi tractatam sci-rem, nolui prætermittere, tũ quia res negligi minime digna visa est, quod ad euitandam suspicionem valeret, tum etiam quia id ipsum aliter nos, & commodius, quàm ille, sumus prosequuti: nam quemadmodum is rem in religiosæ orationis formam redegit, nos in epistolæ modum magis opportunum, quod minus præterea suspicionis habebit, concinnauimus. Linearum præterea, punctorum, & aliorum signorum, quæ in epistolis fieri solent, alphabeta adiecimus, vt scriptum angustius esse posit, ne semper pro litera verbum poneretur. Verum in hoc nobis tanto breuiores esse licuit, quanto parciores ille id genus scribendi modos excogitauit. Vt ad rem itaq; accedamus. Proposito seriæ epistolæ themate, cuius verba concinna tot numero sint, quot à nostro iudicio adiectis lineis, punctis, alijsq; id genus signis, quæ in epistolis fieri solent, seriae totius epistolæ literarum numero plus minus videbuntur respondere. Nostræ sententiæ nos dictiones paulo plures quinquaginta induximus, quod eum numerum satis esse existimauimus, qui cum lineis, punctis, & alijs signis sexagenarium proficerent, tum cuiusq; verbi vicena tantum, vel vicena singula, vel bina, & vicena synonima, vel paria verba, quod literarum numerus in alphabeto satis esse videbitur, componantur, neq; enim,

vt alias

vt aliàs dictum est, multum in furtiuis scriptis circa orthographiæ modum laboramus, dum in hoc interdum peccandi nobis licentiam permittimus; modò maius rerum discrimen euitemus, quam etiam merito excusationem in synonimis exposcimus, si proprietas, & ratio latini sermonis seruata non fuit, quod ea res parum nobis debuit facessere, tum quia id ipsum non facile fuerat, tum etiam quærimus potius quomodo quid vtcumq; significare possimus, quàm vt per propria verba rectè explicemus: ea itaq; synonima, vel paria verba in ordinem pro epistolæ concinnitate disposita in tabulas, rite præpositis à latere literarum alphabeti characteribus, vt singulæ verbis paribus singulis adhæreant referentur, donec id in omnibus dictionibus absoluatur, & tota epistola suis partibus perfecta sit. Hoc facto, prius religionis nostræ signum, vnde mos est scribendi initium sumi, mox principij notam, puncta, & alia non inopportuna id genus signa suis locis in epistola collocanda in vicenas pariter formas præpositis literis eadem simulatione variabimus, vt ne illa quidem ociosa sint, sed literarum potestatem furtim mutuentur. Tabulæ itaq; eo ordine procedant, vt primum religionis nostræ signa, mox principiorum notæ, tum simulatæ epistolæ verba, & inter hæc puncta, aliaq; id genus disponantur, earum exemplum absoluto capite prosequentur. Sic confectis, & ordine compositis tabulis scriptori in hunc modum vt conueniet, prima seriæ epistolæ, seu schædulæ litera in primo indice, vbi crucis signum variabitur, quæsita, quæ in eius locum figura erit posita, pro ea, simulato crucis signo primum epistolæ fronte suo loco collocabitur, mox in succedentis locum eadem potestas in sequenti tabula iuuenta, cum apposito initij indice commutabitur, sic tertia in tertio tabularum ordine litera, & quarta in quarto requiratur, & scripto collocabitur, donec in hunc modum tota epistola perscripta sit. Verùm vidēdum est, ne duæ literæ in eadem columna requirantur, nève aliqua tabella omittatur, quod vt commodius euitari possit, proderit singulis primum seriæ epistolæ literis, mox etiam tabulis sigillatim numerorum notam apponere, quod si serij scripti literæ tabulis numerorum erunt æquales, tabellarum numero reperito, epistolæ literas æquari debere. Quod si tabulæ semel positæ non erunt satis, & repeti erit necesse, alia epistola in alia charta reponatur, ne suspicio sit in verbis paribus in eadem charta positis. Res vt liquidior fiat, exemplo comprobabitur. Quare nostri propositi verba sunt hæc.

HOSTIS ITINERE OBVIAM FACTVS EST, CVMQ. DIV PVGNATVM ESSET TERGA DEDIT.

Epistola, quæ verba occultabit, hæc erit.

✝

Accepi literas tuas dilecte, & charissime Pompei Seuerine idibus Feb. per Tiburtium tabellarium tuum, illico percepi voluntatem tuam, equidem gratulabundus prudenter parui, præbui ea ratione tuo nomine Lelio creditori tuo mille, & quinq; aureos ex emptione, si quid piam vacat, exposito, & obtemperabo, permotus suaui, iucundaq; beneuolentia amicorum tuorum. Iube sim certior de tuis rebus, vt simul congratuler, vel dolorem sentiam. Vale Datum Neapoli 5. Februarij 1560.

tuus fidelis Baptista Porta Neapolitanus.

11	12	13	14	15
a Ianuarij	a Semproniū	a tabellionem	a .	a ſubito
b Februarij	b Tiberium	b libertinum	b :	b cito
c Martij	c Tullium	c ſeruum	c ·	c extemplo
d Aprilis	d Lucium	d ſecretum	d ·.	d ſtatim
e Maij	e Liciſcam	e tabellarium	e :.	e illico
f Iunij	f Palemonem	f clientem	f ..	f continuo
g Iulij	g Simeonem	g hoſpitem	g .:	g confeſtim
h Auguſti	h Ludouicum	h libertum	h ::	h mox
i Februarii	i Trebatium	i manumiſſum	i ·.	i eueſtigio
l Octobris	l Petreum	l amicum	l ?	l ocyſſimè
m Nouēbris	m Tyronem	m vernam	m ,	m mature
n Decēbris	n Tiburtium	n cōturberna--	n :	n prepropere
o Quintilis	o Theſeum	o aſſiduū (lē	o ?	o raptim
p Sextilis	p Artemidorū	p delatorem	p ;	p citius
q Septembris	q Haly	q nuncium	q :.	q citiſſime
r Iul.	r Petronium	r fidelem	r ,	r velociter
ſ Ianuar.	ſ Quirinum	ſ domeſticum	ſ ..	ſ feſtine
t Aug.	t Sextum	t mancipium	t .:	t repente
u Mart.	u Ioſephum	u miſſum	u .	u celeriter
x April.	x Valerium	x intimum	x .·	x preſto
y Mai.	y Franconium	y conſcium	y ·.	y inopinate
z Iun.	z Pontanum	z beneuolum	z ::	z ex improuiſo

PER (beside l–n of col. 11)

a maiuſcolis hinc incipiēdū (beside n–z of col. 14)

16	17	18	19	20
	a rogatum			
a vidi	b voluntatem	a certè	a cupidus	a prudenter
b inſpexi	c conceptum	b indubitanter	b auidus	b vigilanter
c Intellexi	d deſiderium	c nempe	c optans	c ſedulo
d agnoui	e mentem	d nimirum	d appetens	d prouide
e conſpexi	f intentionem	e mediusfidius	e exoptans	e perfecte
f perſpexi	g dictum	f ædepol	f gliſcens	f deliberate
g accepi	h præceptionē	g ſanè	g concupiſcēs	g ſingulariter
h hauſi	i rogatum	h porrò	h geſtiens	h alacriter
i excepi	l optatum	i planè	i gratulabund'	i hilariter
l prouidi	m cogitationē	l profecto	l anhelans	l audacter
m animaduerti	n affectionem	m enimuero	m ardens	m integre
n noui	o propoſitum	n quidem	n exardens	n amice
o percepi	p intentum	o dubio procul	o inflammatus	o amanter
p penetraui	q poſtulatum	p quippe	p incenſus	p facile
q perpendi	r animum	q verùm	q exardeſcens	q gratioſe
r concepi	ſ deliberatio--	r indubitate	r præcupiens	r attente
ſ inueni	t iuſſum (nem	ſ pol	ſ attendens	ſ fideliter
t cognoui	u conſilium	t me hercle	t gaudens	t excellenter
u conſideraui	x petitionem	u equidem	u lætus	u optime
x didici	y præceptum	x cæterum	x cupidus	x gaudenter
y expendi	z mandatum	y perpol	y deſiderans	y principaliter
z habui		z clarè	z lætabundus	z præcipue

TVAM TVAN (beside i–l of col. 17)

	21		22		23		24		25
a	obediui	a	dedi	a	ea ratione	a	te iubente	a	Philippo
b	obtemperaui	b	adhibui	b	ea cauſa	b	tua cauſa	b	Vincentio
c	executioni mandaui	c	ſubſtitui	c	eam ob rem	c	tuo nomine	c	Antonio
d	ancillatus sū,	d	largitus ſum	d	proinde	d	tua gratia	d	Ioanni
e	morigeratus	e	permiſi	e	ſic	e	iuſſu tuo	e	Fabio
f	rē peregi (sū,	f	præbui	f	quapropter	f	mandatu tuo	f	Flaminio
g	rem geſſi,	g	obtuli	g	ideo	g	nutu tuo	g	Petro
h	egi rem,	h	prætuli	h	itaq;	h	tuo obſequio	h	Franciſco
i	obſecutus sū,	i	attuli	i	igitur	i	tuis verbis	i	Iacobo
l	obediui,	l	abſolui	l	quamobrem	l	tuo iuſſu	l	Marcello
m	parui,	m	ſolui	m	ea propter	m	tua gratia	m	Mario
n	executus sū,	n	retribui	n	ea de cauſa	n	tuo conſilio	n	Octauio
o	perfeci rem,	o	conſignaui	o	ob eam rem	o	tuo mandatu	o	Decio
p	obediens fui,	p	obſignaui	p	iccirco	p	tua volūtate	p	Ferdinando
q	puidi mādato	q	expoſui	q	propterea	q	tuo libitu	q	Alfonſo
r	ſeruiui,	r	contribui	r	eā ob cauſam	r	te monente	r	Mutio
ſ	inſeruiui,	ſ	elargitus ſum	ſ	quas ob res	ſ	te volente	ſ	Simeoni
t	obſequēs fui,	t	donaui	t	quo circa	t	tuo cōmodo	t	Lelio
u	obſeq̄ntiſsim'	u	porrexi	u	qua re	u	te mandante	u	Valerio
x	morēgeſsi (fui	x	conceſsi	x	ex hoc	x	tuis literis	x	Aurelio
y	parēs fui, (ti,	y	miſi	y	hanc ob rem	y	tui amore	y	Metello
z	obſequm pſti	z	tribui	z	inde	z	te præcipiēte	z	Seleuco

	26		27		28		29		30
a	fideli	a	centum	a	decem	a	denariolos	a	ſupellectili
b	amico	b	duobus cētum	b	duodeuigīti	b	coronatos	b	domo
c	ſodali	c	ſepties mille	c	quadraginta	c	argēteos denarios	c	venditione
d	familiari	d	quatercentum	d	quatuor	d	vncias (mos	d	familia
e	conſorti	e	tercentum	e	quinque	e	argēteos nū-	e	cenſu
f	collegæ	f	bis centum	f	nouem	f	aureos num-	f	patrimonio
g	ſocio	g	octies mille	g	ſeptem	g	obolos (mos	g	prouentu
h	contubernali	h	bis mille	h	ſex	h	trientes	h	redditu
i	amabili	i	ter mille	i	duo	i	nummos	i	hæreditate
l	beneuolo	l	quater mille	l	vnum	l	ſextertia	l	penſione (bus
m	protectori	m	qnquies mille	m	vndecim	m	talenta	m	fraternis opi-
n	cuſtodi	n	qnqes centum	n	duodecim	n	nummulos	n	redditibus
o	cōſeruatori	o	duo millia	o	quatuordecī	o	aſſes	o	re priuata
p	domeſtico	p	ſex millia	p	quindecim	p	ſextertios	p	re paterna
q	participi	q	ſeptē millia	q	duodetrigīta	q	denarios	q	re tua (tu
r	commenſali	r	ſexies cētum	r	vndeuiginti	r	aureos dena-	r	publico pue-
ſ	coniuncto	ſ	mille	ſ	viginti	ſ	aureos (rios	ſ	dotali pecu-
t	conſocio	t	nouies mille	t	octo	t	carolenos	t	emptiōe (nia
u	creditori	u	decies mille	u	triginta	u	minas	u	legata pecu-
x	tutori	x	vndecies mille	x	quinquagīta	x	libras	x	erario (nia
y	amiciſsimo	y	duod̄ciesmille	y	ſeptuaginta	y	florenos (teos	y	bonis tuis
z	intimo	z	tredeciesmille	z	octuaginta	z	numos argē-	z	trapezita

31	32	33	34	35
a ::	a aliud	a remanens eſt	a iubeto	a obſequar
b .	b nouũ negotiũ	b remanet	b dicito	b parebo
c ,	c qcquã nouũ	c reliquum eſt	c impera	c inſeruiam
d ;	d aliqua res	d reliquitur	d præcipito	d obtemperabo
e :.	e aliquid	e reſtat	e quærito	e morem geram
f ..	f quæpiam	f reſidet	f imperato	f amicũ præſtabo
g .:	g quicquam	g reſiduum eſt	g iube	g obſequiũ p̄ſtabo
h :	h aliud negotiũ	h reſidens eſt	h dic	h rem faciam
i ·.	i alia res	i ſupereſt	i quære	i rem exequar
l ?	l nonnihil	l eſt præterea	l pete	l perficiam
m)	m noua res	m vacat	m petito	m ſatisfaciam
n ·::	n quæ res	n eſt inſuper	n oſtendito	n iuſſum exequar
o ,	o aliquid noui	o adiungitur	o flagitato	o vſui ero (bor
p ;	p quid	p ſuperat	p expoſce	p ſatisfacere cona-
q .	q quicquid	q adhuc extat	q expoſcito	q obedire conabor
r :.	r aliquid nouũ	r neceſſariũ eſt	r poſtulato	r inſeruire cõabor
ſ .:	ſ quidpiã noui	ſ deſit p̄terea	ſ cerciorẽ fac	ſ obtẽpare cõabor
t :	t agendũ aliud	t deeſt etiam	t fac vt intelli-	t obſequi conabor
u ·.	u quidpiam	u ſuper extat	u rogato (gã	u parere conabor
x ?	x negotiũ aliqđ	x etiãnũ deeſt	x ſcribe	x prouidebo
y ..	y aliqđ negotiũ	y excedit	y roga	y amicum geram
z)	z aliud officiũ	z ſuperadditur	z cõe facito	z p̄uidere cõabor

a maiuſculis incipiendum

SI

ET

36	37	37	39
a laqueatus	a vnica	a et	a oportuna
b inductus	b ſingulari	b &	b amabili
c coactus	c rara	c ⁊	c ſolida
d deuinctus	d inſigni	d &	d benigna
e commotus	e magnifica	e nec minus	e nobili
f ductus	f præſtanti	f æque ac	f perſpicua
g adductus	g præcellenti	g perinde ac	g dilucida
h conſtrictus	h proba	h atq́ue	h æqua
i permotus	i excellenti	i atq;	i recta
l illaqueatus	l ſincera	l atq.	l dulci
m irretitus	m recta	m nec non	m clara
n vinctus	n integra	n eademq́;	n generoſa
o aſtrictus	o præſigni	o perinde atq;	o inſigni
p deuinctus	p mirifica	p q́ue	p conſpicua
q conſtrictus	q pura	q ac	q manifeſta
r captus	r facili	r atque	r eleganti
ſ motus	ſ pia	ſ veluti	ſ præſtanti
t commotus	t modeſta	t ſimul &	t indubia
u ſubmiſſus	u ſuaui	u ſimul ac	u iucunda
x nodatus	x dulci	x & ſimul	x beneuola
y deſtrictus	y fida	y ac etiam	y dulciſſima
z coarctatus	z ornata	z ſicut	z familiari

a tua,

50	51	52	53	54
a Exaratum	a Venetijs	a 1	a Ianuarij	a 1559
b Conſcripta	b Catanæ	b 2	b Februar.	b 1540
c Confectum	c Romæ	c 3	c Martij	c 1541
d Deſcriptum	d Mantuæ	d 4	d Aprilis	d 1542
e Cōſcriptum	e Corcyre	e 5	e Iunij	e 1543
f Datum	f Patauij	f 6	f Maij	f 1544
g Perſcriptum	g Maſſanæ	g 7	g Iulij	g 1560
h Obſignatum	h Panhormi	h 8	h Auguſti	h 1546
i Perſcriptæ	i Mediolani	i 9	i Septēbr.	i 1547
l Scrip.	l Placentiæ	l 10	l Octobr.	l 1568
m Deſcrip.	m Papiæ	m 11	m Nouēb.	m 1549
n Exar.	n Vercellis	n 12	n Decēb.	n 1550
o Perſcrip.	o Alexandriæ	o 13	o Sextilis	o 1551
p Datæ	p Syracuſis	p 14	p Quintilis	p 1552
q Obſignatæ	q Leontij	q 15	q Ianuar.	q 1553
r Scriptæ	r Caietæ	r 16	r Februar.	r 1554
ſ Exaratæ	ſ Senis	ſ 17	ſ Mart.	ſ 1555
t Datum	t Neapoli,	t 18	t April.	t 1556
u deſcriptæ	u Salerni	u 19	u Mai.	u 1557
x Obſign.	x Capuæ	x 20	x Iun.	x 1558
y Conciſtæ	y Patauij	y 21	y Iul.	y 1559
z Inſcriptæ	z Agoleiæ	z 22	z Aug.	z 1545

55	56	57	58	59
a	a ſocius	a Fabricius	a Caraſa	a Pāhormitan.
b	b ſeruus	b Pantheus	b Seuerinus	b Venetus
c	c amicus	c Ioachimus	c Galeotus	c Germanus
d	d fedelis	d Paulus	d Porta	d Romanus
e	e conſcius	e Baptiſta	e Hercules	e Patauinus
f	f dilectus	f Scipio	f Danielis	f Veronenſis
g	g familiaris	g Bernardus	g Sforza	g Cremonēſis
h	h famulus	h Cæſar	h Fracaſtorius	h Mantuanus
i	i verna	i Philippus	i Delphinus	i Neapolitan.
l	l amatus	l Ambroſius	l Balena	l Genuenſis
m	m adamatus	m Nicolaus	m Aniſius	m Sueſſanus
n	n comes	n Pompeius	n Triuignus	n Surrentinus
o	o intimuus	o Albertus	o Galeopſis	o Peruſinus
p	p miniſter	p Petrus	p Sile nus	p Senenſis
q	q conſors	q Hieronym.	q Sineſius	q Bergona
r	r collega	r Dominicus	r Valla	r Mediolanēſis
ſ	ſ cōtubenalis	ſ Andreas	ſ Beroſius	ſ Vicentinus
t	t cōſāguineus	t Antonius	t Teruſius	t Placentinus
u	u frater	u Claudius	u Dilectus	u Cordubēſis
x	x aſſecla	x Auguſtinus	x Pyronta	x Hiſpanus
y	y nepos	y Dionyſius	y Valerius	y Calaber
	z procurator	z Franciſcus	z Burghetta	z Appulus

60

a
b
c
d
e
f
g
h
i
l
m
n
o
p
q
r
ſ
t
u
x
y
z

Abditiſſimus per ſynonima ſcribendi modus per quem verba dimidio minora. Cap. XXI.

SIMILIS prædicto modus eſt præſens per ſynonima verba, vt in hoc diſsimilis, in primo enim ſingulis literis ſingula aſcribant nomina, nunc ſingulis literis viginti, vt numerus dictionum dimidiatus eueniat. Erat enim primus modus ferè omittendus per multitudinem dictionum, & multiplicata verba, hic enim dignior ob breuitatem, ſed difficilius tabulæ conſcriptæ ſunt, nam binis literis quadringenta ferà binonima reperienda fuerant, & labor, qui in ſcribẽdo minuitur, in cõficiendis tabulis maior fuit. Nos in eas dictiones, tabulas concinnauimus, quæ frequentius occurrunt, vt propriorum nominum, ciuitatum, herbarum ægritudinum narratione. Literæ binæ accipiũtur in tabulæ fronte vna, ſed altera in latere, & ſic ordinatim ſine tabularum intermiſsione dictiones ſcribendo, ita ornata, & congrua eueniat. Vt ſi eadem verba 60. literis ſcribenda eſſent, in 30. coarctabimus.

Attilius Vrſinus Romanus liberatus eſt tertiana & fluxu 70. diebus cum parietaria, conſolida, & filipendula. Lucretia Brancatia Surrentina 20. diebus morbo Gallico, & hemorrhoidibus, cum iridis, cardamomi, & nardi, cum verbis, ſtructos, ſtaphias, ornos, tribaros. Datum Neapoli 12. Auguſti 1577. Baptiſta Porta Neapolitanus.

Cæſar

a	b	c	d	e
a Cæſar	a Conſtãtinus	a Brutus	a Corradus	a Gilbertus
b Antonius	b Aeneas	b Corradinus	b Iulius	b Ignatius
c Donatus	c Fabius	c Dominicus	c Caſinus	c Marinus
d Empedocles	d Alexander	d Georgius	d Innocentius	d Plato
e Dionyſius	e Ioſeph	e Ioachimus	e Bonifacius	e Alexius
f Conſtantinus	f Hercules	f Auguſtinus	f Matthæus	f Olympiodors
g Anſelmus	g Ieſues	g Philippus	g Iuuenalis	g Beliſarius
h Dioſcorides	h Chriſoſtom'	h Cato	h Caliſtus	h Agamenon
i Bernardus	i Barnabas	i Baſilius	i Filibertus	i Plutarchus
l Aeſopus	l Epicurus	l Epaminonda	l Solimanus	l Flamminius
m Cicero	m Albertus	m Heſiodus	m Egeſippus	m Iordanus
n Andreas	n Guglielmus	n Cornelius	n Creſcentius	n Marius
o Diodorus	o Marius	o Achilles	o Meleager	o Aiax
p Carolus	p Cirillus	p Melampo	p Selim	p Domitianus
q Glorianus	q Herodes	q Eraſmus	q Euclides	q Octauius
r Aſcanius	r Ferdinandus	r Ariſtoteles	r Cyprianus	r Plotinus
ſ Iacobus	ſ Michael	ſ Neoptolem⁹	ſ Zenodatus	ſ Albinus
t Lorianus	t Ladislaus	t Cõſtantianus	t Beda	t Stephanus
u Titus	u Neſtor	u Ventilaus	u Gentilis	u Bellorofon
x Claudius	x Petrus	x Onophrius	x Onotrius	x Philocrates

f	g	h	i	l
a Blaſius	a Danieles	a Benignus	a Bartolinus	a Phileſius
b Darius	b Giſmundus	b Danthes	b Gabriel	b Agatius
c Philomater	c Verniundus	c Federicus	c M. Antonius	c Galenus
d Iuſtinus	d Iugurta	d Gaſpar	d Dion	d Iſatius
e Iſacius	e Leodamas	e Daineta	e Felix	e Didymus
f Baptiſta	f Parthenius	f Inbicus	f Iaſon	f Macrinus
g Mutius	g Solomon	g Mitridates	g Bartholome⁹	g Tapetus
h Oppianus	h Vitruuius	h Bartholus'	h Iacinthus	h Manilius
i Paulus	i Boetius	i Orpheus	i Marcellus	i Filoſtratus
l Septimius	l Barnabas	l Pompeius	l Fidentius	l Plinius
m Vincentius	m Oliuerius	m Seleucus	m Oſiri	m Pandulfus
n Benedictus	n Syluester	n Vitus	n Pyrrhus	n Vgo
o Virginius	o Bernardinus	o Attilius	o Troianus	o Picus
p Thadæus	p Pomponius	p Victorinus	p Baccius	p Libanius
q Mathias	q Ambroſius	q Damianus	q Orolandus	q Fernandus
r Metellus	r Hieronymus	r Seratinus	r Simon	r Valerius
ſ Orionus	ſ Vitellius	ſ Baldus	ſ Vegetius	ſ Emilius
t Plautus	t Albertus	t Oggigi	t Lanfrancus	t Melampus
u Sanazarus	u Odoardus	u Eugenius	u Seuerus	u Orontius
x Beroſius	x Silla	x Pamphilo	x Maurus	x Velleius

m	n	o	p	q
a Dedalus	a Lutius	a Euagrius	a Egidius	a Fuchſius
b Helia	b Dinus	b Gherardus	b Ludouicus	b Lucianus
c Falconius	c Vernaleo	c Hieron	c Pompilius	c Nicolaus
d Guicciadus	d Facius	d Lucas	d Galeacius	d Nardus
e Idaſpes	e Lucanus	e Mercurius	e Marinus	e Palladius
f Maximus	f Edoardus	f Rubertus	f Pantaleo	f Rogerius,
g Rinaldus	g Martialis	g Demoſthenes	g Fabritius	g Eurialus
h Gregorius	h Pauſanias	h Pilatus	h Raphael	h Theodoſius
i Demetrius	i Mellius	i Fauſtus	i Ennius	i Valentinus
l Publius	l Faeton	l Vermundus	l Theophilus	l Guido
m Romulus	m Iulianus	m Adamantius	m Vulpinus	m Vbaldus
n Terentius	n Decius	n Euſebius	n Paganinus	n Thebaldus
o Xiſtus	o Raimundus	o Parthenius	o Fuluius	o Remigio
p Elianus	p Tibullus	p Suidas	p Lotterius	p Fulgentius
q Vrbanus	q Titianus	q Valerianus	q Narciſſus	q Adolfus
r Tullius	r Vlixes	r Vſsũcaſſanus	r Eraſmus	r Reſchius
ſ Xenocrates	ſ Reſus	ſ Zenodotus	ſ Torquatus	ſ Palinurus
t Cyrus	t Vbaldus	t Rentius	t Xantippus	t Veſpaſianus
u Vitales	u Zenodorus	u Oribaſiius	u Rufinus	u Angelus
x Didacus	x Ridolphus	x Guiſcardus	x Gilius	x Nicomedes.

r	ſ	t	u	x
a Heliodorus	a Laurentius	a Leonardus	a Lelius	a Lazarus
b Leon	b Hector.	b Aſtorgius	b Ninus	b Nicolinus
c Blaſius	c Numa	c Hippolitus	c Seruius	c Saluſtius
d Ninus	d Sancius	d Nicephorus	d Milon	d Tacitus
e Renatus	e Bertholdus	e Thomas	e Hollerius	e Troilus
f Scipio	f Heliſeus	f Simon	f Tolemæus	f Annibal
g Aſdrubal	g Frenitius	g Theocrites	g Arnoldus	g Valens
h Torquatus	h Titan	h Sulpitius	h Lucullus	h Xerſes
i Adamus	i Beltramus	i Hermes	i Damianus	i Durandus
l Hadrianus	l Nicander	l Gaſpar	l Daniel	l Licurgus
m Antiocus	m Beniamin	m Lactantius	m Horatius	m Hermannus
n Abrahamus	n Seneca	n Sebaſtianus	n Deſiderius	n Numitor
o Trifon	o Theodoſius	o Caſsianus	o Eraſtus	o Hortenſius
p Arnaldus	p Hermogenes	p Caron	p Nicander	p Heraclius
q Henricus	q Caluinus	q Hilarius	q Herneſtus	q Xenophon
r Anonimus	r Lentulus	r Dauid	r Caſſander	r Hermippus
ſ Balthaſar	ſ Chriſtoforus	ſ Arturus	ſ Guffredus	ſ Hyeremias
t Brunus	t Caſſiodorus	t Bonaſius	t Leonida	t Hugo
u Celſus	u Geriou	u Bonatus	u Valleſius	u Natalis
x Aloyſius.	x Vaſſeus	x Slaſius	x Guidus	x Comitius

Ber-

a	b	c	d	e
a Berlingerius	a Baglionus	a Columna	a Bonus	a Capicius
b Carrafa	b Apicella	b Caietanus	b Gambacorta	b Iacobacius
c Iesoaldus	c Carileus	c Beringatius	c Riuera	c Niger
d Caieta	d Grimaldus	d Larintus	d Azzia	d Ruffus
e Apranus	e Iacinthus	e Noiella	e Mele	e Regina
f Iandonus	f Latinus	f Acciaiolus	f Nicastrus	f Arimini
g Loffredus	g Mastroiudex	g Pellegrinus	g Rouere	g Saracinus
h Filingerius	h Naziarenus	h Gaetanus	h Ciminus	h Gactula
i Mariconna	i Pignatellus	i Piscicellus	i Protonobilis-	i Marulla
l Serraglia	l Lopes	l Manscabrunꝰ	simus	l Syluester
m Garganus	m Pappacoda	m Criuellus	l Grisonus	m Beltramus
n Podericus	n Ianuarij	n Rubeus	m Sicardus	n Sadoletus
o Palauicinus	o Bonauentura	o Munitius	n Tuttauilla	o Macchiauel-
p Iemonus	p Vescentius	p Rota	o Miroballus	lus
q Pannonius	q Pinelli	q Pedemõtius	p Tomacellus	p Cauaniglia
r Aierbus	r Nizolius	r Sarnanus	q Nigrinus	q Paleologus
ſ Gaieta	ſ Rabricanus	ſ Pignonus	r Marramaldꝰ	r Tufus
t Manutius	t Mancinus	t Suardinus	ſ Montaltus	ſ Galluccius
u Natalis	u Lello	u Salatus	t Merula	t Seuerinus
x Lagni.	x Marsiglia.	x Macedonius	u Storax	u Paganus
			x Molengiana	x Reginaldus

f	g	h	i	l
a Corduba	a Cambius	a Carmignanus	a Bonitus	a Cantelmus
b Altomari	b Adornus	b Canosa	b Costantius	b Iudex
c Galeottus	c Aspellus	c Saxum	c Bos	c Sauarianus
d Turbolus	d Tigrinus	d Baialardus	d Nouellus	d Sellarolus
e Brancia	f Bancius	e Ansalonus	e Cauallerius	e Argentius
f Gislerius	g Spinola	f Gonzaga	f Santomãgus	f Bozzutus
g Capatus	h Capoblancus	g Bentiuoglia	g Tarantula	g Cãtrouerius
h Merula	i Vipera	h Strozza	h Turris	h Guinnaccius
i Petius	l Concubletta	i Valois	i Scalaleo	i Sindicus
l Remira	m Zanchi	l Tornellus	l Vitelli	l Piscis
m Strambonus	n Russilus	m Bracciolus	m Capaccius	m Spiritus
n Russus	o Sangrus	n Coruinus	n Anastasius	n Graffigna
o Valla	p Palentius	o Torellus	o Vergilius	o Condeltabili
p Cortesius	q Spinellus	p Sanseuerinus	p Albertinus	p Zurlus
q Toletus	r Corallius	q Xenodochiꝰ	q Panellius	q Auitabilis
r Vulcanus	ſ Maietta	r Mainardus	r Vitellozzus	r Siscar
ſ Annecchinus	t Venatus	ſ Montanus	ſ Pacchi	ſ Petreus
t Vespasianus	u Altamurus	t Pastor	t Spina	t Capocesalu
u Toraldus	x Rescus	u Stendardus	u Sorauus	u Rossinus
x Sconditus		x Saxonus	x Telesius	x Statius

	m	n	o	p	q
a	Dardanus	Salonus	Baialardus	Zabbanellus	Ercſius
b	Acconciaio-cus	Graſſus	Fauentinus	Lodegarius	Farnelius
c	Dura	Lomellinus	Pontanus	Bonettus	Abſtemius,
d	Burghetta	Borgius	Gandinus	Celinus	Franchinus
e	Air	Spinola-	Duarenus	Gaudius	Bucia
f	Quattroma-nus	Catanius	Cordus	Accorciamu-rus	Cruciger
g	Maurus	Oria	Decordua	Furius	Rhericus
h	Capilupus	Caldorus	Cerda	Guicciardus	Arioſſus
i	Albinus	Piccamiglius	Mendozza	Nonius	Notarius
l	Marzullus	Anaſtaſius	Donnurſus	Galaſſus	Sabinus
m	Cupeta	Durazzus	Candidus	Donnulus	Rotula
n	Marſitanus	Fliſcus	Martinus	Bruſcus	Eleſius
o	Marzella	Maioranus	Ciuitella	Palomba	Sagarellus
p	Garzonus	Laſius	Abentius	Gelaſius	Petra
q	Dentix	Tranſi	Sozzinus	Albertinus	Penna
r	Tiepoli	Corradus	Tomitauus	Celeſtinus	Aurifex
ſ	Contarenus	Vlmerius	Rondeletius	Rodulfus	Sapellus
t	Sorantinus	Scotinerius	Sabuianus	Curionus	Columba
u	Canalis	Louizius	Puccius	Curio	Turtura
x	Zanni.	Abenaboli	Mercurialis	Curianus	Maluitius.

	r	ſ	t	u	x
a	Figliomarin	Frangipanis	Filenius	Brancacius	Ebenus
b	Santinus	Egidius	Anfora	Flore	Grineus
c	Auſtria	Faccipecor'	Meliſander	Decanus	Flauus
d	Codonius	Sincerius	Oliuerius	Campanus	Brancaleo
e	Florius	Turnerius	Buccananus	Cauterius	Bouius
f	Eburneus	Arcamonus	Baſcanus	Draco	Culmerius
g	Falcus	Budeus	Pacificus	Dracontius	Falangula
h	Xilander	Vermilius	Petreus	Ferrarius	Caſtellanus
i	Caballus	Micillus	Fundi	Cocta	Criſpinus
l	Bodinus	Fregoſa	Figulus	Policatius	Cromerus
m	Niclorius	Otherus	Tremellius	Purpura	Farina
n	Molineus	Milichius	Galterius	Roccaſana	Gallus
o	Grattarolus	Sances	Tranquillus	Sapidus	Coſmius
p	Luuius	Cornarius	Ferreus	Bonifacius	Fortebracius
q	Bellingerius	Camerarius	Primus	Lepidus	Carrerius
r	Luſcinius	Merlinus	Secundus	Splendianus	Maulius
ſ	Pantaleonus	Agricola	Tertius	Caramanic'	Palmerinus
t	Scotus	Vrſinus	Gliſci	Iodocus	Pappus
u	Luſcus	Baliſterius	Quartus	Acontius	Rainaldus
x	Luſcinia	Vergerius	Quintus	Broccardus	Boccapianula

Cala-

a	b	c	d	e
a Calaber	a Samnitis	a Cilix	a Campanus	a Britannus
b Ariminensis	b Capuanus	b Acropolita	b Consentinus	b cyprius
c Foroliuiensis	c Hetrusius	c Austriacus	c Valentinus	c Passautensis
d Mediolanen	d Thebanus	d Andegauēsis	d Basiliensis	d Bergensis
e Galeatis (sis	e Boetius	e Tenax	e Agnatus	e castillionēsis
f Illiricus	f Theutonicus	f Tartarus	f Lugdunensis	f Aegyptius
g Beneuētanus	g Rauennas	g Bauarus	g Cōstantino- politanus	g Murcicus
h Sabaudianus	h Bononiensis	h Castellanus	h Bergoma	h Aragonensis
i Vrbinas	i Ferrarensis	i Senensis	i Tarsensis	i Hierosolimi- tanus
l Venetus	l Macedonius	l Neapolitanꝰ	l Colossensis	l Pisaniensis
m Florentinus	m Valachus	m Cremonēsis	m Nauarrus	m Parisiensis
n Scotus	n carolo Stadiꝰ	n Francus	n Frisius	n Austugensis
o Pedemōtanꝰ	o Nazarenus	o Viterbiensis	o Troianus	o Flandricus
p Mauritanus	p Lusitanus	p Bambergēsis	p Condensis	p Marpurgēsis
q Brandebur- gensis	q Marsus	q Normannus	q Bodissinus	q Pisanus
r Vratislauia- nens.	r Silesius	r Pomeranns	r Norimber- gensis	r Anglicanus
ſ Linconiensis	ſ Belga	ſ Bernensis	ſ Burgensis	ſ Polonus
t Sulmonensis	t Barcinonēsis	t Clarauallēsis	t Hessus	t Antuerpiēsis
u Mantuanus	u Parmensis	u Numida	u Taurinensis	u Genuensis
x Metinus	x Argentinēsis	x Mirandensis	x Tigurinus	x Vrgius

f	g	h	i	l
a Caramanicu-	a Barbarus	a Pamphilicus	a Dalmatinus	a Græcus
b Anglicus (sa	b Germanus	b Notibergēsis	b Appulus	b Tribularius
c Brabantius	c Palestinus	c Africanus	c Brutius	c coracensis
d Gaetanus	d Persianus	d Abiccenses	d Riminensis	d Getulus
e Prusius	e Cireneus	e Caldeus	e Armenus	e carosius
f Portugallēsis	f Partus	f Leuiathar	f Surentinus	f comositanus
g Piccardus	g Tridentinus	g Saxonus	g Corsus	g Arabs
h Iaunensis	h Asiaticus	h Empserus	h Bithinus	h Solcitanus
i Stabiensis	i Sarmaticus	i Sclauonus	i Taurinus	i ceruesius
l Hispanus	l Roterodamꝰ	l Babilonicus	l Gallogræcus	l Damascenus
m Sorrentinus	m Saracenus	m Cercitensis	m Rhodius	m Idumesius
n Sueticus	n Coloniensis	n Anchonitanꝰ	n. Angustanus	n. Vnacesius
o De ciuitella	o Brescianus	o Sardus	o Salasius	o cellimuus
p Lambergius	p Veronensis	p Siculus	p Vercellensis	p corpicesius
q Bassanensis	q Adriaticus	q Messanensis	q Pompeianus	q Solicitanus
r Paflagonius	r Tirrenus	r Panhormius	r Stabiensis	r cataneus
ſ Galatus	ſ Cisalpinensis	ſ Picenus	ſ Romanus	ſ Segestanus
t Natolus	t Longobardꝰ	t Regghinus	t Pontinus	t Syracusanus
u Paduanus	u Rhiacus	u Ligno	u Tremisanis	u Erithreus
x Vicentinus	x Rethonus	x Romaniolibꝰ	x Prochitanus	x Numantinus

m	n	o	p	q
a Italus	a Gallicus	a Gordiæus	a Helleſpōticꝰ	a Salaſſus
b Iudæus	b Iapignis	b Grabeus	b Pænus	b Lepontinus
c Mamertinus	c Daunius	c Arpanus	c Seraſſis	c Vagiennus
d Leontinus	d Sipontinus	d Alentinus	d Suberinus	d Cannigis
e Antiochenſis	e Frentanus	e Syrus	e Hidruntinus	e Montanus
f Megarenſis	f Alexādrinus	f Cannenſis	f Peapolitanꝰ	f Triumpolinꝰ
g Inidus	g Lucanus	g Deculanus	g Neronenſis	g Vennouetus
h Athenienſis	h Athinas	h Gambreniꝰ	h Megatenſis	h Ibernicus
i Theutonicus	i Venuſinus	i Forentanus	i Graius	i Cannigus
l Ceſalomēſis	l Dardanus	l Genuſinus	l Noticus	l Iſarcus
m Tyrius	m Luſitanus	m Hytinus	m Allobrogus	m Brixianus
n Drepanenſis	n Lucerinus	n Vrbianus	n Rhetus	n Edenatus
o Gambrita	o Libicus	o Argentinus	o Vindelicus	o Alborenſis
p Halicienſis	p Turpinus	p Bituntinus	p Cumanus	p Cardiates
q Halidenſis	q Latinus	q Rabatenſis	q Lepontinus	q Ceraunus
r Auſonius	r Campſanus	r Sturninus	r Hiperboreꝰ	r Melcomanus
ſ Eſsirus	ſ Candinus	ſ Frentanus	ſ Veragrus	ſ Parthenus
t De Soleto	t Corellianus	t Etholus	t Sedinus	t Epidaurus
u Brunduſinus	u Bebianus	u Salentinus	u Salaſius	u Colchius
x Dyrrachus	x Veſcellanus	x Pelignus.	x Heluetius	x Taulantius

r	ſ	t	u	x
		a Hebræus		
a Corſitenſis	a Veſtinus	b Ciſinontanus	a Europeus	a Euboicus
b Sulmonenſis	b Angulanus	c Arnatis	b Velinus	b Affaternus
c Anxaminus	c Triunenſis	d Fulginatis	c Dyrrachus	c Acroceraui-
d Albenſis	d Aufinatis	e Foro flami-	d Apolloniatis	nus
e Cliteruinus	e Anximatis	nienſis	e Corinthius	d Theſpotus
f Carſeolanus	f Berengranus	f corimbriēſis	f Belgrius	e Epirotis
g Anſidenatis	g Cingulanus	g Foro bremi-	g Corneates	f Caſſiopeus
h Bſerninus	h Cuprenſis	tianus	h Cretenſis	g Moloſſus
i Ficolenſis	i Falarienſis	h Foro ſempro	i Gnoſius	h Dodoneus
l Treuertina-	l Pauſulanus	nienſis	l Capuanus	i Maſicus
m Sabinus (tis	m Puteolanus	i Menonienſis	m Theſſalus	l Mundus
n Amiterninus	n Pleninenſis	l Noricus	n Acarnanus	m Butrotus
o Curenſis	o Ricinenſis	m Dalmata	o Achæus	n Heraclius
p Fidenatus	p Triacenſis	n Pontinus	p Meſſenius	o Naſamotus
q Mutinus	q Tiburnus	o Pontianus	q Lacon	p Mirobrigēſis
r Numentanus	r Palmenſis	p Tribullus	r Argolicus	q Siſus
ſ Teatinus	ſ Vmbrus	q Trimachus	ſ Beotius	r Mytolanus
t Gorcinus	t Senogallus	r Mæſus	t Atticus	ſ Aethiops
u Trebulanus	u Thuſcus	ſ Trax	u Magneſius	t Mænobardꝰ
x Triburtes	x Aucrinus	t Scytha	x Alexandrinꝰ	u Monteſanus
		u Gnidius		x Vicanus
		x Melitæus		

a	b	c	d	e
a Catarro	a Fluxionibus	a Caligine	a Boliſmo	a Luxationibꝰ
b Colica	b Auguria	b Coriza	b Pollutionibꝰ	b Veneno
c Emicrania	c Hebetudine	c Iecore	c Profluuio	c Veneficio
d Veterno	d Albugine	d Cacheſia	d Vlceribus	d Toxico
e Apoplexia	e Carnoſitate	e Aſma	e Cancro	e Aconito
f Comitiali	f Parotidibus	f Hydropiſi	f Pudendis	f Opio
g Apoplexia	g polypo	g Diſenteria	g Tumoribus	g Napello
h Phreenſi	h Puſtulis	h Torminibus	h Pruritu	h Hyoſciamo
i Ebrietate	i Scabritie	i Diarrhea	i Malachia	i Cicuta
l Conuulſione	l Hemogia	l Inteſtinorum	l Eroſionibus	l Ixia
m Stupore	m Diſtillatione	tineis	m Coxendicis	m Conſolida
n Tremore	n Cruẽto ſputo	m Lyenteria	n Tophis	n Coriandro
o Tuberculis	o Balbutie	n Iliaca	o Stomacho	o Sardonio
p Vngulis	p Aſthma (te	o Codiomate	p Pernionibus	p Mandragora
q Aegylopa	q Empiteuma-	p Oculis	q Reduuijs	q Fungis
r Procidẽtibus	r Cardiaca	q Renũ dolor.	r Paronichijs	r Gypſo
ſ Inflãmatione	ſ Deliqo animi	r Tenaſmo	ſ Clauis	ſ Ceruſta
t Lippitudine	t Vomitione	ſ Thiaris	t Verrucis	t Pleuritide
u Suffuſione	u Nauſea	t Calculo	u Varicibus	u Anacardia
x Caligine	x Singulto.	u Arenula	x Enterocelis	x Scylla
		x Combuſtiõe		

f	g	h	i	l
a Gonhorrea	a Flammula	a Iliaca	a Diuturna ſex	a Sincope
b Articulari	b Fiſtula	b Icterita	ta	b Rigore
c Hemitriteo	c Gonagra	c Lepra	b cõtinua ſepti.	c Sudore
d Febre	d Podagra	d Elephãtiade	c Quotidiana	d Ophiaſi
e Peſte	e Chyragra	e Hernia	d Hepiela	e Caluitio
f Bubone	f Hydropiſi	f Epatica	e Cauſo	f Panis
g Ephimera	g Hemorrhoi-	g Verrucis	f Cronica	g Lethargo
h Sarcocelis	dibus	h Achrocordo	g Hectica	h Catoco
i Cheradibus	h Ficubus	nis	h Contagione	i Comate
l Scrophulis	i Furfure	i Myrmetijs	i Peſtilentia	l Incubone
m Scyrrho	l Intertigine	l Aqua intercu	l Exhanthema	m Lycaone
n Atheromate	m Ionthis	m Grandine (te	tibus	n Amore
o Steomate	n Varis	n Aphthis	m Morbillis	o Tetano
p Meliceride	o Lentiginibus	o Intertigine	n Tertiana	p Auticularibꝰ
q Sugillatis	p Vitiliginibus	p Syriaſi	o Carbunculis	q Ocularibus
r Phagedænis	q Lichene	q Laſsitudine	p Quartana	r Orthopnea
ſ Fiſtulis	r Impetigine	r Liuoribus	q Furuuculis	ſ Raucedine
t Sinubus	ſ Papulis	ſ Repletionibꝰ	r Gangrænis	t Purulentis
u Phthiriaſi	t Ficci	t Priapiſmo	ſ Sphacælis	u Tabe
x Fauis	u Verruca	u Gladibus	t Herpete	x Nouenaria
	x Myrmecia	x Periocha	u Epintichide	
			x Strumis	

Morbo

m	n	o	p	q
a Morbo galli-	a Ophtalmia	a Peripleumo-	a Tenaſmo	a Bronchele
b Epatica (co	b Pruritu	nia	b Vomitu	b Ganglio
c Lieno	c Paraliſi (ne	b Pthiſi	c Vigilia.	c Sinoca
d Melancholia	d Acrochordo	c Inflãmatione	d Vertigine	d Tchymis
e Mania	e Reduuijs	d Aegritudine	e Hydrocepha	e Chateriſmo
f Pituita	f Aegylope	e Vngula	f Ectropio (lo	f Hydrocele
g Flegmate	g Leuce	f Echimoma-	g Anabrochiſ--	g Tophaceo
h Alopecia	h Stygmatibus	g Ruptis (te	h Sincopi (mo	h Varicoſis
i Cepha ca	i Exanthema	h Conuulſis	i Hydatide	i Bubonocele
l Cholera	te	i Analiſi	l Chalazia	l Pterigio
m Cæliaca	l Epimichide	l Strumis	m Verrucis	m Myrmeciis
n Ileo	m Phlyctene	m Paneritio	n Tuſsi	n Opiſtocranio
o Colico	n Formica	n Adiaptoro	o Enchantide	o Purulentis
p Iocinore	o Abdomine	o carcinomate	p Staphyloma-	p Hebetudine
q Ramicibus	p Verruca	p Lumbricis	te	q Atropia
r Catus ſaſi	q Gonglio	q Dracũculis	q Eptolidibus	r Epiphoris
ſ Exulceratiõe	r Phymate	r Vermibus	r Partulidibus	ſ Phitiſii vera
t Procidẽtibus	ſ Phygeelo	ſ Hidrophobia	ſ Tonſillis	t Oedemade
u Ph.mo (tis.	t Forunculo	t Scabie	t Vua	u Phymis
x Condyloma-	u Terebrintho	u Surditate	u Abſeſcu	x Morbo regio
	x Aedemate	x Auribus	x Ancuriſmate	

r	ſ	t	u	x
a Præcordiis	a Raucedine	a canis morſu	a Murenæ	a Siti
b Auriculariis	b Spaſmo	b Veſpæ	b Draconis	b Achore
c Pernionibus	c Schyrantia	c Apium	c Teſtudinis	c Ambuſtis
d Alphis	d Scatomia	d Phalangii	d Crocodili	d Dothiene
e Alpho	e Antilope	e Tarantulæ	e Bupreſti	e Carcinode
f Clauiculis	f Emphiſema	f Scorpionis	f Salamandræ	f Echomonia
g Ceſalgia	g Pſorophtal-	g Stellionis	g Erucæ	g Telephia
h Cephaliacis	mia (mia	h Felis	h Rubetæ	h Chironia
i Cercoſis	h Scherophtal-	i Muris	i Hirundinum	i Ancyloſi
l Ceriope	i Xirophtalmia	l Viperæ	l Chamelæõtis	l Lumbricis
m Rachoma	l Hypoſphage	m Amphisbenæ	m Pediculorum	m Stranguria
n Tyloſi	m Chemoſiuna	n Scythalæ	n Cato	n Aſcaridibus
o Ephialte	n Aplichia	o Drini	o Inſania	o Lagophtal-
p Præfocatiõe	o Lipothomia	p Hemorrhoi	p Miſantropia	mia
q Lycaone	p Areis	q Natricis	q Anadia	p Eſtrophio
r Amoribus	q Pthiriaſis	r Cencri	r Antheris	q Lydatide
ſ Hemeplagia	r Porrigine.	ſ Ceraſtæ	ſ Rhagade	r Hypopio
t Diſtentione	ſ Pſydraciis	t Aſpidis	t Eumolo	ſ Epulodibus
u Cancro	t Hulcuſculis,	u Baſiliſci	u Phlectene	t Parulibus
x Paraliſia	u Hulcere	x Paſtinacæ	x Apoſyrmate	u Vita
	x Vulneribus			x Virga

In-

a	b	c	d	e
Cerebri.	Capitis.		Ventris.	Cupius.
a Inflãmatione	a Colore	a Cæcitate	a Fluxu	a Erisipela (fri.
b Alienatione	b Vlceribus	b Surditate	b Sanguinis	b Apostemate
Dentiú.	c Vlcusculis	c Fluoribus	c Vlceribus	c Phlegmone
c Anfractu	d Ficis	d Excremẽtis	d Torminibus	d Apostemate
d Pruritu	e Pediculis	Nasi.	e Doloribus	cal. (phleg.
e Titillatione	f Infrigidatiõe	e Purulentis	f Tormine	e Apostemate
f Dolore	g Ictu	g Exuctionib⁹	g Dolore	f Cancro
g Stupore	Ani.	h Apertione	h Vlcere	g Dubellati
h Perforatione	h Passionibus	i Sanguine	Gingiuarum.	h Oppilatione
i Commotiõe	i Dolore	l Vermiculis	i Apostemati-	i Vulneribus
l Fractura	l Corruptione	m Putore	bus	l Doloribus
m Stridore	m Tumoribus	n Fluore	l Sanguine	m Dolore
n Alteratione	n Egressione	o Coriza	m Fixuris	Ileos.
o Citrinitate	o Mollificãtio	p Carharro	n Vlceribus	n Venenoso
p Cõfricatiõe	ne	q Muco	o Corrosione	o Phlegmatib⁹
q Apostemati-	p Apostemate	Eructione.	p Fistulis	p Ventoso
bus	q Aegritudine	r Fumosa	q Fætore	q Cõplexiõali
r Corrosione	r Callo	s Acerosa	r Mollificatiõe	r Apostemosi
s Vermibus	s Hemorrhoi-	t Fætida	s Doloribus	s Torsione
t Stridore	t Fistulis (dib⁹	u Cænosa	t Fluxu	t Cholerico
u Cõgelatione	u Pruritu	x Olida	u Vlcere	u Ruptura
x Hebetudine	x Vlceribus		x Dolore	x Ex fece.

f	g	h	i	l
Sanguinis.	a Safari	a Baras	a Rebegui	a Pestilentia
a Distillatione	b Acrai	b Alguada	b Almissire	b Syncope
b Profluuio	c Arsatu	c Alhadiret	c Euripiala	c Sudoribus
c Putrefactiõe	d Alabeue	d Albosos	d Liparia	d Syncopes
d Putredine	e Alchamar	e Aneurisma	e Aldach	e Rigoribus
e Fluxu	f Alchola	f Aschiris	f Almessere	f Deliquio
f Cõgelatione	g Aldemul	g Pytia	g Alfacan	g Apostemate
g Motu	h Alintisar	h Sahatari	h Alcuzer	h Albura
h Sputu	i Almesemar	i Sucho	i Aldubelari	i Morphæa
i Exuberanti	l Alsahafari	l Sebel	l Benat	l Rhagadijs
l Impedimẽto	m Altharfaria	m Alsubchara	m Birsen	m Ascaridibus
m Inspissatione	n Suben	n Amithe	n Aschailo	n Soda
n Euacuatione	o Bozhor	o Chalutite	o Pugillis	o Obliuione
o Hæmorrho-	p Arsatu	p Sossari	p Ilischi	p Oris tortura
p Vestigijs (id.	q Aschachilo	q Cafacan	q Ilysci	q Vestigatione
q Mictu	r Carabito	r Zair	r Alasah	r Eructatione
r Fluido	s Algues gnes	s Aldach	s Sahafari	s Diabete
s Exitu	t Alsara	t Sere	t Fluxu	t Gibbositate
t Profluuijs	u Cureri	u Albochar	u Ischutia	u Variolis
u Impedimẽtis	x Tarsari	x AlKil	x Lactea	x Rhagadia
x Putredinib⁹				

a	b	c	d	e
a 2	a 22	a 42	a 103	a 83
b 3	b 23	b 43	b 104	b 84
c 4	c 24	c 44	c 105	c 85
d 5	d 25	d 45	d 106	d 86
e 6	e 26	e 46	e 107	e 87
f 7	f 27	f 47	f 108	f 88
g 8	g 28	g 48	g 109	g 89
h 9	h 29	h 49	h 110	h 90
i 10	i 30	i 50	i 111	i 91
l 11	l 31	l 51	l 112	l 92
m 12	m 32	m 52	m 113	m 93
n 13	n 33	n 53	n 114	n 94
o 14	o 34	o 54	o 115	o 95
p 15	p 35	p 55	p 116	p 96
q 16	q 36	q 56	q 117	q 97
r 17	r 37	r 57	r 118	r 98
ſ 18	ſ 38	ſ 58	ſ 119	ſ 99
t 19	t 39	t 59	t 120	t 100
u 20	u 40	u 60	u 121	u 101
x 21	x 41	x 61	x 122	x 102

f	g	h	i	l
a 123	a 143	a 163	a 63	a 183
b 124	b 144	b 164	b 64	b 184
c 125	c 145	c 165	c 65	c 185
d 126	d 146	d 166	d 66	d 186
e 127	e 147	e 167	e 67	e 187
f 128	f 148	f 168	f 68	f 188
g 129	g 149	g 189	g 69	g 189
h 130	h 150	h 170	h 70	h 190
i 131	i 151	i 171	i 71	i 191
l 132	l 152	l 172	l 72	l 192
m 133	m 153	m 173	m 73	m 193
n 134	n 154	n 174	n 74	n 194
o 135	o 155	o 175	o 75	o 195
p 136	p 156	p 176	p 76	p 196
q 137	q 157	q 177	q 77	q 197
r 138	r 158	r 178	r 78	r 198
ſ 139	s 159	ſ 179	s 79	ſ 199
t 140	t 160	t 180	t 80	t 100
u 141	u 161	u 181	u 81	u 101
x 142	x 162	x 182	x 83	x 102

m	n	o	p	q
a 163	a 283	a 223	a 344	a 304
b 164	b 284	b 224	b 345	b 305
c 165	c 285	c 225	c 346	c 306
d 166	d 286	d 226	d 347	d 307
e 167	e 287	e 227	e 348	e 308
f 168	f 288	f 228	f 349	f 309
g 169	g 289	g 229	g 350	g 310
h 170	h 290	h 230	h 351	h 311
i 171	i 291	i 231	i 352	i 312
l 172	l 292	l 232	l 353	l 313
m 173	m 293	m 233	m 354	m 314
n 174	n 294	n 234	n 355	n 315
o 175	o 295	o 235	o 356	o 316
p 176	p 296	p 236	p 357	p 317
q 177	q 297	q 237	q 358	q 318
r 178	r 298	r 238	r 359	r 319
ſ 179	ſ 299	ſ 239	ſ 360	ſ 320
t 180	t 300	t 240	t 361	t 321
u 181	u 301	u 241	u 362	u 322
x 182	x 302	x 242	x 363	x 323

r	ſ	t	u	x
a 203	a 364	a 324	a 284	a 243
b 204	b 365	b 325	b 285	b 244
c 205	c 366	c 326	c 286	c 245
d 206	d 367	d 327	d 287	d 246
e 207	e 368	e 328	e 288	e 247
f 208	f 369	f 329	f 289	f 248
g 209	g 370	g 330	g 290	g 249
h 210	h 371	h 331	h 291	h 250
i 211	i 372	i 332	i 292	i 251
l 212	l 373	l 333	l 293	l 252
m 213	m 374	m 334	m 294	m 253
n 214	n 375	n 335	n 295	n 254
o 215	o 376	o 336	o 296	o 255
p 216	p 377	p 337	p 297	p 256
q 217	q 378	q 338	q 298	q 257
r 218	r 379	r 339	r 299	r 258
ſ 219	s 380	ſ 340	s 300	ſ 259
t 220	t 381	t 341	t 301	t 260
u 221	u 382	u 342	u 302	u 261
x 222	x 383	x 343	x 303	x 262

Baaras

a

a Baaras
b Abſinthio
c Seriphio
d Bacchari
e Cacalia
f Cachride
g Acana
h Daphnoide
i Balano
l Cacto
m Acanthio
n Balauſtio
o Dauco
p Delphinio
q Acanto
r Calamo
ſ Ballote
t Dendroide
u Calaminta
x Acarne

b

a Calcifraga
b Abiete
c Balſamina
d Calta
e Dēte Leonis
Cancamo
g Abrotono
h Dentaria
i Balſamo
l Aceto
m Diapentia
n Myagro
o Achiade
p Barbahirci
q Diphtamno
r Muria
ſ Cannabo
t Dictamo
u Dipſaco
x Aconito.

c

a Pardaliāche
b Caphura
c Dorella
d Bdellio
e Doronico
f Capto
g Acoro
h Dorycno
i Cappari
l Behen
m Draba
n Dracone
o Acutaſpina
p Diancintho
q Cardamono
r Battiſecula
ſ Ebeno
t Adarce
u Cannella
x Cinnamomo

d

a Belloide
b Adianto
c Dryopteri
d Carduo
e Abutilon
f Carlia
g Belzoino
h Carpaſo
i Acacalide
l Ebulo
m Berberi
n Ebore
o Aegilope
p Carpobalſamo
q Beta
r Edino
ſ Aethiopide
t Carpino
u Echio
x Betonica

e

a Betula
b Carthamo
c Aethite
d Elaphoboſco
e Faba
f Agalloco
g Biſlingua
h Caryophillis
i Elaphoboſco
l Agarico
m Biſtorta
n Elaterio
o Agerato
p Eleatine
q Eleaterijs
r Parietaria
ſ Eleagno
t Blito
u Cacte
x Agrifolio

f

a Borragine
b Alamo
c Electro
d Botris
e Caſtaneis
f Aliſma
g Caſtoreo
h Braſſica
i Allio
l Catanance
m Brittanica
n Aluo
o Eleoſino
p Bromio
q Lathyri
r Alce
ſ Catapucia
t Elichriſo
u Alphaſat
x Ephemero

g

a Bion
b Alſine
c Alterco
d Farne
e Bryonia
f Altea
g Elleborine
h Elleboro
i Bugloſſo
l Empetro
m Alumine
n Epimedia
o Bulbis
p Epipacti
q Alipo
r Epithimo
ſ Bunio
t Eqſeto
u Bubptalmo
x Buniis

h

a Caulibus
b Centaurio
c Alyſſo
d Nardo
e Caucalide
f Amaraco
g Cedrelate
h Erica
i Amarantho
l Equiſeto
m Cedria
n Ambara
o Erino
p Cæpa
q Eruca
r Ambroſia
ſ Eruilia
t Eryſimone
u Amello
x Erythrodano

i

a Cedro
b Agrimonia
c Cedromela
d Ambiuga
e Burſapaſtoris
f Aiuga
g Eruo
h Ceraſis
i Aizoo
l Eruila
m Buxo
n Cerretta
o Altea
p Acrifolio
q Eringio
r Filicula
ſ Alibiadon
t Philipendula
u Filice
x Aizois

l

a Ephtaphylle
b Ceſtron
c Armoracea
d Calcantho
e Ammoniace
f Eupatorio
g Euphorbio
h Colchico
i Amomo
l Euphragia
m Ceruſſa
n Fuligine
o Fago
p Ampelite
q Farfara
r Farfugio
ſ Farfal
t Ampelopraſo
u Ferula
x Ficu

Ca-

m	ñ	o	p	q
a Chamæacte	a Chamælea	a Chelidonio	a Chryſocome	a Ceci
b Androſemo	b Anito	b Galla	b Geranio	b Argentaria
c Flammula	c Fumaria	c Antora	c Aquilea	c Gith
d Chamæciſſo	d Chamæſice	d Gallitrico	d Chryſogono	d Ariſaro
e Fœniculo	e Fraxino	e Aparine	e Arabea	e Glaſto
f Anemone	f Galanga	f Cherua	f Iuiuba	f Ariſtolochia
g Feno	g Anonide	g Clematide	g Cicere	g Cicuta
h chamædaph-ne	h Anthemide	h Aphaca	h Arabide	h Armoracia
i Anetho	i Fungo	i Chondrilla	i Gingidion	i Cinnamomo
l Fragula	l Caratia	l Gattaria	l Araco	l Glaucio
m Chamæleone	m Galbano	m Apiaſtro	m Cicorio	m Arnobo
n Angelica	n Halica	n Geniſta	n Andachoca	n Circea
o Fraxinella	o Antillide	o Apio	o Arbuto	o Aro
p Chamæmelo	p Chamædrio	p Chryſanthe-mo	p Gittagine	p Glycirrhizza
q Gagate	q Gallio	q Gentiana	q Gladiolo	q Hedera
r Argyro	r Antipatre	r Apocyno	r Archio	r Artemiſia
ſ Galactide	ſ Chamæpytis	ſ Glande	ſ Grano	ſ Gnaphalea
t Armola	t Galiopſi	t Apollinari	t Argemone	t Hediſaro
u Haſtula	u Halimo	u Chryſocola	u Gramine	u Gnidio
x Anguria	x Anthirrino	x Stellaria	x Curcumi	x Cirſio

l̃	ſ̃	t̃	u	x
a Cyſto	a Cnico	a Conſolida	a Cori	a Crateogono
b Amygdala	b Aſphodelo	b Conira	b Coridali	b Arundine
c Gratiola	c Hemerocalli	c Atriplice	c Hippophae	c Hippociſtide
d Citrio	d Cocco	d Hippomura-thro	d Hippoſelino	d Aſaro
e Guaiaco	e Aſpleno	e Hircino	e Hippophae-ſto	e Creſpino
f Anagallide	f Colchico	f Auellana	f Azadarach	f Hiſſopo
g Helenio	g Hemioniti	g Corianno	g Corneola	g Aſclepiade
h Clematide	h Aſtere	h Hirculo	h Ibiſco	h crocomagna
i Anagyri	i Trinitate	i Hiericonta	i Cornu	i Aſsiro
l Hedriaro	l Ephemero	l Aurelia	l Hippopota-mo	l Iacea
m Clinopodio	m Hermoda-ctylo	m Hirundine	m Coronopo	m Grithmo
n Helichryſo	n Aſtragalo	n Amicula	n Azarolo	n Iberide
o Anchuſa	o Hyeracio	o Holoſtio	o Hidropipere	o Groco
p Chymeno	p Colocyntide	p Ordeo	p Corragine	p Aſpalatho
q Heliotropio	q Hippocăpo	q Cotyledone	q Hyoſchiamo	q Ilice
r Andocaca	r Altea	r Hormino	r Corruda	r Gythiſo
ſ Elleborine	ſ Hippogloſſo	ſ Cithino	ſ Hipecoo	ſ Aſparago
t Helxine	t Hippolapa-to	t Hyacintho	t Coſto	t Imperatoria
u Androſace	u Anactilide	u Gotoneis	u Hiperio	u Gruciata
z Cneoro	x Colophonia	x Hydromeli	x Coſacia	x Iuranico

cubebe

a	b	c	d	e
a Cubebe	a Mādragora	a Cyano	a Lampſana	a Laſſulare
b Irione	b Cucumere	b Arabe	b Lente	b Leucāthemo
c Cheiri	c Armeniaco	c Lactuca	c Malo	c Lathiri
d Iride	d Cunila	d Martagon	d Lentiſco	d Melica
e Cucioſera	e Medica	e Cyclamino	e Canaria	e Napo
f Acrochi	f Ixia	f Kerua	f Cythino	f Lauandula
g Iſaride	g Cupreſſu	g Laudano	g Leōtopetalo	g Meliloto
h Iſopyro	h Intybo	h Cynogloſſo	h Lapato	h Laſere
i Cuſcutha	i Lacerta	i Lagopo	i Punico	i Melimela
l Malabatro	l Curmi	l Marto	l Perſeco	l Melino
m Iunco	m Iunipero	m Cynocrābe	m Colchico	m Narcaphto
n Lambruſca	n Epirotico	n Matricaria	n Larice	n Lauro
o Cucurbita	o Myrrha	o Kali	o Meconio	o Conſolida
p Liburno	p Margarita	p Cynoſorchi	p Medio	p Meliſſophyllo
q Iuglande	q Maſtiche	q Lachrimo-	q Leontopalo	q Ledone
r Curcumi	r Citino	r Cyaero	r Laſere	r Millepede
ſ Lacte	ſ Maro	ſ Matriſilua	ſ Melle	ſ Narciſſo
t Malicorio	t Maiorana	t Cypero	t Lepidio	t Melomeli
u Radice	u Cymbalaria	u Lamio	u Melanthio	u Lemnia
x Malua	x Marrhubio.	x Lamiis	x Laſerpitio	x Melangena.

f	g	h	i	l
a Leucacantha	a Nerio	a Moſcho	a Conchite	a Lithoſpmate
b Minio	b Liguſtico	b Nuxmyriſti-	b Nuce	b Oloſcheno
c Nardo	c Nigella	ca	c Lolio	c Myrrhide
d Miraſole	d Molibdena	c Linozoſti	d Iuglande	d Oluſatro
e Leucade	e Liguſtico	d Metella	e Ricino.	e Lycio
f Naſturtio	f Nitro	e Pinea	f Loto	f Olyra
g Cimino	g Nucleis	f Lino	g Myle	g Myrtidano
h Leucoio	h Lilac	g Myagro	h Seſamo	h Pederota
i Natrice	i Nymphea	h Ophiogloſſo	i Lucciola	i Lycopſi
l Myſi	l Momordica	i Ochra	l Mirica	l Pæonia
m Naxo	m Lilio	l Lithargyro	m Sicyonio	m Amphacio
n Moly	n Morandula	m Ocymaſtro	n Sinapi	n Myrtillo
o Libiſtico	o Pinea	n Maſtiche	o Lupino	o Paguro
p Nepeta	p Limonio	o Ocymo	p Styrace	p Onagra
q Libanotide	q Morſus gal-	p Lithocolla	q Myriophyl-	q Lagopo
r Vomica	linæ	q Gnidio	lo	r Palyuro
ſ Molimago	r Oename	r Moro	r Tritico	ſ Myrto
t Lichene	ſ Rumolaria	ſ Cnico	ſ Terebintho	t Pala
u Nomicis	t Oeſipo	t Ocimoide	t Lychnide	u Onobrichi
x Leucoijs	u Linaria	u Myrrha	u Tamarindis	x Neronide
	x Olea	x Linaria	x Myrobolanis	

Lyuc-

m	n	o	p	q
a Lycurio	a Meſpilo	a Opio	a Opobalſamo	a Oſtracite
b Menta	b Papauere	b Rhicino	b Pepone	b Perſea
c Onoſma	c Piperella	c Rheo	c Rhabarbaro	c Ruſco
d Lyſimachia	d Quercu	d Panthenio	d Opuntia	d Rumice
e Malopepone	e Radicibus	e Reſina	e Periclimeno	e Ruta
f Ophiogloſſo	f Mezereo	f Paſſo	f Oreoſelino	f Salinari
g Naphta	g Quinq̃folio	g Rha	g Peplo	g Oſiride
h Mentaſtro	h Papyro	h Ophioſcoro	h Roſa	h Saliunca
i Elate	i Ranunculo	don	i Origano	i Othonnia
l Lanaria	l Sabina	i Ophite	l Roſmarino	l Teſticulis
m Panace	m Rhamno	l Paſtinaca	m Rubia	m Piperitide
n Anemone	n Milio	m Rapunculo	n Periploca	n Oxiacantha
o Napello	o Rhaſano	n Orobanche	o Rubeta	o Salice
p Chironia	p Rapontico	o Rhododen-	p Ornitogalo	p Teucrio
q Pancratio	q Parietaria	dro	q Salamandra	q Saluia
r Mahaleb	r Sagapeno	p Sale	r Rubo	r Oxali
ſ Panico	ſ Millefolio	q Pediculari	ſ Salua	ſ Talictro
t Mercuriali	t Rapo	r Salnitro	t Periſtereon	t Samonico
u Spatha	u Parronichia	ſ Pelecino	u Oriza	u Thapſia
x Meone	x Millemorbia	t Rhoe	x Rubijs	x Pipere
		u Ribe		
		x Opolo		

r	ſ	t	u	x
a Mixis	a Oximelle	a Phalangio	a Phillirea	a Secale
b Echio	b Saliunca	b Sapphiro	b Phænice	b Secacul
c Palma	c Scorpioide	c Phalaride	c Saxifragia	c Sicea
d Sampſuco	d Petaſine	d Salicornia	d Thymo	d Thſaſpe
e Stinco	e Sanicula	e Tragio	e Scabioſa	e Piloſella
f Perſico	f Oxi	f Sarcocella	f Phu	f Echio
g Sandaraca	g Petroleo	g Scorzonera	g Sebeſtenis	g Securidiea
h Oxalma	h Scorpiuro	h Pharico	h Thimbra	h Thimelea
i Sandice	i Taxo	i Tragio	i Scammonio	i Sedo
l Perſicaria	l Petroſelino	l Scrophularia	l Phyllire	l Pimpinella
m Scolopendra	m Santali	m Tragopogõo	m Tragacãtha	m Selagine
n Oxicedro	n Tartaro	n Phaſiolo	n Scandice	n Tilia
o Stolymo	o Pettimborſa	o Trago	o Tubere	o Pinea
p Sanguinaria	p Telephio	p Sarcophago	p Serpentina	p Selenitide
q Perfoliata	q Sapa	q Tribulis	q Phylli	q Thitimalo
r Scordo	r Terebintho	r Trichomane	r Scariola	r Pinu
ſ Oxilapatho	ſ Tamarice	ſ Phellodris	ſ Tritico	ſ Scordio
t Scorodropa-	t Sanguiſorbia	t Sardonea	t Scylla	t Selinuſa
ſo	u Scorpione	u Trifolio	u Turbit	u Tormentilla
u Sanguine	x Scorpio	x Triſſagine	x Phyteumõe	x Piperite
x Per Foliata				

piſſa-

a	b	c	d	e
a Pissaspalato	a Serpyllo	a Plumbo	a Siliqua	a Portulaca
b Sena	b Pityusa	b Seseli	b Polypodio	b Sicon
c Turpeto	c Verbenaca	c Vinca puinca	c Siluro	c Sansaparilla
d Veratro	d Serpentina	d Polemonia	d Vnedone	d Poramogetone
e Theriaca	e Veronica	e Vincetossico	e Xiphia	e Corymbis
f Pissæleos	f Pice	f Sferracauallo	f Silobo	f Sisymbrio
g Senecione	g Serracula	g Sicionio	g Vnione	g Sphondilo
h Tussilagine	h Plantagine	h Polio	h Xilon	h Potentilla
i Typha	i Verruca	i Virga aurea	i Pompolige	i Rhodiano
l Valeriana	l Serratula	l Polycnemo	l Xilobalsamo	l Smilace
m Pistaceis	m Platano	m Virgapasto-	m Similagine	m Galanga
n Serica	n Vesicaria	n Sideride (ris	n Xiride	n Smirnio
o Tygname	o Sesamo	o Polygala	o Sinapi	o Poterio
p Narcaphto	p Vicia	p Irio	p Populo	p Zibeto
q Pistolochia	q Plumbagine	q Sigillo	q Vrtica	q Solano
r Pectine	r Visnago	r Vitice	r Sione	r Ambara
ſ Vmbilico	ſ Vitalba	ſ Poligonato	ſ Vlmo	ſ Mastiche
t Seride	t Sesamoide	t Vite	t Vua	t Propoli
u Piso	u Filipendula	u Arbuto	u Porro	u Rosaceo
x Verbasco	x Picea.	x Siligine.	x Xanthro	x Solbastrella

f	g	h	i	l
a Pseudoacon	a Psarmica	a Pyrola	a Halimus	a Purpura
b Sparthio	b Spina	b Stachi	b Stæbe	b Struthio
c Gramine	c Meo	c Pinus Sylue.	c Aquifolio	c Plantagine
d Spatula	d Pulegio	d Piretro	d Acutifolio	d Styrace
e Bitumine	e Nardo ind.	e Cembro	e Mahaleb.	e Plantago
f Epseudocoi-	f Nardo Ita.	f Sabina bac.	f Stechade	f Subere
g Naphta (to	g Spodio	g Staphis agria	g Tilea ma.	g Coniza ma.
h Spacælo	h Nardo cel.	h Phænicea	h Tilea. fem.	h Coniza mi.
i Gattaria	i Pulmonaria	i Lycia	i Cisto mas.	i Succino
l Fragis	l Nardo mon.	l Tina	l Euonimo	l Lauandula
m Lactuæ Sil.	m Phu maiori	m Staphiloden	m Galla	m Leucoio
n pseudodictamo	n Phu minori	n Lybica (dro	n Stramonio	n Erithomo
o Sphondilio	o Phu paruo	o Arundo	o Viburno	o Sclarea
p Thitres	p Gelsomino	p Erica	p Rubo	p Hedisaro
q Pirytes	q Pulsatilla	q Rhamno 2	q Aurautio	q Conizis
r Geomede	r Iasmino	r Rhamno 3	r Sorbo syl.	r Plantagine aqua.
ſ Psillio	ſ Iasme	ſ Rhamno 4	ſ Sorbo sor.	ſ Hedisare
t Spinacia	t Cneoro	t Stellata	t Stratiocc	t Sclareis
u Iunco odora	u Pyro	u Erica bac.	u Gallis	u Leucoijs
x Spinacijs (to	x Pinu .. p.	x Erica	x Rubis	x Meo.

m	n	o	p	q
a Prunis	a Bachala	a Didar	a Siſibriũ. her.	a Iohen
b Soldanella	b Camum	b Alberas	b Syſibrio. ſyl.	b Vetri
c Nenufar	c Remenia	c Fuſter	c Syſibri. oq.	c Merel
d Nilofar	d Candes	d Garicum	d Crithmi 1	d Iecum
e Solidagine	e Dadi	e Aniſo	e Cinh. 2	e Leum
f Drudebe	f Baladar	f Halben	f Cirrh. 3	f Bengi
g Sonco	g Camech	g Hachille	g Cruh. 4	g Harbe
h Pſeudacoro	h Kali	h Aſphodegi	h Xilon	h Kathor
i Taraxacon	i Lenibraſſica	i Batheca	i Butiro	i Liſen
l Caudarel	l Braſſica cri.	l Keiri	l Frumento ind.	l Dumdebe
m Sorbo	m Braſſica rapi.	m Kanabel	m Frumen.Sar.	m Gaur
n Artinon	n Braſſi.maria.	n Oſtaraticon	n Goſſipium	n Haſach
o Pſeudoapio	o Beta alba.	o Kitran	o Sibro	o Lisbon
p Cardes	p Ber. rub.	p Kambra	p Muſtela	p Machaleo
q Sorgo	q Ber. nig.	q Kadi	q Bufone	q Koſtos
r Carnia	r Culuel	r Botom	r Siluro	r Mentire
ſ Cataf	ſ Breſil	ſ Leben	ſ Gobbio	ſ Kerua
t Pſeudobunio	t Coton	t Hadacocha	t Smaride	t Mezereon
u Cherbas	u Delonigi	u Ter	u Tellina	u Nabach
x Sparganio	x Dad	x Tebis	x Tollinis	x Kaudo.

r	ſ	t	u	x
a Sulphure	a Sicomoro	a Cataf	a Fafrael	a Orfach
b Thunno	b Abano	b Albaſari	b Nadid	b Dimag
c Millepede	c Mogao	c Labora	c Chaleb	c Iezar
d Pulmonaria	d Vegil	d Hael	d Hagual	d Haur
e Lichene	e Olba	e Rarin	e El	e Thel
f Galerita	f Puſtech	f Saro	f Elisfaco	f Dis
g Elephante	g Pane	g Abel	g Suferi	g Sincal
h Acranea	h Molochita	h Schea	h Fu.	h Vinen
i Lacerta	i Sabet	i Zacchar	i Zabanged	i Molocal
l Symphiro	l Norph	l Sere	l Vaeg	l Bezaar
m Sepe	m Mia	m Taufel	m Xamem	m Lobin
n Stinco	n Sabon	n Zacor	n Raxos	n Hohas
o Crocodilo	o Muri	o Vinea	o Sult	o Tuffa
p Sciuro	p Sclien	p Falfel	p Zaror	p Luben
q Teſticulo 1	q Raſas	q Bumbel	q Sus	q Mugali
r Teſt. 2	r Serax	r Secacul	r Turbith	r Ricagen
ſ Teſt. 3	ſ Sim	ſ Zaibar	ſ Machi	ſ Raſre
t Teſt. 4	t Sumach	t Reg	t Yerzenius	t Hatar
u Teſt. 5	u Sicomoris	u Zire	u Cinbauge	u Dehu
x Teſt. 6	x Molochitis	x Chimolſa	x Zibib	x Mermex

a	b	c	d	e
a Laudomia	a Brigida	a Camilla	a Daphne	a Flos defpina
b Angelica	b Cornelia	b Felix	b Fauftina	b Octauia
c Diana	c Domitilla	c Agrippina	c Agata	c Prudentia
d Eluira	d Artimifia	d Elifabetha	d Filenia	d Scolaftica
e Camilla	e Dorothea	e Balbina	e Caffandra	e Lacena
f Barbara	f Iudith	f Conftantia	f Apollonia	f Syluia
g Cintia	g Fenicia	g Ioanna	g Dianira	g Onfale
h Dianora	h Beatrix	h Doralix	h Albia	h Phylli
i Febronia	i Galatea	i Erfilia	i Hippodamia	i Pulixena
l Clarice	l Glicerium.	l Hecuba	l Berfabea	l Stella
m Iuftina	m Helena	m Mariana	m Lauinia	m Leucippe
n Iulia	n Anna	n Flauia	n Moftedia	n Zenobia
o Helianora	o Cecilia	o Hortenfia	o Nicoftrata	o Pellegrina
p Dido	p Delia	p Bartomina	p Brifeide	p Hormina
q Flosdelifi	q Feliciana	q bartolemea	q Niobe	q Veronica
r Catherina	r Cotinna	r Laura	r Cleopatra	r Melitea
f Herminia	f Hera	f Medea	f Aluina	f Vrinia
t Ifabella	t Agnefa	t Aurelia	t Olimpia	t Placida
u Dorinna	u Ifigenia	u Aurilla	u Hortenfia	u Melanto
x Iacca	x Iaccea	x Medina	x Latona	x Melania

f	g	h	i	l
a Dirce	a Driope	a Cine	a Lucretia	a Zontiri
b Clara	b Martia	b Penelope	b Lantia	b Sabba
c Marfifia	c Pompilia	c Romulida	c Eufragia	c Sirifia
d Martia	d Antonia	d Clina	d Calidonia	d Sabina
e Pelagia	e Theodora	e Candida	e Geltruda	e Penia
f Lucrina	f Damofila	f Mirtha	f Lucia	f Egle
g Marta	g Berenix	g Falconia	g Cleofa	g Filomela
h Saffo	h Margarita	h Doride	h Dictinna	h Antigone
i Pomponia	i Calfurnia	i Licoris	i Luna	i Melpemone
l Sibilla	l Praffeda	l Corifca	l Hiene	l Acefia
m Cæleftina	m Telefia	m Cydenia	m Stilla	m Pallas
n Semirami	n Dictinna	n Clementia	n Agapa	n Semeles
o Sulpitia	o Pantafilea	o Syluia	o Theodofia	o Nardina
p Vrfula	p Tisbe	p Chriftina	p Ifidora	p Sarda
q Deiopea	q Califto	q Minerua	q Maura	q Narda
r Tullia	r Sophonisba	r Filicula	r Opportuna	r Murtia
f Chryfanta	f Medufa	f Minutia	f Robena	f Proferpina
t Virginia	t Victoria	t Dante	t Siringa	t Aniceta
u Tulliola	u Serena	u Viola	u Amalia	u Mergellina
x Magdalena	x Venus	x Ariola	x Marcella	x Andagafia

m	n	o	p	q
a Lucilla	a Minta	a Cannuſia	a Berardina	a Leonetta
b Albina	b Eliſabeta	b Anna	b Santolina	b Euſtachia
c Andromache	c Sofronia	c Hieronyma	c Bertina	c Laurentia
d Roſmunda	d Celia	d Altea	d Bertulina	d Sancia
e Ioanna	e Lesbia	e Roſana	e Aretuſa	e Hippolita
f Eufroſina	f. Pontia	f Cunilda	f Sofroniſca	f Eutemia
g Rhodope	g Potentiana	g Altilia	g Franciſca	g Magnes
h Arianna	h Potentilla	h Iocaſtra	h Chriſoſtoma	h Omphale
i Laodicea	i Licenia	i Melicerta	i Oſtania	i Liuia
l Lais	l Claudia	l Alcmena	l Albinia	l Panthea
m Flora	m Atalanta	m Canace	m Troiana	m Rhodope
n Leontium	n Leonina	n Iuturna	n Aloyſia	n Spurina
o Aquilina	o Licenia	o Amata	o Franciſchina	o Theti
p Eutropia	p Leonica	p Prognes	p Frãciſchella	p Eulalia
q Aſpaſia	q Amalatunta	q Andromeda	q Annuccia	q Suanilda
r Corinna	r Genoueſſa	r Deuteria	r Marianna	r Violantes
ſ Lyciſca	ſ Oppia	ſ Alteria	ſ Sabetta	ſ Violantilla
t Manilia	t Sariſſa	t Medullina	t Iſabetta	t Egina,
u Roſimunda	u Alceſia	u Giuſanna	u Bertuccia	u Eufemia
x Laodamia	x Menippa	x Pariſina	x Liſetta	x Euſtochia

r	ſ	t	u	x
a Euricome	a Serafia	a Egina	a Eufroſina	a Eurilia
b Luciana	b Eleſia	b Agariſta	b Genoeſa	b Anatolia
c Felinia	c Serafina	c Briſeida	c Mariana	c Ruffina
d Gratia	d Menodora	d Clitenneſtra	d Endixa	d Eufemia
e Euridix	e Minodora	e Berſabea	e Anaſtaſia	e Rainalda
f Semeles	f Nicola	f Caliſto	f Bleſilla	f Egeria
g Metia	g Nicolla	g Celeno	g Euterpe	g Paula
h Arachnes	h Europa	h Calipſo	h Euſebia	h Paulina
i Capronia	i Marietta	i Calippe	i Melana	i Eugenia
l Aurelia	l Meſpila	l Elettia	l Silena	l Macrina
m Macedonia	m Lucia	m Cantilla	m Fauſta	m Leodicea
n Euphemia	n Pelagia	n Deiopeia	n Meleria	n Marina
o Cinara	o Eulalia	o Deiphila	o Marciana	o Afra
p Creuſa	p Cleria	p Euridice	p Meliſſa	p Suſanna
q Tarpeia	q Caia	q Eudota	q Egli	q Atanaſia
r Bendicea	r Amarilli	r Glicera	r Melitea	r Euagria
ſ Polycrates	ſ Antiopa	ſ Ermione	ſ Iuliana	ſ Natalia
t Pheon	t Argia	t Hippodamia	t Licaſte	t Lilioſa
u Septimia	u Argilla	u Hipſiphile	u Leda	u Partiola
x Nouia.	x Mergina	x Lauinia	x Lesbia	x Fulgentia

Carra-

	a	b	c	d	e
a	Carraſa	Baglioneta	Columna	Bruna	Capicia
b	Ieſoalda	Apicella	Caietana	Gābacorta	Iacobina
c	Brancia	Caritea	Beringuria	Rinera	Nigra
d	Berlingeria	Grimalda	Giacinta	Aria	Ruffa
e	Caieta	Iacinta	Noiella	Mele	Regina
f	Aprana	Larina	Acciaiola	Nicaſtro	Arimini
g	Iandona	Maſtroiudex	Pellegrina	Rouerſa	Saracina
h	Loffredo	Lagni	Caietana	Cimina	Gattula
i	Silingeria	Pignatella	Piſcicella	Protonobi-liſſima	Marulla
l	Mariconna	Pappacoda	Maſcābruna	Griſona	Sylueſtris
m	Serraglia	Lopes	Criuella	Ricarda	Beltrana
n	Gargana	De Luna	Rubea	Tuttauilla	Sadoleta
o	Puderica	Bonauētura	Mercurialis	Miroballo	Macchianel-la
p	Aierba	Creſcentia	Rota	Tomacella	Cauaniglia
q	Gaieta	Pinella	Pedemontia	Nigrona	Paleologa
r	Manutia	Nizzolia	Sarrana	Marramaldi	Tuſa
ſ	Palauicina	Rabicana	Pignona	Merula	Galluccia
t	Iemmona	Mancina	Suardina	Stirax	Seuerina
u	Paduana	Lena	Salara	Tianca	Pagana
x	Natalis	Rangona	Macedonia	Molengiana	Serra

	f	g	h		l
a	Corduba	Cambia	Carmignana	Bonita	Cantelmi
b	Altomari	Aſprella	Carlona	Coſtantia	Iudix
c	Galecia	Adorni	Saxona	Bona	Sauariana
d	Turbula	Tigrina	Confalona	Nouella	Sellarola
e	Arnulfa	Sancia	Spataſora	Caualeria	Argentina
f	Giſleria	Spinola	Carlona	Santomanga	Bozzuta
g	Caputa	Mazza	Struzza	Tarantula	Controueria
h	Merula	Vipera	Valois	Turri	Guinnaccia
i	Petia	Conclubetta	Tornella	Scalalea	Sindica
l	Remira	Zanchi	Brucciola	Vitella	piſcis
m	Strambona	Ruſticella	Cornita	Capraria	Spiritus
n	Ruffa	Sangria	Sanſeuerina	Anaſtaſia	Graffigna
o	Valla	Palearia	Zenodochia	Vergilia	Condeſtabili
p	Corteſia	Spinella	Mainarda	Albertina	Zurla
q	Volera	Corallia	Montana	Penellia	Auitabilis
r	Vulcana	Maietta	Paſtora	Vitellozza	Siſcar
ſ	Annecchina	Venata	Stendarda	Pacchi	petrea
t	Veſpaſiana	Altamura	Baialarda	Spina	Capo ceſala
u	Toraldea	Ruſca	Bentiuolia	Foiana	Ferrara
x	Sconnita	Gonſaga	Torella	Teleſia	Guerra

Iordana

m	n	o	p	q
a Iordana	a Salona	a Maſtina	a Zabarella	a Ereſia
b Accõciaioca	b Graſſa	b Fauentina	b Lodegaria	b Aurelia
c Dura	c Lomellina	c Bouinna	c Bonetta	c Mercurialis
d Burghetta	d Borgia	d Gaudia	d Celia	d Abſtentia
e Air	e Spinola	e Duarena	e Gaudina	e Franchina
f Brancatia	f Catania	f Corda	f Accõciamu-ro	f Neſtorea
g Quattroma-no	g Auria	g De cordua	g Suria	g Cincigena
h Maura	h Caldora	h Cedra	h Guicciardia	h Rhetica
i Capilupa	i Piccamilia	i Donnurſa	i Curiona	i Aioſſa
l Alboina	l Anaſtaſia	l Candida	l Monia	l Rotaria
m Cupeta	m Durazza	m Ciuitella	m Galaſſa	m Sabina
n Marzulla	n Fliſia	n Martina	n Donnula	n Eliſa
o Tomitana	o Maiorana	o Abenantia	o Bruſca	o Sagarella
p Manſella	p Iaſia	p Sortina	p Palomba	p Petra
q Dentix	q Tranſi	q Vibella	q Gelaſia	q Penna
r Tiepoli	r Corruda	r Rondeletia	r Rubertina	r Aurifex
ſ Contarena	ſ Vlmeria	ſ Paccia	ſ Rodulſa	ſ Faſella
t Sorantia	t Sconneria	t Saluiana	t Celeſtina	t Columba
u Canalis	u Louicia	u Mendocia	u Diana	u Rotula
x Zanni	x Abenabula	x Tridotia	x Petronilla	x Dieta

r	ſ	t	u	x
a Figliomarina	a Frangipanis	a Filingeria	a Floria	a Ebena
b Santora	b Egidia	b Anfora	b Decanora	b Grinea
c Auſtria	c Aniſia	c Meliſarda	c Antinora	c Flaccia
d Cardona	d Sertona	d Oliueria	d Campana	d Brancaleo
e Floria	e Turnera	e Buccauana	e Cannetia	e Bona
f Eburnea	f Arcamona	f Baſſana	f Draco	f Ericreria
g Falca	g Merauilia	g Pacifica	g Ferraria	g Falangula
h Xilandra	h Aricilla	h Petrea	h Coſta	h Caſtellana
i Caballa	i Fregoſia	i Fundi	i Blanditia	i Criſpina
l Bodina	l Othera	l Frigula	l Pulicaria	l Crumera
m Vittoria	m Eſtenſis	m Tremellia	m Purpura	m Farina
n Molinea	n Sances	n Galatea	n Sapida	n Galla
o Gattula	o Carnara	o Tranquilla	o Bonifacia	o Coſutia
p Liuia	p Cameraria	p Ferrea	p Splandiana	p Fortebrac-cia
q Bellingeria	q Merliana	q Prima	q Caramanina	q Carnetia
r Bufala	r Agricola	r Taranda	r Iodica	r Manlia
ſ Stipula	ſ Vrſina	ſ Tertia	ſ Acontia	ſ Patina
t Scrota	t Baleſterie	t Quarta	t Broccarda	t Pappa
u Tuſca	u Vergeria	u Quinta	u Dracontina	u Reinalda
x Toſcanella	x Taſſona	x Sexta	x Feliciana	x Boccaſpino-la

Cala-

	a	b	c	d	e
a	Calabra	Samnitis	Cilix	Campana	Britannia
b	Arianenſis	Capuana	Acropolita	Conſentina	Cypria
c	Surrentina	Venuſina	Auſtriaca	Valentina	Paſſauienſis
d	Forliuienſis	Thebana	Angauenſis	Baſilienſis	Bargenſis
e	Mediolanenſis	Boema	Trax	Aquitana	caſtellionēſis
f	Balearis	Theutonica	Tartara	Lugdunenſis	Egyptia
g	Beneuētana	Papienſis	Bauara	Conſtantinopolitana	Turca
h	Subaudiana	Bononienſis	Caſtellana	Bergoma	Aragonenſis
i	Veneta	Macedonica	Senenſis	Senenſis	Hieroſolimitana
l	Florentina	Valaſca	Neapolitana	Coloſſenſis	Piſaurenſis
m	Scota	Caroloſtadia	Cremonēſis	Nauarra	Augenſis
n	Pedemōtana	Luſitana	Franca	Friſia	Flandria
o	Bandeburgenſis	Nazarea	Viterbienſis	Troiana	Marpurgēſis
p	Mantuana	Marſa	Brandeburgenſis	Condenſis	Angliana
q	Vratislaudē-	Sleſia	Normanna	Budiſſina	Polona
r	Linconienſis	Berga	Pomerana	Noribergēſis	Antuerpiēſis
ſ	Mantuana	Barchinonēſes	Bernenſis	Burgenſis	Ianuenſis
t	Sulmonenſis	Parmenſis	Claraualēſis	Heſtia	Frigia
u	Aretina	Argentinēſis	Numida	Taurienſis	Murcica
x	Megarita	Hetruſca	Mirandenſis	Tugurina	Tarenſis

	f	g	h	i	l
a	Cantabrica	Barbara	Pamphilica	Dalmata	Græca
b	Anglica	Germana	Notibergēſis	Appula	Tiburtina
c	Brabantina	Paleſtina	Africana	Brutia	Gerula
d	Gaetana	Perſiana	Abrigenſis	Riminenſis	Coracenſis
e	Piſana	Cyrenea	Caldea	Armena	Cannuſia
f	Portugallēſis	Perſa	Leuiatan	Tarentina	Cumiſitana
g	Piccarda	Tridentina	Saxona	Corſa	Arabs
h	Ianuenſis	Aſiatica	Emſena	Bithiua	Toletana
i	Stabienſis	Sarmatica	Sclauona	Taurina	Carnelia
l	Hiſpana	Roterodama	Babilonica	Gallogræca	Damaſcena
m	Equenſis	Saracenica	Corcirenſis	Rhodia	Vdinenſis
n	Croaca	Colonienſis	Anchonitāa	Auguſtana	Ruaceſia
o	Ciuitella	Beſſiana	Sarda	Seluſia	Celſitana
p	Lābergienſis	Veronenſis	Sicula	Vercellenſis	Solicitana
q	Paflagona	Adriatica	Meſſanenſis	Pompeiana	Catanenſis
r	Galatu	Tirrena	Panhormita	Romana	Segeſtana
ſ	Natola	Ciſalpinenſis	Picena	Triuiſana	Numantina
t	Padouana	Longobarda	Rhegma	Pontiana	Syracuſana
u	Patauina	Anazarba	Ligura	Procytana	Canuſina
x	Vicentina	Italica	Romaniola	Partenopea	Caunenſis.

	m	n	o	p	q
a	Itala	Gallica	Gordea	Hellespõtica	Salassa
b	Iudæa	lapix	Giabensis	Pœna	Lepontina
c	Mamertina	Daunia	Arpana	Senensis	Vagiena
d	Leontia	Sipontina	Deculana	Sienensis	Caturigis
e	Antiochensis	Frentana	Alemia	Surrentina	Montana
f	Megarensis	Alexandrina	Syra	Neapolitana	Tripolina
g	Inda	Lucani	Carmensis	Veronenses	Mennoreta
h	Catheniensa	Arpinas	Gambensis	Megnensis	Ibernia
i	Tauronensis	Venusina	Ferentana	Graia	Caturiga
l	Cefaloniẽsis	Dardana	Genusina	Notica	Icaria
m	Syra	Lucerina	Lirina	Allobroga	Trixiana
n	Drepanensis	Lusitana	Rubinata	Retha	Edenata
o	Gumbr.ta	Lybica	Argentina	Vindelica	Albonensis
p	Valicensis	Hirpina	Bitunnina	Cumana	Cardiate
q	Hudinensis	Latina	Rabanensis	Lepontia	Ceraunea
r	Ausonia	Campsana	Sturnina	Hiperborea	Arelcoman-
ſ	Pyrotica	Cardina	Frentana	Veragra	Parthenia (ra
t	De soleto	Bebiana	Ethola	Sedina	Epidaurica
u	Brindusina	Nescelluna	Salentina	Sularia	Colchita
x	Dyrraca	Belbiana	Peligna	Heluetia	Taulantia

	r	ſ	t	u	x
a	Corcirensis	Vestina	Hebræa	Velini	Europea
b	Sulmonensis	Angulana	Arnana	Dimaca	Alfaterna
c	Ancantina	Prianensis	Fulignas	Apolloniata	Acroceraũa
d	Albensis	Causinatis	Cisurontana	Carintia	Euboica
e	Cliternina	Auximania	Foroflaminia	Belga	Threspota
f	Castelana	Serengrana	Conẽbriẽsis	Ceruenta	Epyra
g	Ansiderata	Migulana	Foro bremi-siana	Cretensis	Cassiopea
h	Posemina	Cusnensis	Foro sẽpro-niensis	Gnosia	Molossa
i	Peolentis	Falaciensis	Menonien-sis	Capuana	Dodonea
l	Nemertinẽ-	Pausolana	Norica	Thessala	Mæsia
m	Sabinta (sis	Puteolana	Pomisa	Acarnana	Meda
n	Amiternina	Pleninensis	Dardana	Achea	Bunhiota
o	Virensis	Ricinensis	Nibulla	Messenia	Heraclia
p	Fidenata	Hiacensis	Nimacha	Messenensis	Nasamina
q	Maitana	Liburtina	Mesa	Lacona	Mirobrigen-
r	Nearina	Palmensis	Thrax	Argolica	Sysa (sis
ſ	Corcina	Vmbra	Scytha	Boetica	Mesulana
t	Nebulana	Senogallica	Surentina	Attica	Ethiops
u	Triburta	Tusca	Melitea	Magnesia	Montesana
x	Soluta	Amerita	Verciensis	Nelotica	Ethiopissa

a	b	c	d	e
a 2	a 23	a 43	a 63	a 83
b 3	b 24	b 44	b 64	b 84
c 4	c 25	c 45	c 65	c 85
d 5	d 26	d 46	d 66	d 86
e 6	e 27	e 47	e 67	e 87
f 7	f 28	f 48	f 68	f 88
g 8	g 29	g 49	g 69	g 89
h 9	h 30	h 50	h 70	h 90
i 10	i 31	i 51	i 71	i 91
l 11	l 32	l 52	l 72	l 92
m 12	m 33	m 53	m 73	m 93
n 13	n 34	n 54	n 74	n 94
o 14	o 35	o 55	o 75	o 95
p 15	p 36	p 56	p 76	p 96
q 16	q 37	q 57	q 77	q 97
r 17	r 38	r 58	r 78	r 98
ſ 18	ſ 39	ſ 59	s 79	ſ 99
t 19	t 40	t 60	t 80	t 100
u 20	u 41	u 61	u 81	u 101
x 21	x 42	x 62	x 82	x 102

f	g	h	i	l
a 103	a 123	a 143	a 163	a 183
b 104	b 124	b 144	b 164	b 184
c 105	c 125	c 145	c 165	c 185
d 106	d 126	d 146	d 166	d 186
e 107	e 127	e 147	e 167	e 187
f 108	f 128	f 148	f 168	f 188
g 109	g 129	g 149	g 169	g 189
h 110	h 130	h 150	h 170	h 190
i 111	i 131	i 151	i 171	i 191
l 112	l 132	l 152	l 172	l 192
m 113	m 133	m 153	m 173	m 193
n 114	n 134	n 154	n 174	n 194
o 115	o 135	o 155	o 175	o 195
p 116	p 136	p 156	p 176	p 196
q 117	q 137	q 157	q 177	q 197
r 118	r 138	r 158	r 178	r 198
ſ 119	ſ 139	ſ 159	ſ 179	s 199
t 120	t 140	t 160	t 180	t 200
u 121	u 141	u 161	u 181	u 201
x 122	x 142	x 162	x 182	x 222

a

- a Dissenteria
- b Cerco
- c Albugine
- d Elephantia
- e Cancro
- f Gangillo
- g Hiduo
- h Ictero
- i Bubonceli
- l Gentursa
- m Hydrocæ-- phalea
- n Ileo
- o Taro
- p Hydrope
- q Ecstasi
- r Glaucomate
- ſ Amphopia
- t Brancha
- u Impetigine
- x Carbunculo

b

- a Carcinomate
- b Alopetia
- c Dypsnea
- d Gomorrhaea
- e Hydraulo
- f Eptalo
- g Herculaao
- h Batraco
- i Cephalea
- l Gangraena
- m Lithiasi
- n Aphte
- o Nausea
- p Hecterocra- nia
- q Narce
- r Cachexia
- ſ Epiphora
- t Lyenteria
- u Azena
- x Cōdylomate

c

- a Condapso
- b Hypisphas- ma
- c Lippitudine
- d Angina
- e Etalgia
- f Hyptasmo
- g Pernione
- h Difrota
- i Petigine
- l Rechiuio
- m Logophtal- mia
- n Anchusma
- o Ramice
- p Syriasi
- r Epynecti
- ſ Harpe
- t Regio
- u Phrenetide
- x Comitiali

d

- a Leucomate
- b Coriago
- c Lycantropa
- d Amphimeri-
- e Phthiriasi(na
- f Stranguria
- g Diacontio
- h Sacro
- i Ectropia
- l Sclerophtal- mia
- m Letargo
- n Anotexia
- o Pituita
- p Therioma
- q Coriza
- r Bulimo
- ſ Torminibus
- t Sotropho
- u Pleuritide
- x Emphismate

e

- a Epicauma
- b Leontiasi
- c Podagra
- d Mentagra
- e Apoplēxia
- f cynanche
- g Empiema
- h Melathea
- i Epulo
- l Porrigine
- m Sycosi
- n cynanche
- o Tusi
- p Tonsillis
- q Nephirti
- r Alopeciasi
- ſ Atrophia
- t Alepocade
- u Synanche
- x Priapismo

f

- a chyragra
- b Diabete
- c Emerocaele
- d Intertigine
- e Pustula
- f Argema
- g Pterigio
- h chemosi
- i Synchisi
- l Igni sacro
- m Tympysi
- n Paratinanche
- o Quotidiana
- p Apoplexiasi
- q Eupneumate
- r Spasimo
- ſ Hemiplagia
- t Lencome
- u Albugine
- x Lepra

g

- a Lychene
- b creche
- c Ptilosi
- d Emphytima
- e Sintaxia
- f Diabiosi
- g Psirophtal- mia
- h Aurigine
- i Distocheasi
- l Phtisi
- m chalaxia
- n Ibaca
- o Scotoma
- p Grauedine
- q Polypo
- r cathocle
- ſ Grandine
- t cionida
- u Hordeolo
- x Reumate

h

- a Erote
- b Paralis
- c Arquato
- d Sphacaelo
- e Paristhmia
- f cophosi
- g Satyriasi
- h Parotide
- i condilomate
- l Ephialte
- m catalepsi
- n Pneumonia
- o Strauta
- p caduco
- q cione
- r Herculeo
- ſ Vrminibus
- t Tormine
- u Elephantiasi
- x Phrenesi

i

- a Febri
- b Verrucis
- c Alpho
- d Apostemate
- e Plymosi
- f catharro
- g calculo
- h Scirro
- i Fauo
- l Anthritide
- m Inguine
- n Anthrace
- o Sicci
- p carbone
- q Psora
- r Hemicranica
- ſ Tuberculis
- t Acrocōdone
- u Rhagania
- x cardaço

a

- a Tonsis
- b caeliaco
- c Elephantiasi
- d Apophthosi
- e Logophtal- mia
- f Sympisi
- g Paralisi
- h Ephemerina
- i Tertiana
- l Quartana
- m Furunculo
- n Hydero
- o Hydropisi
- p Arquato
- g porrigine
- r Amamesi
- ſ porrigine
- t Circocele
- u Psora
- x Pirsocelis

m	n	o	p Matricis.	q Menſtruorum.
a Tympanite	a Prolapſi	a Abortu	a Exitu	a Retentione
b Vomica	b Diuerſione	b Menſtruis	b Eminentijs	b Nocumentis
c Herculano	c Ventoſitate	c Sephico	c Declinatione	c Superfluitate
d Clauditate	d Apoſtemate	Lactis.	d Apoſtemate	d Curſu
e Cæcitate	e Diuritica	d Abundantia	e Scyrrho	e Fluxu
f Balbutie	f Vlceribus	e Aggregatiõe	f Præfocatione	f Corruptiõe
g Furia	g Humiditate	f Aggeſtione	g Bothor	Partus.
h Stultitia	h Vulneribus	g Retentione	h Moro	g Difficultate
i Hebetudine	i Doloribus	h Contentione	i Clauo	h Faſtidio
l Stupiditate	l Putrefactiõe	i Putrefactiõe	l Hemorrhoi-	Mammillarum.
m Stupore	m Corroſione	l Congelatiõe	dibus	i Contuſione
n Delirio	n Ragadia	m Corruptione	m Nympha	l Apoſtemate
o Ancilogloſſo	o Pinctu	n Coagulo	n Fluxu	m Dolore
p Trago	p Fiſtula	o Seroſitate	o Virga	n Duritie
q Tubere	q Debilitate	p Duritie	p Oppilatione	o Glandulis
r Gibbo	r Mundifica-	q Acetoſitate	q Inflatione	p Mydis
ſ Monogram-	tione	r Putore	r Siccitate	q Vlceribus
t Myopia (mo	ſ Clauſura	ſ Inſipiditate	ſ Purgatione	r Corroſionib⁹
u Noctylopia	t Phymo	t Fluiditate	t Extenuatiõe	ſ Abtenſione
x Orbitate	u Coarctatiõe	u Renitentia	u Aegritudine	t Carnoſitate
	x Cõdonatiõe	x Fetore.	x Morbis	u Mollificatiõe
				x Cancro.

ꝛ	ſ	t	u	x
a Raucedine	a Veterno	a Rheumate	a Tenaſmo	a Bramocele
b Spaſimo	b Obliuione	b Myrmetijs	b Vomitu	b Pterigio
c Schirantia	c Mentigine	c Pruritu	c Vigilia	c Myrmecijs
d Scotomia	d Anorexia	d Coſsis	d Venſigine	d Atrophia
e Anchilope	e Morbogalli-	e Stupore	e Hydrocepha	e Hebetudine
f Emphiſema.	cò	f Aphthis	f Ectopio (lo	f Epiphora
g Ectropio	f Impetigine	g Syriaſi	g Sincopi	g Oedemate
h Apſicbra	g Inſania	h Laſſitudine	h Chalazio	h Siti
i Lyporomia	h Phlegmate	i Liuoribus	i Tuſſi	i Achore
l Pytiriaſi	i Pleuriſi	l Glandibus	l Verucis	l Chironia
m Porrigine	l Gonagra	m Carbunculis	m Tonſillis	m Telephia
n Vlcuſculis	m Rediola	n Morbillis	n Ruta	n Lumbricis
o Iliaca	n Hernijs	o Sphacælo	o Abſceſſu	o Stranguria
p Icteritia	o Subſtillio	p Herpete	p Ancuriſmate	p Ectigrio
q Lepra	p Mariſcis (no	q Epinicride	q Bronchele	q Pediculis
r Elephantide	q Hemoproſto	r Strumis	r Ganglio	r Phthiriaſi
ſ Hernia	r Epiſthono	ſ Pauo	ſ Phyamo	ſ Comogro
t Epatica	ſ Vertigine	t Tabe	t Sinoca	t Peſtilentia
u Verrucis	t Grauedine	u Comate	u Thymis	u Anthemate
x Myrmecijs	u Surditate	x Carbone	x Hydrocele	x Antẽmorib⁹
	x Glandulis			

Vermi-

a	b	c	d	e
a Vermibus	a Hebetudine	a Contusione	a Hectica	a Herpete
b Ascaridibus	b Angina	b Parotidibus	b Contagio	b Epinicride
c Veterno	c Albugine	c Polypo	c Pestilentia	c Strumis
d Catano	d Cruēti sputo	d Pustulis	d Morbillis	d Panis
e Colica	e Balbutie	e Scabritie	e Carbunculis	e Syncope
f Hemicrania	f Asthma	f Hemogia	f Farunculis	f Vigore
g Apoplexia	g Empiteuma-	g Distillatione	g Herpete	g Ophiasi
h Epilepsia	h Cardiaca (te	h Diarrhea	h Caluites	h Sudoribus
i Comitiali	i Deliquio	i Lienteria	i Sphacelis	i Vua
l Phrenesi	l Vomitione	l Tineis	l Estropiis	l Abscessu
m conuulsione	m Nausea	m Iliaca	m Ana brochis-	m Ancurismate
n Tremore	n Singultu	n Codilomate	n Syncope (mo	n Bronchele
o Stupore	o Siti	o Tenasmo	o Idatide	o Ganglio
p Tuberculis	p Caligine	p Oculis	p Chalazio	p Phymo
q Vngulis	q Coriza	q Calculo	q Verrucis	q Sinoca
r Procidētibus	r Iecore	r Tymis	r Encharitide	r Thymis
ſ Aegilope	ſ Charchinia	ſ Arenula	ſ Eptolidibus	ſ Chaterismo
t Lippitudine	t Hydrope	t Obstructione	t Staphiloma-	t Hydrocele
u Suffusione	u Hydropisia	u Liuoribus	n parulibus (te	u Tophaceo
x Caligine	x Dissenteria	x Mariscis	x Tonsillis	x Varuosis.

f	g	h	i	l
	a Verrucis			
a Psora	b Acrocordonis	a Contusione	a Carcinomate	a Tenasmo
b Alphis		b Vngula	b Adiaptoto	b Vomitu
c Elephantiasi	c Myrmecijs	c Ecchemima-	c Lumbricis	c Vigilia
d Iliaca	d Grandine	d Ruptis (te	d Vermibus	d Verungine
e Icteritia	e Aphtis	e Auulsis	e Dracunculis	e Hydrocepha
f Lepra	f Intertigine	f Strumis	f Hydrophobia	ſ Purulētis (lo
g Elephantide	g Syriasi	g Paneritio	g Scabie	g Raucedinē
h Epatica	h Lassitudine	h Chemosi	h Surditate	h Fluxu
i Hernia	i Liuoribus	i Hyposphagno	i Dethieme	i Congēlatiōe
l Cercosis	l Repletionib'	l Apsichia	l Carcinode	i Cetica
m Cerione	m Glandibus	m Linothomia	m Echotonia	m Titillatione
n Chalazo	n Spasmo	n Areis	n Telepnia	n Fracturis
o Trachima	o Schirantia	o Phthiriasi	o Chyronia	o Diarrhea
p Nylosi	p Scotomia	p Hulcusculis	p Ancylisi	p Essere
q Ephialte	q Anthilope	q Porrigine	q Lambricis	q Empyimate
r Præfocatiōe	r Emphisenia	r Ptydraciis	r Stranguria	r Astiomeno
ſ Lycaone	ſ Psorophtal-mia	ſ Achore	ſ Ascaridibus	ſ Formica
t Hemiplagia	t Sclerophtal-mia	t Siti	t Hydarade	t Glandulosis
u Distentia	u Xirophtal-(mia	u Ambustis	u Ascypopiro	u Præfocatiōe
x Raucedine	x Eutropo	x Contusionibus	x Epulodibus	x Glandulis

Absten-

a	b	c	d	e
a Hieride	a cardamomo	a Valeriana	a Oze	a Inula
b Vrania	b Cardo	b Potentilla	b Mottode	b Helenio
c Tragloditico	c Aliunca	c Nar	c Daphniti	c Perſica
d Acoro	d Saliunca	d Operuire	d Daphnoide	d Medica
e Venerea	e Lauendula	e Valentia	e neſocynãmo	e Oreſtione
f Nautica	f Thylaciti	f Amantilla	f Amomo	f Nectario
g Aſpletione	g Nyri	g Benedicta	g Hiericonte	g Cleonia
h Thelpide	h Pyriti	h Melobathro	h Amontide	h Lene
i Peperatio	i Thaumaſto	i Tembul	i Coſto	i Terminaleo
l Piperapio	l Catherone	l Caſia	l Coſtario	l Enula
m Argentiana	m Naronica	m Achis	m Schæno	m Myrrha
n Vnguẽtiana	n Aſaro	n Adi	n Squinanto	n Smyrna
o Aſpletione	o Theſa	o Lada	o Croco	o Bdellio
p Meo	p Cereera	p Gigir	p Caſtore	p Maldacon
q Athamãtico	q Peritreſa	q Blaſtus	q Cynomor-pho	q Blochon
r Cypero	r Perpenſa	r Moſilynco	r Taharaſan	r Brochon
ſ Eryliſceptro	ſ Prouincula	ſ Aphyſimone	ſ Coryceta	ſ Bdolach
t Cypiro	t Vulgago	t Citto	t Cyrenaico	t Thure
u Cyperi	u Perpenſa	u Itide	u Centuipino	u Libano
x Cordumeno	x Phu.	x Pſeudocaſia	x Styrace	x Manna

f	g	h	i	l
a Pipere	a Mneſateo	a Harundine	a Britannica	a Cynosbato
b Pithi	b Acanthera	b Naſto	b Regia	b Cynahroda
c Lentiſco	c Sabina	c Thilia	c Virgella	c Cypro
d Maſtice	d Bathi	d Syringa	d Sapſi	d Canopia
e Terebintho	e Banatheo	e Potantia	e Oſyride (no	e Aſcalona
f Rheſinis	f Barotone	f Phragmiti	f Helioſtepha-	f Liguſtro
g Therminto	g Baron	g Tamarice	g Sacrocuule	g Alchanna
h Pice	h Cedro	h Myrica	h Anthenero	h Tilia
i Zopiſſa	i Landro	i Tamariſco	i Aſontij	i Philyrea
l Bitumine	l Daphe	l Tamarico	l Aſphe	l Ciſto
m Naphta	m Platano	m Erice	m Aſerluti	m Citharo
n Cupreſſo	n Fraxino	n Acacalide	n Aſcruphi	n Cyslaro
o Cypariſſo	o Melia	o Acallide	o Albucio	o Cyſtharo
p Cypreſſo	p Egiro	p Thamno	p Ampeleucia	p Hippociſtide
q Iunipero	q Pepulo	q Perſephonia	q Aureo	q Robitro
r Arcenti	r Macere	r Atadina	r Paliuro	r Cytino
ſ Mneſiteo	ſ Vlmo	ſ Ceruali	ſ Connaro	ſ Ladano
t Acatali	t Ptelea	t Halimo	t Oxyacanta	t Ledone
u Libio	u Papyro	u Damaſonio	u Pyſine	u Lada
x Iupicelluſo	x Papyris	x Ecymo	x Pytianthe	x Cuſo.

Ebeno

a

a Milio
b Panico
c Sesamo
d Lolio
e Aniso
f Fæno
g Lino
h Cicere
i Terebinto
l Faba
m Ciano
n Lente
o Phaco
p Phasela
q Phasiolo
r Eruo
s Lupino
t Orobo
u Stermo
x Brocho

b

a Lupino
b Oriuo
c Rapis
d Gongilis
e Napis
f Buniade
g Raphano
h Polyide
i Sisere
l Sisaro
m Lapatho
n Rumice
o Oxilapatho
p Oxali
q Anaxiri
r Hippolapato
s Lapsana
t Bunio
u Blito
x Echlotoripa

c

a Tipha
b Bles
c Malua
d Anthema
e Diadesina
f Cochorte
g Althea
h Atriplice
i Atraphaxi
l Chrysolacha
m Brassica (no
n Crambi
o Beta
p Teutlon
q Seutlon
r Portulaca
s Andurchuti
t Pimpinella
u Bache
x Hancha

d

a Meone
b Asparago
c Myacantha
d Munio
e Ormino
f Corruda
g Plantagine
h Ornoglosso
i Ptarmice
l Agnina
m Ouilla
n Eutapleurō
o Septinerui
p Polyneuron
q Multineruia
r Erechneu-mono
s Asurch
t Aturion
u Taybilo da-tho
x Thesarica

e

a Sclapiro
b Ortygia
c Columica
d Sympetra
e Sione
f Anagallide
g Darne
h Ium
i Lauer
l Sisymbrion
m Corona ven.
n Austerali
o Cardamine
p Bati
q Crimno
r Critmo
s Critamo
t Olerechado
u Baricula
x Cretamo

f

a Coronopo
b Ammomo
c Astiro
d Atirsite
e Canatrice
f Sanguinaria
g Pede ceruino
h Pede galli
i Cicerbira
l Soncho
m Cicorio
n Gatironino
o Taraxaco
p Intybo
q Intubo
r Seri
s Agone
t Seriola
u Chestron
x Pancration

g

a Endiuia
b Chondrilla
c Colocinthi
d Cucurbita
e Sicia
f Sompho
g Tetrangura
h Cucumere
i Sycio
l Melone
m Pepone
n Melo pepōe
o cucumere
p Elaterio
q Lactuca
r Nidace
s Embiosi
t Gingidio
u Dorilastru
x Adorin

h

a Tirictu
b Bisacuto
c Scitarogi
d Harsab
e Piperite
f Scandice
g Caucalide
h Dauco styl.
i Myite
l Pedegallina-ceo
m Pedegalli
n Seseli æg.
o Eruca
p Etiromo
q Ocymo
r Orobanche
s Eruangina
t Cinomorion
u Thirrini
x Tragopogo

i

a Senapogone
b Hircibarbu-
c Orstigulo (la
d Lacte gallina ceo
e Tuberibus
f Terræ tube-(re
g Smilace
h Medica
i Milace
l Lobia
m Aphace
n Porro
o Ampelopra-(so
p Cæpa
q Crommi
r Polyioo
s Calabose
t Allio
u Giorodo
x Gibsco

l

a Elaphoboscon
b Ophioscoro-dor
c Scorodropa gon
d Sinapi
e Nasturtio
f Cardamo
g Cinocardão
h Iberi
i Semech
l Cardamine
m Thlaspi
n Thlaspidio
o Myoprero
p Dasmopha
q Bino
r Sari tempsi
s Scandulaceo
t Capsello
u Alliaria
x Allearijs

	m	n	o	p	q
a	Diaba	Caturſo (lo	Baccharma--tia	Eri	Petrea
b	Acabide	Strutocami--	Corchanimi	Ariſaro	Holophyrõe
c	Itiſimo	Camerrhito	Dracriculo	Ari	Ionire
d	Jtione	Calirrhito	Draconia	Aſphodelo	Oligochloro
e	Chamepliõe	Oeneo	Aro	Turherio	Hippomane
f	Erethmu	Saponaria	Iſaro	Alburo	Potera
g	Pipere	Cyclamino	Iaro	Haſtularegia	Peuteron
h	Zizimbere	Cyſsãthemo	Biaro	Affodillo	Aſſoſurodo
i	Hydropipe-	Chelonio	Hiemno	Bulbo	Vituri
l	Muſcatia (re	Ichthioteto	Harmagrio	Vomitorio	Barrachio
m	Perſicaria	Chiline	Sigigialo	Squilla	Ramiculo
n	Mariana	Triumphaliti	Sauriaria	Stilla	Strumnen
o	Sanguinaria	Otthane	Colubra	Cepanurie	Polyamemo
p	Diptarnice	Aſpho	Serpentaria	Cappari	Scelerata
q	cardamomo	Miaſpho	Numularia	Pancratio	Botrotio
r	Pulicaria	Telche	Cẽtimorbia	Cynosbato	Chora
ſ	Radicula	Arcar	Arone	Capnia	Glotophio
t	Sternutato–	Rapiterræ	Lupha	Carnimalo	Nileo
u	Lanaria (ria	Orbiculari	Alimo	Phylloſtro-phion	Stalrice
x	Strutheo	Vmbilico terræ	Colorafione	Thalia	Cycopio

	r	ſ	t	u	x
a	Heleno	Chupti	Sauriti	Ithitherie	Myotoſple-non
b	Carcadana	Orciſunica	Macia	Perſi	Piloſella
c	Sineccho	Fremio	Maſoripo	cemo	Iſatide
d	Cauſtica	Phænrio	Sapana	Subiri	Angione
e	Cloronphin	Pheni	Nerceſaphõ	Sylinoter	Egne
f	Rhoſolnion	Argemone	Cerchoron	chelidonio	Aruſione
g	Pleorion	Aenone	Haliacacabo	crazza	Lutea
h	Necmecon	Anthemide	Retiauro	Anbro	Vilecha
i	Chercatalim	Homoræa	Nicteriti	Glancio	Vilegi
l	Nella	Concodiali	Miciei	Pardio	Neſine
m	Anemone	Pergalia	Meciato	Philomedeo	Glucta
n	Nigra	Corna	Afurriſi	Othonio	Talaſſa
o	Phænice	Liburnica	Cyſto	Phabio	Dili
p	Ventanea	Artemone	Hædera	Thona	Tus
q	Papuretina	Arſela	citharo	Morhoce	Dieri
r	Harcina	Sarcocolla	ciſſaro	crultare	Vitro
ſ	Geſpartine	Argemonia	chriſocarpo	Orhonna	Telephio
t	Barbyle	Anagallide	corymbreto	Mioſota	Pinlagne
u	Berilyon	Caeriti	ciſſimo	Auricula muris	Agarico
x	Ormos	Aegiri	Dionyſio	Myotocon	Rha.

a	b	c	d	e
a Gentiana	a Centaurio	a Ixia	a Spinula	a Ononide
b Narce	b Limneſio	b Cynomaro	b Arabica	b Anonide
c Aloiri	c Marone	c Ocymaſtro	c Scolymo	c Onone
d Chyronio	d Plectoria	d Cnidio	d Pheruc	d Acutella
e Cicendia	e Limneſto	e Cynoxilon	e Pyracantha	e Reſta boui
f Criminali	f Phieri	f Vernilago	f Strobylo	f Remora
g Ariſtolochia	g Vuefera	g Sobel	g Cuo	g Onogyro
h Dactylide	h Febrifugia	h Crocodilo	h Poterio	h Polygonato
i Tenxino	i Chironia	i Diſſaco	i Nardo	i Tragacantha
l Glycirrhizza	l Elleborite	l Crocodilio	l Neura	l Spina hircina
m Pontica	m Amaranto	m Chanauiſcen	m Acidoto	m Eryngio
n Glycertito	n Tulbela	n Labronen	n Acanthio	n Eringe
o Leontito	o Chamæleone	o Seſeneore	o Melãphyllũ	o Ermeti
p Glycõphytõ	p Ixia	p Chio	p Acanteſpina	p Carione
q Scythion	q Epher	q Melene	q Topiaria	q Gorginione
r Adipſda	r ephtheſechiu	r Virgapaſtoris	r Mamolaria	r Hernione
ſ Libyeſtaſo	ſ Car lina	ſ Schythe	ſ Crepula	ſ Miracantha
t Homeronea	t Car dica	t Spinalba	t Pederote	t Moly
u Penthaomeo	u Teliphono	u Acantaleuce	u Leucacantha	u Crobyſu
x Sylithra.	x Vlophono	x Leucacanta	x Spinaalba	x Siſerto

f	g	h	i	l
a Cattera	a Thelyphobio	a Conila	a Belotoco	a Iride
b Sicupurex	b Abſinthieme no	b Cunila	b Dorcidio	b Pexo
c Centũ capita	c Procampylo	c Oneti	c Helbuuio	c Macetho
d Cherdan	d tremopalma	d Tragoſigano	d Vſtilagine	d Calamentho
e Mõtanacloe	e Cinnachite	e Pulegio	e Iaculipera	e Nepeta
f Chida	f Thelytamno	f Glecoro	f Te lipe ra	f Thymo
g Aloe	g Hyſſopo	g Blechia	g Pſeudictãno	g Epichymo
h Amphibio	h Lauere	h Arſenacãtho	h Elelisphaco	h Thyrſio
i Hermino	i Caſsiala	i Ablolo	i Elephoboſco	i Stephane
l Tragocero	l Stichade	l Galiopſi	l Sphagno	l Mozula
m Abſinthio	m Syncliopa	m Poleio	m Cioſmi	m Thymbra
n Bariphypiar	n Alcoboade	n Pulegio	n Phagno	n Cumila
o Somo	o Pancratio	o Dictamno	o Apuſi	o Saturnia
p Galatico	p Styphonia	p Betio	p Coſalone	p Clinopodio
q Pontico	q Suphlo	q Embaciro	q Saluia	q Satureia
r Seriphio	r Pythonis os	r Beloaco	r Betio	r Ziria
ſ Abrotano	ſ Stiolibina	ſ Artemedeo	ſ Tuſtilagine	ſ Serpyllo
t Sarnonico	t Origano	t Cretico	t Menta	t Polio
u Abrotano	u Heraclia	u Ephemero	u Idioſmo	u Menopyo
x Cholopæo	x Heraclio	x Eldia	x Mintha	x Siluia

	m	n	o	p	q
a	Cerelatico	Moli	Bacchare	Pancia	Cymino
b	Erpillo	Harmolan	Ruta	Algnig.bel	Aniſo
c	Samphſuco	Beſanone	Pegano	Lezar	Anie
d	Agathide	Serybeſan	Epimbra	Chanoſa	Aneſo
e	Anetione	Panace	Harmala	Seſeli	Caro
f	Thrambe	Liguſtico	Beſana	Sphagno	Careo
g	Sopho	Aſclepio	Charnia	Seli	Carin
h	Myuro	Chironio	Corion	Sili	Nauoca
i	Onoſichreo	Parthenio	Ederali	Placipmind	Aneto
l	Amaraco	Heraclea	Senturiali	Siſileo	Cynocephalo
m	Sertula campana	Sudet	Churma	Silere	Auiceto
n	Meliloto	Phlegyeo	Temmadec	Tondylio	Arachu
o	Serta campanica	Peanico	Staphylino	Tordylo	Sicciria
p	Maio	Liguſtico	Cera	Tordyle	Xebeth
q	Yſobrion	Leuiſtico	Come	Siſone	Po'po
r	Acino	Keiſmi	Babyliro	Sileone	Veber
ſ	Acinoc	Thalapſion	Braſoca	Gordylo	Aomui
t	Acinea	Scandilatio	Sicham	Sinno	Scenar
u	Ocymaſtro	Thlaſpi	Halgazar	Sinone	Amurio
x	Acapno	Lybiſtico.	Vdonarſion	Senone	Vanocharh.

	r	ſ	t	u	x
a	Corianno	Petroſelino	Thimirnoliō	Pyrethio	Viſya
b	Anazne	Grandapio	Caino	Dorichnio	Aſterio
c	Anthenion	Olu'atro	Mixo	Pyſtrino	Sphondyli
d	Corion	Hippoſelino	Inſtrameore	Pyroto	Chorodano
e	Coroanon	Grielon	Zaienegi	Pirotro	Apſaphere
f	Ochior	Smirnio	Halcaſmeg	Arnopyrite	Oſyri
g	colandron	Elaphoboſco	Bataline	Pyrite	Ferula
h	Goed	Elaphico	Dauco	Saliuari	Narthece
i	Hieracio	Nephrione	Daucio	Libanoide	Peucedano
l	Sanchite	Ophigenio	Delphinio	Roſmarino	Agryophyllo
m	Sichilea	Ophioctono	Diachiſt	Rea	Bonogenio
n	Tridacio	Herpire	Diachuſo	campſanema	Pinaſtella
o	Selino	Lytre	Paralyſt	Cachryo	Agatodæmo
p	Apio	Chemin	Macaro	Phtino	Stataria (ne
q	Meliſophyllo	Aſcancan	Hyacintho	Coronar'a	Myropolia
r	Sanguiſori	Fæniculo	Delphinio	Sphondilio	Melanchio
ſ	Varphi	Marathro	Nerciadione	Verticillo	Git
t	Paludapio	Hippomarathro	Cronine	Verticillari	Nigella
u	Montapio	Mararhis	Soſandro	Araneo	Xamin
x	Sarcapio	Sampſo	Buccino	Phalangio	Scannice

Sarim

a	b	c	d	e
a Sarim	a Mahas	a Bardan	a Cubas	a Carnas
b Sarem	b Mahes	b Barden	b Cubes	b curnes
c Saiim	c Mahil	c Bardin	c Cubis	c curnis
d Sadom	d Mahol	d Bardon	d Cubos	d curnos
e Sacum	e Mahul	e Bardun	e Cubus	e curnus
f Laras	f Marab	f Cala	f Cabal	f curnab
g Lares	g Mareb	g Cale	g Cabel	g curneb
h Laris	h Marib	h Cali	h Cabil	h curnib
i Laros	i Marob	i Calo	i Cabol	i curnob
l Larus	l Marub	l Calu	l Cabul	l curnub
m Satar	m Badas	m Calab	m Caram	m carnas
n Sater	n Bades	n Caleb	n Carem	n catnes
o Satir	o Badis	o Calib	o Carim	o carnis
p Sator	p Bados	p Calob	p Carom	p carnos
q Satur	q Badus	q Calub	q Carum	q carnus
r Macab	r Barhas	r Canas	r Carab	r curuar
ſ Macheb	ſ Barhes	ſ Canes	ſ Careb	ſ curuer
t Machib	t Barhis	t Canis	t Carib	t curuir
u Macob	u Barhos	u Canos	u Carob	u curuor
x Macub	x Barhus	x Canus	x Carub	x curuur

f	g	h	i	l
a Saial	a Salab	a canab	a Quara	a Gram
b Saiel	b Saleb	b caneb	b Quare	b Grem
c Sail	c Salib	c canib	c Quari	c Grim
d Saol	d Salob	d canob	d Quaro	d Grom
e Saul	e Palub	e canub	e Quaru	e Grum
f Sarab	f Palas	f Panal	f Quaras	f Dar
g Sareb	g Pales	g Panel	g Quares	g Der
h Sarib	h Palis	h Panil	h Quaris	h Dir
i Sarob	i Palos	i Panol	i Quaros	i Dor
l Sarub	l Palus	l Panul	l Quarus	l Dur
m Sarnas	m Paulas	m Panax	m Qua	m Dan
n Sarnes	n Paules	n Panex	n Que	n Den
o Sarnis	o Paulis	o Panil	o Qui	o Din
p Sarnos	p Paulos	p Panox	p Quo	p Don
q Sarnus	q Paulus	q Panux	q Quu.	q Dun
r Sarnar	r Paulab	r Pamar	r Gramar	r Das
ſ Sarner	ſ Pauleb	ſ Pamer	ſ Gramer	ſ Des
t Sarnir	t Paulib	t pamir	t Gramir	t Dis
u Sarnor	u Paulob	u pamor	u Cramor	u Dos
x Sarnur	x Paulub	x pamur	x Gramur	x Dus

m	n	o	p	q
a Las	a Stirax	a Eram	a Fab	a Had
b Les	b Stirex	b Eres	b Feb	b Hed
c Lis	c Stirix	c Eris	c Fib	c Hid
d Los	d Stirox	d Eros	d Fob	d Hod
e Lus	e Stirux	e Erus	e Fub	e Hud
f Lalas	f Arlas	f Erem	f Fabas	f Hadas
g Lales	g Arles	g Erim	g Fabes	g Hades
h Lalis	h Arlis	h Erom	h Fabis	h Hadis
i Lalos	i Arlos	i Erus	i Fabos	i Hados
l Lalus	l Arlus	l Erum	l Fabus	l Hadus
m Ianar	m Arnar	m Erat	m Faras	m Adam
n Ianer	n Arner	n Eret	n Feres	n Adem
o Ianir	o Arnir	o Erit	o Feris	o Adim
p Ianor	p Arnor	p Erot	p Feros	p Adom
q Ianur	q Arnur	q Erut	q Ferus	q Adum
r Lernas	r Arnas	r Erab	r Ferad	r Hadar
ſ Lernes	ſ Arnes	ſ Ereb	ſ Fered	ſ Hader
t Lernis	t Arnis	t Erib	t Ferid	t Hadir
u Lernos	u Arnos	u Erob	u Ferod	u Hador
x Lernus	x Arnus	x Erub	x Ferud	x Hadur

r	ſ	t	u	x
a Farab	a Gar	a Man	a Staras	a Nam
b Fareb	b Ger	b Men	b Stares	b Nem
c Farib	c Gir	c Min	c Staris	c Nim
d Farob	d Gor	d Mon	d Staros	d Nom
e Farub	e Gur	e Mun	e Starus	e Num
f Farad	f Gara	f Mana	f Starab	f Tam
g Fared	g Gare	g Mane	g Stareb	g Tem
h Farid	h Gari	h Mani	h Starib	h Tim
i Farod	i Garo	i Mano	i Starob	i Tom
l Farud	l Garu	l Manu	l Starub	l Tum
m Faras	m Garas	m Manas	m Structas	m Nama
n Fares	n Gares	n Manes	n Structes	n Name
o Faris	o Garis	o Manis	o Structis	o Nami
p Faros	p Garos	p Manos	p Structos	p Namo
q Farus	q Garus	q Manus	q Structus	q Namu
r Far	r Garab	r Manab	r Staram	r Namas
ſ Fer	ſ Gareb	ſ Maneb	ſ Starem	ſ Names
t Fir	t Garib	t Manib	t Starim	t Namis
u For	u Garob	u Manob	u Starom	u Namos
x Fur	x Garub	x Manub	x Starum	x Namus

a	b	c	d	e
a Rab	a Ada	a Ala	a Apa	a Ata
b Reb	b Ade	b Ale	b Ape	b Ate
c Rib	c Adi	c Ali	c Api	c Ati
d Rob	d Ado	d Alo	d Apo	d Ato
e Rub	e Adu	e Alu	e Apu	e Atu
f Bab	f Afa	f Aia	f Aqua	f Axa
g Beb	g Afe	g Aie	g Aqúe	g Axe
h Bib	h Afi	h Aij	h Aqui	h Axi
i Bob	i Afo	i Aio	i Aquo	i Axo
l Bub	l Afu	l Aiu	l Aquu	l Axu
m Aba	m Aga	m Ama	m Ara	m Aya
n Abe	n Age	n Ame	n Are	n Aye
o Abi	o Agi	o Ami	o Ari	o Ayi
p Abo	p Ago	p Amo	p Aro	p Ayo
q Abu	q Agu	q Amu	q Aru	q Ayu
r Aca	r Aha	r Aua	r Aſa	r Bab
ſ Ace	ſ Ahe	ſ Aue	ſ Aſe	ſ Beb
t Aci	t Ahi	t Aui	t Aſi	t Bib
u Aco	u Aho	u Auo	u Aſo	u Bob
x Acu	x Ahu	x Auu	x Aſu	x Bub

f	g	h	i	l
a Bac	a Bag	a Bar	a Bay	a Cac
b Bec	b Beg	b Ber	b Bey	b Cec
c Bic	c Big	c Bir	c Biy	c Cic
d Boc	d Bog	d Bor	d Boy	d Coc
e Buc	e Bug	e Bur	e Buy	e Cuc
f Bad	f Bah	f Bas	f Caa	f Cad
g Bed	g Beh	g Bes	g Cae	g Ced
h Bid	h Bih	h Bis	h Cai	h Cid
i Bod	i Boh	i Bos	i Cao	i Cod
l Bud	l Buh	l Bus	l Cau	l Cud
m Baa	m Bai	m Bat	m Cab	m Caf
n Bae	n Bei	n Bet	n Ceb	n cef
o Bai	o Bij	o Bit	o Cib	o cif
p Bao	p Boi.	p Bot	p Cob	p cof
q Bau	q Bui	q But	q Cub	q cuf
r Baf	r Bal	r Bax	r Cad	r cag
ſ Bef	ſ Bel	ſ Bex	ſ Ced	ſ ceg
t Bif	t Bil	t Bix	t Cid	t cig
u Bof	u Bol	u Box	u Cod	u cog
x Buf	x Bul	x Bux	x Cud	x cug

Dab

	m	n	o	p	q
a	Dab	Dag	Dam	Das	Fac
b	Deb	Deg	Dem	Des	Fec
c	Dib	Dig	Dim	Dis	Fic
d	Dob	Dog	Dom	Dos,	Foc
e	Dub	Dug	Dum	Dus	Fuc
f	Dac	Dah	Dan	Dat	Fad
g	Dec	Deh	Den	Det	Fed
h	Dic	Dih	Din	Dit	Fid
i	Doc	Doh	Don	Dot	Fod
l	Duc	Duh	Dun	Dut	Fud
m	Dad	Dai	Dap	Day	Fag
n	Ded	Dei	Dep	Dey	Feg
o	Did	Dij	Dip	Diy	Fig
p	Dod	Doi	Dop	Doy	Fog
q	Dud	Dui	Dup	Doy	Fug
r	Daf	Dal	Dar	Fab	Fah
ſ	Def	Del	Der	Feb	Feh
t	Dif	Dil	Dir	Fib	Fih
u	Dof	Dol	Dor	Fob	Foh
x	Duf	Dul	Dur	Fub	Fuh

	r	ſ	t	u	x
a	Fal	Ear	Gab	Ornas	Gag
b	Fel	Fer	Geb	Ornes	Geg
c	Fil	Fir	Gib	Orniss	Gig
d	Fol	For	Gob	Ornos	Gog
e	Ful	Fur	Gub	Ornus	Gug
f	Fam	Fas	Gac	Stramas	Gah
g	Fem	Fes	Gec	Staphias	Geh
h	Fim	Fis	Gig	Staphies	Gih
i	Föm	Fos	Gog	Staphijs	Goh
l	Fum	Fus	Guc	Staphios	Guh
m	Fan	Fat	Gad	Staphius	Gal
n	Fen	Fet	Ged	Strames	Gel
o	Fin	Fit	Gid	Stramis	Gil
p	Fon	Fot	God	Stramos	Gol
q	Fun	Fut	Gud	Stramus	Gul
r	Fap	Fax	Gaf.	Straçal	Gam
ſ	Fep	Fex	Gef	Stracel	Gem
t	Fip	Fix	Gif	Stracil	Gim
u	Fop	Fox	Gof	Stracol	Gom
x	Fup	Fux	Guf	Stracul	Gum

Baraa

a	b	c	d	e
a Baraa	a Faba	a Lab	a Lag	a Lap
b Barae	b Fabe	b Leb	b Leg	b Lep
c Barai	c Fabi	c Lib	c Lig	c Lip
d Barao	d Fabo	d Lob	d Log	d Lop
e Barau	e Fabu	e Lub	e Lug	e Lup
f Bana	f Affan	f Lac	f Laf	f Lar
g Bane	g Affen	g Lec	g Lef	g Ler
h Bani	h Affin	h Lic	h Lil	h Lir
i Bano	i Affon	i Loc	i Lol	i Lor
l Banu	l Affun	l Luc	l Lul	l Lur
m Cana	m Agar	m Lad	m Lam	m Las
n Cane	n Ager	n Led	n Lem	n Les
o Cani	o Agir	o Lid	o Lim	o Lis
p Cano	p Agor	p Lod	p Lom	p Los
q Canu	q Agur	q Lud	q Lum	q Lus
r Dana	r Acab	r Laf	r Lan	r Lat
ſ Dane	ſ Aceb	ſ Lef	ſ Len	ſ Let
t Dani	t Acib	t Lif	t Lin	t Lit
u Dano	u Acob	u Lof	u Lon	u Lot
x Danu	x Acub	x Luf	x Lun	x Lut

f	g	h	i	k
a Lax	a Mad	a Mal	a Mar	a Nab
b Lex	b Med	b Mel	b Mer	b Neb
c Lix	c Mid	c Mil	c Mir	c Nib
d Lox	d Mod	d Mol	d Mor	d Nob
e Lux	e Mud	e Mul	e Mur	e Nub
f Lay	f Maf	f Mam	f Mas	f Nac
g Ley	g Mef	g Mem	g Mes	g Nec
h Liy	h Mif	h Mim	h Mis	h Nic
i Loy	i Mof	i Mom	i Mos	i Noc
l Luy	l Muf	l Mum	l Mus	l Nuc
m Mab	m Mag	m Man	m Mat	m Nad
n Meb	n Meg	n Men	n Met	n Ned
o Mib	o Mig	o Min	o Mit	o Nid
p Mob	p Mog	p Mon	p Mot	p Nod
q Mub	q Mug	q Mun	q Mut	q Nud
r Mac	r Mah	r Map	r Max	r Naf
ſ Mec	ſ Meh	ſ Mep	ſ Mex	ſ Nef
t Mic	t Mih	t Mip	t Mix	t Nif
u Moc	u Moh	u Mop	u Mox	u Nof
x Muc	x Muh	x Mup	x Mux	x Nuf

m	n	o	p	q
a Nag	a Ornos	a Ortas	a Orcas	a Orlas
b Neg	b Ornas	b Ortes	b Orces	b Orles
c Nig	c Ornes	c Ortis	c Orcis	c Orlis
d Nog	d Ornis	d Ortos	d Orcos	d Orlos
e Nug	e Ornus	e Ortus	e Orcus	e Orlus
f Nal	f Ormas	f Oxas	f Ordas	f Cabas
g Nel	g Ormes	g Oxes	g Ordes	g Cabes
h Nil	h Ormis	h Oxis	h Ordis	h Cabis
i Nol	i Ormos	i Oxos	i Ordos	i Cabos
l Nul	l Ormus	l Oxus	l Ordus	l Cabus
m Nam	m Orlas	m Oyas	m Orfas	m Cadas
n Nem	n Orles	n Oyes	n Orfes	n Cades
o Nim	o Orlis	o Oyis	o Orfis	o Cadis
p Nom	p Orlos	p Oyos	p Orfos	p Cados
q Num	q Orlus	q Oyus	q Orfus	q Cadus
r Nan	r Orpas	r Orbas	r Orgas	r Cafas
ſ Nen	ſ Orpes	ſ Orbes	ſ Orges	ſ Cafes
t Nin	t Orpis	t Orbis	t Orgis	t Cafis
u Non	u Orpos	u Orbos	u Orgos	u Cafos
x Nun	x Orpus	x Orbus	x Orgus	x Cafus

r	ſ	t	u	x
a Nap	a Nax	a Pad	a Pal	a Pas
b Nep	b Nex	b Ped	b Pel	b Pes
c Nip	c Nix	c Pid	c Pil	c Pis
d Nop	d Nox	d Pod	d Pol	d Pos
e Nup	e Nux	e Pud	e Pul	e Pus
f Nar	f Par	f Paf	f Pam	f Pat
g Ner	g Per	g Pef	g Pem	g Pet
h Nir	h Pir	h Pif	h Pim	h Pit
i Nor	i Por	i Pof	i Pom	i Pot
l Nur	l Pur	l Puf	l Pum	l Put
m Nas	m Pac	m Pag	m Pan	m Pax
n Nes	n Pec	n Peg	n Pen	n Pex
o Nis	o Pic	o Pig	o Pin	o Pix
p Nos	p Poc	p Pog	p Pon	p Pox
q Nus	q Puc	q Pug	q Pun	q Pux
r Nat	r Pab	r Pai	r Par	r Pay
ſ Net	ſ Peb	ſ Pei	ſ Per	ſ Pey
t Nit	t Pib	t Pij	t Pir	t Piy
u Not	u Pob	u Poi	u Por	u Poy
x Nut	x Pub	x Pui	x Pur	x Puy

a	b	c	d	e
a Qua	a Quax	a Rad	a Rai	a Rap
b Quae	b Quex	b Red	b Rei	b Rep
c Qui	c Quix	c Rid	c Roi	c Rip
d Quo	d Quox	d Rod	d Rui	d Rop
e Quu	e Quux	e Rud	e Rij	e Rup
f Quas	f Quay	f Raf	f Ral	f Rar
g Ques	g Quey	g Ref	g Rel	g Rer
h Quis	h Quiy	h Rif	h Ril	h Rir
i Quos	i Quoy	i Rof	i Rol	i Ror
l Quus	l Quuy	l Ruf	l Rul	l Rur
m Quar	m Rab	m Rag	m Ram	m Ras
n Quer	n Reb	n Reg	n Rem	n Res
o Quir	o Rib	o Rig	o Rim	o Ris
p Quor	p Rob	p Rog	p Rom	p Ros
q Quur	q Rub	q Rug	q Rum	q Rus
r Quat	r Rac	r Rah	r Ran	r Rax
ſ Quet	ſ Rec	ſ Reh	ſ Ren	ſ Rex
t Quit	t Ric	t Rih	t Rin	t Rix
u Quot	u Roc	u Roh	u Ron	u Rox
x Quut	x Ruc	x Ruh	x Run	x Rux

a Sab	a Sag	a Sam	a Sas	a Say
b Seb	b Seg	b Sem	b Ses	b Sey
c Sib	c Sig	c Sim	c Sis	c Siy
d Sob	d Sog	d Som	d Sos	d Soy
e Sub	e Sug	e Sum	e Sus	e Suy
f Sac	f Sah	f San	f Sat	f Tab
g Sec	g Seh	g Sen	g Set	g Teb
h Sic	h Sih	h Sin	h Sit	h Tib
i Soc	i Soh	i Son	i Sot	i Tob
l Suc	l Suh	l Sun	l Sut	l Tub
m Sad	m Sai	m Sap	m San	m Tac
n Sed	n Sei	n Sep	n Sen	n Tec
o Sid	o Sij	o Sip	o Sin	o Tic
p Sod	p Soi	p Sop	p Son	p Toc
q Sud	q Sui	q Sup	q Sun	q Tuc
r Saf	r Sal	r Sar	r Sax	r Tad
ſ Sef	ſ Sel	ſ Ser	ſ Sex	ſ Ted
t Sif	t Sil	t Sir	t Six	t Tid
u Sof	u Sol	u Sor	u Sox	u Tod
x Suf	x Sul	x Sur	x Sux	x Tud

m	n	o	p	q
a Bada	a Bala	a Bara	a Daba	a Daga
b Bade	b Bale	b Bare	b Dabe	b Dage
c Badi	c Bali	c Bari	c Dabi	c Dagi
d Bado	d Balo	d Baro	d Dabo	d Dago
e Badu	e Balu	e Baru	e Dabu	e Dagu
f Baca	f Bama	f Baſa	f Daca	f Dala
g Bace	g Bame	g Baſe	g Dace	g Dale
h Baci	h Bami	h Baſi	h Daci	h Dali
i Baco	i Bamo	i Baſo	i Daco	i Dalo
l Bacu	l Bamu	l Baſu	l Dacu	l Dalu
m Baſa	m Baua	m Bata	m Dada	m Dama
n Baſe	n Baue	n Bate	n Dade	n Dame
o Baſi	o Baui	o Bati	o Dadi	o Dami
p Baſo	p Bauo	p Bato	p Dado	p Damo
q Baſu	q Bauu	q Batu	q Dadu	q Damu
r Baga	r Bapa	r Baxa	r Daſa	r Dana
ſ Bage	ſ Bape	ſ Baxe	ſ Daſe	ſ Dane
t Bagi	t Bapi	t Baxi	t Daſi	t Dani
u Bago	u Bapo	u Baxo	u Daſo	u Dano
x Bagu	x Bapu	x Baxu	x Daſu	x Danu

r	ſ	t	u	x
a Dapa	a Daxa	a Tribalas	a Strabas	a Straſas
b Dape	b Daxe	b Tribales	b Strabes	b Straſes
c Dapi	c Daxi	c Tribalis	c Strabis	c Straſis
d Dapo	d Daxo	d Tribalos	d Strabos	d Straſos
e Dapu	e Daxu	e Tribalus	e Strabus	e Straſus
f Dara	f Traba	f Tribaras	f Stranas	f Stragas
g Dare	g Trabe	g Tribares	g Stranes	g Strages
h Dari	h Trabi	h Tribaris	h Stranis	h Stragis
i Daro	i Trabo	i Tribaros	i Stranos	i Stragos
l Daru	l Trabu	l Tribarus	l Stranus	l Stragus
m Daſa	m Trabas	m Tribamas	m Stracas	m Stralas
n Daſe	n Trabes	n Tribames	n Straces	n Strales
o Daſi	o Trabis	o Tribamis	o Stracis	o Stralis
p Daſo	p Trabos	p Tribamos	p Stracos	p Stralos
q Daſu	q Trabus	q Tribamus	q Stracus	q Stralus
r Data	r Trinas	r Tribanas	r Stradas	r Stramas
ſ Date	ſ Trines	ſ Tribanes	ſ Strades	ſ Strames
t Dati	t Trinis	t Tribanis	t Stradis	t Stramis
u Dato	u Trinos	u Tribanos	u Strados	u Stramos
x Datu	x Trinus	x Tribanus	x Stradus	x Stramus

a	b	c	d	e
a Baſileæ	a Caſcale	a Buda	a Maſpurgo	a Mediolano
b Canoro	b Gotico	b Caſſula	b Vorimberga	b Pictauio
c Adeua	c Brugis	c Argilano	c Portugallo	c Roma
d Calecuthi	d Antuerpia	d Ceſala	d Auguſta	d Roſtochio
e Gades	e Gota	e Anfa	e Machinia	e Sala
f Gadano	f Heidelbergo	f Granata	f Lisbona	f Monaſterio
g Bethelem	g Solima	g Heneburgo	g Barchinone	g Saliburgo
h Rena	h Iuſa	h Burdegala	h Ormu	h Soloturo
i Auſterledão	i Bruxellis	i Lutetis	i Mocubaza	i Notēburgo
l Genoua	l Bethel	l Magdeburgo	l Panhormo	l Stranbiga
m Brema	m Argentorato	m Ancona	m Buſuiduci	m Tingis
n Herbipoli	n Lebu	n Colonia	n Parthenopo-	n Mōtiſpeſtu-
o Hieroſolima	o Helia	o Gruninga	o Quiloa (li	o Siuilia (lano
p Cayno	p Brunſuigo	p Malaga	p Azammo	p Toleto
q Hiſpali	q Lindota	q Mexico	q Praga	q Rotomago
r Aquiſgrano	r Lipſio	r Olyſipo	r Pincia	r Traiecto
ſ Hamiſpurgo	ſ Atrebato	ſ Arzilla	ſ Ratiſpona	ſ Tenuco
t Leodio	t Lubeca	t Moguntia	t Rhodia	t Seduno
u Bruuerſania	u Luceria	u Malta	u Monaco	u Tugio
x Goa	x Londino	x Luſitania	x Burgo	x Senis

f	g	h	i	l
a Bauijs	a Calabria	a Canuſiā	a Felſina	a Caſerta
b Abellino	b Acerris	b Fedentia	b Alerio	b Ioui
c Brignano	c Brutijs	c Sernia	c Bononia	c Gliſa
d Ebuli	d Felſenia	d Forliuio	d Iuſtinopoli	d Lombardia
e Beneuentò	e Foliano	e Carinula	e Beluederio	e Luca
f Corthona	f Caietæ	f Caleno	f Iulianoua	f Cafrauo
g Acheromia	g Francauilla	g Belcaſtro	g Capua	g Lucania
h Baſſano	h Acropoli	h Francia	h Alexandria	h Altauilla
i Brixia	i Gallipoli	i Fuligno	i Foro corne-	i Magentia
l Caiano	l Calatia	l Airola	l Macerata(liæ	l Caslano
m Hetruria	m Genua	m Hydrunto	m carmognolo	m Leſina
n Cergonio	n Heraclia	n Capacia	n Limata	n Maleto
o Fabiano	o Adria	o Iſtia	o Letterano	o Caſtro nouo
p Fauentia	p Gocitia	p Italiæ	p Alexano	p Mantua
q Eugubio	q Nocitia	q Alba	q Linterno	q Luceria
r Ferentia	r Noreia	r Iudea	r Luciano	r Marano
ſ Hunduſio	ſ Caleno	ſ Latio	ſ Carraria	ſ Caulonia
t Ferraria	t Iulio carnico	t Eurella	t Luniana	t Marchia
u Florentiæ	u Graſignana	u Capiſtrano	u Lutetijs	u Marciano
x Ceſano	x Berſeghella	x Pompeiano	x Briatico	x Celano

Coſtan-

	m	n	o	p	q
a	Conſtantinopoli	Diu	Erdordia'	Famaguſta	Florentia
b	Siluania	Meſſana	Francofurto	Ideſtardia	Calandia
c	Tiguro	Vrſeha	Brixena	Norſtradia	Solimis
d	Valiſoleto	Vormathia	Caballono	Fureo	Luca
e	Neapoli	Teutonica	Coronobur-	Riſdia	Malmogia
f	Pincia	Cantuaria	Niburgo (go	Simbra	Sarauallis
g	Venetijs	Drepano	Buſcoduro	Taſlinga	Scauria
h	Alosto	Vrſina	Ameto	Nemauſo	Lundia
i	Berga	Veimaria	Verdilinga	Mæna	Sulmone
l	Vienna	Anſpergo	Iorſardia	Docco	Sornaco
m	Confluentia	Dreſa	Friſinga	Oſel	Subuiga
n	Vueſalia	Balzuadra	Rimnia	Gotlandia	Ameria
o	Betania	Bononiæ'	Coronia	Nidigia	Ceciliano
p	Amorfortia	Andromaro	Monnoe	Gonda	Ferentio
q	Vlma	Chiſomo	Fauoe	Hafnia	Ardea
r	Camaraco	Bruſen	Vempa	Harlinga	Lauinio
ſ	Cuſco	Ecia	Mimindi	Heſdino	Licaonia
t	Anſeatico	Chio	Aria	Capitolia	Centumcellis
u	Vitembergo	Bopardia	Eriſia	Ceronia	Liguria
x	Ericio	Egra	Dania	Lippia	Cercto.

	r	ſ	t	u	x
a	Ceſano	Ciuitaregali	Cruſtumio	Nola	Conſentiæ
b	Liuorno	Aprutio	Monferrato	Oenoltia	Ferenteno
c	Manzolino	Mariano	Arimino	Auguſta	Oſtia
d	Amalphi	Mereliano	Monteſano	Orbitello	Peruſia
e	Arguzano	Apuliæ	Cumis	Paciano	Corliano
f	Celino	Meſſapia	Montorio	Peſto	Piſcaria
g	Anagrita	Matuleone	Ariano	Aulonia	Phaliſco
h	Marliano	Ciuate pēnæ	Vicæa	Paula	Papia
i	Maſafra	Aquileia	Molula	Paleno	Piceno
l	Anguillara	Metaponto	Aſculo	Pelignis	Corneto
m	Maſſa	Varnia	Nouaria	Auſonia	Parma
n	Maſſonia	Minturnis	Miſano	Plumbino	Piſtoia
o	Ceruaria	Ciuitella	Nuceria	Paliano	Parthenope
p	Melfi	Moguntijs	Muuiano	Orcio	Rauenna
q	Anuerſa	Artio	Atella	Paterno	Pittauio
r	Mergellina	Nola	Miſeno	Sabinus	Corthona
ſ	Circæo	Monopoli	Crotone	Piſis	Petilio
t	Meſtantia	Mirabella	Nurſia	Oruieto	Regio
u	Apono	Molpha-	Anfidena	Piſauro	Romæ
x	Vtica	Acitia	Marſico	Ortona	Cremonæ

a	b	c	d	e
a 1	a 21	a Quintodecimo	a 5.º	a 25.º
b 2	b 22	b Decimotertio	b 6.º	b 26.º
3	c 27	c Decimoſeptio	c 7.º	c 27.º
cd	d 28	d Decimooctauo	d 8.º	d 28.º
e 5	e 19	e Decimonono	e 9.º	e 29.º
f 6	f 30	f Vigeſimo	f 10.º	f 30.º
g 7	g primo	g Vigeſimoprimo	g 11.º	g I
h 8	h Secundo	h Vigeſimoſecũdo	h 12.º	h II
i 9	i Tertio	i Vigeſimotertio	i 13.º	i III
l 10	l Quarto	l Vigeſimoquarto	l 14.º	l IIII
m 11	m Quinto	m Vigeſimoquinto	m 15.º	m IV
n 12	n Sexto	n Vigeſimoſexto	n 16.º	n V
o 13	o Septimo	o Vigeſimoſeptimo	o 17.º	o VI
p 14	p Octauo	p Vigeſimo octauo	p 18.º	p VII
q 15	q Nono	q Vigeſimonono	q 19.º	q VIII
r 16	r Decimo	r Trigeſimo	r 20.º	r IX
ſ 17	ſ Vndecimo	ſ p.º	ſ 21.º	ſ VIIII
t 18	t Duodecimo	t 2.º	t 22.º	t X
u 19	u Tertiodecio	u 3.º	u 23.º	u XI
x 20	x Quartodecimo	x 4.º	x 24.º	x XII

f	g	h	i	l
a XIII	a xxx	a 10.ſecundo	a x quinto	a x.º ſeptimo
b XIIII	b decimo p.º	b 10.tertio	b x ſexto	b x.º octauo
c XV	c decimo 2.º	c 10.quarto	c x ſeptimo	c x.º nono
d XVI	d decimo 3.º	d 10.quinto	d x octauo	d xx.º primo
e XVII	e decimo 4.º	e 10.ſexto	e x nono	e xx.º ſecundo
f XVIII	f decimo 5.º	f 10.ſeptimo	f xx primo	f xx.º tertio
g XVIII	g decimo 6.º	g 10.nono	g xx ſecundo	g xx.º quarto
h XIX	h decimo 7.º	h 20.primo	h xx tertio	h xx.º quinto
i XX	i decimo 8.º	i 20.ſecundo	i xx quarto	i xx.º ſexto
l XXI	l decimo 9.º	l 20.tertio	l xx quinto	l xx.º ſeptimo
m XXII	m vigeſimo p.º	m 20.quarto	m xx ſexto	m xx.º octauo
n XXIII	n vigeſimo 2.º	n 20.quinto	n xx ſeptimo	n xx.º nono
o XXIIII	o vigeſimo 3.º	o 20.ſexto	o xx octauo	o 1.º
p XXIV	p vigeſimo 4.º	p 20.ſeptimo	p xx nono	p 2.º
q XXV	q vigeſimo 5.º	q 20.octauo	q x.º primo	q 3.º
r XXVI	r vigeſimo 6.º	r 20.nono	r x.º ſecundo	r 4.º
ſ XXVII	ſ vigeſimo 7.º	ſ x primo	ſ x.º tertio	ſ 5.º
t XXVIII	t vigeſimo 8.º	t x ſecundo	t x.º quarto	t 6.º
u XXIIII	u vigeſimo 9.º	u x tertio	u x.º quinto	u 7.º
x XXIX	x 10.primo	x x quarto	x x.º ſexto	x 8.º

a	b	c	d	e
a IANVARII.	a APRILIS	a IV.	a OCTOBR.	a DECE.
b IANVARI	b APRELIS	b AVGVSTI.	b OCTOB.	b DEC.
c IANVAR.	c APRILI.	c AVGVST.	c OCTO.	c DE
d IANVA.	d APRIL.	d AVGVS.	d OCT.	d D.
e IANV.	e APRI.	e AVGV.	e OC.	e Ianuarij
f IAN.	f APR.	f AVG.	f O.	f Ianuari.
g IA.	g AP.	g AV.	g NOVEMBRIS	g Ianuar.
h FEBRVARII	h MADII.	h A.	h NOVEMBRI.	h Ianua.
i FEBRVARI	i MADI.	i SEPTEMBRIS	i NOVEMBR.	i Ianu.
l FEBRVAR.	l MAD.	l SEPTEMBRI.	l NOVEMB.	l Ian.
m FEBRVA.	m MAII	m SEPTEMBR.	m NOVEM.	m Ia.
n FEBr.	n MAI.	n SEPTEMB.	n NOVE.	n Februarij
o FEBR.	o MA.	o SEPTEM.	o NOV.	o Februari.
p FEB.	p M.	p SEPTE.	p NO.	p Februar.
q FE.	q IVNII	q SEPT.	q N.	q Februa.
r F.	r IVNI	r SEP.	r DECEMBRIS	r Febru.
ſ MARTII	ſ IVN.	ſ SE.	ſ DECEMBRI	ſ Febr.
t MARTI.	t IVLII.	t S.	t DECEMBR.	t Auguſti
u MART.	u IVLI	u OCTOBRIS	u DECEMB.	u Feb.
x MAR	x IVL.	x OCTOBRI.	x DECEM.	x Fe.

f	g	h	i	l
a F.	a Maij.	a Septem.	a Nou.	a Februar.
b Martij.	b Mai.	b Septe.	b No.	b Februa.
c Marti.	c m.	c Sept.	c N.	c Febru.
d Mart.	d Iunij	d Sep.	d Decembris	d Febr.
e Mar.	e Iun.	e Se.	e Decembri.	e Feb.
f Ma.	f Iu.	f S.	f Decembr.	f Fe.
g Aprilis	g Iulij.	g Octobris.	g Decemb.	g Martij.
h Aprelis	h Iuli.	h Octobri.	h Decem.	h Marti.
i Apreli.	i Iul.	i Octobr.	i Dece.	i Mart.
l Aprel.	l l.	l Octob.	l Dec.	l Mar.
m Aprel.	m Auguſt.	m Octo.	m De.	m Ma.
n Apre.	n Auguſ.	n Oct.	n D.	n Aprilis.
o Aprili.	o Augu.	o Oc.	o Ianuarij.	o Aprili.
p April.	p Aug.	p O.	p Ianuari.	p April.
q Apri.	q Au.	q Nouembris.	q Ianuar.	q Apri.
r Apr.	r A.	r Nouembri.	r Ianua.	r Apr.
ſ Ap.	ſ Septembris.	ſ Nouembr.	ſ Ianu.	ſ Aprelis.
t Madij.	t Septembri.	t Nouemb.	t Ia.	t Apreli.
u Madi.	u Septembr.	u Nouem.	u Februarij.	u Aprel.
x Mad.	x Septemb.	x Noue.	x Februari.	x Apre.

	m	n	o	p	q
a	Maij.	Septembr.	Nou.	Sex.	Quin.
b	Mai.	Septemb.	No.	SEXTILIS.	Qui.
c	Ma.	Septem.	Decembris	SEXTILI.	QVINTILIS
d	M.	Septe.	Decembri.	SEXTIL.	QVINTILI.
e	Iunij	Sept.	Decembr.	SEXTI.	QVINTIL.
f	Iuni.	Sep.	Decem.	SEXT.	QVINTI.
g	Iun.	Se.	Dece.	SEX.	QVINT.
h	Iu.	Octobris.	Dec.	Quintilis.	QVIN.
i	Iulij.	Octobri.	De.	Quintili.	QVI.
l	Iuli.	Octobr.	Sextilis.	Quintil.	QV.
m	Iul.	Octob.	Sextili.	Quinti.	Ianuarij
n	Auguſti.	Octo.	Sextil.	Quint.	Ianuari.
o	Auguſt.	Oct.	Sexti.	Quin.	Ianuar.
p	Auguſ.	Oc.	Sext.	Qui.	Ianua.
q	Augu.	Nouembris.	Sex.	Qu.	Ianu.
r	Aug.	Nouembri.	Septilis	Quintilis	Ian.
ſ	Au.	Nouembr.	Septili.	Quintili.	Februarij
t	A.	Nouemb.	Septil.	Quintil.	Februari.
u	Septembris.	Nouem.	Septi.	Quinti.	Februar.
x	Septembri.	Noue.	Sept.	Quint.	Februa.

	r	ſ	t	u	x
a	Febru.	Ma.	Septemb.	Nou.	Sexti.
b	Febr.	Madij.	Septem.	No.	Sext.
c	Feb.	Madi.	Septe.	Decembris	Sex.
d	Martij.	Mad.	Sept.	Decembri	Quintilis
e	Marti.	Iunij.	Sep.	Decembr.	Quintili.
f	Mart.	Iuni.	Se.	Decemb.	Quintil.
g	Mar.	Iun.	Octobris.	Decem.	Quinti.
h	Ma.	Iu.	Octobri.	Dece.	Quint.
i	Aprilis	Iulij.	Octobr.	Dec.	Quin.
l	Aprili.	Iuli.	Octob.	De.	Qui.
m	April.	Iul.	Octo.	Quintilis	Qu.
n	Apri.	Auguſti	Oct.	Quintili.	Sextilis
o	Apr.	Auuguſt.	Oc.	Quintil.	Sextili.
p	Ap.	Auguſ.	Nouembris.	Quinti.	Sextil.
q	Aprelis	Augu.	Nouembri.	Quint.	Sexti.
r	Apreli.	Aug.	Nouembr.	Quin.	Sext.
ſ	Aprel.	Au.	Nouemb.	Qui.	Sex.
t	Apre.	Septembris.	Nouem.	Sextilis	Nouem.
u	Maij.	Septembri.	Noue.	Sextili.	Septem.
x	Mai.	Septembr.		Sextil.	Septem.

a	b	c	d	e
a 1253	a 1273	a 1293	a 1313	a 1333
b 1254	b 1274	b 1294	b 1414	b 1334
c 1255	c 1275	c 1295	c 1315	c 1335
d 1256	d 1276	d 1296	d 1316	d 1336
e 1257	e 1277	e 1297	e 1317	e 1337
f 1258	f 1278	f 1298	f 1318	f 1338
g 1259	g 1279	g 1299	g 1319	g 1339
h 1260	h 1280	h 1300	h 1320	h 1340
i 1261	i 1281	i 1301	i 1321	i 1341
l 1262	l 1282	l 1302	l 1322	l 1342
m 1263	m 1283	m 1303	m 1323	m 1343
n 1264	n 1284	n 1304	n 1324	n 1344
o 1265	o 1285	o 1305	o 1325	o 1345
p 1266	p 1286	p 1306	p 1326	p 1346
q 1267	q 1287	q 1307	q 1327	q 1347
r 1268	r 1288	r 1308	r 1328	r 1348
ſ 1269	ſ 1289	ſ 1309	ſ 1329	ſ 1349
t 1270	t 1290	t 1310	t 1330	t 1350
u 1271	u 1291	u 1311	u 1331	u 1351
x 1272	x 1292	x 1312	x 1332	x 1352

f	g	h	i	l
a 1358	a 1378	a 1398	a 1418	a 1438
b 1359	b 1379	b 1399	b 1419	b 1439
c 1360	c 1380	c 1400	c 1420	c 1440
d 1361	d 1381	d 1401	d 1421	d 1441
e 1362	e 1382	e 1402	e 1422	e 1442
f 1363	f 1383	f 1403	f 1423	f 1443
g 1364	g 1384	g 1404	g 1424	g 1444
h 1365	h 1385	h 1405	h 1425	h 1445
i 1366	i 1386	i 1405	i 1426	i 1446
l 1367	l 1387	l 1406	l 1427	l 1447
m 1368	m 1388	m 1407	m 1428	m 1448
n 1369	n 1389	n 1408	n 1429	n 1449
o 1370	o 1390	o 1409	o 1430	o 1450
p 1371	p 1391	p 1410	p 1431	p 1451
q 1372	q 1392	q 1411	q 1432	q 1452
r 1373	r 1393	r 1412	r 1433	r 1453
ſ 1374	ſ 1394	ſ 1413	ſ 1434	ſ 1454
t 1375	t 1395	t 1414	t 1435	t 1455
u 1376	u 1396	u 1415	u 1436	u 1456
x 1377	x 1397	x 1416	x 1537	x 1457

m	n	o	p	q
a 1458	a 1478	a 1498	a 1518	a 1538
b 1459	b 1479	b 1499	b 1519	b 1539
c 1460	c 1480	c 1500	c 1520	c 1540
d 1461	d 1481	d 1501	d 1521	d 1541
e 1462	e 1482	e 1502	e 1522	e 1542
f 1463	f 1483	f 1503	f 1523	f 1543
g 1464	g 1484	g 1504	g 1524	g 1544
h 1465	h 1485	h 1505	h 1525	h 1545
i 1466	i 1486	i 1506	i 1526	i 1546
l 1467	l 1487	l 1507	l 1527	l 1547
m 1468	m 1488	m 1508	m 1528	m 1548
n 1469	n 1489	n 1509	n 1529	n 1549
o 1470	o 1490	o 1510	o 1530	o 1550
p 1471	p 1491	p 1511	p 1531	p 1551
q 1472	q 1492	q 1512	q 1532	q 1552
r 1473	r 1493	r 1513	r 1533	r 1553
ſ 1474	ſ 1494	ſ 1514	ſ 1534	ſ 1554
t 1475	t 1495	t 1515	t 1535	t 1555
u 1476	u 1496	u 1516	u 1536	u 1556
x 1477	x 1497	x 1517	x 1537	x 1557

r	ſ	t	u	x
a 1558	a 1578	a 1593	a 1617	a 1637
b 1559	b 1501	b 1594	b 1618	b 1638
c 1560	c 1502	c 1595	c 1619	c 1639
d 1561	d 1503	d 1596	d 1620	d 1640
e 1562	e 1504	e 1597	e 1621	e 1641
f 1563	f 1578	f 1598	f 1622	f 1642
g 1564	g 1579	g 1599	g 1623	g 1643
h 1565	h 1580	h 1600	h 1624	h 1644
i 1566	i 1581	i 1605	i 1625	i 1645
l 1567	l 1582	l 1606	l 1626	l 1646
m 1568	m 1583	m 1607	m 1627	m 1647
n 1569	n 1584	n 1608	n 1628	n 1648
o 1570	o 1585	o 1609	o 1629	o 1649
p 1571	p 1586	p 1610	p 1630	p 1650
q 1572	q 1587	q 1611	q 1631	q 1651
r 1573	r 1588	r 1612	r 1632	r 1652
ſ 1574	ſ 1589	ſ 1613	ſ 1633	ſ 1653
t 1575	t 1590	t 1614	t 1634	t 1654
u 1576	u 1591	u 1615	u 1635	u 1655
x 1577	x 1592	x 1616	x 1636	x 1656

a	b	c	d	e
a Cæſar	a Maurius	a Corradus	a Iuuenalis	a Flaminius
b Antonius	b Aeneas	b Corradinus	b Ientius	b Iordanus
c Donatus	c Fabius	c Dominicus	c Caliſtus	c Flauius
d Conſtātinus	d Alexander	d Gregorius	d Filibertus	d Martinus
e Dionyſius	e Ioſeph	e Anguſtinus	e Solimanus	e Aiax
f Anſelmus	f Hercules	f Philippus	f Samſon	f Domitianus
g Berardus	g Ioſue	g Cato	g Creſcentius	g Octauius
h Eſopus	h Chriſoſtomꝰ	h Baſilius	h Sclino	h Plotinus
i Cicero	i Barnabas	i Heſiodus	i Euclides	i Albinius
l Andreas	l Epicurus	l Cornelius	l Cyprianus	l Stephanus
m Diodorus	m Albertus	m Achilles	m Gilibertus	m Pius
n Carolus	n Guglielmus	n Ariſtoteles	n Ignatius	n Bellorophon
o Franciſcus	o Marius	o Commodus	o Martinus	o Seuerus
p Iouinianus	p Paulillus	p Iulius	p Plato	p Blaſius
q Aſcanius	q Hèrodes	q Coſmus	q Alexius	q Darius
r Ioachinus	r Ferdinandus	r Iulius Cæſar	r Olimpiodorꝰ	r Gentilis
ſ Iacobus	ſ Michael	ſ Innocentius	ſ Olympius	ſ Iuſtinus
t Claudius	t Lodulfus	t Bonifacius	t Beliſarius	t Iſacius
u Eraſmus	u Petrus	u Matthæus	u Agamenon	u Cirius
x Diomedes	x Reginaldus	x Matthias	x Plutarchus	x Mutius

f	g	h	i	l
a Epifanius	a Sylueſter	a Victorius	a Simon	a Ferdinandius
b Oppianus	b Lucianus	b Damianus	b Rinaldus	b Valerius
c Paulus	c Berardinus	c Seraphinus	c Vegetius	c Emilius
d Settimius	d Pomponius	d Baldus	d Tiburtius	d Melampus
e Vincentius	e Hieronymus	e Bartholus	e Maurus	e Orontius
f Benedictus	f Ambroſius	f Eugenius	f Agatius	f Dedalus
g Iginius	g Vitellio	g Pamphilo	g Sileſius	g Emilius
h Thadeus	h Obertus	h Bartolinus	h Galenus	h Helena
i Rodoſius	i Odoardus	i Gabriel	i Didymus	i Falconius
l Ocion	l Silla	l M. Antonius	l Icarius	l Iaſon
m Plautus	m Benignus	m Dion	m Macrinus	m Maximinus
n Sanazarius	n Gaſpar	n Felix	n Manilius	n Maſſimus
o Beroſus	o Innicus	o Bartholemeꝰ	o Filoſtratus	o Gregorius
p Damocles	p Bartholus	p Iacintus	p Plinius	p Demetrius
q Giſmundus	q Arſeus	q Marcellus	q Pandolfus	q Publius
r Parthenius	r Pompeius	r Lidentius	r Diodorus	r Terentius
ſ Solomon	ſ Vitus	ſ Oſiri	ſ Vgo	ſ Romulus
t Vitruuius	t Seleneus	t Troianus	t Conſaluus	t Xiſtus
u Boetius	u Attilius	u Baccius	u Picus	u Elianus
x Oliuerius	x Vittorinus	x Baſilius	x Fernandus	x Vrbanus

Tul-

	m	n	o	p	q
a	Tullius	Xenodotus	Egidius	Lucius	Nicomedes
b	Xenocrates	Ridolphus	Lodouicus	Nicolaus	Orontes
c	Cilius	Euagrius	Pamphilo	Lucianus	Amatus
d	Vitalis	Gherardus	Galeatius	Nardus	Heliodorus
e	Diuus	Hieron	Marinus	Pulladius	Iaſius
f	Aldus	Lucas	Pantaleo	Rogerius	Leo
g	Lutius	Mercurius	Fabritius	Eurialus	Niſus
h	Iacobus	Robertus	Raphael	Theodoſius	Renatus
i	Lucanus	Demoſthẽes	Gabriel	Valentinus	Scipio
l	Odoardus	Pilatus	Ennius	Guido	Adamus
m	Mellius	Fauſtus	Theophraſt⁹	Theobaldus	Hadrianus
n	Manilius	Verardus	Vlpianus	Fulgentius	Antiochus
o	Guglielmus	Adamantius	Paganinus	Remigius	Abrahamus
p	Detius	Euſebius	Fuluius	Theopomp⁹	Ioſeph
q	Raimundus	Suidas	Camillus	Adolphus	Triphon
r	Tibullus	Valerianus	Narciſſus	Aeſchilus	Arnaldus
ſ	Lotianus	Zenodotus	Torquatus	Palinurus	Henricus
t	Vlixes	Rentius	Xantippus	Veſpeſianus	Cornelius
u	Creſus	Oribaſius	Onophrius	Otho	Balthaſar
x	Vbaldus	Oribaſis	Ruffinus	Angelus	Brunus

	r	ſ	t	u	x
a	Colius	Leonardus	Milon	Xerſes	Camillus
b	Aloyſius	Aſtorgus	Ptolemæus	Durandus	Alexius
c	Laurentius	Hippolitus	Arnoldus	Licurgus	Georgius
d	Hector	Nicephorus	Lucullus	Hermannus	Guido
e	Sancius	Theodoſius	Daniel	Terentius	Iulianus
f	Bertoldus	Thomas	Horatius	Tarquinius	Ladislaus
g	Baptiſta	Simon	Deſiderius	Auguſtinus	Alexius
h	Titus	Theocritus	Eraſtus	Heraclius	Lionettus
i	Heliſeus	Sulpitius	Herneſtus	Xenophon	Machomet⁹
l	Beltramus	Hermes	Caſſander	Helias	Manfredus
m	Nicander	Lactantius	Goffredus	Vgo	Americus
n	Beniamin	Gaſpar	Gaudentius	Acrius	Marinus
o	Seneca	Sebaſtianus	Leonida	Albericus	Proſper
p	Theodoſius	Caſsianus	Didacus	Celeſtinus	Oto
q	hermogenes	Caron	Lazarus	Philippus	Luchinus
r	Caluinus	Hilarius	Nicolinus	Aſcanius	Saladinus
ſ	Lentulus	Dauid	Saluſtius	Ciccus	Triſtanus
t	Chriſoſtom⁹	Celius	Troilus	Franchinus	Scipio
u	Caſsiodorus	Ninus	Hannibal	Garzias	Vbertus
x	Cytinus	Seruius	Valcus	Galeottus	Sarra.

Ber-

a	b	c	d	e
a Berlingerius	a Aglionus	a Rabicanus	a Solarus	a Stirax
b Carrafa	b Apprella	b Marcinus	b Macedonius	b Molengiana
c Gesoaldus	c Grimaldus	c Beringarius	c Bonus	c Iacobatius
d Porta	d Cardicus	d Columna	d Gābacorta	d Capretus
e Caseta	e Cacausta	e Caietanus	e Riuera	e Niger
f Cascata	f Canismus	f Voiella	f Azzia	f Rufus
g Apranus	g Carinus	g Acciaioli	g Mele	g Ruffus
h Alierius	h Mastioiudex	h Pellegrinus	h Nicastrus	h Regina
i Loffredus	i Gignarellus	i Mascābrun⁹	i Nubilis	i Ariminus
l Filingerius	l Blancus	l Piscicellus	l Rouere	l Saracinus
m Serraglia	m Lopes	m Cicinellus	m Ciminus	m Gattula
n Mariconna	n Pappacoda	n Robertus	n Protonobilis	n Merulla
o Garganus	o Ianuarius	o Mormilis	o Grisonus	o Syluester
p Vierbus	p Bonauētura	p Moccia	p Corradinus	p Beltramus
q Palauicinus	q Crescentius	q Rosa	q Tottauilla	q Barezzus
r Podericus	r Pinelli	r Pedemōtan⁹	r Miroballus	r Sadoletus
s Pannouus	s Portius	s Piguonus	s Tomacellus	s Machiauell⁹
t Manutius	t Plutonius	t Saracenus	t Montaltus	t Cauaniglia
u Natalis	u Virolius	u Gentilis	u Sigrinus	u Paleologus
x Lagut.	x Virolus	x Sicardus	x Merula	x Rufus

f	g	h	i	l
a Seuerinus	a Cambios	a Resina	a Bonilus	a Tauris
b Paganus	b Adorni	b Carmignan⁹	b Costantes	b Scalabo
c Rocchus	c Asprellus	c Saxus	c Bos	c Vitelli
d Corduba	d Cignnus	d Canosa	d Bonellus	d Capacius
e Altomari	e Nauti	e Confalonus	e Cauallerius	e Anastasius
f Galeonis	f Bancius	f Spatafora	f Cauallarius	f Virgilius
g Virbolus	g Spinola	g Bentiuoglia	g Santouiagus	g Albertinus
h Spirellus	h Iacobus	h Guglielmus	h Spesantula	h Panelius
i Brancia	i Caldorus	i Strozza	i Vitellozzus	i Cōtrouerius
l Gisierius	l Vipera	l Valsis	l Pazzi	l Guinuaccius
m Cadutus	m Concubleta	m Tornellus	m Spira	m Sindicus
n Petius	n Russillus	n Bruuiolus	n Soranus	n Gamboia
o Treuires	o Sangrus	o Coruinus	o Telesius	o Piscis
p Strambonus	p Gallucius	p Torellus	p Cantelmus	p Spiritus
q Valla	q Corallius	q Sanseuerinus	q Iudex	q Graffigna
r Valseua	r Maietta	r Reuodochi⁹	r Sauarianus	r Cōdestabilis
s Tlenis	s Venatus	s Mainardus	s Sorgentinus	s Trorlus
t Anechinus	t Altomurus	t Montanus	t Sellarulus	t Auitabilis
u Toraldus	u Gonsaga	u Pastor	u Argenterius	u Sifcar
x Siocodilus	x Serrella	x Stennardus	x Bozzutus	x Pemere

	m	n	o	p	q
a	Roſsius	Tiepoli	Sconnerius	Rondelecius	Florius
b	Roſſus	Contarenus	Louirius	Saluianus	Eburneus
c	Staſius	Sorantius	Abenaboli	Puetius	Falcus
d	Cardonius	Canalis	Blanditius	Viuultius	Xilander
e	Accõciaiocꝰ	Zanni	Boniti	Azolinus	Caballus
f	Dura	Salonus	Baiardus	Scotus	Bodinus
g	Burghetta	Lomellinus	Fauentinus	Balbianus	Molineus
h	Air	Graſſus	Pontanus	Medices	Victorinus
i	Maus	Borgius	Duarenus	Aragonius	Grattarolus
l	Quattromanus	Cataneus	Gaudius	Daualus	Iunius
m	Capilupus	Oria	Cordis	Griti	Bellingerius
n	Albinus	Piccamiglio	Cerda	Lena	Lupulus
o	Villanus	Anaſtaſius	Afflictus	Sfortia	Pantaleon
p	Aittillus	Durazzus	Donnurſus	Longimanus	Scotus
q	Copeta	Fliſcus	Candidus	Vicecomes	Luſcus
r	Tonninus	Gattula	Vanis	Baldinus	Frangipanis
ſ	Manfelia	Maioranus	Murrinus	Comes	Egidius
t	Garzonus	Corradi	Ciuitella	Comarus	Faccipecorꝰ
u	Ramnuſius	Tranſi	Abenantius	Beccaficus	Sarcerius
x	Dentix	Vlmerius	Sozzinus	Ficedola	Arcamonius

	r	ſ	t	u	x
a	Tabanellus	Franchinus	Bardeus	Sigulus	Splendianus
b	Lodegarius	Maionus	Vermiglius	Tremelius	Caramanicꝰ
c	Gaudinus	Bucca	Micillus	Galterius	Iodocus
d	Celius	Cruciger	Fregoſa	Tranquillus	Acontius
e	Ficus	Rheticus	Oſerus	Ferreus	Broccardus
f	Guicciardinꝰ	Aioſſus	Melichius	Fliſcus	Palmerius
g	Curionus	Roſacius	Camerarius	Brancatius	Fortebracciꝰ
h	Dura	Sabinus	Merlinus	Flore	Coſatius
i	Nonius	Troſula	Agricola	Decanus	Gallus
l	Galaſſus	Eliſus	Vrſinus	Campanus	Farina
m	Donnulus	Sagarellus	Baliſterius	Carnerius	Ormerus
n	Bruſcus	Petra	Vergerius	Draco	Cri[illegible]anus
o	Palombus	Penna	Filingerius	Dragonetta	Caſtellanus
p	Gelaſius	Aurifex	Anfora	Ferrarius	Falangula
q	Vnertinus	Faſellus	Beliſander	Policarius	Cultretius
r	Rodulfus	Columba	Oliuerius	Purpura	Brancaleo
ſ	Celeſtinus	Figliomarinꝰ	Baſſanus	Roccaſana	Flaccus
t	Ereſius	Santorus	Pacificus	Sapidus	Grineus
u	Farnelius	Auſtriacus	Fundi	Lepidus	Maioranus
x	Mercurialis	Codonius	Sances	Lepidius	Braccaleo

Cala-

	a	b	c	d	e
a	Calaber	Hetruſcus	Cilix	Frigius	Campanus
b	Ariminenſis	Aſculanus	Acropolita	Argetinnẽſis	Conſentinus
c	Forliuienſis	Samnitis	Auſtriacus	Antuerpiẽſis	Valentinus
d	Mediolanẽſis	Thebanus	Andegauẽſis	Anglicus	Neapolitanꝰ
e	Illiricus	Boemus	Irax	Brabantinus	Baſilienſis
f	Beneuẽtanꝰ	Theutonicus	Tartarus	Gaetanus	Aquitanus
g	Vrbinas	Rauennas	Bauarus	Peruſius	Lugdunenſis
h	Venetus	Bononienſis	Caſtellanus	Portugalẽſis	Conſtantinopolitanus
i	Florentinus	Ferrarienſis	Senenſis	Piccardus	Bergoma
l	Scotus	Macedonicꝰ	Nemorenſis	Iamenus	Longobardꝰ
m	Pedemõtanꝰ	Valachus	Franius	Stabienſis	Tarſenſis
n	Marciranus	Caroloſtadiꝰ	Viſcaltoreſis	Hiſpanus	Coloſſenſis
o	Brudeburgẽſis	Nazareus	Brãbergẽſis	Surrentinus	Nauarrus
p	Brixianus	Luſitanus	Normarnus	Suenicus	Friſius
q	Nicouienſis	Marſus	Pomeranus	Deciuitella	Troianus
r	Sulmonẽſis	Sileſius	Bernenſis	Lambergius	Condenſis
ſ	Mantua nus	Bulgarus	Clarauallẽſis	Baſſanenſis	Budiſſinus
t	Aretinus	Barchinonẽſis	Numida	Paflagonius	Norimbergenſis
u	Sauonenſis	Parmenſis	Mirandenſis	Parthenopeꝰ	Turgenſis
x	Capuanus	Argẽtinẽſis	Mirãdulanꝰ	Calenus	Heſſus

	f	g	h	i	l
a	Taurinenſis	Galatus	Tirrhenus	Romãdiolus	Prochitanus
b	Ligurinus	Natolus	Ciſalpinus	Dalmatinus	Græcus
c	Britannus	Paduanus	Auſtriacus	Appulus	Tyburtinus
d	Cyprius	Vicentinus	Pamphilicus	Brutius	Coracenſis
e	Paſſauienſis	Barbarus	Norimbergẽſis	Riminenſis	Getulus
f	Bergenſis	Germanus	Africanus	Armenus	Canoſius
g	Caſtilionẽſis	Paleſtinus	Caldeus	Tarentinus	Cumiſtanus
h	Aegyptius	Perſianus	Leuiathan	Corſus	Arabs
i	Tauricus	Perſa	Saxonus	Biſlinus	Solcitanus
l	Aragonenſis	Cirenenſis	Empſerus	Taurinus	Corneſius
m	Hieroſolimitanus	Partus	Scalionus	Gallogrecus	Damaſcenus
n	Piſaurenſis	Tridentinus	Babilonicus	Rhodius	Idumeſius
o	Pariſienſis	Aſiaticus	Corcirenſis	Auguſtanus	Ruaceſius
p	Auguſtenſis	Sarmaricus	Anchonitanꝰ	Selaſius	Celeſitanus
q	Flandricus	Roterodanꝰ	Sardus	Vercellenſis	Capiceſius
r	Marpurgẽſis	Saracenus	Siculus	Pompeianus	Solicitanus
ſ	Piſanus	Colonienſis	Meſſauenſis	Romanus	Cataneus
t	Anglicanus	Brixianus	Picenus	Treuiſanus	Segeſtanus
u	Polonus	Adriaticus	Rhegginus	Triuiſanus	Syracuſanus
x	Caſtilioneus	Veronenſis	Ligur	Saunonus	Numantinus

	m	n	o	p	q
a	Italus	Gallicus	Gordieus	Pelegnus	Helueticus
b	Iudæus	Iapix	Grabeus	Helleſpōtiac'	Salaſſus
c	Mamertinus	Daunus	Arpanoſis	Pænus	Lepontinus
d	Beotius	Sipontinus	Deculanus	Secuſsis	Vagierinus
e	Antiochēſis	Sientanus	Aleuinus	Suberinus	Ca ſurgis
f	Megarenſis	Alexādrinus	Syrus	Hidruntinus	Montanus
g	Indus	Lucanus	Caunenſis	Neapolitan'	Triūpolinus
h	Athenienſis	Atinuas	Gambienus	Veronenſis	Vennonctus
i	Turnomeni'	Venuſinus	Ferentanus	Megarenſis	Hibernicus
l	Cefalonenſis	Dardanus	Gemertinus	Graius	Caturgus
m	Liſyus	Lucerinus	Lyrinus	Noricus	Iſarcus
n	Drepanenſis	Lybicus	Vrbinates	Allobrogus	Bridianus
o	Gumbrita	Turpinus	Argentinus	Rhetus	Edenatus
p	Halicenſis	Carinus	Bituntinus	Vindelicus	Albonenſis
q	Halidenſis	Campſanus	Norbanenſis	Cumanus	Caudiates
r	Auſonius	Candinus	Sturninus	Lepomius	Ceraunus
ſ	Epyrus	Corellianus	Ferentanus	Hiperboreus	vercomann'
t	De Toleto	Bebianus	Etholus	Veragrus	Parthenus
u	Brunduſinus	Gondeus	Salentinus	Sedinus	Epidaurus
x	Dirrhacus	Veſcellanus	Etholius	Selaſius	Colchicus

	r	ſ	t	u	x
a	Taulamius	Velinus	Croconenſis	Meliteus	Magneſius
b	Corfinenſis	Augulanus	Hebreus	Europeus	Alfaternus
c	Sulmonenſis	Pianenſis	Ciſmōtanus	Velinus	Acroceraun'
d	Auſonius	Auſimatis	Aſmatis	Dirracis	Emboicus
e	Albenſis	Auximatis	Fulginaris	Apopiiates	Threſpotus
f	Cliterninus	Berēgranus	Foroflaminiēſ.	Conuchius	Epirus
g	Carſeolanus	Cingulanus	Coriēbriēſis	Belagius	Caſsioneus
h	Anfidenatis	Cumenſis	Sonobemirtanus	Belga	Moloſſus
i	Eſeruinus	Falarienſis	Foroſēbronienſis.	Corneates	Dedoneus
l	Sicolenſis	Pauſulanus	Menouiēſis	Flandricus	Meſicus
m	Reuertanus	Puteolanus	Noricus	Verenſis	Metidus
n	Sabinus	Pleniuerſis	Iudaicus	Capuanus	Butrolus
o	Amiterninus	Vicinenſis	Pominus	Theſſallus	Heraclius
p	Vſtenſis	Viacenſis	Dardanus	Acarnanus	Mirobugēſis
q	Fidenatus	Tyburtinus	Triballus	Acheus	Syrus
r	Vrſinus	Palmenſis	Trimachus	Meſſenius	Inſulanus
ſ	Numētanus	Vmber	Mæſus	Iaconus	Ethiope
t	Reatinus	Senogallius	Scitha	Aræolteus	Motelani
u	Continus	Siluiſius	Velox	Boerius	Menobalida
x	Trebulanus	Auentinus	Raguſeus	Atticus	Epidauricū

Vt scriptum multiplici dolo perplexum fiat, & vt inuolucrum sub inuolucro lateat. Cap. XXII.

NTEQVAM huic materiæ extremam manum imponam, inuentum maximum vtile huc afferre non pigebit, in quo scriptum huiusmodi fiet: vt non vna simplici; sed multiplici doli perplexitate inuoluatur, vt si primus cortex, quod minimè credibile est, de tractus sit, multo maior mox de cæt ro labor supersit. Quis autem ne primum quidem inuolucrum detrahi rectè posse nō videat: dum id vtcumq; detectum sit, adhuc maximè obscurum, recte ne, an perperam cortex primus sublatus sit, admonere non possit? Inuolucra ex arbitrio complura esse poterunt, quæ vt rectè ad occultè scriptum penetretur, tolli omnia necesse est ea, vel quæ à nobis tractata sunt, vel noua, vel hæc cum illis commixta simul esse poterunt. De earum ratione nihil à nobis dici necesse est, quod enim de singulis præceptum est, idem & de coniunctis sentire debemus: De vsu verò nihil occurrit, quod dicam amplius, nisi quod in hac multiplicis inuolucri perplexitate considerandum est, qui dolus præponi, & qui postponi recto ordine debeat, aliqua enim primum, aliqua post collocari tùm oportebit, tum etiam commodius erit. Res nullo pacto commodius, quàm exemplo indicabitur, Sit igitur hoc, quod occulte scribendum sit.

CIVITATEM HODIE DESIDERATAM DEPOPVLATAS SVM.

Hæc sententia si per aliquam verborum similitudinem velanda sit, quod in primo libro docuimus, tali ratione exprimetur. Exoptata corona redimitus sum.

Hanc rursus sententiam, si per verborum ordinem certi Pliniani scripti velim occultare, in hunc modum prodibitur oratio.

Apparuit mihi ante felicem arborem.

Hoc ipsum tertio si alphabeto in quinque literas contracto obscura fit, hæ literæ apponentur.

aadbdbaaddeccaeb cccabdcaaacdebba bbbacbcaacbacc aaddabd addbbacc.

Quarto sic lauis artificio velim occludere, hac literas designabo.

zntrluyspoxpfutn tnfuoxnz qpfqnyo zxnnfrrt yuuytp qufprz tuqxzzfr.

Quas si quinto verbis punctis & lineis literarum loco positis latere velim, hæc epistola concinnabitur.

Perlegi chartam suam prudens & simul gratissime Nute Marate octauo calendas Apri. per Artemidorum domesticum tuum. Repente noui iussum tuum, quidem attendens optime perfeci rem, concessi ea de causa te præcipiente Alfonso domestico tuo mille, & duo de triginta nummulos ex bonis tuis. Si aliquid boni superadditur, scribe & iussum exequar, vinctus pia, atque eleganti lenitate fratorum tuorum. Ferat meas sim non obscurus de tuis cogitationibcs, vt ego quoq; lætificer, vel afflicter. Diu valeto. Datæ Caietæ. 22. April. 1557.

Tuus assecla Franciscus Burghettus Vicentinus.

Quæ

Quæ si postremo ad apertas bracteas referenda sit, in alium modum talis epistola fiet

Perfectus, legitimusque fuit charissime Tamerlane tuus ordo scribendi. Nam prudens & doctus Simon multa laudauit, & grauissimè legit. Nunc te Marcus Arcus, & Octauius Strocaliendas aptiori laude prosequuntur per omnes artes, vt mihi Dorumus, qui domi est mihi, cum de sua humanitate ageret, retulit. Si penes se noui aliquid esse cupis, iussum suum exequar, idemque attendens optimè perfecteq; perficiam rem. Concessum iam est eadem causa pro te precium Pienio se Alfono, & Socrati domestico tuo, qui mihi ille, & duo alij petierunt. De tribus & quadraginta aureis nummis nihil scribam, cum nullos adhuc ex bonis, optimisq; tuis amicis, vidimus, qui aliquid noui de his dicerent, si super his nil additur, scribemus etiam, vt iussum exequamur. Vincentius primaria quamuis, atque eleganti stili lenitate laudes natorum tuorum proferat, attamen quia pessimus, nec non obscurus author est de tuis rebus, cogitatis quibus cogitationibus laudat, ne vt ego sic lætificentur incutici, veli afflictentur. Diu valebis tu, & omnes si quod dixi à te, & omnibus fuerit obseruatum. Caius Emilius Terentius 222. scrisipt versus, Aprilius autem 21519.

Sed tuus Ascentius, & secum Nicolaus Franciscus Burghum combussit, & tali incendio Vincentium supra narratum interfecerunt, quicquid habuimus scripsimus ξ.

Hic ordo componentis seruabitur, qui interpræti præposterus erit.

Huiusmodi nonnulla amicorum scripta cum maxima eorum admiratione interdum sum interpretatus, ita vt non defuesim qui propterea me Aedipum censuerint.

Hæc sunt, quæ hoc tempore de hac materia dici posse videbantur, atque huiusmodi in re prodenda satis auguste scripsisse nisi sumus, omnes enim, quos adhuc videre contigerit scriptores, quàm angustissime tetigerunt.

F I N I S.

R E G I S T R V M.

ABCDEFGHIKLMNOPQRSTVXYZ.
Aa Bb Cc Dd Ee Ff

Omnes sunt Duerniones præter a, quæ est ternio.

Imprimatur. P. Eps Isernien. Vicesgerens.
Fr. Angelus Bazonius Venetus Magister, & Reuerendissimi Magistri Sacri Palatij Socius.

Imprimatur. Hercules Vaccarius Vicar. Gener. Neapol.
Rutilius Gallacinus Canonicus deputatus vidit.
M. Cherub. Veronen. August. Theol. Curiæ Archiepisc. Neap. vidit. Reg. fol. 22.

NEAPOLI, Apud Io: Baptistam Subtilem. M.DCII.

